

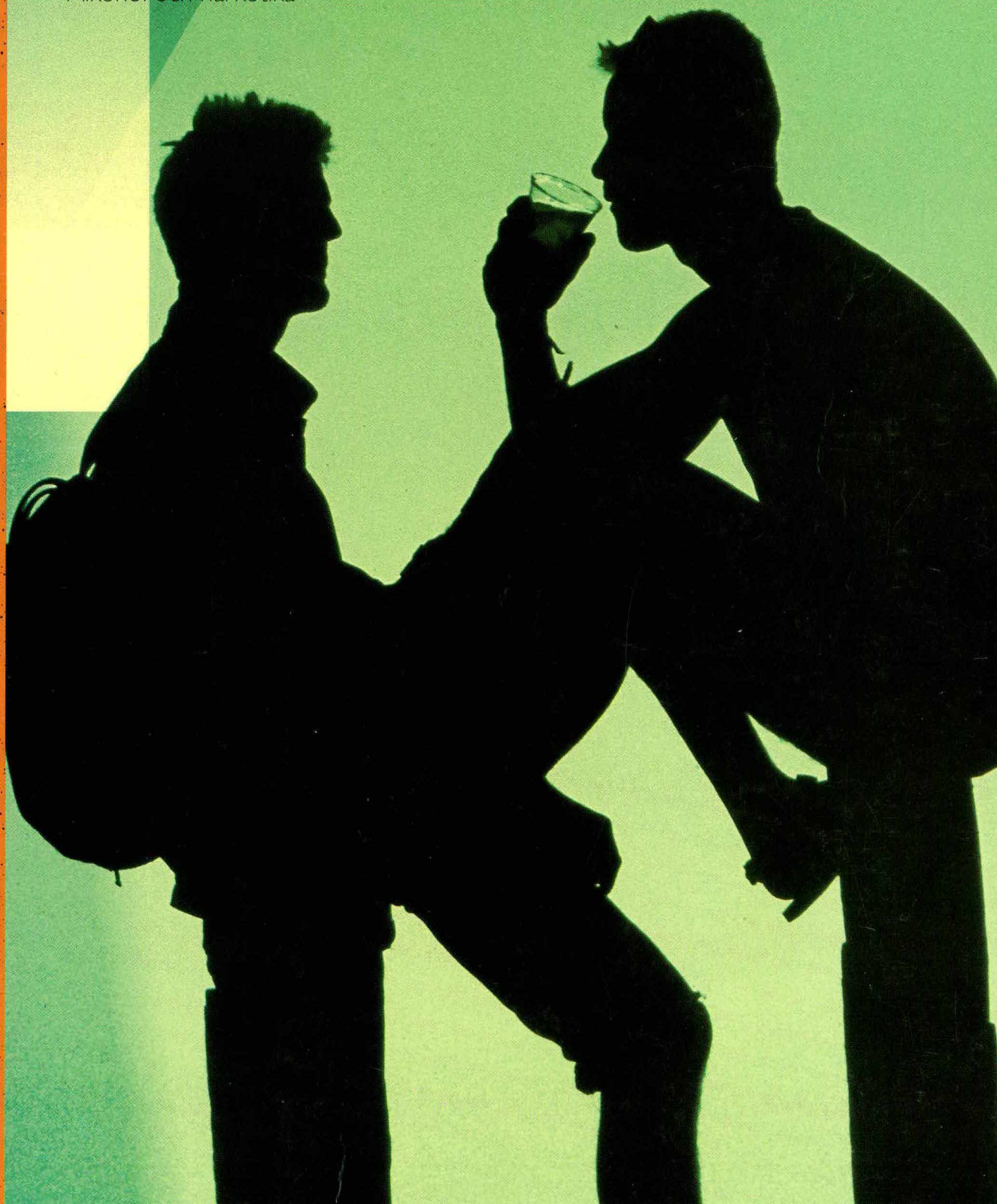
Päihdetilastollinen vuosikirja 2004

Alkoholi ja huumeet

Rusmedelsstatistisk
årsbok 2004

Alkohol och narkotika

Yearbook of Alcohol and
Drug Statistics 2004

F12.1

21-12-2004

STAKES
Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården
National Research and Development Centre for Welfare and Health

SVT

Sosiaaliturva 2004
Socialskydd
Social Protection

Päihdetilastollinen vuosikirja 2004

Alkoholi ja huumeet

Rusmedelsstatistisk årsbok 2004

Alkohol och Narkotika

Yearbook of Alcohol and

Drug Statistics 2004

TILASTOKIRJASTO

136 014 8873

Tiedustelut – Förfrågningar – For further information
Ritva Hein (09) 3967 2494
Ari Virtanen (09) 3967 2378
Lennart Wahlfors/STTV (09) 3967 2717

SVT

Suomen virallinen tilasto
Finlands Officiella Statistik
Official Statistics of Finland

Toimitusneuvosto – Redaktionsråd – Editorial board
Olli Nylander, puheenjohtaja – ordförande – chairman
Esa Arajärvi
Mika Gissler
Ritva Hein
Salla Säkkinen

Taitto – Lay-out: Sirpa Virtanen
Kansikuva – Omslagsbild – Cover photo: Gorilla/Nana Reimers

ISBN 951-33-1744-7
ISSN 0785-4625 (Sosiaaliturva)
ISSN 1455-7444 (Päihdetilastollinen vuosikirja)

Gummerus Kirjapaino Oy
Saarijärvi 2004

PÄIHDETILOSTOLLINEN VUOSIKIRJA 2004

Alkoholi ja huumeet

Päihdetilastollinen vuosikirja 2004 on päihdealan yleisteos, joka sisältää keskeiset tilastotiedot Suomen alkoholi- ja huumeoloista sekä yleiskatsauksen Suomen päihdetilanteen kehityksestä. Sen lisäksi se sisältää tietoja pähteiden käytöstä myös muissa maissa.

Päihdetilastollinen vuosikirja ilmestyy nyt kahdeksannen kerran. Se on alkoholitilastojen osalta jatkoa Alkon vuodesta 1932 julkaisemalle Alkoholitilastolliselle vuosikirjalle, mikä mahdollistaa alkoholiolojen kehityksen seuraamisen pitkinä vertailukelpoisina aikasarjoina aina 1930-luvulta lähtien. Vuonna 1995 vuosikirjan sisältöä laajennettiin käsittämään myös huumausaineet ja päihtymystarkoitukseen käytetyt lääkkeet. Vuosikirjassa esitetään keskeinen tietoperusta alkoholipoliittiselle päätöksenteolle ja alkoholiolojen arviointiin kuin myös huumeitilanteen kehityksen seurantaan ja Suomen päihdetilanteen kokonaiskartoitukseen.

Päihdetilastollinen vuosikirja tehdään Stakesin sekä Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen yhteistyönä. Vuosikirjan vastaavina toimittajina ovat olleet Stakesista kehittämisspäällikkö Ritva Hein ja suunnittelija Sirpa Virtanen sekä STTV:stä tietohallintopäällikkö Lennart Wahlfors. Julkaisun laadintaan ovat osallistuneet STTV:ssä erikoissuunnittelija Merja Hietala ja Stakesissa erikoissuunnittelija Ari Virtanen, suunnittelija Airi Partanen ja erikoistutkija Esa Österberg.

Helsingissä, marraskuussa 2004

Olli Nylander
Tulosaluejohtaja

Ritva Hein
Kehittämisspäällikkö

RUSMEDELSSTATISTISK ÅRSBOK 2004

Alkohol och narkotika

Rusmedelsstatistisk årsbok 2004 är ett allmänt verk om rusmedel och ger en helhetsbild av alkohol- och narkotikasituationen samt av rusmedelssituationens utveckling i Finland. Därtill innehåller årsboken även uppgifter om alkohol och narkotikasituationen i andra länder

Rusmedelsstatistisk årsbok kommer ut för åttonde gången. För alkoholstatistikens del är den en fortsättning på Årsboken över alkoholstatistik som Alko publicerat sedan år 1932, vilken gör det möjligt att följa med alkoholförhållandenas utveckling i form av långa jämförbara tidsserier delvis alltsedan 1930-talet. År 1995 utvidgades årsbokens innehåll till att även omfatta droger och mediciner som intagits i avsikt att bli berusad. Årsboken utgör en central databas för alkoholpolitiskt beslutsfattande och för utvärdering av alkoholförhållanden liksom även för uppföljning av drogsituationens utveckling och för en helhetskartläggning av drogsituationen i Finland.

Rusmedelsstatistisk Årsbok görs i samarbete med enheten för StakesInformation vid Stakes och Produkttillsynscentralen för social- och hälsovård (STTV). Ansvariga redaktörer för årsboken är utvecklingschef Ritva Hein och planerare Sirpa Virtanen (Stakes) och data-administrationschef Lennart Wahlfors (STTV). Publikationen har utarbetats av specialplanerare Merja Hietala (STTV) och specialplanerare Ari Virtanen, planerare Airi Partanen, specialforskare Esa Österberg (Stakes).

Helsingfors, i november 2004

Olli Nylander
Direktör för resultatområdet

Ritva Hein
Utvecklingschef

YEARBOOK OF ALCOHOL AND DRUG STATISTICS 2004

The Yearbook of Alcohol and Drug Statistics 2004 gives an overview of the drug and alcohol situation in Finland and discusses the developments in the alcohol and drug situation. It also contains information on other countries.

The Yearbook of Alcohol and Drug Statistics has now been published for the eighth time. With respect to alcohol statistics, it succeeds the yearbook of alcohol statistics published by Alko since 1932. The development of the alcohol situation can thus be observed as a long-term comparable time series starting in the 1930s. In 1995, the contents of the yearbook were expanded to include narcotics and medicines used for the purpose of becoming intoxicated.

The yearbook offers an essential knowledge base for decision-making on alcohol policy and assessment of the alcohol situation as well as for following the development of the drug situation and mapping the overall situation related to alcohol and drugs in Finland.

The Yearbook resulted from collaboration between the StakesInformation Unit at the National Research and Development Centre for Welfare and Health (STAKES) and the National Product Control Agency for Welfare and Health (STTV). The editors in charge were Development Manager Ritva Hein and Planner Sirpa Virtanen of STAKES and Chief of Data Administration Lennart Wahlfors of STTV. The following persons participated in the compilation of the Yearbook: Senior Planner Merja Hietala of STTV and Senior Planner Ari Virtanen, Planner Airi Partanen, Senior Researcher Esa Österberg of STAKES.

In Helsinki, November 2004

Olli Nylander
Director of Division

Ritva Hein
Development Manager

Alkusanat	3
SISÄLLYS:	5
Yleiskatsaus	
1. <i>Alkoholiolojen kehitys</i>	14
1.1. Suomen alkoholipolitiikan peruslinjat	14
1.2. Suomalaisten alkoholiasenteet	14
1.3. Alkoholijuomien kulutus vuonna 2003	15
1.4. Alkoholijuomien käytön laajuus	15
1.5. Päihdepalvelujärjestelmä	16
1.6. Alkoholikuolemat	17
1.7. Alkoholit ja väkivaltarikollisuus	17
1.8. Alkoholitalous	17
2. <i>Huumeolojen kehitys</i>	17
2.1. Huumeainepolitiikan peruslinja	17
2.2. Huumeiden käytön laajuus	18
2.3. Huumeiden käyttöön liittyviä haittavaikutuksia	18
2.4. Huumehoitojärjestelmän kehitys	20
3. <i>Lupa- ja valvontakysymykset</i>	21
3.1. Vähittäismyynti	21
3.2. Anniskelu	22
3.3. Valmistus, maahantuonti, tukkumyynti ja teknillinen käyttö	22
3.4. Tuotevalvonta	22
3.5. Mainonta	24
Taulukot	
<i>Pähteiden kulutus ja käyttö</i>	
Alkoholijuomien kulutus	
1. Alkoholijuomien kokonaiskulutus 100 %:n alkoholina asukasta kohti vuosina 1985-2003	47
2. Alkoholijuomien tilastoimaton kulutus 100 %:n alkoholina vuosina 1998-2003	47
3. Alkoholijuomien kulutus asukasta kohti vuosina 1994-2003	48
4. Alkoholijuomien kulutus 100 %:n alkoholina vuosina 1994-2003	49
5. Alkoholijuomien vähittäiskulutus 100 %:n alkoholina vuosina 1994-2003	50
6. Alkoholijuomien anniskelukulutus 100 %:n alkoholina vuosina 1994-2003	51
7. Alkoholijuomien kulutuksen arvo vuosina 1994-2003	52
8. Alkoholijuomien vähittäiskulutuksen arvo vuosina 1994-2003	53
9. Alkoholijuomien anniskelukulutuksen arvo vuosina 1994-2003	54
10. Alkoholijuomien kulutuksen määrä vuosina 1994-2003	55
11. Alkoholijuomien vähittäiskulutuksen määrä vuosina 1994-2003	56
12. Alkoholijuomien anniskelukulutuksen määrä vuosina 1994-2003	57
13. Alkoholijuomien kulutus asukasta kohti maakunnittain vuonna 2003	59
14. Alkoholijuomien kulutus 100 %:n alkoholina maakunnittain vuonna 2003	60
15. Alkoholijuomien vähittäiskulutus 100 %:n alkoholina maakunnittain vuonna 2003	61
16. Alkoholijuomien anniskelukulutus 100 %:n alkoholina maakunnittain vuonna 2003	62
17. Alkoholijuomien kulutuksen arvo maakunnittain vuonna 2003	63
18. Alkoholijuomien kulutuksen määrä maakunnittain vuonna 2003	64
19. Alkoholijuomien vähittäiskulutuksen määrä maakunnittain vuonna 2003	65
20. Alkoholijuomien anniskelukulutuksen määrä maakunnittain vuonna 2003	66
21. Alkoholijuomien kulutus asukasta kohti 100 %:n alkoholina eräissä maissa vuosina 1998-2002	68
22. Alkoholijuomien kulutus asukasta kohti juomaryhmittäin eräissä maissa vuonna 2002	69
Alkoholien käyttö	
23. Raittiiden osuus sukupuolen ja iän mukaan vuosina 1968-2000	70
24. Alkoholia vähintään kerran viikossa juovat 12-18-vuotiaat vuosina 1983-2003	72
25. Alkoholien käytön useus vuosina 1968, 1976, 1984, 1992, 2000 ja 2002	73

Huumeiden käyttö

26.	Kannabista kokeilleet tai käyttäneet ikäryhmittäin vuosina 1992, 1996, 1998 ja 2002	73
27.	Amfetamiinin ja opiaattien käyttäjien osuus Suomessa ja pääkaupunkiseudulla vuonna 2002	75
28.	Kannabiksen kokeilu tai käyttö eräissä maissa vuosina 1998-2002	75

Päihteiden käyttöön liittyviä haittavaikutuksia

Liikenne

29.	Henkilövahinkoihin johtaneet alkoholitapaukset tieliikenneonnettomuuksissa vuosina 1999-2003	78
30.	Tieliikenneonnettomuuksien alkoholitapauksissa kuolleet ja loukkaantuneet vuonna 2003	79
31.	Liikennejuopumustapaukset vuosina 1999-2003	80

Säilönotot

32.	Päihtyneiden säilönotot vuosina 1994-2003	82

Päihderikollisuus

33.	Väkivaltarikollisuus vuosina 1999-2003	83
34.	Huumausainerikollisuus vuosina 1990-2003	84
35.	Takavarikoidut huumausaineet, kg, vuosina 1989-2003	85
36.	Tullin takavarikoiman alkoholin ja pirtun (litraa) määrä vuosina 1995-2003	85
37.	Alkoholilainsäädäntöä vastaan tehdyt rikokset vuosina 1999-2003	86

Sairaalahoito

38.	Alkoholisairauksien hoitojaksot vuosina 1994-2003	88
39.	Huumesairauksien hoitojaksot vuosina 1994-2003	90
40.	Päihdesairauksien hoitojaksot ikäryhmittäin vuonna 2003	92
41.	HIV-tartunnat sekä suonensisäisen huumeiden käytön välityksellä saatujen tartuntojen osuus vuosina 1996-2003	92

Päihdehuolto

42.	Päihdehuollon erityispalvelut vuosina 1999-2003	93
43.	Päihdehuollon laitoksissa hoidetut asiakkaat vuonna 2003	94
44.	Hoitojaksot päihdehuollon laitoksissa vuonna 2003	94
45.	Päihdehuollon huumehoitoasiakkaiden päihteiden käyttö vuosina 2000-2003	95
46.	Kodin ulkopuolelle sijoitetut sekä avohuollon piirissä olleet lapset ja nuoret vuosina 1995-2003	96

Päihde-eläkkeet

47.	Alkoholisairauksien perusteella myönnettyt, vuoden lopussa voimassa olevat työkyvyttömyyseläkkeet vuosina 1999-2003	97
48.	Huumesairauksien perusteella myönnettyt, vuoden lopussa voimassa olevat työkyvyttömyyseläkkeet vuosina 1999-2003	98

Päihdekuolemat

49.	Alkoholin käytön seurauksena kuolleet vuosina 1997-2003	99
50.	Alkoholisairauksiin kuolleet vuosina 1994-2003	100
51.	Huumausainekuolemat ruumiinavauksissa tehtyjen löydösten perusteella vuosina 1994-2003	100

Alkoholijuomien kulutuksen säätely

Hinnat

52.	Alkoholijuomien kulutuksen nimellishintaindeksejä vuosina 1994-2003	102
53.	Alkoholijuomien kulutuksen reaalihintaindeksejä vuosina 1994-2003	103

Jakeluverkosto

54.	Alkoholijuomien vähittäismyyntiverkosto vuosina 1994-2003	104
55.	Alkoholijuomien anniskeluverkosto vuosina 1994-2003	105

Valvonta

56.	Väkiviinan ja teollisuusalkoholin käyttökohteiden valvontaan liittyviä toimenpiteitä vuosina 1994-2003	106
57.	Vähittäismyyntin valvontaan liittyviä toimenpiteitä 1994-2003	106
58.	Anniskelun valvontaan liittyviä toimenpiteitä vuosina 1994-2003	107
59.	Mainonnan valvonta vuosina 2000-2003	108

Työllisyys	
60. Alkoholiteollisuuden ja kaupan palveluksessa olevat henkilöt vuosina 1993-2003	109
61. Anniskeluravintoloiden palveluksessa olevat henkilöt vuosina 1988-2003	110
Talous	
62. Kuluttajien alkoholimenot jakeluteittain ja niiden osuus yksityisistä kulutusmenoista vuosina 1994-2003	111
63. Valtion alkoholitulot vuosina 1995-2003	112
64. Päihdehuollon menot ja tulot vuosina 1995-2002	112
65. Haittakustannukset pääryhmittäin vuonna 2002	113
Tuotanto	
66. Alkoholijuomien valmistus ja astiointi vuosina 1994-2003	115
67. Väkiiviinan valmistus ja kotimaan myynti vuosina 1994-2003	115
Kauppa	
68. Alkoholittomien juomien toimitukset vuosina 1995-2003	116
69. Kotimaiset ja ulkomaiset valmisteet alkoholijuomien myynnissä vuonna 2003	116
70. Alkoholijuomien myynti juomaryhmittäin vuosina 1999-2003	117
71. Alkoholijuomien myynti jakeluteittain 100 %:n alkoholina vuosina 1994-2003	118
72. Alkoholijuomien myynti vuosina 1994-2003	119
73. Alkoholijuomien tuonti vuosina 1995-2003	120
74. Alkoholijuomien vienti vuosina 1995-2003	121

Kuviot

Alkoholijuomien kulutus

Kuvio 1. Alkoholijuomien kulutus 100 %:n alkoholina asukasta kohti vuosina 1933-2003	46
Kuvio 2. Alkoholijuomien kulutuksen rakenne juomaryhmittäin 100 %:n alkoholina vuosina 1960-2003	46
Kuvio 3. Alkoholijuomien kokonaiskulutus 100 %:n alkoholina asukasta kohti vuosina 1970-2003	47
Kuvio 4. Alkoholijuomien kulutus 100 %:n alkoholina asukasta kohti maakunnittain vuonna 2003	58
Kuvio 5. Alkoholijuomien kulutus eräissä maissa 100 %:n alkoholina asukasta kohti vuonna 2002	67

Alkoholin käyttö

Kuvio 6. Nuorten alkoholijuomien käyttö ikäryhmittäin vuosina 1983-2003	70
Kuvio 7. Alkoholia vähintään kerran kuukaudessa juovat 12-18-vuotiaat vuosina 1983-2003	71

Huumeiden käyttö

Kuvio 8. Kannabiksen kokeilu tai käyttö eräissä maissa vuosina 1998-2002	74
Kuvio 9. Kannabista kokeilleiden tai käyttäneiden aikuisten osuudet vuosina 1992, 1996, 1998 ja 2002	76
Kuvio 10. Kannabista kokeilleiden tai käyttäneiden nuorten osuudet vuosina 1995, 1999 ja 2003	76

Päihteiden käyttöön liittyviä haittavaikutuksia

Kuvio 11. Sosiaali- ja terveydenhuollon päihdeasiakkaat vuosina 1995, 1999 ja 2003	77
Kuvio 12. Alkoholi ja huumeet, kokeilu-, käyttö- ja haittaindeksijä vuosina 1992-2003	77

Päihteiden käyttöön liittyvä sairaalahoito

Kuvio 13. Hoitojaksot sairaaloiden vuodeosastoilla vuosina 1990-2003	87
--	----

Alkoholijuomien kulutuksen säätely

Kuvio 14. Alkoholijuomien kulutuksen reaalihintaindeksijä vuosina 1969-2003	101
Kuvio 15. Alkoholijuomien jakeluverkosto vuosina 1969-2003	101

Alkoholijuomien tuotanto ja kauppa

Kuvio 16. Alkoholituotannon ja -kaupan puitteet	114
---	-----

Päihteitä koskevan lainsäädännön kehitys ja päihdeoloihin vaikuttaneita tapahtumia	122
---	-----

Tilastoaineisto ja tietosisältö	128
--	-----

Käytetyt käsitteet	131
---------------------------	-----

Lähteenä käytetty kirjallisuus	137
---------------------------------------	-----

Taulukoissa käytetyt symbolit	137
--------------------------------------	-----

Laatuseloste	138
---------------------	-----

Förord	3
INNEHÅLL:	8
Allmän översikt	24
1. <i>Alkohollägets utveckling</i>	24
1.1. Alkoholpolitikens grundlinje	24
1.2. Finländarnas attityder till alkohol	25
1.3. Alkoholkonsumtion år 2003	25
1.4. Alkoholkonsumtionens omfattning	26
1.5. Systemet för tjänster inom missbrukarvården	27
1.6. Alkoholrelaterade dödsfall	27
1.7. Alkohol och våldsbrottslighet	27
1.8. Alkoholekonomin	28
2. <i>Narkotikalägets utveckling</i>	28
2.1. Grundlinjerna i narkotikapolitiken	28
2.2. Narkotikabrukets omfattning	28
2.3. Skadeverkningar i anslutning till narkotikabruk	29
2.4. Utveckling av systemet för narkomanvård	30
3. <i>Tillstånds- och övervakningsfrågor</i>	31
3.1. Detaljhandel	32
3.2. Servering	32
3.3. Tillverkning, import, partiförsäljning och teknisk användning	33
3.4. Produkttilisyn	33
3.5. Reklam	34
Tabeller	
<i>Konsumtion och bruk av rusmedel</i>	
Alkoholkonsumtion	
1. Total alkoholkonsumtion i 100 %-ig alkohol per invånare åren 1985-2003	47
2. Oregistrerad alkoholkonsumtion i 100 %-ig alkohol åren 1998-2003	47
3. Alkoholkonsumtion per invånare åren 1994-2003	48
4. Alkoholkonsumtion i 100 %-ig alkohol åren 1994-2003	49
5. Alkoholkonsumtion genom detaljhandel i 100 %-ig alkohol åren 1994-2003	50
6. Alkoholkonsumtion genom servering i 100 %-ig alkohol åren 1994-2003	51
7. Värde av alkoholkonsumtion åren 1994-2003	52
8. Värde av alkoholkonsumtion genom detaljhandel åren 1994-2003	53
9. Värde av alkoholkonsumtion genom servering åren 1994-2003	54
10. Volym av alkoholkonsumtion åren 1994-2003	55
11. Volym av alkoholkonsumtion genom detaljhandel åren 1994-2003	56
12. Volym av alkoholkonsumtion genom servering åren 1994-2003	57
13. Alkoholkonsumtion per invånare, landskap, år 2003	59
14. Alkoholkonsumtion i 100 %-ig alkohol, landskap, år 2003	60
15. Alkoholkonsumtion genom detaljhandel i 100 %-ig alkohol, landskap, år 2003	61
16. Alkoholkonsumtion genom servering i 100 %-ig alkohol, landskap, år 2003	62
17. Värde av alkoholkonsumtion, landskap, år 2003	63
18. Volym av alkoholkonsumtion, landskap, år 2003	64
19. Volym av alkoholkonsumtion genom detaljhandel, landskap, år 2003	65
20. Volym av alkoholkonsumtion genom servering, landskap, år 2003	66
21. Alkoholkonsumtion per invånare i 100 %-ig alkohol i några länder åren 1998-2002	68
22. Alkoholkonsumtion per invånare i några länder, per dryckesgrupp år 2002	69
Bruk av alkohol	
23. Antalet nykterister enligt ålder och kön åren 1968-2000	70
24. Individer som dricker alkohol minst en gång om veckan, 12-18-åriga åren 1983-2003	72
25. Frekvensen av alkoholkonsumtion 1968, 1976, 1984, 1992, och 2000	73

Bruk av narkotika	
26. Individier som prövat på eller använt cannabis enligt åldersgrupp åren 1992, 1996, 1998 och 2002	73
27. Andel användare av amfetamin och opiater i Finland och huvudstadsområdet år 2002	75
28. Experimentering med eller användning av cannabis i några länder åren 1998-2002	75
 <i>Skadeverkningar i anslutning till användning av rusmedel</i>	
Trafik	
29. Alkoholfall i vägtrafikolyckor med personskada åren 1999-2003	78
30. I vägtrafikolyckorna dödade och skadade, alkoholfall år 2003	79
31. Fall av trafiknykterhetsbrott åren 1999-2003	80
Omhändertagandena	
32. Omhändertagandena av berusade, åren 1994-2003	82
Rusmedelsbrott	
33. Våldsbrott åren 1999-2003	83
34. Narkotikabrottslighet åren 1990-2003	84
35. Narkotikabeslag, kg, åren 1989-2003	85
36. Tullbeslagen av alkohol- och sprit (liter) åren 1995-2003	85
37. Brott mot alkohollagstiftningen åren 1999-2003	86
Sjukhusvård	
38. Alkoholbetingade sjukdomar, vårdfall åren 1994-2003	88
39. Narkotikarelaterade sjukdomar, vårdfall åren 1994-2003	90
40. Rusmedelsjukdomar, vårdfall enligt åldersgrupp år 2003	92
41. HIV-smittade och andel av smittade via intravenöst narkotikabruk åren 1996-2003	92
Missbrukarvård	
42. Missbrukarvården åren 1999-2003	93
43. Klienter i anstalter för missbrukare år 2003	94
44. Vårdperioder i anstalter för missbrukare år 2003	94
45. Missbrukarvårdsklienternas bruk av berusningsmedel åren 2000-2003	95
46. Barn och unga som placerats utom hemmet och i öppenvården under åren 1995-2003	96
Rusmedelspensioner	
47. På grund av alkoholbetingade sjukdomar beviljade, vid årslutet gällande pensionerna för arbetsförmåga åren 1999-2003	97
48. På grund av narkotikabetingade sjukdomar beviljade, vid årslutet gällande pensionerna för arbetsförmåga åren 1999-2003	98
Rusmedelsdödsfall	
49. Dödsfall till följd av alkohol åren 1997-2003	99
50. Dödsfall i alkoholbetingade sjukdomar åren 1994-2003	100
51. Narkotikadödighet på basis av obduktionsfynd åren 1994-2003	100
 <i>Reglering av alkoholkonsumtionen</i>	
Prisen	
52. Nominella prisindex för alkoholkonsumtion åren 1994-2003	102
53. Realprisindex för alkoholkonsumtion åren 1994-2003	103
Nätet för distribution	
54. Distributionsnät för detaljhandel av alkoholdrycker åren 1994-2003	104
55. Distributionsnät för servering av alkoholdrycker åren 1994-2003	105
Kontroll	
56. Åtgärder i samband med kontroll av industriella alkohol- och spritförbrukningen åren 1994-2003	106
57. Åtgärder i samband med kontroll av detaljhandel åren 1994-2003	106
58. Åtgärder i samband med serveringskontroll åren 1994-2003	107
59. Reklamtillsyn åren 2000-2003	108
Sysselsättningen	
60. Anställda inom alkoholindustrin och handel åren 1993-2003	109
61. Restaurangernas personal åren 1988-2003	110

Ekonomi

62.	Konsumenternas alkoholutgifter enligt distributionsväg och deras andel av de privata konsumtionsutgifterna åren 1994-2003	111
63.	Statens alkoholintäkter åren 1995-2003	112
64.	Rusvårdens utgifter och inkomster åren 1995-2002	112
65.	Skadekostnader per huvudgrupp år 2002	113
Produktion		
66.	Tillverkning och omtappning av alkoholdrycker åren 1994-2003	115
67.	Tillverkning och inhemsk försäljning av sprit åren 1994-2003	115
Handel		
68.	Leveranserna av alkoholfria drycker åren 1995-2003	116
69.	Inhemska och utländska produkter inom försäljningen av alkoholdrycker år 2003	116
70.	Försäljning av alkoholdrycker per varugrupp åren 1999-2003	117
71.	Försäljning av alkoholdrycker enligt distributionsväg i 100 %-ig alkohol åren 1994-2003	118
72.	Försäljning av alkoholdrycker åren 1994-2003	119
73.	Import av alkoholdrycker åren 1995-2003	120
74.	Export av alkoholdrycker åren 1995-2003	121

Figur:

Alkoholkonsumtion

Figur 1.	Alkoholkonsumtion i 100 %-ig alkohol per invånare åren 1933-2003	46
Figur 2.	Fördelning av alkoholkonsumtionen per dryckesgrupp i 100 %-ig alkohol åren 1960-2003	46
Figur 3.	Total alkoholkonsumtion i 100 %-ig alkohol per invånare åren 1970-2003	47
Figur 4.	Alkoholkonsumtion i 100 %-ig alkohol per invånare, landskap, år 2003	58
Figur 5.	Alkoholkonsumtion per invånare i 100 %-ig alkohol i några länder år 2002	67

Bruk av alkohol

Figur 6.	Ungdomar som konsumerar alkohol enligt åldersgrupp åren 1983-2003	70
Figur 7.	Individer som dricker alkohol minst en gång i månad, 12-18 åriga åren 1983-2003	71

Bruk av narkotika

Figur 8.	Experimentering med eller användning av cannabis i några länder åren 1998-2002	74
Figur 9.	Andel av vuxna som prövat på eller använt cannabis åren 1992, 1996, 1998 och 2002	76
Figur 10.	Andel av ungdomarna som prövat på eller använt cannabis åren 1995, 1999 och 2003	76

Skadeverkningar i anslutning till alkohol- och narkotikabruk

Figur 11.	Missbrukarklienter inom social- och hälsovården åren 1995, 1999 och 2003	77
Figur 12.	Alkohol och narkotika, index för experiment, användning och skador åren 1992-2003	77

Rusmedelsbetingad sjukhusvård

Figur 13.	Vårdperioderna i sjukhusens bäddavdelningar åren 1990-2003	87
-----------	--	----

Reglering av alkoholkonsumtionen

Figur 14.	Realprisindex för alkoholkonsumtion åren 1969-2003	101
Figur 15.	Nätet för distribution av alkoholdrycker åren 1969-2003	101

Produktion och handel av alkoholdrycker

Figur 16.	Ramen av alkoholproduktionen och -handeln	114
-----------	---	-----

Utvecklingen av lagstiftningen om berusningsmedel samt händelser med inverkan på alkohol- och narkotikaläget

124

Statistiskt material och innehåll

129

Använda begrepp

133

Litteraturförteckning

137

Teckenförklaring

137

Kvalitetsdeklaration

138

Foreword	4
CONTENTS:	11
Overview	35
<i>1. Development of alcohol situation</i>	35
1.1. Alcohol policy guidelines	35
1.2. Attitudes towards alcohol	35
1.3. Alcohol consumption in 2003	36
1.4. Prevalence of alcohol use	37
1.5. Services for alcohol and substance abusers	37
1.6. Alcohol related deaths	38
1.7. Alcohol and violent offences	38
1.8. Alcohol economy	38
<i>2. Drug situation</i>	39
2.1. Basis of the narcotics policy	39
2.2. Prevalence of drug abuse	39
2.3. Detrimental effects of drug abuse	40
2.4. Development of the drug treatment system	41
<i>3. Licensing and control</i>	42
3.1. Retail trade	42
3.2. Dispensing of alcoholic beverages	43
3.3. Production, import, wholesale and technical use	43
3.4. Product Control	44
3.5. Advertising	45
Tables	
<i>Consumption and use of alcohol and drugs</i>	
Consumption of alcoholic beverages	
1. Total consumption of alcoholic beverages per capita, 100 % alcohol in 1985-2003	47
2. Undocumented consumption of alcoholic beverages, 100 % alcohol in 1998-2003	47
3. Consumption of alcoholic beverages per capita in 1994-2003	48
4. Consumption of alcoholic beverages, 100 % alcohol, in 1994-2003	49
5. Consumption of alcoholic beverages through retail outlets, 100 % alcohol, in 1994-2003	50
6. Consumption of alcoholic beverages through licensed serving, 100 % alcohol, in 1994-2003	51
7. Value of consumption of alcoholic beverages in 1994-2003	52
8. Value of consumption of alcoholic beverages through retail outlets in 1994-2003	53
9. Value of consumption of alcoholic beverages through licensed serving in 1994-2003	54
10. Volume of consumption of alcoholic beverages in 1994-2003	55
11. Volume of consumption of alcoholic beverages through retail outlets in 1994-2003	56
12. Volume of consumption of alcoholic beverages through licensed serving in 1994-2003	57
13. Consumption of alcoholic beverages per capita, by region, in 2003	59
14. Consumption of alcoholic beverages, 100 % alcohol, by region, in 2003	60
15. Consumption of alcoholic beverages through retail outlets, 100 % alcohol, by region, in 2003	61
16. Consumption of alcoholic beverages through licensed serving, 100 % alcohol, by region, in 2003	62
17. Value of consumption of alcoholic beverages, by region, in 2003	63
18. Volume of consumption of alcoholic beverages, by region, in 2003	64
19. Volume of consumption of alcoholic beverages through retail outlets, by region, in 2003	65
20. Volume of consumption of alcoholic beverages through licensed serving, by region, in 2003	66
21. Consumption of alcoholic beverages per capita in certain countries, 100 % alcohol, in 1998-2002	68
22. Consumption of alcoholic beverages per capita in certain countries, by type of beverages, in 2002	69
Use of alcohol	
23. Prevalence of abstainers, men and women by age groups in 1968-2000	70
24. Individuals drinking alcohol at least once a week, 12-18-year-olds in 1983-2003	72
25. Frequency of alcohol consumption in 1968, 1976, 1984, 1992 and 2000	73

Use of narcotics	
26.	Experimental or habitual use of cannabis by age group in 1992, 1996, 1998 and 2002 73
27.	Shares of amphetamine and opiate users in Finland and in the Greater Helsinki Area in 2002 75
28.	Experimental or habitual use of cannabis in certain countries in 1998-2002 75
 <i>Detrimental effects related to the use of intoxicants</i>	
Traffic	
29.	Alcohol-related cases involving personal injury in road traffic accidents in 1999-2003 78
30.	Persons killed or injured in accidents under the influence of alcohol in 2003 79
31.	Cases of road temperance offences in 1999-2003 80
Taken in custody	
32.	Number of cases taken in custody for drunkenness, in 1994-2003 82
Crimes involving intoxicants	
33.	Violent crimes in 1999-2003 83
34.	Drug-related criminality in 1990-2003 84
35.	Drug seizures, kg, in 1989-2003 85
36.	Alcohol and spirit seizures by Customs (litres) in 1995-2003 85
37.	Offences against the Alcohol Act in 1999-2003 86
Hospital treatment	
38.	Alcohol-related illnesses, hospital care periods in 1994-2003 88
39.	Drug-related illnesses, hospital care periods in 1994-2003 90
40.	Alcohol- and drug-related illnesses, hospital care periods by age group in 2003 92
41.	HIV-notifications and proportion of intravenous drug use transmission in 1996-2003 92
Services for substance abusers	
42.	Services for substance abusers in 1999-2003 93
43.	Clients in institutional care for substance abusers in 2003 94
44.	Care periods in institutional care for substance abusers in 2003 94
45.	Drugs used by clients visiting substance abuse clinics in 2000-2003 95
46.	Children and young people placed outside their home and in open care in 1995-2003 96
Alcohol- and drug-related pensions	
47.	Disability pensions effective at the end of the year, granted on the grounds of alcohol-related illnesses in 1999-2003 97
48.	Disability pensions effective at the end of the year, granted on the grounds of drug-related illnesses in 1999-2003 98
Alcohol- and drug-related deaths	
49.	Alcohol-related deaths in 1997-2003 99
50.	Deaths of alcohol-related illnesses in 1994-2003 100
51.	Deaths associated with classical drug findings in autopsies in 1994-2003 100
 <i>Regulating the consumption of alcoholic beverages</i>	
Prices	
52.	Nominal price indices for consumption of alcoholic beverages in 1994-2003 102
53.	Real price indices for consumption of alcoholic beverages in 1994-2003 103
Distribution network	
54.	Distribution network for alcoholic beverages through retail outlets in 1994-2003 104
55.	Distribution network for alcoholic beverages through licensed serving in 1994-2003 105
Control	
56.	Control of sale and use of industrial ethyl alcohol in 1994-2003 106
57.	Control measures related to sale through retail outlets in 1994-2003 106
58.	Control measures related to licensing supervision in 1994-2003 107
59.	State control of alcohol advertising in 2000-2003 108
Employment	
60.	Persons employed by the alcohol industry and trade in 1993-2003 109
61.	Personnel at licensed premises in 1988-2003 110

Economy

62. Consumer expenditure on alcohol by distribution channel and its share of private consumer expenditure in 1994-2003	111
63. State revenues from alcohol in 1995-2003	112
64. Expenditure and revenue of the services for substance abusers in 1995-2002	112
65. Costs of detrimental effects by main category in 2002	113

Production

66. Production and bottling of alcoholic beverages in 1994-2003	115
67. Production and domestic sales of industrial ethyl alcohol in 1994-2003	115

Sale

68. Deliveries of non-alcoholic beverages in 1995-2003	116
69. Domestic and imported products in sales of alcoholic beverages in 2003	116
70. Sales of alcoholic beverages per drink category in 1999-2003	117
71. Sales of alcoholic beverages by distribution channel, 100 % alcohol, in 1994-2003	118
72. Sales of alcoholic beverages in 1994-2003	119
73. Imports of alcoholic beverages in 1995-2003	120
74. Exports of alcoholic beverages in 1995-2003	121

Figures:

Consumption of alcoholic beverages

Figure 1. Consumption of alcoholic beverages per capita, 100 % alcohol in 1933-2003	46
Figure 2. Division of the consumption of alcoholic beverages by type of beverage, 100 % alcohol in 1960-2003	46
Figure 3. Total consumption of alcoholic beverages per capita, 100 % alcohol in 1970-2003	47
Figure 4. Consumption of alcoholic beverages per capita, 100 % alcohol, by region, in 2003	58
Figure 5. Consumption of alcoholic beverages per capita in certain countries, 100 % alcohol, in 2002	67

Use of alcohol

Figure 6. Alcohol drinking among young people by age group in 1983-2003	70
Figure 7. Individuals drinking alcohol at least once a month, 12-18-year-olds in 1983-2003	71

Use of narcotics

Figure 8. Experimental or habitual use of cannabis in certain countries in 1998-2002	74
Figure 9. Shares of adults who have experimented with or used cannabis in 1992, 1996, 1998 and 2002	76
Figure 10. Shares of young who have experimented with or used cannabis in 1995, 1999 and 2003	76

Detrimental effects related to the use of alcohol and drugs

Figure 11. Substance abusers in social and health services in 1995, 1999 and 2003	77
Figure 12. Experimenting, use and harm indices for alcohol and drugs in 1992-2003	77

Hospital treatment related to the use of alcohol and drugs

Figure 13. Hospital inpatient care periods in 1990-2003	87
---	----

Regulating the consumption of alcoholic beverages

Figure 14. Real price indices for consumption of alcoholic beverages in 1969-2003	101
Figure 15. Distribution network for alcoholic beverages in 1969-2003	101

Production and trade of alcoholic beverages

Figure 16. Frame of the production and trade in alcoholic beverages	114
---	-----

Legislation and other issues with an impact on the alcohol and drug situation	126
--	-----

Statistical material and data content	130
--	-----

Concepts used in this publication	135
--	-----

Literature	137
-------------------	-----

Explanation of symbols	137
-------------------------------	-----

Quality specification	139
------------------------------	-----

1. Alkoholiolojen kehitys

1.1. Suomen alkoholipolitiikan peruslinjat

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä 9.10.2003 määritellään Suomen alkoholipolitiikan keskeiset tavoitteet sekä valtiohallinnon toimintalinjat alkoholista aiheutuvien haittojen vähentämiseksi. Periaatepäätöksessä on alkoholipolitiikan päätavoitteiksi nostettu kolme osatavoitetta: lasten ja perheiden hyvinvoinnille aiheutuvien haittojen vähentäminen, alkoholin riskikäytön ja siitä aiheutuvien haittojen vähentäminen sekä alkoholijuomien kokonaiskulutuksen kääntäminen laskuun. Samalla sosiaali- ja terveystieteiden tehtäväksi asetettiin alkoholipoliittisen ohjelman 2004 - 2007 valmistelu ja toteutus. Alkoholiohjelmalla ryhdyttiin valmistelemaan periaatepäätöksen mukaisesti yhteistyössä eri hallinnonalojen, kuntien, kirkkojen, järjestöjen ja elinkeinoelämän kanssa. Alkoholiohjelma 2004 - 2007 valmistui huhtikuussa 2004.

Nyt valmistunut alkoholiohjelma oli järjestyksessä kolmas. Aikaisemmat ovat vuoden 1995 Suomen kansallinen alkoholiohjelma ja sen toteutuksena vuoden 1997 esitys kansallisen alkoholiohjelman toimeenpanemiseksi nimeltään "Onks tietoo?" sekä vuonna 2001 ilmestynyt Suomen 2000 -luvun alkoholiohjelma, "Yhteistyötä ja vastuuta". Alkoholipolitiikka 2000 -työryhmän mietintö "Kohti monen polun alkoholipolitiikkaa" valmistui vuonna 2002.

Nämä alkoholiohjelmat ja niiden suuntaviivat pohjautuivat WHO:n Euroopan aluetoimiston alkoholiohjelmiin "European Alcohol Action Plan" vuodelta 1992 ja "Second European Alcohol Action Plan 2000-2005" vuodelta 1999 sekä vuonna 2001 WHO:n Euroopan aluetoimiston, Ruotsin hallituksen ja Euroopan komission järjestämässä kokouksessa Tukholmassa hyväksytyyn "Nuoret ja alkoholi" -julistukseen, jonka perusteena on lasten ja nuorten suojeleminen alkoholin aiheuttamilta haitoilta. Julistus perustui Euroopan toiseen alkoholiohjelmaan ja Pariisissa vuonna 1995 hyväksytyyn julistukseen "European Charter on Alcohol". Alkoholipolitiikan tavoitteeksi on näissä ohjelmissa noussut yhä selvemmin alkoholin aiheuttamien ongelmien vähentäminen, hoidon saatavuuden järjestämien sekä lasten ja nuorten suojeleminen alkoholiongelmilta.

Suomen alkoholipoliittisen ohjelman 2004 - 2006 toteutumisen seuranta perustuu useisiin indikaattoreihin: kansallisen uhritutkimuksen tietoihin alkoholiin liittyvästä perheväkivallasta, alkoholiin liittyvistä onnettomuuksista ja väkivaltarikollisuudesta, tietoihin alkoholinkäytön seurauksena kuolleiden määrästä sekä alkoholin tilastoidun ja tilastoimattoman kulutuksen kehityksestä. Näitä indikaattoreita on tämän julkaisun sivuilla.

1.2. Suomalaisien alkoholiasenteet

Alkoholiasenteet ovat kiristyneet viime vuosina. Väestön yhä suurempi enemmistö on vallitsevien alkoholipoliittisten rajoitusten kannalla. Kun vuoden 2000 alussa Stakesin Suomen Gallupilla teettämän mielipidekyselyn mukaan vallitsevia alkoholipoliittisia rajoituksia kannatti 54 prosenttia vastanneista, oli vastaava osuus 59 prosenttia vuonna 2004 suoritetussa tutkimuksessa. Nykyisten alkoholipoliittisten rajoitusten tiukentamista toivoi 21 prosenttia väestöstä ja 15 prosenttia olisi ollut lieventämässä niitä. Joka kahdeskymmenes haastateltu ei ottanut kantaa tähän kysymykseen. Asenteiden kiristymistä kuvaa hyvin se, että alkoholipolitiikan lieventämistä kannattavien osuus oli kahdeksan vuotta sitten 41 prosenttia ja kiristämistä kannattavien osuus 13 prosenttia.

Väestön valtaenemmistö kannattaa vallitsevia alkoholijuomien ostoon oikeuttavia ikärajoja. Väkevien alkoholijuomien ostoon oikeuttavaa 20 vuoden ikärajaa piti sopivana 82 prosenttia vastanneista ja 22 prosenttia piti viinien ja oluen 18 vuoden ostoikärajaa sopivana.

Väkeviä alkoholijuomia suomalaiset eivät halua galluputkimusten mukaan päivittäistavarakauppoihin, eivätkä edes vahvaa olutta. Tammikuussa 2004 suoritetussa tutkimuksessa 85 prosenttia haastatelluista oli sitä mieltä, että väkeviä alkoholijuomia tulisi saada ostaa vain Alkosta. Vastaava osuus oli vahvan

oluen kohdalla 53 prosenttia. Keskioluen nykyinen myyntijärjestelmä sai väestön valtaenemmistön tuen, sillä 87 prosenttia haastatelluista oli sitä mieltä, että keskiolutta pitää saada ostaa myös elintarvikeliikkeistä. Viinejä elintarvikeliikkeistä halusi ostaa 48 prosenttia haastatelluista.

1.3. Alkoholijuomien kulutus vuonna 2003

Alkoholijuomien kokonaiskulutus vuonna 2003 oli 48,7 miljoonaa litraa 100 %:n alkoholia eli 9,4 litraa asukasta kohti. Kulutus kasvoi edellisestä vuodesta 1,2 prosenttia. Alkoholijuomien kokonaiskulutus on kasvanut 1990 -luvun puolivälin jälkeen keskimäärin 1,6 prosenttia vuodessa. Kokonaiskulutus sisältää sekä alkoholijuomien tilastoidun että tilastoimattoman kulutuksen.

Alkoholijuomien tilastoitu kulutus oli 40,0 miljoonaa litraa 100 %:n alkoholia eli 7,7 litraa asukasta kohti. Tilastoidusta kulutuksesta valtaosa, 47 prosenttia, oli olutta, 26 prosenttia oli väkeviä juomia ja 27 prosenttia viinejä, siidereitä ja long drink -juomia. Tilastoitu alkoholijuomien kulutus sisältää myynnin Alkon myymälöistä sekä alkoholijuomien tukkumyyjien toimitukset elintarvikeliikkeille ja anniskeluravintoloille.

Alkoholijuomien vähittäiskulutuksen osuus tilastoidusta kulutuksesta nousi 82 prosenttiin vuonna 2003. Kaikkiaan vähittäismyymälöiden (Alkon myymälöiden, mietoja alkoholijuomia myyvien elintarvikeliikkeitten, kioskien ja huoltoasemien) kautta myytiin 32,7 miljoonaa litraa 100 %:n alkoholia eli 6,3 litraa asukasta kohti.

Alkoholijuomien anniskelukulutuksen osuus tilastoidusta kulutuksesta väheni edelleen ja oli 18 prosenttia. Anniskeluravintoloissa kulutettiin vuonna 2003 yhteensä 7,4 miljoonaa litraa 100 %:n alkoholia eli 1,4 litraa asukasta kohti.

Tilastoimaton alkoholijuomien kulutus eli alkoholijuomien laillinen ja laitton kotivalmistus, matkustajien alkoholin tuonti, salakuljetus ja korvikkeet sekä suomalaisten Suomen rajojen ulkopuolella kuluttama alkoholi kasvoi hieman siten, että viinien ja oluiden kotivalmistus nousi yhteen miljoonaan litraan laskettuna 100 %:n alkoholina ja turistialkoholi 4,6 miljoonaan litraan. Ulkomailla nautittu alkoholi oli 1,7 miljoonaa litraa 100 %:n alkoholina ja laitton valmistus sekä salakuljetus 1,4 miljoonaa litraa. Kaikkiaan tilastoimaton alkoholin kulutus vuonna 2003 oli 8,4 miljoonaa litraa. Tilastoimattoman kulutuksen osuus kokonaiskulutuksesta oli vajaa viidennes.

Vuoden 2004 ensimmäisellä vuosipuoliskolla alkoholijuomien tilastoitu kulutus kasvoi 7,6 prosenttia edellisen vuoden vastaavasta ajasta. Alkoholin kulutuksen oli odotettakin lisääntyvän voimakkaasti, sillä vuoden 2004 alussa poistettiin kaikki Suomeen saapuvien matkustajien verotta itse mukanaan muista EU-maista omaan käyttöönä tuomia alkoholijuomia koskevat määrälliset rajoitukset ja toukokuun alussa Viro liittyi EU:n jäseneksi. Matkustajatuonnin odotettiin kasvavan, koska sekä Virossa että monissa muissa EU-jäsenmaissa alkoholijuomien hintataso on huomattavasti Suomen hintatasoa alhaisempi. Matkustajatuonnin odotetun kasvun hillitsemiseksi Suomessa alennettiin alkoholijuomien veroja maaliskuun 2004 alussa keskimäärin 33 prosenttia. Kokonaiskulutus näyttäisi nousevan tänä vuonna 10,3 litraan asukasta kohti eli noin 10 prosenttia.

1.4. Alkoholijuomien käytön laajuus

Alkoholin kokonaiskulutus on lähes kaksinkertaistunut kolmen vuosikymmenen aikana (kuvio 3). Samalla aikavälillä juomatavat ovat muuttuneet mietoja juomia suosivimmiksi. Vielä 1970-luvulla lähes puolet alkoholin kulutuksesta oli väkeviä juomia, kun 2000-luvulla niiden osuus on ollut noin neljännes. Oluiden ja mietojen viinien suosio on lisääntynyt. Tästä huolimatta kaksi suomalaista juomatapaa leimaavaa piirrettä on säilynyt ennallaan: alkoholin käyttö aterialla on edelleen harvinaista ja humalajuominen on edelleen yleistä.

Vuoden 2000 juomatapatutkimuksen mukaan 90 prosenttia 15-69 -vuotiaista suomalaisista oli nauttinut jotain alkoholijuomaa ainakin puolen annoksen verran edeltäneen vuoden aikana. Yksi annos on pullo olutta tai 12 cl viiniä tai 4 cl väkeviä juomia. Sukupuolten välillä ei ole enää eroa. Alkoholia käyttäviä oli eniten nuorten aikuisten ja keski-ikäisten parissa. 20-29 -vuotiaista miehistä ja 30-49 -vuotiaista naisista 96 prosenttia oli käyttänyt alkoholia viimeksi kuluneen vuoden aikana.

Runsaasti alkoholia käyttäviä on arvioitu olevan 250 000 - 500 000 henkeä eli noin 6 - 12 prosenttia aikuisväestöstä. Miehistä joka kymmenes käyttää alkoholia vähintään neljä kertaa viikossa, naisista joka viideskymmenes. Miesten ja naisten alkoholin käyttö on viimeisten 30 vuoden aikana samankaltaistunut. Kun vielä vuoden 1968 juomatapatutkimuksessa naisista 43 prosenttia ja miehistä 13 prosenttia ilmoitti olevansa raittiita, niin vuoden 2000 juomatapatutkimuksessa raittiiden miesten osuus oli 8 ja raittiiden naisten osuus 9 prosenttia.

Alkoholiohjelman 2004 - 2007 yhtenä painopistealueena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen. Kouluterveyskyselyiden ja ESPAD -koululaistutkimuksien mukaan alkoholiin tutustutaan pääasiassa ikävuosien 12-16 välillä. Vuonna 2003 neljä viidestä 12 -vuotiaista ei ollut käyttänyt alkoholia viimeksi kuluneen vuoden aikana. Vastaava osuus 16 -vuotiaiden parissa oli yksi neljästä. Kahden viimeksi toteutetun kouluterveyskyselyn mukaan alkoholin käyttöihteys on ollut hieman vähenemässä 16 -vuotiaiden ja sitä nuorempien parissa. Myös humaltuminen on näissä ikäryhmissä tullut hieman harvinaisemmaksi. Silti eurooppalaisittain suomalaiset humaltuvat keskimääräistä useammin, vaikkakin juovat alkoholia keskimääräistä harvemmin.

1.5. Päihdepalvelujärjestelmä

Suomen päihdepalvelujärjestelmä koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon yleisistä avohoitomuotoisista muun muassa terveyskeskusten sekä mielenterveys- ja sosiaalitoimistojen antamista palveluista sekä laitospalveluista sairaaloissa ja asumispalveluissa. Päihdehuollon erityispalveluja tarjoavat avohoitomuotoisina muun muassa A-klinikat, nuorisosemat ja päiväkeskukset sekä laitospalveluista muun muassa katkaisu- ja kuntoutuslaitokset.

Vuoden 2003 päihdetapauslaskennan mukaan alkoholi hallitsee edelleen niitä asiakaskäyntejä sosiaali- ja terveyspalveluissa, joihin liittyy suoraan tai epäsuoraan päihteiden käyttö. Yhdeksällä kymmenestä asiakkaasta päihdetapauslaskennan käyntiin liittyi alkoholi. Sekakäyttö oli myös yleistä, sillä vähintään kahden aineen käytöstä oli tietoa kahdella viidestä asiakkaasta. Joka neljännessä asiointissa tuli esiin lääkkeiden käyttö, joka viidennessä kannabiksen käyttö, 17 prosentissa amfetamiinit ja joka kymmenennessä tapauksessa opiaatit. Huumeiden pistoskäyttöä oli lähes joka viidennellä. Erityisesti huumausainesiakkaiden osuus on kasvanut yli puolella vuodesta 1999. (Metso L. ym., 2004).

Sairaalahoitossa tai päihdehuollon laitoksissa hoidettujen päihdeasiakkaiden määrä on 1990-luvun kasvun jälkeen hieman tasaantunut. Vuodesta 1990 niiden sairaalahoitajaksojen määrä, joissa alkoholi on päädiagnoosina, on kasvanut neljänneksen. Vuonna 2003 sairaaloiden vuodehoito-osastoilla kirjattiin 24 491 hoitajaksoa, joissa alkoholi oli päädiagnoosina ja 32 834 hoitajaksoa, joissa alkoholisairaus oli joko pää- tai sivudiagnoosina. Miesten osuus päihdeasiakkaista oli edelleen 80 prosenttia. Alkoholisairauksien vuodehoidossa olleista yli kolmannes oli 45-54 -vuotiaita. Päihdehuollon laitosten asiakasmäärä on kasvanut vuodesta 1997 yli 6 prosenttia. Vuonna 2003 päihdehuollon laitoksissa hoidettiin 11 259 asiakasta. Miesten osuus näistä oli 75 prosenttia. Yli puolet päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleista oli 35-54 -vuotiaita.

Päihdehuollon erityispalveluiden avohoidossa olleiden päihdeasiakkaiden määrä on kasvanut. 1990-luvun alusta A-klinikoiden asiakasmäärä on lisääntynyt lähes 10 prosenttia ja nuorisosemilla kävijöiden määrä lähes kaksinkertaistunut. Vuonna 2003 A-klinikoilla kirjattiin 42 109 asiakaskäyntiä. Valtaosa asiakkaista oli 30-59 -vuotiaita. Asiakkaista yli 70 prosenttia oli miehiä. Nuorisosemilla kirjattiin 5 149 käyntiä. Nuorisosemilla kävijät ovat alle 30 -vuotiaita. Nuorisosemilla käyneistä 56 prosenttia oli miehiä. Päihdehuollon asumispalveluita ja ensisuoja käytti 5 381 asiakasta.

1.6. Alkoholikuolemat

Alkoholin liikakäyttö lisää merkittävästi kuolleisuutta. Vuonna 2003 alkoholikuolemien osuus kaikista kuolemantapauksista oli 6 prosenttia ja alkoholisyöt olivat toiseksi yleisin työikäisten (15-64 -vuotiaiden) kuolinsyy. 1990-luvun alusta alkoholisairauksiin ja myrkytyksiin kuolleiden määrä on kasvanut kolmanneksen. Miesten osuus alkoholikuolemista on noin 80 prosenttia. Alkoholin käytön seurauksena Suomessa kuoli vuonna 2003 yli 3 200 henkeä. Alkoholisairauksiin ja alkoholimyrkytykseen kuolleita oli 1 560, jonka lisäksi on arvioitu, että noin 700 hengellä oli alkoholi myötävaikuttavana kuolemansyynä eri sairauksissa. Päihdyksissä tapaturmaan ja väkivaltaan kuoli 896 henkeä ja päihtyneen uhrina on arvioitu kuolleen 51 henkeä (taulukko 50).

1.7. Alkoholi ja väkivaltarikollisuus

Vuonna 2003 poliisin tietoon tulleiden väkivaltarikosten määrä oli 29 312 eli 2,8 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Kuolemaan johtaneiden väkivaltarikosten määrä oli 133. Poliisin tietoon tulleista väkivaltarikostapauksista 60-70 prosenttia on tehty alkoholin vaikutuksen alaisena. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tekemän uhritutkimuksen mukaan runsaassa 70 prosentissa tapauksista väkivaltarikoksissa tekijä, uhri tai molemmat ovat olleet päihtyneitä.

1.8. Alkoholitalous

Alkoholijuomien nimellishintojen nousu jatkui vuonna 2003. Vähittäismyyntihinnat nousivat keskimäärin 1,3 prosenttia ja anniskeluhinnat 2,7 prosenttia. Reaalisesti, kuluttajahintaindeksiin verrattuna, alkoholijuomien hinnat olivat vuonna 2003 keskimäärin 0,9 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuonna 2002.

Vuonna 2003 kuluttajien alkoholiin käyttämä rahamäärä oli yhteensä 4,05 miljardia euroa eli 776 euroa asukasta kohti. Alkoholimenojen osuus yksityisistä kulutusmenoista oli 5,4 prosenttia. Valtion alkoholista saamat verotulot ml. arvonnisävero olivat 2,10 miljardia euroa, mikä oli 6,0 prosenttia valtion tuloista ilman rahoitustaloustoimia.

Vuonna 2002 alkoholin käyttö aiheutti 0,6-0,8 miljardin euron välittömät kustannukset ja 2,5-4,6 miljardin euron välilliset kustannukset. Lähes 40 prosenttia välittömistä alkoholihaittamenoista aiheutui järjestyksen ylläpidosta. Terveystalouden osuus oli neljännes ja sosiaalihuollon osuus vajaa viidennes välittömistä alkoholihaittamenoista.

2. Huumeolojen kehitys

2.1. Huumausainepolitiikan peruslinja

Suomen hallitusohjelmassa vuonna 2003 esitettiin, että hallitus valmistelee huumausainepoliittisen toimenpideohjelman vuosille 2004-2007. Toimenpideohjelma valmistui 5.2.2004. Ohjelman toimenpiteet liittyvät huumausainepolitiikan koordinointiin, huumausaineiden kysynnän ja tarjonnan vähentämiseen, huumausaineiden aiheuttamien haittojen lieventämiseen, kansainvälisiin toimiin sekä tutkimukseen ja seurantaan. Monialaisella yhteistyöllä pyritään vähentämään huumausaineiden kysyntää, estämään tarjontaa, vähentämään huumausaineiden käytöstä koituvia haittoja sekä saattamaan väärinkäyttäjät hoitoon ja laittomaan toimintaan osallistuneet henkilöt rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Toimenpideohjelmaa edelsivät valtioneuvoston vuoden 1998 periaatepäätös kansallisesta huumausainepolitiikasta, vuoden 2000 periaatepäätös huumausainepolitiikan tehostamisesta sekä vuonna 2001 valmistunut toimenpideohjelma huumausainepolitiikan tehostamiseksi vuosille 2001 - 2003. Valtakunnalli-

sen huumausainepolitiikan yhteensovittamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi valtioneuvosto asetti vuonna 1999 poikkihallinnollisen huumauspoliittisen työryhmän. Muut keskeiset huumausainepolitiikkaa ohjaavat dokumentit Suomessa ovat vuoden 1997 huumausainestrategia sekä huumausainelaki (1289/1993) ja sen taustalla olevat kansainväliset sopimukset.

Vuoden 2002 huumeita koskevan väestökyselyn mukaan huumeet nähdään yksimielisesti merkittäväksi yhteiskunnalliseksi ongelmaksi. Verrattuna aikaisempaan tilanteeseen huolestuneisuus huumeiden ongelmallisuudesta, aiheuttamista alueellisista ongelmista sekä huumeongelman laajuudesta suhteessa alkoholi-ongelmaan ovat lisääntyneet. Toiseen suuntaan kehitys näyttää kulkevan kannabiskokeilujen osalta, sillä niiden riskejä ei pidetä enää niin suurina kuin 1990-luvulla, kun taas humalajuomisen tai säännöllisen tupakoimisen riskit ovat väestön mielestä lisääntyneet. Mutta säännölliseen kannabiksen käyttöön suhtautumisessa tätä muutosta ei näy (Hakkarainen P. ym., 2004).

2.2. Huumeiden käytön laajuus

Huumausaineiden kokeilu, käyttö ja haitat lisääntyivät 1990-luvulla koko maassa. Etenkin nuorten ja nuorten aikuisten huumausaineiden kokeilu ja käyttö ovat väestökyselyjen mukaan lisääntyneet. Samanaikaisesti kysynnän kasvun kanssa aineiden tarjonta on lisääntynyt. Vasta vuosikymmenen vaihteessa esiin ovat nousseet ensimmäiset merkit kasvuvauhdin hidastumisesta.

Vuonna 2002 noin 12 prosenttia suomalaisista 15- 69 -vuotiaista ilmoitti kokeilleensa joskus kannabista. Viimeisen vuoden aikana kannabista kokeilleiden osuus oli 3 prosenttia. Lääkkeitä päihtymistarkoituksessa oli käyttänyt elinaikana 7 prosenttia ja viimeksi kuluneen vuoden aikana noin 3 prosenttia aikuisväestöstä. Amfetamiineja ja ekstaasia oli joskus kokeillut noin 1,4-2,2 prosenttia ja viimeksi kuluneen vuoden aikana 0,5 prosenttia aikuisväestöstä. Muiden huumausaineiden elinaikaiskokeilu- ja käyttötasot jäivät alle 1 prosentin. Amfetamiinien ja opiaattien ongelmakäyttäjää arvioitiin vuonna 2002 vastaavassa ikäluokassa olevan koko maassa noin 0,4-0,6 prosenttia ja pääkaupunkiseudulla 0,7-1,1 prosenttia. Ongelmakäyttäjistä amfetamiinien käyttäjät olivat enemmistönä. (Partanen P. ym., 2004).

Vaikka kannabiksen kokeilijoiden osuus aikuisväestöstä näyttäisikin lisääntyneen tasaisesti 10 vuoden ajan, viimeisen vuoden aikaisessa käytössä ei ole enää tapahtunut suurta muutosta vuosien 1998 ja 2002 osalta. Tulos viittaisi siihen, että huumeekokeiluille aktiivisimman osan kohdalta käytön kasvu olisi hidastumassa. Huumausaineiden käyttö keskittyy erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten ikäluokkaan. Nuorista aikuisista (15-24-vuotiaista) lähes joka neljäs on joskus elämänsä aikana kokeillut kannabista. (Hakkarainen Pekka ym., 2003). Vastaavat tulokset saadaan vuoden 2003 ikäluokkaan 15-16 -vuotiaat suunnatusta koululaiskyselystä. Sen mukaan ikäluokasta 11 % oli joskus kokeillut jotain laitonta huumetta. Arvio lähes kaksinkertaistui vuodesta 1995 vuoteen 1999, jolloin vastaavat kyselyt viimeksi tehtiin, mutta tämän jälkeen arvio on pysynyt lähes entisellään (Ahlström S. ym., 2003).

Huumeiden ongelmakäytön profiileissa ei ole tapahtunut suurtakaan muutosta 1990-luvulla. Keskeiset käyttäjäryhmät ovat edelleen alkoholin ongelmakäyttäjät, alkoholin ja lääkkeiden sekakäyttäjät sekä kannabiksen ja amfetamiinin käyttäjät ja opiaattien käyttäjät. Opiaattien ongelmakäyttö on lisääntynyt koko 1990-luvun ajan ja sama suuntaus jatkuu 2000-luvulla. Amfetamiinien ja opiaattien usein pistämällä tapahtuva käyttö liittyy usein sosiaaliseen huono-osaisuuteen ja syrjäytymiseen. Etenkin ekstaasin ja kokaiinin käyttöön liittyvän huumeiden ns. viihdekäytön lisääntymisestä on keskusteltu paljon, mutta tilastoissa ekstaasin yleistymisen on näkynyt vain ekstaasitakavarikoissa, joiden määrä on tasaantunut viime aikoina.

2.3. Huumeiden käyttöön liittyviä haittavaikutuksia

Suomessa huumausaineiden käytöstä aiheutuvat haitat lisääntyivät nopeasti 1990-luvulla. Huumausainehaittoja kuvaavien lukujen kasvu Suomessa heijasti paitsi huumeiden lisääntynyttä kokeilua ja käyttöä myös muutoksia suomalaisessa palvelujärjestelmässä ja tilastointikäytännöissä sekä koko palvelujärjestelmän lisääntynyttä huomiota huumeasioita kohtaan. Viime vuosikymmenen vaihteen jälkeen myös haittainsinnoissa on kuitenkin ilmennyt ensimmäisiä merkkejä kasvuvauhdin hidastumisesta.

Vuonna 2003 hoitoyksiköille vapaaehtoiseen, anonyymiin huumehoidon tietojärjestelmään osallistui 165 päihdehuollon yksikköä ja tietoja saatiin 7 042 asiakkaasta. Mukana olleet yksiköt edustivat A-kliinikoita, nuorisoasemia, katkaisu- ja kuntoutusyksiköitä, huumehoitoon erikoistuneita avo- ja laitoshoitoyksiköitä sekä psykiatrisia yksiköitä. Aineisto painottui avohoitoyksiköihin ja Etelä-Suomen lääniin.

Huumehoidon tietojärjestelmän mukaan huumeaineiden tai lääkeaineiden vuoksi päihdehoitoon hakeutuneilla huumeasiakkailta opiaattien (31 %) käyttö oli hieman yleisempää ensisijaisena hoitoon hakeutumiseen johtaneena syynä kuin amfetamiinin tai muiden stimulanttien (28 %) käyttö. Opiaattien vuoksi hoitoon hakeutuneiden osuus oli hieman edellistä vuotta suurempi, mutta muuten tilanne on pääpähdyryhmien osalta säilynyt lähes edellisen vuoden kaltaisena. Kuitenkin jo muutamana edellisenä vuonna opiaattiryhmän sisällä näkyneet buprenorfiinin päihdekäytön vuoksi ensisijaisesti hoitoon hakeutuneiden osuuden kasvu oli entistä selvemmin näkyvissä heroiinin vuoksi hoitoon hakeutuneiden samanaikaisesti vähentyessä. Vuonna 2003 ensisijaisesti buprenorfiinin päihdekäytön vuoksi hoitoon hakeutuneita (24 %) oli huomattavasti enemmän kuin ensisijaisesti heroiinin käytön vuoksi hoitoon hakeutuneita (3 %). Opiaattiriippuvaisille tarkoitettussa lääkkeellisessä vierotus-, korvaus- tai ylläpito-hoidossa oli 16 prosenttia ensisijaisesti opiaattien vuoksi hoitoon hakeutuneista. Sekakäyttö oli yleistä, kaksi kolmesta oli ilmoittanut ainakin kolme ongelmallista päihdettä. Kolmen ensimmäisen päihteen joukossa kannabiksen (58 %) ja stimulanttien (57 %) käyttö oli opiaattien (43 %) käyttöä yleisempää.

Vuonna 2003 huumehoitoon hakeutuneet olivat aikaisempaan tapaan nuoria, ikäkeskiarvo oli 26,8 vuotta, naisten ollessa pari vuotta miehiä nuorempia. Suurimpana ikäryhmänä olivat 20-24 -vuotiaat. Huumeasiakkailta oli aikaisempien vuosien tapaan runsaasti syrjäytymisriskejä sekä kasaantuvia ongelmia kuten työttömyyttä ja asunnottomuutta. Opiaattien ja stimulanttien käyttäjistä noin 80 prosentilla ensisijaisena käyttötavan oli aineen pistäminen.

Vuoden 2003 päihdetapauskannan mukaan huumeasiakkaiden määrä sosiaalihuollon palveluissa ja terveydenhuollon avopalveluissa on lisääntynyt selvästi vuodesta 1999. Terveydenhuollon vuodeosastojen osalta ei sen sijaan ole tapahtunut suurta muutosta vuoden 1999 jälkeen. Tällä hetkellä lääkkeiden väärinkäyttöön ja huumeaineiden käyttöön liittyviä asiakkaita on lähes yhtä paljon (n. 25%). Lisääntyminen ilmenee erityisesti huumeaineasiakkaiden osalta, joiden määrä näyttäisi kasvaneen eniten päihdehuollossa ja terveydenhuollon avopalveluissa.

Terveydenhuollon vuodeosastoilla rekisteröitiin 6 417 huumehoitojaksoa, joissa huumesairaus, so. huumeaineisiin tai lääkeaineisiin liittyvä sairaus, oli päädiagnoosina ja 8 822 hoitojaksoa, joissa huumesairaus oli pää- tai sivudiagnoosina. Huumehoitojaksoista lähes joka neljäs liittyy suoraan huumeaineisiin. Erittäin voimakkaasti ovat lisääntyneet lääkeaineisiin liittyvien myrkytysten hoito, joissa vaikuttavaa ainetta ei ole ilmoitettu. Huumehoitojaksot muodostavat viidennes osan kaikista sairaalan päihdehoitojaksoista, mutta puolet jaksoista, kun kyseessä ovat alle 35 -vuotiaat.

Tartuntataudeista etenkin C-hepatiitti liittyy useimmiten pistämällä tapahtuvaan huumeaineiden käyttöön. Vuosittain todettujen uusien hepatiitti C -tartuntojen määrä on kuitenkin viime vuosien aikana vähentynyt. Vuoteen 2002 verrattuna hepatiitti C -tapausten määrä oli alentunut noin kymmenen kerralla. Kaikkiaan niitä todettiin 1 262 henkilöllä. Lasku oli selvintä 15-19-vuotiaiden ikäryhmässä, jossa tapausten määrä oli vähentynyt 30 prosenttia. Aiemmin tässä ikäryhmässä oli tapahtunut selvää kasvua. Eniten tartuntoja todettiin 20-24-vuotiaiden ikäryhmässä. Kaikkiaan yli puolet uusista hepatiitti C -tartunnoista oli alle 30-vuotiailla.

Toinen vakava veriteitse leviävä virusinfektio on HIV-infektio. Vuonna 1998 pistämällä huumeita käyttävien keskuudessa alkanut HIV-epidemia jatkui edelleen, mutta on osoittanut alussa nopeasti tapahtuneen kasvun jälkeen jo usean vuoden ajan laantumista: vuoden 2003 aikana noin kuudesosa (17 %) uusista HIV-tartunnoista johtui huumeiden pistoskäytöstä, kun vuonna 1999 osuus oli ollut yli puolet (56 %). HIV-tartuntojen esiintyvyys pistämällä huumeita käyttävien keskuudessa on ollut edelleen alle kolmen prosentin tasolla. Viime vuosina on kuitenkin todettu aiempaa enemmän seksin kautta saatuja HIV-tartuntoja, minkä vuoksi uusien HIV-tartuntojen kokonaismäärä ei kuitenkaan ole laskenut huumeiden käyttäjien epidemiaa edeltäneelle tasolle.

Vuodesta 1997 vuoteen 2000 asti kuolemantapauksiin liittyvissä oikeuslääketieteellisissä lääke- ja huumausainetutkimuksissa ns. klassisten huumausaineiden löydökset lähes kaksinkertaistuivat 1990-luvun lopussa. Tämän jälkeen löydösten määrä on tasaantunut ja jopa vähentynyt siten, että vuonna 2002 löytöjä arvioitiin olleen 153. Suurin yksittäinen syy tilanteen tasaantumiselle on heroinin tarjonnan tyrehtyminen markkinoilta ja samalla heroini-kuolemien määrän väheneminen.

Poliisin ja tullin kirjaamien huumausainerikosten määrä (noin 15 000 vuodessa) on myös tasaantunut vuoden 2001 jälkeen ja samalla myös takavarikoitujen huumausaineiden määrän kasvu on pysähtynyt ja jopa vähentynyt. Törkeiden huumausainerikosten määrä on noin 5 % huumausainerikoksista kun taas huumeen käyttörikoksien osuus on kasvanut yli 60 prosentin.

Huumausaineiden ja lääkeaineiden väärinkäytön aiheuttamat välittömät haittakustannukset olivat vuonna 2002 noin 0,2-0,3 miljardia euroa ja arvio välillisistä haittakustannuksista oli 0,3-0,7 miljardia euroa. Eniten välittömiä kustannuksia aiheutui sosiaalitoimen menoista sekä rikollisuuskontrollista. Välillisistä kustannuksista ylivoimaisesti suurin erä oli menetetyn elämän arvo ennenaikaisen kuoleman johdosta.

2.4. Huumehoitojärjestelmän kehitys

Suomessa on muutaman viime vuoden aikana lisätty huumeiden käyttäjien hoitoon erikoistuneiden yksiköiden palveluja mm. perustamalla uusia, nuorille huumeiden käyttäjille suunnattuja avohoitoyksiköitä. Opiattiiriippuvaisten lääkehoidosta annettiin vuonna 2002 uusi asetus (289/2002), jolla lisättiin hoidon tarpeen arviointia ja hoidon toteuttamista suorittavien yksiköiden määrää. Vuonna 2002 ja 2003 sosiaalija terveysministeriön (STM) huumehoidon kehittämiseen myöntämän 7,5 miljoonan euron lisäpanostuksen eräänä painopistealueena oli opiattiiriippuvaisille tarkoitetun lääkehoidon laajentaminen muiden vaikeasti huumeongelmaisten hoitojen kehittämisen ohella. STM:n vuonna 2003 tekemän selvityksen mukaan erityisesti pääkaupunkiseudulla oli hoitojonoja opiattiiriippuvaisten korvaushoitoon, ja syynä hoitojonoihin todettiin olevan toisaalta erityispalveluiden korvaushoidon aloituspaikkojen vähäinen vapautuminen korvaushoidon painottuessa edelleen erityispalveluihin. Selvityksessä suositeltiin korvaushoitojen aloitusvaiheen jälkeen hoitojen porrastamista ja laajentamista nykyistä enemmän myös perusterveydenhuoltoon. Vuonna 2004 STM:n tekemän selvityksen mukaan vuoden 2002 ylimääräisellä avustuksella oli pystytty toisaalta laajentamaan jo olemassa olevien hoitoyksiköiden toimintaa että perustamaan myös uusia yksiköitä. (STM monisteita 2003:16).

Matalakynnyksiset, pistämällä huumeita käyttäville tarkoitetut terveysneuvontapalvelut ovat laajentuneet edelleen. Ensimmäinen terveysneuvontapiste avattiin Helsingissä vuonna 1997, ja vuoden 2003 loppuun mennessä terveysneuvontapisteitä oli avattu 20 paikkakunnalla. Paikkakunnista 12 on yli 50 000 asukkaan kuntia ja kahdeksan 20 000-50 000 asukkaan kuntia. Asiakaskäynneistä kerättävän anonyymien tilastotiedon mukaan kävijämääriltään selvästi suurimmat terveysneuvontapisteet toimivat vuonna 2003 Helsingissä (n. 3 900 asiakasta), Turussa (n. 1 200 asiakasta), Vantaalla (n. 1 100 asiakasta), Espoossa (n. 1 100 asiakasta) ja Tampereella (n. 900 asiakasta). Lisäksi pääkaupunkiseudulla on HIV-positiivisille huumeiden käyttäjille tarkoitettu palvelupiste, jossa asioi vuonna 2003 n. 1 100 asiakasta. Liikkuva terveysneuvontayksikkö aloitti toimintansa pääkaupunkiseudulla vuoden 2003 lopussa.

Terveysneuvontapisteissä ja HIV-positiivisten huumeiden käyttäjien palvelupisteessä asioineiden asiakkaiden vuotuinen kokonaismäärä oli vuonna 2003 kaikkiaan noin 9 600 asiakasta ja käyntejä kertyi kaikkiaan 93 900. Terveysneuvontapisteissä tai HIV-positiivisten palvelukeskuksessa vaihdettujen neulojen ja ruiskujen määrä vuonna 2003 oli noin 1,4 miljoonaa. Apteekkien kautta myytyjen ruiskujen ja neulojen määrä vuonna 2003 oli vajaa 0,5 miljoonaa.

3. Lupa- ja valvontakysymykset

Lupa- ja valvontaviranomaisina toimivat Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus (STTV) ja lääninhallitukset. Tuotevalvontakeskuksen tulosalue "Alkoholin aiheuttamien haittojen ehkäisy" käsittelee neljää aihealuetta: alkoholijuomien lupahallintoa, alkoholielinkeinon valvontaa, nuorten alkoholinkäyttöä ja alkoholijuomien tuotevalvontaa.

Tuotevalvontakeskus myöntää elinkeinonharjoittajille vähittäismyynti- ja anniskeluluvat paitsi korkeintaan 4,7 % käymisteitse valmistettujen juomien myynti- ja anniskeluluvat, jotka myöntää lääninhallitus. Erityisesti alkoholijuomien anniskelun luvanvaraisuuteen liittyy säädettyjen edellytysten olemassaolon varmistamisen lisäksi mahdollisuus tunnistaa haittoja aiheuttavia tilanteita ennakolta ja ehkäistä niitä rajoittamalla lupaa, asettamalla ehtoja tai epäämällä lupaa.

Anniskeluluvan myöntämistä koskevat säännökset selkeytyivät ja osin tiukentuivat, kun alkoholilakiin tältä osin tehdyt muutokset tulivat voimaan vuoden 2003 alusta. Alkoholilain muutoksen tarkoituksena on tehostaa myös alkoholijuomien anniskelun valvontaa muun muassa varmistamalla, että vastaavalla hoitajalla ja tämän sijaisilla on tehtävään riittävät tiedot ja ammattitaito. Tuotevalvontakeskus on myös ryhtynyt rajoittamaan anniskelua sellaisissa työelämän, urheilun ja vapaa-ajan tilanteissa, joihin alkoholi ei ole aikaisemmin kuulunut.

Anniskelun ja vähittäismyyntin alueellisesta valvonnasta vastaavat lääninhallitukset. STTV ohjaa lääninhallituksia lupahallinnon ja valvonnan toteuttamisessa. Valvonnalla halutaan varmistaa, että annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan.

Valvonnan painopiste on rikkomusten ja epäkohtien ennaltaehkäisyssä. Myyntipaikkojen oman valvonnan järjestelyillä on siten keskeinen merkitys. Tuotevalvontakeskus on vuodesta 2001 lähtien panostanut voimakkaasti luvanhaltijoiden omavalvonnan tukemiseen. Vuoden alussa 2003 voimaan tulleella alkoholilain muutoksella pyrittiin tehostamaan anniskelupaikan omavalvontaa. Uusien säännösten mukaan anniskelupaikassa tulee toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen olla riittävästi henkilökuntaa tehokkaan valvonnan ja järjestyksenpidon toteuttamiseksi. Lupaviranomaiselle tulee esittää anniskelulupaa haettaessa sekä pyydettyessä tarkastuskäyntien yhteydessä henkilökunnan määrää ja tehtäviä koskeva suunnitelma (1143/1994) (764/2002;21 b - c).

Valvonnalla ja erityisesti kovennetulla sanktiolinjalla on pyritty ehkäisemään rikkomuksia ja epäkohtia. Erityistä huomiota on kiinnitetty alaikäisille ja päihtyneille myyntiin sekä ympäristölle aiheutuvien häiriöiden ehkäisyyn.

3.1. Vähittäismyynti

Lupa- ja valvontaviranomaisina toimivat Tuotevalvontakeskus, joka hyväksyy Alkon myymälät ja myöntää luvat Alkon luovutuspaikoille ja tilaviini- ja sahtimyymlöille sekä lääninhallitukset, jotka myöntävät vähittäismyyntiluvat korkeintaan 4,7 % alkoholia sisältävien juomien myyntiin elintarvikeliikkeissä. Vuonna 2003 vähittäismyyntilupapäätös maksoi 141-340 euroa.

Vuoden 2003 lopussa Alkon myymälöitä oli 314. Alkolla on oikeus toimittaa tilauksesta alkoholijuomia luovutuspaikkojen kautta, ja niiden määrä oli vuoden lopussa 142. Enintään 4,7 % alkoholia sisältävien käymisteitse valmistettujen juomien vähittäismyyntilupia oli 6 886 elintarvikeliikkeellä. Vaikka lupien määrä väheni edelleen vuonna 2003, oli niitä vielä 467 enemmän kuin vuoden 1994 lopussa. Lupien määrän merkittävä kasvu vuonna 1995 johtui siitä, että uusi alkoholilaki salli näiden alkoholijuomien myyntiin myös kioskityyppisissä elintarvikeliikkeissä ja huoltoasemien elintarvikepisteissä. Tilaviini- ja sahtimyymlöitä oli vuoden 2003 lopussa 53 kappaletta.

Lääninhallitukset peruuttivat valvontatoimenpiteinä lopullisesti 15 ja määräajaksi 19 vähittäismyyntilupaa. Kirjallisia varoituksia ja huomautuksia annettiin 74.

3.2. Anniskelu

Lupa- ja valvontaviranomaisina toimivat Tuotevalvontakeskus, joka myöntää kaikkien alkoholijuomien anniskeluluvat (A-luvat) ja enintään 22 % alkoholia sisältävien alkoholijuomien anniskeluluvat (B-luvat) sekä lääninhallitukset, jotka myöntävät anniskeluluvat enintään 4,7 %:n käymisteitse valmistetuille alkoholijuomille (C-luvat). Vuonna 2003 anniskelulupapäätös maksoi 176-500 euroa.

Vuonna 2003 Tuotevalvontakeskus myönsi 224 uutta toistaiseksi voimassaolevaa anniskelulupaa eli 97 lupaa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Määräaikaista, korkeintaan vuodeksi annettuja anniskelulupia myönnettiin 65 kappaletta eli 23 vähemmän kuin vuonna 2002. Tilapäisiä, korkeintaan kuukauden kestäviä anniskelulupia eri tilaisuuksiin myönnettiin 395 (403 v. 2002). Vuoden 2003 lopussa oli voimassa 5298 anniskelulupaa A- ja B-ravintoloille ja 3 435 anniskelulupaa C-ravintoloille. Uuden alkoholilain aikana A- ja B-ravintoloiden määrä on kasvanut 2 070:llä ja C-ravintoloiden määrä on vähentynyt 2 294:llä.

Vuonna 2003 Tuotevalvontakeskus antoi anniskeluluvan haltijoille 108 kirjallista varoitusta sekä peruutti 18 anniskelulupaa määräajaksi ja 33 lupaa pysyvästi. Lääninhallitukset peruuttivat 20 anniskelulupaa lopullisesti ja 38 lupaa määräajaisesti sekä antoivat 78 kirjallista varoitusta.

Tuotevalvontakeskuksen toiminnassa on tärkeänä painopistealueena harmaan talouden ja talousrikollisuuden ehkäiseminen ravintola-alalla. Tältä osin valvonnan tehostuminen onkin lisännyt anniskelulupien lopullisten peruutusten määrää.

3.3. Valmistus, maahantuonti, tukkumyynti ja teknillinen käyttö

Tuotevalvontakeskus myöntää alkoholijuoman, väkiviinan ja alkoholivalmisteen valmistus-, tukkumyynti- ja käyttöluvut sekä väkiviinan maahantuontiluvat.

Vuonna 2003 alkoholijuomia valmistettiin 590 miljoonaa litraa eli 2 prosenttia vähemmän kuin edellisellä vuonna. Juomaryhmistä kasvoi long drink -juomien ryhmä, mutta muiden juomaryhmien valmistusmäärät vähenivät.

Markkinoilla olevien alkoholituotteiden määrä on edelleen kasvanut. Vuoden 2003 lopussa Tuotevalvontakeskuksen ylläpitämässä tuoterekisterissä oli 30 000 alkoholijuomatuotetta, kun vastaava määrä edellisvuonna oli 26 800.

Alkoholijuomien valmistuslupia myönnettiin vuonna 2003 kaupalliseen tarkoitukseen viisi kappaletta. Vuoden aikana 7 valmistusluvan haltijaa lopetti toimintansa. Vuoden lopussa alkoholijuomien valmistuslupa oli 118 valmistuspaikassa. Alkoholijuomien tukkumyyntilupia myönnettiin 19 ja määräaikaista kaksi. Alkoholivalmisteen tukkumyyntilupia myönnettiin kolme. Vuoden aikana toimintansa lopetti kuusi tukkumyyntiluvan haltijaa. Vuoden 2003 lopussa alkoholijuomien ja väkiviinan tukkumyyntiluvan haltijoiden määrä oli 196. Alkoholien teknillisen käytön lupia myönnettiin 82 kappaletta ja alkoholien käytön loppumisen johdosta peruutettiin 66 lupaa. Vuoden 2003 lopussa oli voimassa 2 406 lupaa alkoholien teknilliseen käyttöön.

3.4. Tuotevalvonta

Tuotevalvonnassa kiinnitettiin erityistä huomiota nuorille suunnattujen tuotteiden valvonta- ja ohjaustoimiin. Vuonna 2003 ohjaavia lausuntoja annettiin 12, selvityspyyntöjä tehtiin kaksi ja annettiin kaksi tämän tyyppistä tuotetta koskeva myyntikielto.

Vuonna 2003 Alkoholien tuotevalvontayksikkö tutkitutti yhteensä 186 alkoholijuomanäytettä. Tutkimukset tehtiin pääosin Alkoholitarkastuslaboratoriossa (ACL) Vantaalla. Tullilaboratoriossa tutkitutettiin eräiden juomasekoitusten glyserolipitoisuuksia. Näytteitä otettiin sekä valmistajien että tukkumyyjien varastoista ja lisäksi eräitä näytteitä ostettiin vähittäismyymälöistä. Näytteet jakaantuivat eri tuoteryh-

miin seuraavasti: viinit 80, oluet 29, siiderit 29, tislattut alkoholijuomat 22, valmiit juomasekoitukset 11 (esim. long drink -juomat), hedelmäviinit viisi ja sahdit kolme. Lisäksi tutkittiin seitsemän näytettä, jotka oli otettu ravintolassa valmiiksi tehdyistä juomasekoituksista. Lisäksi tutkittiin nelsä väkiviinanäytettä ja 12 näytettä lievästi denaturoitua etanolia sekä viisi muuta alkoholivalmistenäytettä. Tutkittujen näytteiden määrä lisääntyi yli puolella edellisvuodesta.

Valvonta kohdentui uusien EU-jäsenmaiden tuotteisiin. Tutkimukseen valittiin juomia, joiden suhteellinen osuus tuoteryhmässään on suurinta. Juomista tehtiin tuoteryhmäkohtaisia ns. ensivalvonta-analyysiin kuuluvia määrityksiä sekä riskinarvioinnin perusteella eräitä vierasaineanalyysejä. Määritysten tulokset päätyivät myös luvanhaltijoiden tietoon. Tutkitut näytteet täyttivät pääosin niille asetetut vaatimukset.

Säädösten vastaisen koostumuksen vuoksi markkinoilta poistettiin kolme viiniä (syynä liian korkea rikkipitoisuus, liian korkea haihtuvien happojen määrä sekä viinin sisältämä vierasaine). Eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta viinien todellinen alkoholipitoisuus ja etiketissä ilmoitettu alkoholipitoisuus eivät saa poiketa yli 0,5 prosenttiyksikköä. Liian suuren poikkeaman vuoksi lähetettiin viisi selvityspyyntöä. Korkeintaan 4,7 % käymisteitse valmistettujen juomien vähittäismyynti- ja anniskelupaikoissa myynnissä olleista siidereistä ja juomasekoituksista tutkittiin niiden sisältämää alkoholin alkuperää. Yhden näytteistä ei voitu osoittaa olevan yksinomaan käymisteitse valmistettu ja sen myynti kiellettiin näissä paikoissa.

Raskasmetalleista vuonna 2003 määritettiin lyijyä, arsenia ja kadmiumia. Arseni- ja lyijypitoisuus tutkittiin kuudesta näytteestä. Lyijypitoisuudet vaihtelivat 0,004-0,037 mg/l välillä (sallittu enimmäismäärä lyijylle viineissä on 0,2 mg/l, Euroopan komission asetus 466/2001). Arsenipitoisuudet jäivät alle määrittäjärajan (0,1 mg/l). Kadmium määritettiin 14:sta näytteestä ja kaikkien pitoisuudet jäivät alle määrittäjärajan (0,2 g/l).

Vierasaineiden osalta jatkettiin okratoksiinipitoisuuden määrityksiä. Yhteensä 69 viininäytettä testattiin ja valtaosalla näytteistä pitoisuus jäi alle määrittäjärajan (0,05 g/l). Näytteistä 12:ssa okratoksiinipitoisuus oli 0,06-0,46 g/l välillä.

Viraston lausuntoa pyydettiin 18 tuotteesta, yksikkö lähetti kirjallisia selvityspyyntöjä 39 tuotteen osalta. Myyntikieltoja annettiin kaikkiaan 8 tuotteelle, tuotetta koskevia ohjeita annettiin 9 ja lausuntoja 16. Tuotteiden vientiä varten tarvittavia sertifikaatteja annettiin 43 kpl.

Alkoholin tuotevalvontayksikkö valvoo koostumuksen ohella juomien päällyserkintöjä. Markkinoilta poistettiin seitsemän juomaa, joiden poistamispäätöksen syynä oli tuotteen päällyserkintöjen säädösten vastaisuus. Yleisimmät poistamisen syyt olivat alkoholilain mainontasääntöjen vastaisuudet (harhaanjohtava markkinointi, hyvän tavan vastaisuus ja piristävyys viittaavat merkinnät). Tuoteturvallisuuden vaarantumisen vuoksi poistettiin yksi tuote markkinoilta (myynti ilman liimattuja etikettejä).

Yksittäisille elinkeinonharjoittajille annettiin ohjaavia lausuntoja sekä ennen tuotteiden markkinoille tuloa että niiden markkinoilla ollessa. Ohjaavia lausuntoja annettiin yhteensä 28, ja ne koskivat mm. alkuperämaan merkitsemistä, alkoholipitoisuuden ilmoittamista ja mainontasääntöjen huomioon ottamista etikettimerkinnöissä.

Vuonna 2003 Tuotevalvontakeskuksen valvontajärjestelmään kuului kuusi luomuyritystä; kolme panimoa, ulkomaisen viinin pullottaja, Euroopan yhteisön alueen ulkopuolelta alkoholijuomia maahantuova yritys sekä tilaviiniyrityksiä. Vuoden 2003 aikana ei tullut uusia luomuyrittäjiä eikä järjestelmästä eronnut tai erotettu luomuyrittäjiä.

Vuoden 2003 aikana Tuotevalvontakeskuksen tarkastajat suorittivat 309 hyväksymis- ja valvontatarkastusta. Tarkastusten yhteydessä annettiin 35 huomautusta. Kirjallisia vastineita pyydettiin 31 luvanhaltijalta.

3.5. Mainonta

Alkoholijuomien ja yli 1,2 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien juomien mainonnan valvonta kuuluu Tuotevalvontakeskukselle ja lääninhallituksille. Molemmat voivat kieltää lainvastaisen mainonnan ja tehostaa kieltoa uhkasakolla. Vaihtoehtoisesti mainostajalle voidaan antaa kirjallinen ohje mainonnan oikaisemiseksi. Mainonnan valvonta on painottunut ennalta ehkäisevään toimintaan.

Vuonna 2003 Tuotevalvontakeskus ratkaisi 54 alkoholimainonta-asiaa. Kieltoja annettiin yhteensä neljä kappaletta, joista yhtä tehostettiin uhkasakolla. Ohjeita annettiin kaikkiaan 19 kappaletta. Elinkeinonharjoittajien omien tiedustelujen johdosta annettiin yhteensä 7 ennakkolausuntoa mainonnan lainmukaisuudesta. Näiden lisäksi elinkeinonharjoittajille annetaan henkilökohtaista neuvontaa sekä puhelimitse että kirjallisesti, mitä ei ole tilastoitu. Lääninhallitusten valvontatoimenpiteitä kirjattiin 26.

Alkoholijuomien mainonnan rajoittamista on pidetty tärkeänä keinona alkoholin kulutuksen ohjaamisessa. Useimmissa Euroopan maissa on voimassa alkoholimainontaa koskevia rajoituksia. EU:n televisio-toimintadirektiivissä on alkoholijuomien mainontaa rajoitettu televisiossa. Suomessa tämä direktiivi on saatettu voimaan vuoden 1995 alkoholilain mainontasäännöksillä. Muista Pohjoismaista Norjassa alkoholimainonta on kokonaan kiellettyä. Ruotsissa mainontasäännöksiä muutettiin EY:n tuomioistuimen ns. Gourmet-päätöksen seurauksena siten, että alle 15-prosenttisten alkoholijuomien mainonta on sallittua.

WHO:n suositus joulukuulta 1995 ja ns. Tukholman julistus 2001 puoltavat alkoholimainonnan ja erityisesti nuoriin kohdistuvan mainonnan rajoittamista. Yhtenä erityisesti nuoriin vetoavana keinona mainitaan alkoholin yhdistäminen urheiluun. Periaatetta on noudatettu esim. Ranskan lainsäädännössä, jossa kielletään alkoholin mainonta urheilukilpailuissa.

Alkoholilain mukaan mietojen, korkeintaan 22 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien juomien mainonta on sallittua tietyin rajoituksin. Rajoitukset koskevat mm. alaikäisiin kohdistuvaa mainontaa, terveysväitteiden käyttöä ja hyvän tavan vastaista mainontaa. Rajoitukset koskevat myös 1,2 - 2,8 tilavuusprosenttisten juomien mainontaa. Väkevien, yli 22 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien alkoholijuomien mainonta, epäsuora mainonta ja muu myynninedistäminen on kiellettyä. Tuotevalvontakeskus uudisti vuonna 1999 alkoholijuomien mainontaa koskevan ohjeen, johon on koottu yhteen aiemmin annetut erilliset ohjeet ja mainontaa koskevat tapausesimerkit.

1. Alkohollägets utveckling

1.1. Alkoholpolitikens grundlinje

I statsrådets principbeslut av den 9 oktober 2003 slås de centrala målen för Finlands alkoholpolitik fast liksom statsförvaltningens handlingslinjer för att minska alkoholskadorna. I principbeslutet har man uppställt tre delmål: minskning av alkoholens skadliga inverkan på barns och familjers välbefinnande, minskning av riskbruk av alkohol och dess skadeverkningar samt en nedgång av den totala alkoholkonsumtionen. Samtidigt fick social- och hälsovårdsministeriet i uppdrag att förbereda och genomföra alkoholprogrammet för åren 2004-2007. Förberedelserna av alkoholprogrammet inleddes i enlighet med principbeslutet i samarbete med olika förvaltningsområden, kommuner, kyrkor, organisationer och näringslivet. Alkoholprogrammet 2004-2007 färdigställdes i april 2004.

Detta alkoholprogram är det tredje i ordningen. De tidigare är det nationella alkoholprogrammet från 1995 och förslaget till genomförande av det (Onks tietoo?) från 1997 samt alkoholprogrammet för 2000-talet (Samarbete och ansvar) från 2001. År 2002 blev arbetsgruppen Alkoholpolitik 2000 klar med sitt betänkande "Mot en mångfasetterad alkoholpolitik".

Dessa alkoholprogram och deras riktlinjer bygger på de alkoholprogram som WHO:s regionkontor för Europa lanserat: European Alcohol Action Plan (det europeiska alkoholprogrammet) år 1992 och Second European Alcohol Action Plan 2000-2005 (det andra europeiska alkoholprogrammet) år 1999. Dessutom bygger de på deklARATIONEN om unga och alkohol, som antogs vid ett möte som WHO:s regionkontor för Europa, Sveriges regering och Europeiska kommissionen anordnade i Stockholm. Deklarationens grundläggande tema är att skydda barn och unga mot skadeverkningarna av alkohol. Deklarationen grundar sig på det andra europeiska alkoholprogrammet och European Charter on Alcohol (en europeisk alkoholpolitisk stadga), som godkändes i Paris 1995. I dessa program har det allt tydligare alkoholpolitiska målet blivit att minska skadeverkningarna av alkohol, att garantera tillgång till vård samt att skydda barn och unga mot alkoholproblem.

Uppföljningen av genomförandet av Finlands alkoholpolitiska program 2004-2007 grundar sig på många indikatorer: uppgifter om alkoholrelaterat familjevåld från den nationella offerundersökningen, uppgifter om antalet alkoholrelaterade olycksfall och våldsbrott, uppgifter om antalet personer som avlidit till följd av alkoholbruk och uppgifter om utvecklingen av den registrerade och oregistrerade alkoholkonsumtionen. Denna publikation inbegriper dessa indikatorer.

1.2. Finländarnas attityder till alkohol

Finländarnas attityder till alkohol har blivit mindre liberala under de senaste åren. En allt större del av befolkningen stöder de rådande alkoholpolitiska begränsningarna. Enligt en enkät som Stakes lät Finska Gallup utföra i början av 2000 var 54 procent av finländarna nöjda med den rådande alkoholpolitiken, medan motsvarande siffra i en enkät som genomfördes 2004 var 59 procent. Av befolkningen ville 21 procent skärpa begränsningarna och 15 procent ville liberalisera dem ytterligare. Var 20:e intervjuad tog inte ställning till denna fråga. Det att attityderna blivit mindre liberala kan utläsas av att 41 procent av befolkningen ville lindra och 13 procent skärpa alkoholpolitiken för åtta år sedan.

Majoriteten av befolkningen ansåg att åldersgränserna i fråga om rätten att köpa alkoholdrycker är lämpliga. Åldersgränsen på 20 år i fråga om inköp av starka alkoholdrycker ansåg 82 procent vara lämplig, och 22 procent ansåg att åldersgränsen på 18 år för inköp av vin och öl är lämplig.

Enligt gallupundersökningarna vill inte majoriteten av finländarna att starka alkoholdrycker skall säljas inom dagligvaruhandeln liksom inte heller starköl. I en undersökning som gjordes i januari 2004 ville 85 procent av de intervjuade att de starka alkoholdryckerna skall säljas enbart i Alkos butiker, medan 53 procent ville att starköl fortfarande skall säljas enbart i Alkos butiker. Också det nuvarande försäljningssystemet för mellanöl fick folkmajoritetens stöd, eftersom 87 procent av de intervjuade ansåg att mellanöl skall säljas också inom dagligvaruhandeln. Av de intervjuade uppgav 48 procent att de vill köpa vin i livsmedelsbutikerna.

1.3. Alkoholkonsumtionen år 2003

År 2003 var den totala alkoholkonsumtionen 48,7 miljoner liter omräknat i 100-procentig alkohol, dvs. 9,4 liter per invånare. Konsumtionen ökade med 1,2 procent från året innan. Den totala konsumtionen av alkoholdrycker har ökat sedan mitten av 1990-talet med i snitt 1,6 procent per år. Den omfattar både den registrerade och den oregistrerade alkoholkonsumtionen.

Den registrerade alkoholkonsumtionen var 40 miljoner liter 100-procentig alkohol, dvs. 7,7 liter per invånare. Av den registrerade konsumtionen utgjordes största delen, 47 procent, av öl, 26 procent av starka drycker och 27 procent av vin, cider och longdrinkar. Den registrerade alkoholkonsumtionen omfattar försäljningen i Alkos butiker samt det som grossisterna av alkoholdrycker levererar till restauranger med serveringstillstånd och livsmedelsbutiker.

År 2003 ökade detaljhandelskonsumtionen av alkoholdrycker till 82 procent av den registrerade konsumtionen. Allt som allt såldes via detaljhandeln (Alkos butiker och livsmedelsbutiker, kiosker samt bensinstationer som säljer svaga alkoholdrycker) 32,7 miljoner liter 100-procentig alkohol, dvs. 6,3 liter per invånare.

Andelen serverade alkoholdrycker av den registrerade konsumtionen fortsatte att minska och var 18 procent. År 2003 serverades i restauranger med serveringstillstånd totalt 7,4 miljoner liter 100-procentig alkohol, dvs. 1,4 liter per invånare.

Den oregistrerade konsumtionen, dvs. laglig och olaglig hemtillverkning, alkohol som resenärer importerar, smuggling, T-sprit och andra surrogat samt alkohol som finländarna konsumerat utanför Finlands gränser, ökade lite så att hemtillverkningen av vin och öl ökade till en miljon liter 100-procentig alkohol och den alkohol som resenärer importerar till 4,6 miljoner liter. Alkoholen man konsumerat utomlands uppgick till 1,7 miljoner liter 100-procentig alkohol och olaglig tillverkning och smuggling till 1,4 miljoner liter. Totalt ökade den oregistrerade alkoholkonsumtionen till 8,4 miljoner liter år 2003. Den oregistrerade konsumtionens andel av totalkonsumtionen var en knapp femtedel.

Under det första halvåret 2004 ökade den registrerade alkoholkonsumtionen med 7,6 procent jämfört med motsvarande period året innan. En kraftig ökning av alkoholkonsumtionen var väntad, eftersom alla mängdbegränsningar för skattefri införsel av alkoholdrycker för eget bruk från EU-länder till Finland avskaffades i början av 2004 och Estland anslöt sig till EU i början av maj. Resenärernas införsel väntades öka, då alkoholpriserna i både Estland och många andra EU-länder är avsevärt lägre än i Finland. I Finland sänktes skatterna på alkoholdrycker med i snitt 33 procent i mars 2004 för att tygla resenärernas införsel. Den totala konsumtionen ser ut att öka till 10,3 liter per invånare, dvs. cirka 10 procent, detta år.

1.4. Alkoholkonsumtionens omfattning

Den totala alkoholkonsumtionen har nästan fördubblats under tre årtionden (figur 3). Under samma period har dryckesvanorna förändrats och svaga drycker har blivit populärare. Ännu på 1970-talet utgjordes nästan hälften av alkoholkonsumtionen av starka drycker, medan deras andel har varit ungefär en fjärdedel på 2000-talet. Ölets och lättvinets popularitet har ökat. Trots det har två särdrag i den finländska dryckeskulturen inte förändrats: man dricker i allmänhet inte alkohol till maten och berusningsdrickande är fortfarande vanligt.

Enligt 2000 års undersökning om dryckesvanor hade 90 procent av de 15-69-åriga finländarna druckit åtminstone en halv portion av någon typ av alkoholdryck under det föregående året. En portion motsvarar en flaska öl, 12 cl vin eller 4 cl starka drycker. Det förekom inte längre någon skillnad mellan könen. Flest personer som använder alkohol fanns bland unga vuxna och personer i medelåldern. Av 20-29-åriga män och 30-49-åriga kvinnor hade 96 procent använt alkohol under det senaste året.

Uppskattningsvis 250 000-500 000 personer av den fullvuxna befolkningen, dvs. 6-12 procent, är storconsumenterna av alkohol. Av männen dricker var tionde alkohol minst fyra gånger i veckan och av kvinnorna var femtionde. Under de senaste 30 åren har männens och kvinnornas alkoholanvändning blivit likartad. Medan 43 procent av kvinnorna och 13 procent av männen uppgav i undersökningen om dryckesvanor 1968 att de var absolutister, var motsvarande siffror 8 procent för männen och 9 procent för kvinnorna i undersökningen om dryckesvanor år 2000.

En av de prioriterade frågorna i alkoholprogrammet 2004-2007 är att öka barns och ungas välbefinnande. Enligt enkäterna om hälsan i skolan och ESPAD-undersökningarna börjar man pröva på alkohol främst i åldern 12-16 år. År 2003 hade fyra av fem 12-åringar inte druckit alkohol under det senaste året. Den motsvarande andelen för åldersgruppen 16 år var en av fyra. Enligt de två senaste enkäterna Hälsa i skolan hade användningsfrekvensen minskat lite bland 16-åringar och yngre när det gäller alkohol. Även berusningsdrickande hade blivit lite ovanligare i dessa åldersgrupper. Finländarna dricker sig emellertid oftare berusade än européerna i snitt, även om de dricker alkohol mer sällan än genomsnittet.

1.5. Systemet för tjänster inom missbrukarvården

Finlands system för tjänster inom missbrukarvården består av social- och hälsovårdens allmänna öppenvårdstjänster, som tillhandahålls av bl.a. hälsovårdscentralerna samt mentalvårds- och socialbyråerna, och av institutionstjänster, som tillhandahålls på sjukhus och inom boendeservice. Missbrukarvårdens specialtjänster tillhandahålls i form av öppenvård av bland annat A-klinikerna, ungdomsstationerna och dagcentralerna samt i form av institutionstjänster på bland annat behandlings- och rehabiliteringsinrättningar.

Enligt inventeringen av alkohol- och narkotikafall 2003 är alkoholen dominerande vid de klientbesök inom social- och hälsovården som är direkt eller indirekt relaterade till användning av berusningsmedel. Vid inventeringen nio av tio klienter använde alkohol. Blandmissbruk var också vanligt, eftersom två av fem klienter använde minst två ämnen. I vart fjärde fall förekom bruk av läkemedel, i vart femte fall cannabis, i 17 procent av fallen amfetamin och i vart tionde fall opiat. Nästan var femte klient var injektionsmissbrukare av narkotika. Särskilt andelen narkotikaklienter har ökat med över hälften sedan 1999. (Metso L. m.fl. 2004).

Antalet missbrukarklienter inom sjukhusvården eller institutionerna för missbrukarvård har börjat stabilisera sig efter ökningen på 1990-talet. Sedan 1990 har antalet perioder av sjukhusvård med alkohol som huvuddiagnos ökat med en fjärdedel. År 2003 registrerades på sjukhusens vårdavdelningar 24 491 vårdperioder med alkohol som huvuddiagnos och 32 834 vårdperioder med alkoholsjukdomar som antingen huvud- eller bidiagnos. Männens andel av missbrukarklienterna var fortfarande 80 procent. Av dem som vårdats på vårdavdelning på grund av alkoholsjukdomar var över en tredjedel 45-54 år. Antalet klienter på institutioner för missbrukarvård har ökat sedan 1997 med över 6 procent. År 2003 vårdades 11 259 klienter på institutionerna för missbrukarvård. Männens andel av dessa var 75 procent. Över hälften av dem som vårdats på institutionerna för missbrukarvård var 35-54 år.

Antalet klienter i specialtjänsternas öppenvård inom missbrukarvården har ökat. Sedan början av 1990-talet har antalet klienter på A-klinikerna ökat med nästan 10 procent och på ungdomsstationerna har antalet besökare nästan fördubblats. År 2003 registrerades på A-klinikerna 42 109 klientbesök. Majoriteten av klienterna var 30-59 år. Över 70 procent av klienterna var män. På ungdomsstationerna registrerades 5 149 besök. De som besökte ungdomsstationerna var under 30 år och 56 procent av dem var män. Missbrukarvårdens boendeservice och skyddshärbärgen användes av 5 381 klienter.

1.6. Alkoholrelaterade dödsfall

Överkonsumtion av alkohol ökar avsevärt dödligheten. År 2003 var andelen alkoholrelaterade dödsfall över 6 procent av alla dödsfall och de alkoholrelaterade orsakerna var den näst vanligaste dödsorsaken bland personer i arbetsför ålder (15-64 år). Sedan början av 1990-talet har antalet personer som dött i alkoholsjukdomar och förgiftningar ökat med en tredjedel. Männens andel av de alkoholrelaterade dödsfallen är cirka 80 procent. Till följd av alkoholbruk dog över 3 200 personer i Finland år 2003. Antalet personer som dött av alkoholsjukdomar och alkoholförgiftning var 1 560. Man har uppskattat att utöver detta var alkoholen en bidragande dödsorsak vid olika sjukdomar för ungefär 700 personers del. I alkohol- eller drogpåverkat tillstånd dog 896 personer till följd av olycksfall eller våld och uppskattningsvis 51 personers död orsakades av en alkohol- eller drogpåverkad person (tabell 50).

1.7. Alkohol och våldsbrottslighet

År 2003 var antalet våldsbrott som kommit till polisens kännedom 29 312, dvs. 2,8 procent mer än året innan. Antalet våldsbrott som lett till dödsfall var 133. Av de våldsbrott som kommit till polisens kännedom hade 60-70 procent utförts i alkoholpåverkat tillstånd. Enligt en undersökning om brottsoffer som Rättspolitiska forskningsinstitutet genomfört var i drygt 70 procent av våldsbrotten förövaren, brotts-offret eller båda två alkoholpåverkade.

1.8. Alkoholekonomin

De nominella priserna på alkoholdrycker fortsatte att stiga år 2003. Detaljhandelspriserna steg i medeltal med 1,3 procent och priserna på alkoholdrycker för servering med 2,7 procent. Reellt, dvs. i förhållande till konsumentprisindexet, var priserna på alkoholdrycker i genomsnitt 0,9 procent högre år 2003 än år 2002.

År 2003 använde konsumenterna sammanlagt 4,05 miljarder euro för inköp av alkohol, dvs. 776 euro per invånare. Alkoholutgifternas andel av de privata konsumtionsutgifterna var 5,4 procent. Statens skatteintäkter av alkoholen, inklusive mervärdesskatt, var 2,10 miljarder euro, vilket utgjorde 6,0 procent av statens intäkter (exklusive finansiella åtgärder).

De direkta kostnaderna för de skadeverkningar som alkoholbruket förorsakar samhället uppgick år 2002 till 0,6-0,8 miljarder euro och de indirekta kostnaderna till 2,5-4,6 miljarder euro. Närmare 40 procent av de direkta skadekostnaderna är satsningar på att upprätthålla ordningen, en fjärdedel på hälso- och sjukvård samt knappt en femtedel på socialvård.

2. Narkotikalägets utveckling

2.1. Grundlinjerna i narkotikapolitiken

I Finlands regeringsprogram från 2003 fastställs att regeringen skall bereda ett narkotikapolitiskt åtgärdsprogram för åren 2004-2007. Åtgärdsprogrammet blev färdigt den 5 februari 2004. Åtgärdena i programmet anknyter till samordningen av narkotikapolitiken, till olika sätt att minska efterfrågan och utbud, till reducera skadeverkningarna av narkotika, till internationella åtgärder samt till forskning och uppföljning. Genom samarbete mellan aktörer försöker man minska efterfrågan på narkotika, stoppa tillgången, minska skadeverkningarna, hänvisa missbrukare till vård och ställa personer som deltagit i olaglig verksamhet under straffrättsligt ansvar.

Åtgärdsprogrammet föregicks av statsrådets principbeslut om den nationella narkotikapolitiken från 1998, statsrådets principbeslut om att effektivisera narkotikapolitiken från 2000 och av ett åtgärdsprogram för effektivisering av alkohol- och narkotikapolitiken åren 2001-2003 från 2001. Statsrådet inrättade 1999 en narkotikapolitisk arbetsgrupp över förvaltningsgränserna för att samordna narkotikapolitiken och effektivisera verksamheten. Övriga centrala dokument som styr narkotikapolitiken är narkotikastrategin från 1997 samt narkotikalagen (1289/93) och de internationella avtalen bakom den.

Enligt en befolkningsenkät om narkotika, som genomfördes 2002, ses narkotika som ett stort samhällsligt problem. Jämfört med den tidigare situationen har oron över narkotikaproblematiken, de regionala problem narkotikan orsakar och narkotikaproblemets omfattning i förhållande till alkoholproblemet ökat. Utvecklingen ser ut att gå i motsatt riktning när det gäller att pröva på cannabis, eftersom befolkningen inte längre anser att det är lika farligt som man gjorde på 1990-talet. Befolkningen har emellertid börjat betrakta berusningsdrickande eller regelbunden rökning som mer riskfyllt. Denna förändring syns emellertid inte i attityderna till bruk av cannabis (Hakkarainen P. m.fl. 2004).

2.2. Narkotikabrukets omfattning

Att pröva på och använda narkotika, och de skador som detta medför, ökade på 1990-talet i hela landet. Enligt enkäter som genomförts har det blivit vanligare att i synnerhet ungdomar och unga vuxna använder och prövar på narkotika. I och med ökad efterfrågan har utbudet av olika ämnen ökat. De första tecknen på att tillväxttakten avtar visade sig först vid övergången till 2000-talet.

År 2002 uppgav ungefär 12 procent av finländarna i åldern 15-69 år att de i något skede prövat på cannabis. Under det senaste året hade 3 procent prövat på cannabis. Av den vuxna befolkningen hade 7 pro-

cent använt läkemedel i berusningssyfte under sin livstid och cirka 3 procent under det senaste året. Amfetamin och ecstasy hade 1,4-2,2 procent av den vuxna befolkningen någon gång provat på och 0,5 procent under det senaste året. Andelarna för att pröva på och använda andra narkotika under livstiden var under 1 procent. År 2002 fanns det uppskattningsvis 0,4-0,6 procent missbrukare av amfetamin och opiat i den berörda åldersgruppen i hela landet och 0,7-1,1 procent i huvudstadsregionen. Majoriteten av missbrukarna använde amfetamin. (Partanen P. ym., 2004).

Även om antalet vuxna personer som provat på cannabis förefaller ha ökat i jämn takt under de senaste tio åren, har det inte skett några större förändringar under det senaste året jämfört med 1998 och 2002. Resultatet tyder på att det mest aktiva skedet av att pröva på narkotika är förbi och att användningen inte ökar lika mycket som tidigare. Bruk av narkotika förekommer särskilt bland ungdomar och unga vuxna. Av de unga vuxna (15-24 år) har närmare 25 procent provat på cannabis någon gång i sitt liv (Hakkarainen P. m.fl. 2003). Motsvarande resultat fås genom ESPD-undersökningen 2003, som riktar sig till åldersgruppen 15-16 år. Enligt enkäten har 11 procent av ungdomarna i åldersgruppen provat på olaglig narkotika någon gång i sitt liv. Det skattade antalet fördubblades nästan från 1995 till 1999, men efter detta har antalet varit nästan oförändrat (Ahlström S. m.fl. 2003).

Det har inte skett någon större förändring i missbruksprofilerna under 1990-talet. De centrala användargrupperna utgörs fortfarande av alkoholmissbrukarna, blandmissbrukarna av alkohol och läkemedel, de som använder cannabis och amfetamin samt de som använder opiat. Opiatmissbruket ökade under 1990-talet och trenden fortsätter på 2000-talet. Användningen av amfetamin och opiat, ofta intravenöst, är rätt ofta förknippad med social utslagning och marginalisering. I offentligheten har man debatterat mycket den ökade nöjesanvändningen av narkotika, särskilt ecstasy och kokain, men bevisen på att användningen av dem skulle ha ökat begränsar sig till ökade beslag av enbart ecstasy. Och för närvarande håller beslagen på att minska.

2.3. Skadeverkningar i anslutning till narkotikabruk

Skadeverkningarna av narkotikabruk ökade snabbt i Finland under 1990-talet. Ökningen i de siffror som beskriver narkotikaskadorna i Finland avspeglade, förutom att allt fler prövde på och använde narkotika, också förändringar i det finländska servicesystemet och registreringsförfarandet och att man i hela servicesystemet hade börjat ägna narkotikafrågorna allt större uppmärksamhet. Efter decennieskiftet har även skadeindikatorerna visat de första tecknen på en avtagande utvecklingstakt.

År 2003 deltog 165 enheter för missbrukarvård i det frivilliga, anonyma informationssystemet för narkomanvården. Uppgifter samlades in om 7 042 klienter. De enheter som deltog representerade A-kliniker, ungdomsstationer, avgiftnings- och rehabiliteringsenheter, enheter inom öppen och sluten vård som har specialiserat sig på narkomanvård samt psykiatriska enheter. Tyngdpunkten inom insamlingen låg på enheter inom öppenvården och i Södra Finlands län.

Enligt informationssystemet för narkomanvården var användningen av opiat (31 %) något oftare huvudorsaken till att missbrukare av narkotika eller läkemedel, dvs. s.k. narkotikaklienter, sökte vård jämfört med användningen av amfetamin eller andra stimulantia (28 %). Andelen missbrukare som sökt vård på grund av opiat var lite större än året innan, men i övrigt var situationen bland huvudgrupperna av berusningsmedel nästan oförändrad jämfört med föregående år. Ändå inom opiatgruppen har sedan ett par år den andel som sökt vård i första hand på grund av bruk av buprenorfin som berusningsmedel ökat tydligt, medan den andel som sökt vård på grund av heroin har minskat. År 2003 var antalet personer som i första hand sökte vård för buprenorfinbruk (24 %) betydligt större än antalet som sökte vård för sitt heroinbruk (3 %). Ungefär 16 procent av dem som sökte vård i första hand för sitt opiatbruk var inom avvänjnings-, substitutions- och underhållsbehandling med läkemedel avsedd för opioidberoende personer. Blandmissbruk var vanligt. Två av tre uppgav att de använde åtminstone tre berusningsmedel, som hade blivit till problem för dem. Bland de tre vanligaste berusningsmedlen var användning av cannabis (58 %) och stimulantia (57 %) vanligare än användning av opiat (43 %).

De som sökte vård år 2003 var liksom tidigare unga personer, som var i snitt 26,8 år gamla. Kvinnorna

var några år yngre än männen. Åldersgruppen 20-24 år var den största. Narkotikaklienterna löpte även stor risk att marginaliseras på grund av ackumulerade problem, t.ex. arbetslöshet och bostadslöshet. Nästan 80 procent av dem som använde opiat och stimulantia gjorde det huvudsakligen intravenöst.

Enligt inventeringen av alkohol- och narkotikafall 2003 har antalet narkotikaklienter som utnyttjar socialvårdens tjänster och öppenvårdstjänsterna inom hälso- och sjukvården ökat tydligt från 1999. När det gäller vårdavdelningarna inom hälso- och sjukvården, har det däremot inte skett några större förändringar sedan 1999. För närvarande är antalet klienter som missbrukar läkemedel ungefär lika stort som antalet klienter som brukar narkotika. Ökningen är särskilt tydlig för narkotikaklienternas del, vars antal verkar ha ökat mest inom missbrukarvården och hälso- och sjukvårdens öppenvård.

Under 2003 registrerades på vårdavdelningarna inom hälso- och sjukvården sammanlagt 6 417 perioder av narkotikabehandling där någon narkotikasjukdom (dvs. sjukdom orsakad av narkotika eller läkemedel) utgjorde huvuddiagnos och 8 822 behandlingsperioder med en narkotikasjukdom som huvud- eller bi-diagnos. Av perioderna av narkotikabehandling var nästan en fjärdedel direkt narkotikarelaterade. Särskilt vård av sådana läkemedels relaterade förgiftningar där det verksamma ämnet inte angetts har ökat kraftigt. Perioderna av narkotikabehandling utgör en femtedel av sjukhusens alla perioder av missbrukarvård eller hälften av perioderna när det är fråga om personer under 35 år.

Av de smittsamma sjukdomarna är framför allt hepatit C ofta förknippade med injektionsmissbruk av narkotika. Det årliga antalet nya fall av hepatit C har dock minskat under de senaste åren. Jämfört med 2002 har antalet fall av hepatit C minskat med ungefär en tiondel. Hepatit C diagnostiserades hos sammanlagt 1 262 personer. Minskningen var tydligast i åldersgruppen 15-19 år där antalet fall minskat med 30 procent. Tidigare hade antalet ökat tydligt i denna åldersgrupp. Mest förekom nya smittofall i åldersgruppen 20-24 år. Totalt sett diagnostiserades drygt hälften av de nya fallen av hepatit C hos personer under 30 år.

En annan allvarlig virusinfektion som sprids via blod är hiv. Den hiv-epidemi som bröt ut 1998 och som fick sin början bland injektionsmissbrukare av narkotika fortsatte, men har redan under flera års tid visat tecken på att avta efter den snabba spridningen i början. År 2003 hade smittan fåtts genom injektionsmissbruk av narkotika i cirka en sjättedel (17 %) av de nya hiv-fallen, medan andelen år 1999 var över hälften (56 %). Under senare år har emellertid fler fall av hiv-smitta som överförts via sexuellt umgänge konstaterats än tidigare. Därför har det totala antalet nya fall av hiv-smitta inte minskat till den nivå som föregick epidemin bland brukarna av narkotika.

I de rättsmedicinska läkemedels- och narkotikaundersökningar som har utförts från 1997 till 2000 för att reda ut dödsorsaken fördubblades nästan fynden av s.k. klassiska narkotiska ämnen i slutet av 1990-talet. Efter detta har antalet fynd stabiliserats och till och med minskat, så att det var 153 år 2002. Den största enskilda orsaken till att situationen stabiliserats är att heroinutbudet minskat drastiskt på marknaden och att antalet dödsfall på grund av heroin samtidigt minskat.

Antalet narkotikabrott som kommit till polisens och tullens kännedom (cirka 15 000 per år) har också stabiliserats efter år 2001 och samtidigt har ökningen av antalet narkotikabeslag avstannat och till och med minskat. Andelen grova narkotikabrott är ungefär 5 procent av alla narkotikabrott. Däremot ökade antalet "straffbart bruk av narkotika" till över 60 procent.

De direkta kostnader som narkotika- och läkemedelsmissbruket orsakat uppgick år 2002 till ungefär 0,2-0,3 miljarder euro, medan de indirekta skadekostnaderna var 0,3-0,7 miljarder euro. De största direkta kostnaderna uppstod inom socialvården och brottskontrollen. Den överlägset största delen av de indirekta kostnaderna hänförde sig till värdet på det liv som förlorats till följd av för tidig död.

2.4. Utveckling av systemet för narkomanvård

I Finland har de specialiserade vårdtjänsterna för narkotikamissbrukare blivit fler under de senaste åren.

Bland annat har nya öppenvårdsenheter som är avsedda för unga narkotikamissbrukare inrättats. År 2002 utfärdades en ny förordning om läkemedelsbehandling av opioidberoende personer (289/2002), genom vilken antalet enheter som bedömer vårdbehovet och som verkställer vården utökades. Åren 2002 och 2003 var ett av de prioriterade områdena för det anslag på 7,5 miljoner euro som social- och hälsovårdsministeriet beviljat narkomanvården att utvidga läkemedelsvården för opioidberoende personer vid sidan av att utveckla behandlingar för andra svåra narkotikaproblem. Enligt en utredning som social- och hälsovårdsministeriet gjorde 2003 förekom särskilt i huvudstadsregionen köer till substitutionsbehandling för opioidberoende. Orsakerna till köerna var att få av specialtjänsternas vårdplatser för inledning av substitutionsbehandling blev lediga, eftersom tyngdpunkten inom substitutionsvården fortfarande ligger på specialtjänster. I utredningen rekommenderades att substitutionsbehandlingarna efter inledningsskedet skulle nivåstruktureras samt utvidgas mer än för närvarande till primärvården. Enligt en utredning som social- och hälsovårdsministeriet gjorde 2004 hade man genom det extra anslaget 2002 kunnat utvidga befintliga vårdenheters verksamhet och även inrätta nya enheter.

Inom hälsovårdsrådgivningen har tjänsterna med "låg tröskel" för injektionsmissbrukare av narkotika utvidgats ytterligare. Den första hälsovårdsrådgivningen av denna typ öppnades i Helsingfors 1997 och i slutet av 2003 fanns det hälsovårdsrådgivningar på 20 orter. Tolv av orterna är kommuner med över 50 000 invånare och åtta är kommuner med 20 000-50 000 invånare. Enligt de anonyma statistikuppgifterna om klientbesöken hade hälsovårdsrådgivningarna i Helsingfors (ca 3 900 klienter), Åbo (ca 1 200 klienter), Vanda (ca 1 100 klienter), Esbo (ca 1 100 klienter) och Tammerfors (ca 900 klienter) de största besöksfrekvenserna 2003. Dessutom finns i huvudstadsregionen en service för hiv-positiva narkomaner. Den hade cirka 1 100 klienter år 2003. En rörlig enhet för hälsovårdsrådgivning inledde sin verksamhet i huvudstadsregionen i slutet av 2003.

År 2003 var det totala antalet klienter som besökt hälsovårdsrådgivningarna och servicen för hiv-positiva narkomaner ungefär 9 600 och det totala antalet besök var 93 900. Antalet kanyler och sprutor som bytes ut vid hälsovårdsrådgivningarna och servicen för hiv-positiva narkomaner var ungefär 1,4 miljoner år 2003. Antalet sprutor och kanyler som sålts via apotek var knappt 0,5 miljoner år 2003.

3. Tillstånds- och övervakningsfrågor

Som tillstånds- och tillsynsmyndigheter fungerar Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral (STTV) och länsstyrelserna. Produkttillsynscentralens resultatområde för förebyggande av alkoholskador inbegriper fyra ämnesområden: administration av tillstånd för alkoholdrycker, övervakning av alkoholnäringsen, de ungas alkoholbruk samt produkttillsyn av alkoholdrycker.

Produkttillsynscentralen beviljar näringsutövare detaljhandels- och serveringstillstånd. Försäljnings- och serveringstillstånd för drycker som innehåller högst 4,7 volymprocent alkohol och som tillverkats genom jäsnings beviljas emellertid av länsstyrelsen.

Det är framför allt i anslutning till beviljandet av serveringstillstånd som det utöver att fastställa att de föreskrivna förutsättningarna föreligger är möjligt att i förväg identifiera situationer som kan orsaka problem och att förebygga dem genom att begränsa tillstånden, genom att ställa villkor för tillstånden och genom att vägra bevilja tillstånd. Bestämmelserna som reglerar serveringstillstånden och deras beviljande blev klarare och delvis strängare när ändringarna i alkohollagen på denna punkt trädde i kraft i början av 2003. Syftet med ändringarna i alkohollagen är att effektivisera även övervakningen av serveringen bl.a. genom att se till att den ansvarige föreståndaren och dennes ställföreträdare har tillräckliga kunskaper och tillräcklig yrkeskompetens. Produkttillsynscentralen har börjat begränsa serveringen i sådana sammanhang inom arbetslivet, idrotten och fritiden där alkoholen tidigare har saknats.

Regionalt övervakas serveringen och detaljhandeln av länsstyrelserna. Produkttillsynscentralen styr länsstyrelserna när det gäller att genomföra tillståndsadministrationen och övervakningen. Syftet med övervakningen är att säkerställa att man följer bestämmelser och föreskrifter.

I övervakningen prioriteras förebyggandet av överträdelser och andra olägenheter. Därför är serveringsställets egenkontroll av central betydelse. Produkttillsynscentralen har sedan 2001 satsat mycket på att stödja tillståndshavarnas egenkontroll. Genom den ändring av alkohollagen som trädde i kraft i början av 2003 strävade man efter att effektivisera serveringsställets egenkontroll. Enligt de nya bestämmelserna bör det med avseende på verksamhetens omfattning och art finnas tillräckligt med personal för att ta hand om effektiv övervakning och upprätthållande av ordning. Vid ansökan om tillstånd och i samband med tillsynsbesök bör man förete tillståndsmyndigheterna en plan av vilket antalet anställda och deras uppgifter framgår (1143/1994) (764/2002; 21 b-c).

Genom övervakning och bl.a. skärpta sanktioner strävar man efter att förebygga överträdelser och olägenheter. Man har fäst särskild uppmärksamhet vid att förhindra försäljning till omyndiga och alkoholpåverkade samt vid att förebygga att omgivningen störs.

3.1. Detaljhandel

Som tillstånds- och tillsynsmyndigheter fungerar produkttillsynscentralen, som godkänner Alkos butiker och beviljar tillstånd till Alkos utlämningsställen samt till gårdsvins- och sahtibutiker, och länsstyrelserna, som beviljar detaljhandelstillstånd för försäljning av drycker med högst 4,7 volymprocent alkohol i livsmedelsbutiker. År 2003 kostade ett beslut om detaljhandelstillstånd 141-340 euro.

I slutet av 2003 var antalet Alkobutiker 314. Alko har rätt att på beställning leverera alkoholdrycker via utlämningsställen. Deras antal var i slutet av året 142.

Antalet detaljhandelstillstånd för drycker som tillverkas genom jäsning och innehåller högst 4,7 volymprocent alkohol var 6 886. Även om antalet tillstånd fortsatte att minska under 2003, var de fortfarande 467 fler än i slutet av 1994. Den stora ökningen 1995 berodde på att den nya alkohollagen gav också kioskliknande livsmedelsbutiker och bensinstationer rätt att sälja dylika alkoholdrycker. Antalet gårdsvins- och sahtibutiker var 53 stycken i slutet av 2003.

Som tillsynsåtgärd återkallade länsstyrelserna slutgiltigt 15 detaljhandelstillstånd och drog in 19 för en viss tid. Antalet varningar och anmärkningar uppgick till 74.

3.2. Servering

Som tillstånds- och tillsynsmyndigheter fungerar produkttillsynscentralen och länsstyrelserna. Produkttillsynscentralen beviljar serveringstillstånd för samtliga alkoholdrycker (A-tillstånd) och för alkoholdrycker med högst 22 volymprocent alkohol (B-tillstånd). Länsstyrelserna beviljar tillstånd till alkoholdrycker som tillverkas genom jäsning och innehåller högst 4,7 volymprocent alkohol (C-tillstånd). År 2003 kostade ett beslut om serveringstillstånd 176-500 euro.

År 2003 beviljade produkttillsynscentralen 224 nya serveringstillstånd som är i kraft tills vidare, dvs. 97 tillstånd färre än året innan. Man beviljade 65 tidsbundna serveringstillstånd för högst ett år, dvs. 23 färre än 2002. Tillfälliga tillstånd för högst en månad för olika evenemang beviljades sammanlagt 395 (403 år 2002). I slutet av 2003 fanns det 5 298 giltiga serveringstillstånd för A- och B-restauranger och 3 435 för C-restauranger. Under den tid den nya alkohollagen varit i kraft har antalet A- och B-restauranger ökat med 2 070 stycken, medan antalet C-restauranger har minskat med 2 294.

År 2003 gav produkttillsynscentralen 108 skriftliga varningar åt olika serveringstillståndshavare, återkallade 18 serveringstillstånd för en viss tid och 33 tillstånd slutgiltigt. Länsstyrelserna återkallade 20 tillstånd slutgiltigt och 38 för en viss tid samt gav 78 skriftliga varningar.

Tyngdpunkten i produkttillsynscentralens verksamhet ligger på åtgärder mot den grå ekonomin och den ekonomiska brottsligheten inom restaurangbranschen. I detta hänseende har den effektiviserade övervakningen bidragit till att antalet slutgiltigt återkallade tillstånd har ökat.

3.3. Tillverkning, import, partiförsäljning och teknisk användning

Produkttillsynscentralen beviljar tillstånd till tillverkning, partiförsäljning och användning av alkoholdrycker, sprit och alkoholpreparat samt tillstånd till import av sprit.

År 2003 tillverkades 590 miljoner liter alkoholdrycker, dvs. 2 procent mindre än året innan. Bland dryckerna ökade longdrinkarna mest, medan de övriga dryckernas tillverkningsmängder minskade.

Antalet alkoholdrycker på marknaden har fortsatt att öka. I slutet av 2003 omfattade produkttillsynscentralens produktregister 30 000 alkoholdrycker, medan motsvarande antal året innan var 26 800.

År 2003 beviljades fem tillstånd till tillverkning av alkoholdrycker för kommersiellt ändamål. Under året lade sju innehavare av tillverkningstillstånd ner sin verksamhet. I slutet av året tillverkades alkoholdrycker på 118 tillverkningsställen. Under året beviljades 19 tillstånd till partiförsäljning av alkoholdrycker och två tidsbundna tillstånd. Tillstånd till partiförsäljning av alkoholpreparat beviljades i tre fall. Under året lade sex innehavare av tillstånd till partiförsäljning ner sin verksamhet. I slutet av 2003 fanns det 196 giltiga tillstånd till partiförsäljning av alkoholdrycker och sprit. Tillstånd till teknisk användning av alkohol beviljades i 82 fall och till följd av nedlagd verksamhet återkallades 66 tillstånd. I slutet av 2003 fanns det 2 406 giltiga tillstånd till teknisk användning.

3.4. Produkttillsyn

Inom produkttillsynen uppmärksammades särskilt tillsyn och styrning av produkter som är avsedda för ungdomar. År 2003 gav man 12 styrande utlåtanden, i två fall begärdes utredningar och i ytterligare två fall utfärdades förbud mot att sälja produkter av typen i fråga.

År 2003 undersöktes på begäran av Produkttillsynsenheten för alkohol sammanlagt 186 prov av alkoholdrycker. Undersökningarna gjordes huvudsakligen i Alkos laboratorium för alkoholkontroll (ACL) i Vanda. I Tulllaboratoriet undersöktes glykolhalterna i vissa blandningar av drycker. Prov togs från både tillverkarens och partiförsäljarens lager. Dessutom köptes en del prover från livsmedelsbutiker. Proven togs från olika produktgrupper enligt följande: viner 80, öl 29, cider 29, destillerade alkoholdrycker 22, färdiga blandningar av drycker 11 (t.ex. longdrinks), fruktvin 5 och sahti 3. Dessutom undersöktes sju prov som tagits av drycker som blandats i restauranger. Man undersökte fyra prov av sprit och 12 prov av svagt denaturerad etanol samt fem andra prov av alkoholpreparat. Antalet prov som undersöktes ökade med över hälften från året innan.

Tillsynen fokuserade på produkter från nya EU-medlemsstater. Man undersökte sådana drycker vars relativa andel av produktgruppen var störst. I varje produktgrupp gjordes kvantitetsbestämningar av dryckerna inom ramen för den s.k. primärkontrollanalysen. Dessutom gjordes på grundval av riskbedömningen vissa analyser av främmande ämnen. Resultaten av kvantitetsbestämningarna meddelades också tillståndshavarna. De undersökta proven uppfyllde i stort sett de villkor som ställts för dem.

På grund av att sammansättningen inte följde bestämmelserna avlägsnades tre viner från marknaden (orsaken var en för hög svavelhalt, en för stor mängd av flyktiga syror och ett främmande ämne i vinet). Endast i undantagsfall får vinernas faktiska alkoholhalt avvika högst 0,5 procentenheter från angivelsen på etiketten. På grund av en för stor avvikelse begärde man en utredning i fem fall. Ursprunget till alkoholen undersöktes i cider och dryckesblandningar som fanns till försäljning på detaljförsäljningsställen och ställen med servering av drycker som innehåller högst 4,7 volymprocent alkohol och som tillverkats genom jäsnings. I ett fall kunde det inte påvisas genom provet att drycken var tillverkad endast genom jäsnings. Därför fick den säljförbud.

Av tungmetallerna kvantitetsbestämde bly-, arsen- och kadmiumhalter år 2003. Arsen- och blyhalten undersöktes i sex prov. Blyhalten varierade från 0,004 till 0,037 mg/l (den högsta tillåtna blyhalten i vin är 0,2 mg/l, Europeiska kommissionens förordning 466/2001). Arsenhalten var under gränsvärdena

för kvantitetsbestämningen (0,1 mg/l). Kadmium kvantitetsbestämde i 14 prov och i alla fall var halterna under det högsta tillåtna gränsvärdet (0,2 g/l).

I fråga om främmande ämnen fortsatte kvantitetsbestämningen av okratoxinhalter. Totalt 69 vinprov undersöktes och i största delen av fallen var halten under det högsta tillåtna gränsvärdet (0,05 g/l). I 12 av proven var okratoxinhalten 0,06-0,46 g/l.

Av produkttillsynscentralen begärdes utlåtande om 18 produkter. I fråga om 39 produkter bad produkttillsynscentralen skriftligt om en utredning. Säljförbud utfärdades för totalt åtta produkter, produktanvisningar gavs i nio fall och utlåtande i 16 fall. Dessutom utfärdades 43 certifikat som krävs vid export av produkter.

Produkttillsynsenheten för alkohol övervakar vid sidan av dryckernas sammansättning även märkningen av dem. Sju drycker avlägsnades från marknaden, eftersom märkningen på produkten inte följde bestämmelserna. De vanligaste orsakerna till avlägsnande var överträdelser mot reglerna om reklam i alkohollagen (vilseledande marknadsföring, brott mot god sed samt angivelser som antyder en uppiggande effekt). En produkt avlägsnades från marknaden på grund av att produktsäkerheten äventyrats (försäljning utan pålimmade etiketter).

Man gav styrande utlåtanden till enskilda näringsutövare både innan produkterna släppts ut på marknaden och efter det. Sammanlagt gavs 28 styrande utlåtanden om bl.a. angivelse av ursprungslandet, angivelse av alkoholhalten och beaktande av reklambestämmelserna i fråga om etikettmärkning.

År 2003 hörde sex ekoföretag, tre bryggerier, en buteljerare av utländskt vin, ett företag som importerar alkoholdrycker från länder utanför Europeiska unionen och ett gårdsvinsföretag till produkttillsynscentralens tillsynssystem. Under 2003 anslöt sig inga nya ekoföretag till systemet. Inget ekoföretag trädde heller ut ur eller uteslöts ur det.

Produkttillsynscentralens inspektörer genomförde 309 inspektioner för godkännande och tillsyn. I anslutning till inspektionerna gavs 35 anmärkningar. Skriftliga svar begärdes av 31 tillståndshavare.

3.5. Reklam

Produkttillsynscentralen och länsstyrelserna övervakar reklam för drycker som innehåller över 1,2 volymprocent alkohol. Reklam som strider mot lagen kan förbjudas och förbudet förstärkas med vite. Annonsören kan alternativt ges skriftliga anvisningar om rättelse av reklamen. Tyngdpunkten i övervakningen ligger på förebyggande arbete.

År 2003 behandlade produkttillsynscentralen 54 frågor om alkoholreklam. Sammanlagt fyra förbud, varav ett förelagts vite, utfärdades. Man gav totalt 19 anvisningar. Med anledning av förfrågningar från näringsutövare gavs sammanlagt sju förhandsutlåtanden om lagenligheten hos reklamen. Därtill fick näringsutövarna personlig rådgivning både per telefon och skriftligen, vilket inte registrerats. Dessutom registrerades 26 tillsynsätgärder som länsstyrelserna vidtagit.

Begränsning av reklam för alkoholdrycker har ansetts vara en viktig metod för att styra alkoholkonsumtionen. I de flesta europeiska länder begränsas reklamen för alkoholdrycker. Enligt EU:s televisionsdirektiv skall reklam för alkoholdrycker begränsas i televisionen. I Finland har detta direktiv verkställts genom reklambestämmelserna i alkohollagen från 1995. I Norge har reklam för alkoholdrycker förbjudits helt. I Sverige ändrades reklambestämmelserna till följd av det s.k. Gourmetbeslutet i EG-domstolen, så att det är tillåtet att göra reklam för under 15-procentiga alkoholdrycker.

WHO:s rekommendation från december 1995 och den s.k. Stockholmsdeklarationen 2001 förordar en begränsning av alkoholreklam, i synnerhet reklam som riktar sig till unga. En metod som nämns och som i synnerhet attraherar unga är att koppla ihop alkoholen med idrott. Principen har följts till exempel i Frankrikes lagstiftning, enligt vilken det är förbjudet att göra reklam för alkohol på idrottstävlingar.

Enligt alkohollagen är det tillåtet att på vissa villkor göra reklam för svaga drycker som innehåller högst 22 volymprocent alkohol. Villkoren gäller bl.a. reklam som riktar sig till omyndiga, reklam med missvisande påståenden om hälsoeffekter och reklam som bryter mot god sed. Villkoren gäller även reklam för drycker med 1,2-2,8 volymprocent alkohol. Reklam för starka alkoholdrycker med över 22 volymprocent alkohol, indirekt reklam och annan säljfrämjande verksamhet är förbjuden. År 1999 förnyade produkt-tillsynscentralen anvisningarna om reklam för alkoholdrycker genom att samla ihop alla tidigare anvisningar och exempel på fall av alkoholreklam.

1. Development of the alcohol situation

1.1. Alcohol policy guidelines

In its resolution on alcohol policy from 9 October 2003, the government defined the main objectives and priorities for action to be followed in public administration to diminish the adverse effects of alcohol. The resolution includes three main objectives: a reduction in the alcohol-induced harm on the well-being of children and families, a reduction in the hazardous use of alcoholic beverages and the related problems, and a diversion of the rising trend of the overall consumption of alcoholic beverages. The resolution also charged the Ministry of Social Affairs and Health with the preparation and implementation of an alcohol programme for the years 2004-2007. The programme was drawn up in collaboration with the various sectors of public administration, municipalities, churches, NGOs as well as businesses. The Alcohol Programme 2004-2007 was completed in April 2004.

This is the third national alcohol policy programme. The first one was adopted in 1995, and a proposal for its implementation in 1997. The second was the programme for the 21st century and it was adopted in 2001. A working group on alcohol policy completed its memorandum in 2002.

These programmes and their guidelines were based on the European Alcohol Action Plan from 1992 drafted by the WHO Regional Office for Europe, on the "Second European Alcohol Action Plan 2000-2005" from 1999, and on the "Declaration on Young People and Alcohol" adopted by a conference organised in Stockholm in 2001 by the WHO Regional Office for Europe, the Swedish government and the European Commission. The Declaration's key principle was the protection of children and young people from the harm caused by alcohol. It was based on the Second European Alcohol Action Plan and on the European Charter on Alcohol adopted in Paris in 1995. More and more specifically these policy programmes aim at reducing the harm caused by alcohol, at providing access to services, and at protecting children and young people from alcohol-related problems.

The achievement of the objectives set forth in the Alcohol Programme 2004-2007 are monitored by using the following indicators: information from the national victim survey on alcohol-related family violence, information on alcohol-related accidents and violent offences, information on the number of deaths from alcohol-related illnesses, and information on the trends in the documented and non-documented use of alcoholic beverages. This report discusses these indicators.

1.2. Attitudes towards alcohol

In recent years, attitudes towards alcohol have become less liberal. An increasing majority of the population are in favour of the present restrictions. According to an opinion poll commissioned by the National Research and Development Centre for Welfare and Health (STAKES) and conducted by Suomen

Gallup Oy at the beginning of 2000, 54 per cent of Finns were satisfied with the present alcohol policy, while the corresponding figure for 2004 was 59 per cent. In 2004, 21 per cent were in favour of stricter

regulations, while 15 per cent were in favour of more liberal regulations. One out of 20 respondents did not submit an opinion. The change towards less liberal attitudes can clearly be seen in the fact that eight years ago the proportion of those in favour of less strict regulations was still 41 per cent and the proportion of those in favour of stricter regulations 13 per cent.

An overwhelming majority of the population regard the present age limits for buying alcoholic beverages as appropriate. The age limit of 20 years for buying strong alcoholic beverages was regarded as appropriate by 82 per cent of the respondents, and the age limit of 18 for buying beer and wine by 22 per cent.

According to opinion polls, the majority of Finns were of the opinion that strong alcoholic beverages, including strong beer, should not be sold in grocery stores. In a study conducted in January 2004, 85 per cent of the respondents thought that strong alcoholic beverages should be sold only at ALKO's retail outlets. The corresponding figure for strong beer was 53 per cent. Most Finns, 87 per cent of the respondents, supported the present system of selling medium-strong beer in grocery stores. A total of 48 per cent reported that also wines should be sold in grocery stores.

1.3. Alcohol consumption in 2003

In 2003, the total consumption of alcohol amounted to 48.7 million litres of pure alcohol, i.e. 9.4 litres per capita, indicating an increase of 1.2 per cent from the previous year. Since the mid-1990s, the total consumption of alcoholic beverages has steadily grown approximately 1.6 per cent a year. The total consumption includes both documented and undocumented consumption of alcoholic beverages.

The documented consumption of alcoholic beverages was 40.0 million litres of pure alcohol, which is 7.7 litres per capita. The majority of the documented consumption, i.e. 47 per cent, consisted of beer, 26 per cent of strong alcoholic beverages, and 27 per cent of wine, cider and long-drinks. The documented consumption of alcoholic beverages includes the sales in ALKO's retail outlets and wholesalers' deliveries of alcoholic beverages to grocery stores and licensed restaurants.

The proportion of private consumption, i.e. consumption of alcoholic beverages through retail outlets, rose to 82 per cent of the documented consumption in 2003. A total of 32.7 million litres of pure alcohol, i.e. 6.3 litres per capita, was sold through retail outlets (ALKO's retail outlets, and grocery stores, kiosks and petrol stations selling mild alcoholic beverages).

The proportion of public consumption, i.e. consumption of alcoholic beverages through licensed sales, continued to decline and was 18 per cent of the documented consumption. In 2003, licensed sales totalled 7.4 million litres of pure alcohol, which is 1.4 litres of alcohol per capita.

The undocumented consumption of alcoholic beverages, which includes legal and illegal domestic brewing and distilling, the import of alcoholic beverages by passengers, smuggling, use of surrogates, and alcohol consumed by Finns outside Finland, increased slightly. Domestic brewing and distilling of wine and beer increased to 1 million litres, and import of alcoholic beverages by passengers to 4.6 million litres of pure alcohol. Alcoholic beverages consumed abroad amounted to 1.7 million litres, and illegal brewing and distilling and smuggling to 1.4 million litres of pure alcohol. Overall, the undocumented alcohol consumption increased to 8.4 million litres in 2003 accounting for about one fifth of the total consumption.

During the first half of 2004, the documented consumption of alcoholic beverages increased by 7.6 per cent compared with the previous year. A sharp rise in the consumption was to be expected as a consequence of abolishing import quotas of tax-free alcoholic beverages for personal use by travellers to other EU countries. A rise was expected particularly in May when Estonia joined the EU, since alcohol prices in Estonia as in many other EU Member States are significantly lower than in Finland. In order to con-

to control the expected growth of imported alcohol the government lowered the taxation on alcohol by approximately 33 per cent in March 2004. The total consumption of alcohol seems to rise to 10.3 litres per capita, which represents a growth of approximately 10 per cent.

1.4. Prevalence of alcohol use

The total consumption of alcohol has nearly doubled during the past thirty years (Fig. 3). A parallel trend in drinking habits shows a diversion from strong to milder drinks. In the 1970s, approximately half of the consumption was still composed of strong alcoholic beverages while their proportion in the 21st century consumption is about one fourth. The sales of beer and mild wines have increased. Despite these trends, however, two traits still strongly reflect Finnish drinking habits, i.e. having alcohol at meals is still rare while binge drinking continues to be common.

The Drinking Habits Survey conducted in 2000 showed that 90 per cent of Finns aged 15 to 69 years had had at least half a portion of some alcoholic beverage during a time span of one year preceding the survey. One portion is defined as one bottle of beer, 12 cl of wine or 4 cl of strong beverage. Differences between men and women were nonexistent. Young adults and middle-aged people were the greatest consumers of alcohol. Ninety-six per cent of men aged 20 to 29 years and of women aged 30 to 49 years had had alcohol during a time span of one year preceding the survey.

The number of heavy consumers is estimated to range between 250,000 and 500,000, which accounts for 6 to 12 per cent of the adult population. Every tenth man as compared with every fiftieth woman consumes alcohol at least four times a week. Differences in the drinking habits between men and women have diminished during the past 30 years. The Drinking Habits Survey conducted in 2000 showed that the proportion of those abstaining from alcohol was about 8 per cent for men and 9 per cent for women, compared with 13 per cent for men and 43 per cent for women in the 1968 survey.

One of the main objectives of the Alcohol Programme 2004-2007 is to increase the well-being of children and young people. School health surveys and ESPAD school surveys show that most young people start to experiment with drinking at the ages of 12 to 16 years. In 2003, four out of five 12-year-olds had not used alcohol during the past year. The corresponding proportion among 16-year-olds was one out of four. The two latest school health surveys suggest that the use of alcohol among 16-year-olds and in younger age groups has slightly decreased. Also the habit of binge drinking shows a decline. On average, however, Finns continue to get drunk more often than other Europeans, even though they drink alcohol less frequently than people do in the rest of Europe.

1.5. Services for alcohol and substance abusers

The service system for alcohol and substance abusers includes outpatient care provided by social and healthcare units, such as health centres, mental health clinics and social welfare offices, and institutional care such as hospital care and housing services. Specialised outpatient services are provided by A-clinics, youth clinics and day centres, and specialised institutional care by detoxification and rehabilitation centres.

According to the 2003 statistics of alcohol and drug abusers, alcohol is the most common cause of visit in such social welfare and healthcare contexts as involve direct or indirect use of substances. Data on the use of alcohol were recorded in nine out of ten cases. Mixing alcohol and drugs was also common, i.e. mixing of at least two substances was recorded in two out of five cases. In the connection of every fourth visit the use of medicines was recorded, and cannabis in every fifth visit. Seventeen per cent used amphetamines and every tenth opiates. Intravenous use was recorded nearly in every fifth case. Particularly the proportion of visits by drug abusers has grown by more than half since 1999 (Metso L. et al., 2004).

Since the growth in the 1990s, the number of substance abusers in hospital or other care has started to stabilise.

Since 1990, the number of care periods with alcohol as the main cause for hospitalisation has grown by one fourth. In 2003, hospital wards registered 24 491 periods of care in which the primary diagnosis had been an alcohol-related disease and, and 32 834 periods in which an alcohol-related disease was either the main or secondary diagnosis. Of all cases, men accounted for 80 per cent. More than one third of inpatients treated for alcohol-related diseases were between 45 and 54 years. The number of clients in units providing care for substance abusers has increased by more than 6 per cent from 1997 and was 11 259 in 2003. Men accounted for 75 per cent of these. More than half of the inpatients in units providing care for substance abusers were from 35 to 54 years old.

The number of clients using specialised outpatient services for substance abusers has grown. Since the early 1990s, the number of visits to A-clinics has grown by nearly 10 per cent, and the number of visits to youth clinics has practically doubled. In 2003, A-clinics registered a total of 42 109 visits. The majority of the clients were 30 to 59 years old. Of these, more than 70 per cent were men. The youth clinics registered a total of 5 149 visits. All clients were under 30 years of age. Fifty-six per cent were men. The housing services and overnight shelters were used by 5 381 clients.

1.6. Alcohol related deaths

Excessive use of alcohol increases mortality significantly. Alcohol-related deaths accounted for 6 per cent of all cases of death in 2003 and alcohol-related diseases were the second most common cause of death among people of the working age (15 to 64 years). The number of deaths caused by alcohol-related diseases or by alcohol poisoning has grown by one third since the early 1990s. Men account for approximately 80 per cent of the cases. In 2003, more than 3 200 persons died as a result of alcohol use. An alcohol-related disease or alcohol poisoning was the cause of death in 1 560 cases. In addition, it has been estimated that alcohol was involved in the deaths of about 700 persons. A total of 896 persons suffered a violent death under the influence of alcohol. Moreover, it has been estimated that 51 persons died as victims of the act of a drunken person (Table 50).

1.7. Alcohol and violent offences

In 2003, the number of violent offences known to the police amounted to 29 312 which is 2.8 per cent higher than the previous year. Of those, 133 ended in the death of the victim. Sixty to 70 per cent of these offences were committed under the influence of alcohol. According to the survey on crime victims conducted by the National Research Institute of Legal Policy, in more than 70 per cent of the cases, the offender, victim or both were intoxicated.

1.8. Alcohol economy

The nominal alcohol prices continued to rise in 2003. The rise in retail prices was 1.3 per cent on average, while restaurant prices rose by 2.7 per cent. In real terms, i.e. in relation to the consumer price index, the prices were approximately 0.9 per cent higher in 2003 than the year before.

In 2003, consumers' expenditure on alcohol totalled EUR 4.05 billion, that is EUR 776 per capita. Alcohol expenditure accounted for 5.4 per cent of private consumption expenditure. The government gained EUR 2.10 billion in alcohol tax revenues, value-added tax included, which accounted for 6.0 per cent of the total state revenues (financing measures excluded).

In 2002, society paid between EUR 0.6 and 0.8 billion in direct costs and between EUR 2.5 and 4.6 billion in indirect costs as a result of the abuse of alcohol. Nearly 40 per cent of these direct costs were caused by public disturbances. Health care accounted for slightly more than a quarter, and social services for just under one fifth, of the direct costs caused by alcohol-related harm.

2. Drug situation

2.1. Basis of the narcotics policy

The Government Resolution on a Drug Policy Action Programme in Finland 2004-2007 was drawn up in accordance with the Government Programme 2003. The Action Programme, which was published in February 2004, focusses on the co-ordination of narcotics policy, on the reduction of narcotics demand and supply, on reducing harm from narcotics, and on international measures, research and monitoring. Inter-sectoral co-operation is to be promoted in order to prevent the use and spread of narcotics, to reduce harm from narcotics use, and in order to refer narcotics abusers to treatment and bring to justice persons involved in illegal actions.

This action programme was preceded by the government resolution on national narcotics policy in 1998, the 2000 resolution on consolidating the narcotics policy, and the 2001 action programme 2001-2003 for consolidating the narcotics policy. In order to harmonise the national narcotics policy and to intensify operation, the government set up an inter-ministerial co-ordination group in 1999 to handle the narcotics policy. The narcotics strategy of 1997, the Narcotics Act (1289/1993) and international drug conventions are also important documents in the Finnish context.

According to a population survey conducted in 2002, drugs are unanimously considered a major social problem. Compared with the previous situation, concern has increased about the complexity of drug problems, about the resulting regional problems, and about the extent of the problems in relation to alcohol-related problems. The trend seems to be different as regards experimenting with cannabis. The risks are not considered as serious as they were in the 1990s. On the other hand, people think that risks relating to binge drinking and regular smoking have increased. This change, however, could not be observed in the attitudes towards regular use of cannabis (Hakkarainen P. et al. 2004).

2.2. Prevalence of drug abuse

Experimenting with narcotics, narcotics abuse and narcotics-related problems increased in the whole country throughout the 1990s. According to population surveys, the experimental use and abuse of narcotics has become more prevalent among youth and young adults in particular. The supply of narcotics has increased parallel to the growing demand. The first signs of a slow-down did not become visible until the turn of the decade.

In 2002, about 12 per cent of 15 to 69-year-old Finns reported having experimented with cannabis at least once in their lifetimes. Slightly more than 3 per cent of the adult population had experimented with cannabis during the past year. Seven per cent of the adult population had sometimes used medicines for intoxicating purposes and 3 per cent during the previous year. About 1.4-2.2 per cent of the adult population had sometimes experimented with amphetamines and ecstasy and 0.5 per cent during the past year. The lifetime experimenting and using rates of other narcotics remained below 1 per cent. In 2002, the proportion of adult abusers of amphetamines and opiates in the whole country were estimated at 0.4-0.6 per cent, and in the Greater Helsinki area 0.7-1.1 per cent. Abusers of amphetamine were the largest abuser group. (Partanen P. et al., 2004).

Although the proportion of experimental cannabis users in the adult population seems to have grown steadily for the past ten years, there has been no major change in the abuse in the last twelve months when compared with 1998 and 2002. The results indicate that the growth of drug use could be slowing down among the population that is most active in experimenting with narcotics, i.e. among youths and young adults. Nearly every fourth 15 to 24-year-old has experimented with cannabis at least once in his or her life (Hakkarainen P. et al. 2003). Figures for 15 to 16-year-olds were obtained from the 2003 school survey are very similar indicating that 11 per cent of the age group had sometimes in their lives experimented with some illegal drug. The estimated proportion has nearly doubled from 1995 to 1999, when a similar study was conducted, but ever since the figure has remained rather stable (Ahlström S. et.al. 2003).

No major changes have taken place in the drug user profiles during the 1990s. The four main groups still are alcohol abusers, users mixing alcohol and medicines, abusers of cannabis and amphetamines, and opiate abusers. The abuse of opiates increased throughout the 1990s and the same trends prevails in the 21st century. The intravenous use of amphetamines and opiates is often connected with being disadvantaged or marginalised. The so-called recreational use of drugs - ecstasy and cocaine in particular - has also been discussed widely, but the only evidence for this is the fact that seizures of ecstasy have become more numerous and even the seizures are getting less frequent.

2.3. Detrimental effects of drug abuse

Narcotics-related problems increased rapidly in Finland in the 1990s. The growing figures reflected not only an increase in drug experimenting and use, but also changes in the Finnish service system and statistical practices, as also an increasing awareness of the drug problem within the service system as a whole. After the turn of the decade, however, the harm indicators showed the first signs of a levelling off in the upward trend.

In 2003, a total of 165 care units for alcohol and drug abusers participated in a Drug Treatment Information System on a voluntary and an anonymous basis. Information was gathered from 7 042 clients. The units included A-clinics, youth clinics, detoxification and rehabilitation units, outpatient and residential drug treatment units, and psychiatric units. Most material was obtained from outpatient units in the Province of Southern Finland.

According to the Drug Treatment Information System of STAKES, the use of opiates (31 per cent) was slightly more often the primary reason for seeking treatment among narcotics and medicine abusers than was the use of amphetamines or other stimulants (28 per cent). The proportion of opiate abusers among those seeking treatment was slightly greater than the previous year but otherwise there was no major change between the main groups of substance abusers. However the trend observed during the past few years among opiate abusers, which indicates that the use of buprenorphine more and more often is the primary reason for seeking treatment, has become more prevalent while the number of heroin abusers showed a simultaneous decline. In 2003, the proportion of persons seeking treatment mainly because of the abuse of buprenorphine (24 per cent) was considerably higher than the proportion of heroin abusers (3 per cent). Sixteen per cent of those who had sought treatment on account of opiate abuse were in pharmacological detoxification, substitution or maintenance treatment. Polydrug use was common; two out of three respondents reported having used at least three different substances. Among the three most common drugs, the abuse of cannabis (58 per cent) and stimulants (57 per cent) was more common than the use of opiates (43 per cent).

Those seeking treatment in 2003 were young, as previously. Their average age was 26.8 years. Women were a couple of years younger than men. The largest age group was 20 to 24-year-olds. As before, clients visiting substance abuse clinics were persons with a great risk of marginalisation and accumulating problems, such as unemployment and homelessness. For nearly 80 per cent of opiate and stimulant users, the primary route to administer the drug was through injection.

Compared with 1999, the 2003 statistics show a clear increase in the number of substance abusers visiting social welfare and outpatient healthcare units. As regards periods of care in healthcare wards, no major change could be observed. The number of clients using medicines and of those using narcotics are currently about the same. The increase is particularly attributed to narcotics abusers concluded by their increased use of services provided by substance abuse clinics and outpatient healthcare units.

Healthcare wards registered 6 417 drug-related care periods in which a drug-related disease, i.e. a disease related to narcotics or medicines, was the primary diagnosis, and 8 822 care periods in which a drug-related disease was the primary or secondary diagnosis. Nearly every fourth care period of drug abusers was directly related to the use of narcotics. A particular increase was observed in intoxications by medicines where the active substance was not reported. Care periods of drug abusers constituted one fifth of all hospital periods of drug and alcohol abusers, but half of the care periods in age groups of below 35 years.

Of communicable diseases particularly hepatitis C is in most cases associated with injecting drug use. However, the number of new hepatitis C infections notified annually has decreased over the past few years. Compared with 2002, the number of hepatitis C infections decreased approximately by one tenth. There were about 1 262 new hepatitis C infections. The decline was greatest in the age group of 15 to 19-year-olds, i.e. 30 per cent. Previously there was a clear upward trend in this age group. The greatest number of new infections was observed in the age group of 20 to 24-year-olds. Altogether, more than half of the new hepatitis C infections were registered in age groups under 30 years.

HIV infection is another serious virus infection transmitted through injecting. The HIV epidemic that broke out due to injecting drug use in 1998 still continued, although after the initial rapid increase it has shown some signs of decline already for several years. In 2003, about one sixth (17 per cent) of all new HIV infections were due to injecting drug use as compared with more than half (56 per cent) in 1999. The incidence of HIV infections among injecting drug users is still below the level of 3 per cent. In the course of the last few years, however, more and more HIV infections seem to be transmitted via sexual intercourse. Hence the total number of new HIV infections has not come down to the level preceding the epidemic caused by drug abusers.

From 1997 to 2000, the findings of so-called classic narcotics in forensic analyses almost doubled at the end of the 1990s. After this, the number of narcotics findings has stabilised and even decreased so that in 2002 the number was estimated at 153. The most important single reason was the ending of the supply of heroin in the market, and consequently, decrease in the number of deaths caused by heroin.

According to the statistics issued by the police and customs, also the number of narcotics offences (about 15 000 annually) has stabilised after 2001. The number of drug seizures has also stopped growing and even shows a downward trend. The proportion of aggravated drug offences is about 5 per cent of all narcotics offences, while unlawful use of narcotics constitutes over 60 per cent of the narcotics offences.

In 2002, direct costs brought about by the abuse of narcotics and medicines amounted to 0.2-0.3 billion euros, and indirect costs to 0.3-0.7 billion euros. Social services and crime control accounted for the bulk of the direct costs. By far the largest proportion of indirect costs was due to the premature loss of life.

2.4. Development of the drug treatment system

During the past few years, the provision of services for drug abusers by specialised care units has increased in Finland. For example, new community-based drug treatment units for young drug abusers have been set up. A new decree (289/2002) was issued in 2002 on the pharmacotherapy of opiate addicts, which could increase the number of units which provide assessments of the need for care and provide the treatment. In 2002 and 2003, the Ministry of Social Affairs and Health granted an extra 7.5 million euros for developing the care of drug abusers. One of the focal areas was to develop the pharmacotherapy of opiate addicts alongside with promoting the care targeted at problematic abusers of other substances. According to a 2003 survey conducted by the Ministry, the lists of opiate addicts waiting for access to substitute care were particularly long in the Greater Helsinki area. The problems were due to the fact that new places for starting substitution treatment were not released fast enough, because the substitution treatment still was strongly seen as a specialised service. The survey report recommended that, after the initial stage of the substitution treatment, the treatment should be graded more efficiently and clients referred to primary healthcare units. A 2004 survey conducted by the Ministry showed that the 2002 extra funding had been used to expand the service provision by the existing units and also to increase the number of care units.

The model of low-threshold health counselling centres for intravenous drug abusers has been adopted on a wider scale. The first such centre was opened in Helsinki in 1997 and by the end of 2003 there was one in 20 localities. Twelve were in municipalities with a population over 50 000 and eight in municipalities with a population of 20 000 to 50 000. Statistical data gathered on an anonymous basis showed that the Helsinki centre had the largest number of visits (about 3 900 clients) followed by Turku (about 1 200

clients), Vantaa (about 1 100 clients), Espoo (about 1 100 clients) and Tampere (about 900 clients). In addition, there is a service point for HIV positive drug abusers in the Greater Helsinki area. It was visited by about 1 100 clients in 2003. A mobile health counselling unit started operating in the Greater Helsinki area at the end of 2003.

In 2003, the total number of clients visiting the health counselling centres and the service points for HIV-positive drug abusers amounted to 9 600 resulting in a total of 93 900 visits. The number of needles and syringes exchanged at these totalled about 1.4 million in 2003. About 0,5 million needles and syringes were sold in pharmacies in 2003.

3. Licensing and control

The National Product Control Agency for Welfare and Health (STTV) and state provincial offices are the licensing and control authorities. The Agency's division for the prevention of the harm caused by alcohol comprises four thematic groups: licensing and control, monitoring businesses handling alcoholic beverages, use of alcohol among young people, and product control.

The retail and dispensing licences for businesses handling alcohol beverages are granted by the National Product Control Agency for Welfare and Health, except for the licence to dispense exclusively alcoholic beverages which have been produced through fermentation and whose alcohol percentage by volume does not exceed 4.7, in which case the licence is granted by the state provincial office.

As the dispensing of alcoholic beverages is subject to licensing, it is necessary not only to ensure compliance with regulations but also to identify the risks and thus prevent potential harm by laying down limitations or conditions on the licence or by rejecting it. Provisions on granting licences were clarified and partly also made stricter as a result of amendments made to the Alcohol Act in 2003. The amendments aimed at intensifying the monitoring of dispensing alcoholic beverages by making sure that the duty manager and his/her assistants have adequate training and sufficient information about the conditions. The Product Control Agency has started to limit the licensing in such contexts of work life, sports events and recreational events as traditionally do not involve the use of alcohol.

State provincial offices are responsible for the regional control of dispensing alcohol and its retail sale. The Product Control Agency provides the offices with guidance concerning the implementation of the control. The purpose of the control measures is to ensure that the provisions and regulations are observed.

The control measures focus on preventing violation of the regulations and on preventing various shortcomings. Therefore, the self-control of retail outlets is of vital importance. Since 2001, great emphasis has been laid on promoting the self-control of the licence holders. The amendments made in 2003 to the Alcohol Act aimed at enhancing this type of control. According to the new regulations, licensed premises are required to have enough staff to cover the full extent of activities in order to ensure efficient control and maintenance of order. The licensing authority has to be presented with a plan regarding the number of staff members and their tasks when applying to a licence and in connection with a control visit (1143/1994),(764/2002; 21 b-c).

The control measures, and the stricter sanctions aim at preventing violations and shortcomings. Attention has been paid particularly to the prevention of the sale and serving of alcohol to persons below 18 years of age, and to the prevention of disturbance to the neighbourhood.

3.1. Retail trade

The National Product Control Agency for Welfare and Health is the licensing and control authority which approves Alko Ltd's retail outlets, and grants permits to delivery points and vineyard wine or beer producers. The state provincial offices issue retail trade licences to grocery stores to sell alcoholic be-

verages whose alcohol percentage by volume does not exceed 4.7. In 2003, the retail trade licence fee varied between 141 and 340 euros.

Alko Ltd had 314 retail outlets at the end of 2003. Alko Ltd also has the right to supply alcoholic beverages in response to orders through its delivery points, the number of which totalled 142 at the end of the year.

A total of 6 886 grocery stores held a retail trade licence for fermented beverages whose alcohol percentage by volume did not exceed 4.7. Although the number of licences continued to decrease in 2003, the number was still 467 more than at the end of 1994. The significant increase in the number of licences in 1995 was due to the fact that the new Alcohol Act allowed the sale of these alcoholic beverages in kiosk-type grocery stores and at petrol stations. At the end of 2003, there were 53 shops selling vineyard wine or beer.

The state provincial offices revoked 15 and suspended 19 retail trade licences. A total of 74 retailers received a written warning or notice.

3.2. Dispensing of alcoholic beverages

The National Product Control Agency for Welfare and Health (STTV) grants all licences to dispense all alcoholic beverages (A licence) and those with a maximum alcohol content of 22 per cent by volume (B licence). State provincial offices grant licences for fermented alcoholic drinks whose alcohol percentage by volume does not exceed 4.7 (C licence). In 2003, the fee varied from 176 to 500 euros.

In 2003, the Product Control Agency issued 224 new licences for an indefinite period, which comes to 97 licences fewer than the year before. The number of fixed-term licences granted for a maximum period of twelve months was 65, which is 23 fewer than in 2002. Further, the Agency granted 395 temporary licences for a maximum of one month for special occasions. In 2002, the corresponding figure was 403. At the end of 2003, the total number of restaurants with an A or B licence amounted to 5 298, while 3 435 restaurants held a C licence. Since the new Alcohol Act entered into force, the number of restaurants with an A or B licence has increased by 2 070, while the number of restaurants with a C licence has decreased by 2 294.

During the year of the report, the Product Control Agency gave a written warning to 108 licence holders, suspended 18 licences and revoked 33 licences. The state provincial offices revoked 20 licences and suspended 38 licences in addition to giving a written warning to 78 licence holders.

The Product Control Agency has given priority to measures to combat the grey economy and financial crime in the restaurant business. The influence of increased control is reflected as growing numbers of licences that are revoked permanently.

3.3. Production, import, wholesale and technical use

The Product Control Agency grants licences for the production, wholesale and use of alcoholic beverages, spirits or other alcohol preparations and for the import of spirits.

A total of 590 million litres of alcohol was produced in 2003. As compared with the preceding year, the decrease was 2 per cent. The production of long-drinks increased while that of the other types of alcohol decreased.

The number of alcohol products on the market has increased steadily. At the end of 2003, the product register maintained by the Product Control Agency listed 30 000 alcohol products, while the corresponding figure was 26 800 the year before.

In 2003, five licences were granted for the commercial production of alcoholic beverages. During the year, seven holders of production licences stopped operation. At the end of the year, alcoholic beverages

were produced at 118 sites. Nineteen licences were issued for the wholesale of alcoholic beverages, and two licences were granted for a fixed period. Furthermore, three licences were granted for the wholesale of an alcoholic preparation. During the year, six holders of a wholesale licence stopped operation. At the end of 2003, there were 196 wholesale licences for alcoholic beverages and spirits. A total of 82 licences were granted for technical use of alcohol, and 66 licences were revoked on the grounds that alcohol was no longer used. At the end of 2003, the number of licences for the technical use of alcohol totalled 2 406.

3.4. Product Control

Special attention was paid to control and guidance measures relating to products targeted at young people. In 2003 twelve advisory opinions were issued, two requests for clarification were made, and two bans on the sale of products of this type were imposed.

In 2003, the Product Control Unit of the National Product Control Agency for Welfare and Health had a total of 186 samples of alcoholic beverages analysed. Most of the analyses were carried out at the Alcohol Control Laboratory in Vantaa. Samples of some cocktails were analysed by the Customs Laboratory for their glycerol content. In addition to samples drawn from the stocks of the manufacturers and wholesalers, some samples were purchased from retail outlets. The samples were distributed between the various product groups as follows: wines 80, beers 29, ciders 29, distilled alcohol beverages 22, cocktails 11 (e.g. long drinks), fruit wines five, and home-made beer three. Additionally, seven samples of cocktails mixed in restaurants, four samples of industrial ethyl alcohol, 12 samples of slightly denatured ethanol, and five samples of other alcohol products were analysed. The number of analysed samples grew by more than 50 per cent compared with the previous year.

The control measures were focussed on products from the new EU Member States, more specifically on the most popular beverages in each product group. These beverages were subjected, by product group, to determinations included in the so-called first control analysis and, as a result of risk assessment, to a number of foreign substance determinations. The results were reported also to the licence holders. For the most part, the analysed samples complied with the relevant requirements.

Three wines were removed from the market for non-compliance with the regulations (due to excessive sulphur content, excessive content of volatile acids, and a foreign substance in the wine). Apart from some exceptions, the difference between the actual alcohol content of wines and the alcohol content printed on the label must not exceed 0.5 per cent. In five cases, the difference was higher and a request for clarification was sent to the producer. The origin of alcohol in beverages produced through fermentation with an alcohol percentage by volume below 4.7 (i.e. ciders and cocktails) and on sale or being dispensed in restaurants were analysed. In one case, it could not be proved that the product had been manufactured exclusively by fermentation, and hence a sales ban was imposed.

As for heavy metals, the samples were analysed for lead, arsenic and cadmium in 2003. Six samples were analysed for their arsenic and lead contents. The lead contents varied between 0.004 mg/l and 0.037 mg/l (the lead content of wines must not exceed 0.2 mg/l, European Commission Regulation 466/2001). The arsenic contents remained below the determination level (0.1 mg/l). Fourteen samples were analysed for their cadmium content, and in each case the content was below the determination level (0.2 g/l).

As for foreign substances, analyses for ochratoxin content were continued. A total of 69 wine samples were analysed, and in most cases the ochratoxin content was below the determination level (0.05 g/l). In 12 samples the ochratoxin content was found to be between 0.06 and 0.46 g/l.

The Product Control Agency was asked for an opinion on a total of 18 products. On the other hand, the Agency issued written requests on 39 products. A sales ban was imposed on eight products and advisory opinions were given on nine and opinions on 16 products. Forty-three export certificates were issued.

In addition to supervising the composition of alcoholic beverages, the Product Control Unit monitors

their labelling compliance. Seven beverages were removed from the market because of non-compliance with the labelling regulations. The most common causes for removal were violations of the advertising provisions of the Alcohol Act (misleading marketing, violations of good conduct, and claims of energising and refreshing effects). One product was removed from the market as it was deemed to endanger product safety for lack of glued-on labels.

Twenty-eight advisory opinions were issued to individual entrepreneurs both before and after the launching of products. The opinions had to do with such labelling details as listing the country of origin and alcohol content, compliance with the existing advertising regulations, etc.

In 2003, the Product Control Agency's control system for organic alcoholic beverages covered six companies: three breweries, a bottler of imported wine, a company importing alcoholic beverages from outside the EU, and a vineyard. No new organic entrepreneurs joined the system in 2003, nor were there any dismissals.

In 2003, the Product Control Agency's inspectors carried out 309 approval and control inspections, resulting in 35 notices. A written reply was required from 31 licence holders.

3.5. Advertising

The supervision of advertising beverages with an alcohol content less than 1.2 per cent by volume is the responsibility of the Product Control Agency and the state provincial offices. Both may forbid advertising that does not comply with the law, and they can impose a conditional fine. Alternatively, the advertiser can be given written notice to rectify the advertisement. The emphasis in the supervision of advertising has been on preventive measures.

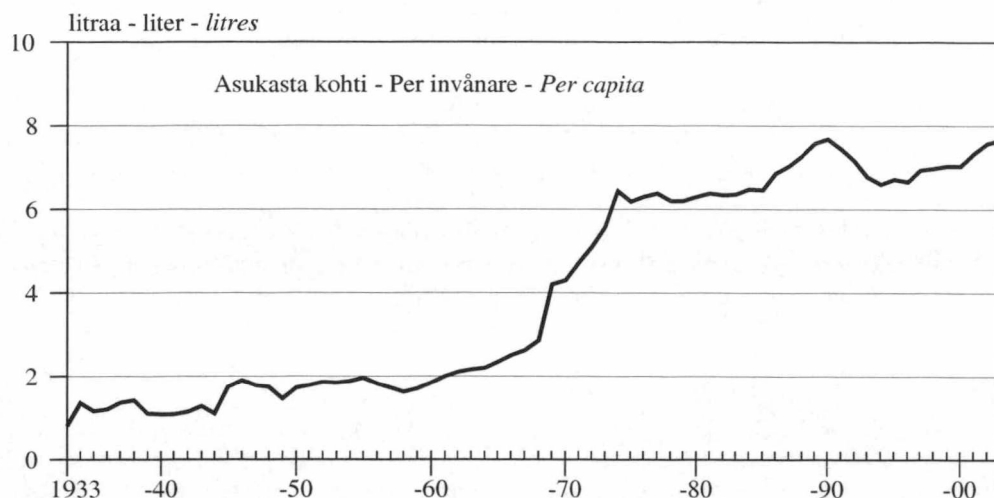
In 2003, the Product Control Agency dealt with 54 cases relating to alcohol advertising. Four prohibitive decisions were made, and one of these cases was deemed to merit a conditional fine. Advisory opinions were issued in 19 cases, and at the request of commercial enterprises, seven preliminary statements were issued concerning the conformity of advertisements to the law. In addition, individual guidance was available to entrepreneurs by phone and by mail, but no statistical data are available on these activities. A total of 26 control measures by the state provincial offices were recorded.

Regulation of alcohol advertising is considered an important way of controlling alcohol consumption. Most European countries have imposed restrictions on alcohol advertising. The EU Television Directive restricts alcohol advertising on television. This directive was implemented in Finland by the provisions on advertising included in the 1995 Alcohol Act. As for the other Nordic countries, Norway allows no alcohol advertising, whilst in Sweden regulations concerning this type of advertising were amended in accordance with the judgement of the European Court of Justice in the Gourmet case so that advertising of beverages with an alcohol content less than 15 per cent by volume is permitted.

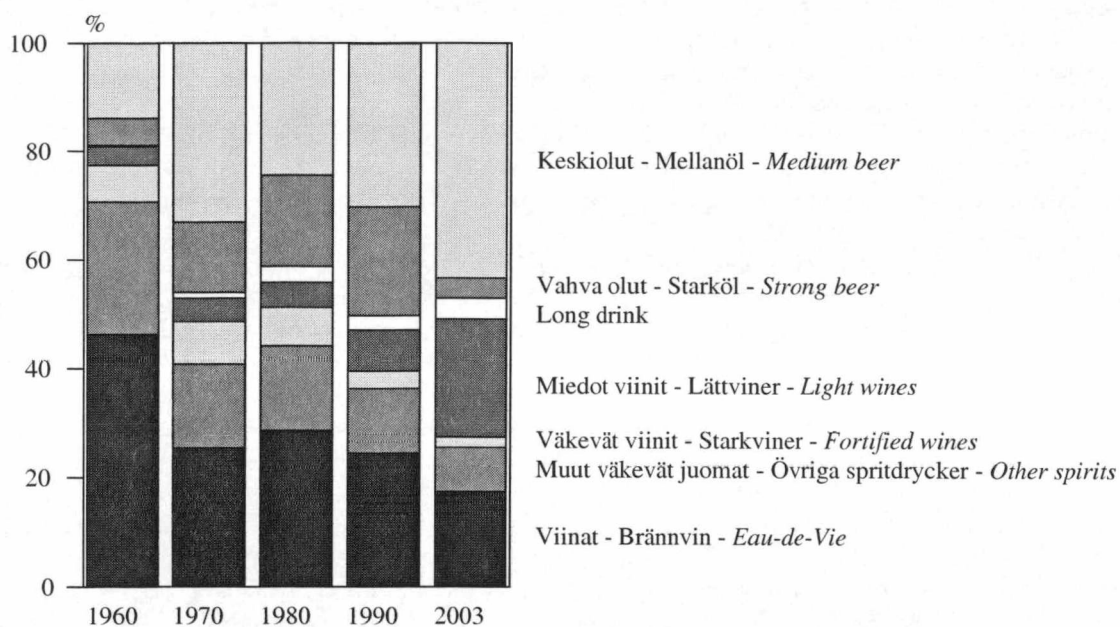
The WHO recommendation adopted in December 1995 and the Stockholm Declaration on Young People and Alcohol 2001 support restrictions on alcohol advertising, especially on advertising targeted at young people. Both explicitly mention that alcohol is often associated with sports to appeal to young people. This has been taken into account in France, for instance, where alcohol advertising is banned at sports events.

Under the Alcohol Act, the advertising of beverages with an alcohol content not exceeding 22 per cent by volume is allowed, with certain restrictions. These restrictions apply to advertising targeted at minors, including alleged health effects, being against good conduct, etc. The restrictions also apply to beverages with an alcohol content between 1.2 and 2.8 per cent by volume. The advertising, indirect advertising and other sales promotion of spirits with an alcohol content of over 22 per cent by volume is forbidden. In 1999, the Product Control Agency issued a new set of regulations on advertising of alcoholic beverages combining the earlier separate regulations and illustrative case studies.

Kuvio 1. Alkoholijuomien kulutus 100 %:n alkoholina asukasta kohti vuosina 1933-2003
Figur 1. Alkoholkonsumtion i 100 %-ig alkohol per invånare åren 1933-2003
Figure 1. Consumption of alcoholic beverages per capita, 100 % alcohol in 1933-2003

Kuvio 2. Alkoholijuomien kulutuksen rakenne juomaryhmittäin 100 %:n alkoholina vuosina 1960-2003
Figur 2. Fördelning av alkoholkonsumtionen per dryckesgrupp i 100 %-ig alkohol åren 1960-2003
Figure 2. Division of the consumption of alcoholic beverages by type of beverage, 100 % alcohol in 1960-2003

1. Alkoholijuomien kokonaiskulutus 100 %:n alkoholina asukasta kohti vuosina 1985-2003
Total alkoholkonsumtion i 100 %-ig alkohol per invånare åren 1985-2003
Total consumption of alcoholic beverages per capita, 100 % alcohol in 1985-2003

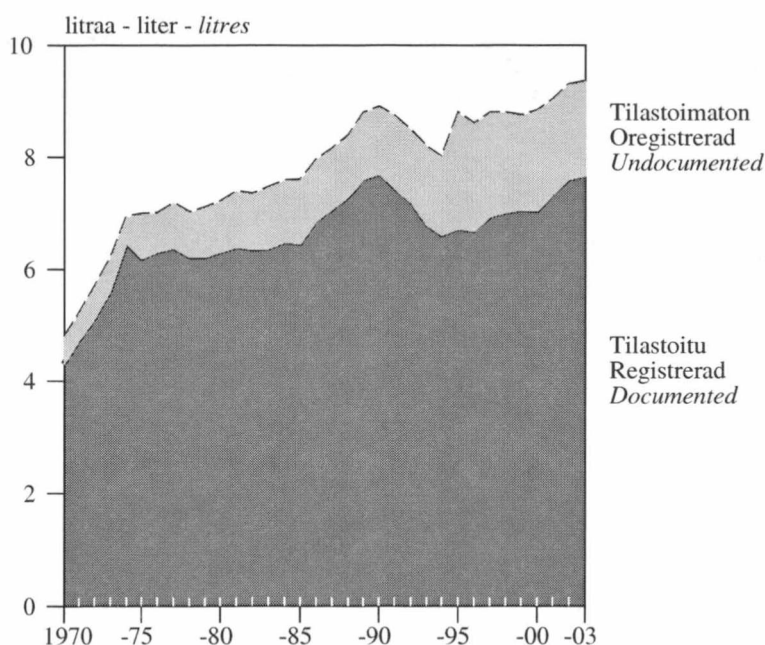
	1985	1990	2000	2002	2003	
	litraa - liter - litres					
Tilastoitu kulutus-Documented consumption	6.5	7.7	7.0	7.6	7.7	Registrerad konsumtion
Tilastoimaton kulutus-Undocumented consumption	1.1	1.2	1.8	1.7	1.7 ¹⁾	Oregistrerad konsumtion
Kokonaiskulutus-Total consumption	7.6	8.9	8.8	9.3	9.4	Konsumtion sammanlagt

2. Alkoholijuomien tilastoimaton kulutus 100 %:n alkoholina vuosina 1998-2003
Oregistrerad alkoholkonsumtion i 100 %-ig alkohol åren 1998-2003
Undocumented consumption of alcoholic beverages, 100 % alcohol in 1998-2003

	1998	1999	2000	2002	2003 ¹⁾	
	milj.litraa - milj. liter - million litres					
Kotivalmistus-Home distilled	1.4	1.0	1.0	1.0	1.0	Hembrygd
Turistialkoholi-Tourist alcohol	5.1	4.7	5.2	4.8	4.6	Turistinköp
Ulkomailla nautittu-Consumed abroad	1.7	1.7	1.7	1.7	1.7	Konsumerade utomlands
Laiton valmistus ja salakuljetus- Illegal distilling and smuggling	1.4	1.3	1.2	1.1	1.4	Olaglig tillverkning och smuggling
Yhteensä-Total	9.6	8.7	9.1	8.6	8.7	Totalt

¹⁾ Ennakkotieto - Förhandsuppgift - Advance information.

Kuvio 3. Alkoholijuomien kokonaiskulutus 100 %:n alkoholina asukasta kohti vuosina 1970-2003
Diagram 3. Total alkoholkonsumtion i 100 %-ig alkohol per invånare åren 1970-2003
Figure 3. Total consumption of alcoholic beverages per capita, 100 % alcohol in 1970-2003

Lähde: - Källa: - Source: Stakes

3. Alkoholijuomien kulutus asukasta kohti vuosina 1994-2003
Alkoholkonsumtion per invånare åren 1994-2003
Consumption of alcoholic beverages per capita in 1994-2003

Vuosi År Year	Litraa 100 %:n alkoholia Liter i 100 %-ig alkohol Litres 100 % alcohol			Euroa Euro EUR		
	Asukasta kohti Per invånare Per capita	15 vuotta täyttä- nyttä kohti Per invånare 15 år och däröver Per capita aged 15 years or more	18 vuotta täyttä- nyttä kohti Per invånare 18 år och däröver Per capita aged 18 years or more	Asukasta kohti Per invånare Per capita	15 vuotta täyttä- nyttä kohti Per invånare 15 år och däröver Per capita aged 15 years or more	18 vuotta täyttä- nyttä kohti Per invånare 18 år och däröver Per capita aged 18 years or more

Kulutus - Konsumtion - Consumption

1994	6.60	8.16	8.57	585	724	760
1995	6.73	8.31	8.72	597	738	775
1996	6.68	8.24	8.65	596	736	772
1997	6.94	8.56	8.98	624	769	807
1998	7.00	8.60	9.03	631	776	815
1999	7.05	8.62	9.05	658	804	845
2000	7.04	8.59	9.02	677	826	867
2001	7.34	8.95	9.37	721	879	920
2002	7.60	9.24	9.67	762	927	969
2003	7.67	9.31	9.73	776	943	986

Vähittäiskulutus - Konsumtion genom detaljhandel - Consumption through retail outlets

1994	5.02	6.20	6.52	349	431	453
1995	5.01	6.19	6.50	355	439	460
1996	4.99	6.16	6.46	356	439	461
1997	5.15	6.35	6.66	372	458	480
1998	5.34	6.56	6.89	381	468	492
1999	5.48	6.70	7.04	406	496	521
2000	5.54	6.76	7.09	417	509	534
2001	5.86	7.14	7.48	454	553	580
2002	6.13	7.46	7.80	487	593	620
2003	6.26	7.59	7.94	500	607	635

Anniskelukulutus - Konsumtion genom servering - Consumption through licensed serving

1994	1.58	1.96	2.06	237	293	308
1995	1.72	2.12	2.23	242	299	314
1996	1.69	2.08	2.18	240	297	311
1997	1.79	2.21	2.31	253	311	327
1998	1.66	2.04	2.14	250	308	323
1999	1.57	1.92	2.02	252	308	324
2000	1.51	1.84	1.93	260	317	333
2001	1.49	1.81	1.90	267	325	341
2002	1.46	1.78	1.86	274	334	349
2003	1.41	1.71	1.79	276	335	351

Lähteet: - Källor: - Sources: Stakes; STTV

4. Alkoholijuomien kulutus 100 %:n alkoholina vuosina 1994-2003
Alkoholkonsumtion i 100 %-ig alkohol åren 1994-2003
Consumption of alcoholic beverages, 100 % alcohol, in 1994-2003

Vuosi År Year	Viinaa Brännvin Eau-de-Vie	Muita väkeviä juomia Övriga spritdrycker Other spirits	Väkeviä viinejä Starkviner Fortified wines	Mietoja viinejä Lättviner Light wines	Siideriä Cider Ciders	Long drink- juomia Long drink Long drinks	Vahvaa olutta Stark öl Strong beer	Keski- olutta Mellanöl Medium beer	Yhteensä Totalt Total
1 000 l									
1994	6 227	2 629	1 273	3 804	267	571	2 137	16 613	33 520
1995	6 634	2 660	1 265	3 721	849	677	2 032	16 456	34 295
1996	6 473	2 544	1 268	3 489	996	1 022	1 874	16 501	34 167
1997	6 657	2 739	1 170	3 767	1 293	1 216	1 803	16 986	35 632
1998	6 750	2 888	772	4 165	1 707	1 398	1 749	16 579	36 009
1999	6 609	2 846	748	4 394	2 243	1 222	1 750	16 635	36 446
2000	6 579	2 863	747	4 562	2 528	1 090	1 642	16 469	36 480
2001	6 826	3 083	807	5 094	2 650	1 067	1 618	17 009	38 156
2002	6 935	3 209	727	5 606	2 696	1 436	1 606	17 335	39 551
2003	6 997	3 245	743	6 132	2 562	1 539	1 495	17 305	40 016

18 vuotta täyttänyttä asukasta kohti, litraa - Per invånare 18 år och däröver, liter -
Per capita aged 18 years or more, litres

1994	1.59	0.67	0.33	0.97	0.07	0.15	0.55	4.25	8.57
1995	1.69	0.68	0.32	0.95	0.22	0.17	0.52	4.19	8.72
1996	1.64	0.64	0.32	0.88	0.25	0.26	0.47	4.18	8.65
1997	1.68	0.69	0.29	0.95	0.33	0.31	0.45	4.28	8.98
1998	1.69	0.72	0.19	1.04	0.43	0.35	0.44	4.16	9.03
1999	1.64	0.71	0.19	1.09	0.56	0.30	0.43	4.13	9.05
2000	1.63	0.71	0.18	1.13	0.62	0.27	0.41	4.07	9.02
2001	1.68	0.76	0.20	1.25	0.65	0.26	0.40	4.18	9.37
2002	1.70	0.78	0.18	1.37	0.66	0.35	0.39	4.24	9.67
2003	1.70	0.79	0.18	1.49	0.62	0.37	0.36	4.21	9.73

Asukasta kohti, litraa - Per invånare, liter - Per capita, litres

1994	1.23	0.52	0.25	0.75	0.05	0.11	0.42	3.27	6.60
1995	1.30	0.52	0.25	0.73	0.17	0.13	0.40	3.23	6.73
1996	1.27	0.50	0.25	0.68	0.19	0.20	0.37	3.22	6.68
1997	1.30	0.53	0.23	0.73	0.25	0.24	0.35	3.31	6.94
1998	1.31	0.56	0.15	0.81	0.33	0.27	0.34	3.22	7.00
1999	1.28	0.55	0.14	0.85	0.43	0.24	0.34	3.22	7.05
2000	1.27	0.55	0.14	0.88	0.49	0.21	0.32	3.18	7.04
2001	1.31	0.59	0.16	0.98	0.51	0.21	0.31	3.27	7.34
2002	1.33	0.62	0.14	1.08	0.52	0.28	0.31	3.33	7.60
2003	1.34	0.62	0.14	1.17	0.49	0.29	0.29	3.32	7.67

Lähteet: - Källor: - Sources: Stakes, STTV

Alkoholijuomien kulutus
Alkoholkonsumtion
Consumption of alcoholic beverages

5. Alkoholijuomien vähittäiskulutus 100 %:n alkoholina vuosina 1994-2003
Alkoholkonsumtion genom detaljhandel i 100 %-ig alkohol åren 1994-2003
Consumption of alcoholic beverages through retail outlets, 100 % alcohol, in 1994-2003

Vuosi År Year	Viinaa Brännvin <i>Eau-de-Vie</i>	Muita väkeviä juomia Övriga spritdrycker <i>Other spirits</i>	Väkeviä viinejä Starkviner <i>Fortified wines</i>	Mietoja viinejä Lättviner <i>Light wines</i>	Siideriä Cider <i>Ciders</i>	Long drink- juomia Long drink <i>Long drinks</i>	Vahvaa olutta Stark öl <i>Strong beer</i>	Keski- olutta Mellanöl <i>Medium beer</i>	Yhteensä Totalt <i>Total</i>
1 000 l									
1994	5 430	2 198	1 245	3 522	133	359	1 178	11 412	25 476
1995	5 619	2 228	1 195	3 348	527	399	1 064	11 158	25 538
1996	5 548	2 067	1 168	3 111	590	676	937	11 437	25 535
1997	5 608	2 085	1 045	3 245	782	836	941	11 909	26 450
1998	5 764	2 242	750	3 664	1 136	1 100	960	11 851	27 468
1999	5 733	2 305	730	3 947	1 548	957	978	12 124	28 322
2000	5 700	2 344	731	4 117	1 827	868	965	12 128	28 680
2001	5 911	2 555	792	4 630	1 956	853	977	12 753	30 427
2002	6 019	2 717	713	5 155	2 014	1 180	1 002	13 125	31 926
2003	6 112	2 764	728	5 656	1 950	1 223	897	13 321	32 651

18 vuotta täyttänyttä asukasta kohti, litraa - Per invånare 18 år och däröver, liter -
Per capita aged 18 years or more, litres

1994	1.39	0.56	0.32	0.90	0.03	0.09	0.30	2.92	6.52
1995	1.43	0.57	0.30	0.85	0.13	0.10	0.27	2.84	6.50
1996	1.40	0.52	0.30	0.79	0.15	0.17	0.24	2.89	6.46
1997	1.41	0.53	0.26	0.82	0.20	0.21	0.24	3.00	6.66
1998	1.45	0.56	0.19	0.92	0.28	0.28	0.24	2.97	6.89
1999	1.42	0.57	0.18	0.98	0.38	0.24	0.24	3.01	7.04
2000	1.41	0.58	0.18	1.02	0.45	0.21	0.24	3.00	7.09
2001	1.45	0.63	0.19	1.14	0.48	0.21	0.24	3.13	7.48
2002	1.47	0.66	0.17	1.26	0.49	0.29	0.25	3.21	7.80
2003	1.49	0.67	0.18	1.38	0.47	0.30	0.22	3.24	7.94

Asukasta kohti, litraa - Per invånare, liter - *Per capita, litres*

1994	1.07	0.43	0.25	0.69	0.03	0.07	0.23	2.25	5.02
1995	1.10	0.44	0.23	0.66	0.10	0.08	0.21	2.19	5.01
1996	1.08	0.40	0.23	0.61	0.12	0.13	0.18	2.24	4.99
1997	1.09	0.41	0.20	0.63	0.15	0.16	0.18	2.32	5.15
1998	1.12	0.44	0.15	0.71	0.22	0.21	0.19	2.30	5.34
1999	1.11	0.45	0.14	0.76	0.30	0.19	0.19	2.34	5.48
2000	1.10	0.45	0.14	0.79	0.35	0.17	0.19	2.34	5.54
2001	1.14	0.49	0.15	0.89	0.38	0.16	0.19	2.45	5.86
2002	1.16	0.52	0.14	0.99	0.39	0.23	0.19	2.52	6.13
2003	1.17	0.53	0.14	1.08	0.37	0.23	0.17	2.55	6.26

Lähteet: - Källor: - *Sources: Stakes, STTV*

6. Alkoholijuomien anniskelukulutus 100 %:n alkoholina vuosina 1994-2003
Alkoholkonsumtion genom servering i 100 %-ig alkohol åren 1994-2003
Consumption of alcoholic beverages through licensed serving, 100 % alcohol, in 1994-2003

Vuosi År Year	Viinaa Brännvin Eau-de-Vie	Muita väkeviä juomia Övriga spritdrycker Other spirits	Väkeviä viinejä Starkviner Fortified wines	Mietoja viinejä Lättviner Light wines	Siideriä Cider Ciders	Long drink- juomia Long drink Long drinks	Vahvaa olutta Stark öl Strong beer	Keski- olutta Mellanöl Medium beer	Yhteensä Totalt Total
1 000 litraa - liter - litres									
1994	797	431	28	282	134	212	958	5 201	8 044
1995	1 015	432	71	373	322	278	968	5 298	8 757
1996	925	476	99	378	406	347	938	5 064	8 633
1997	1 049	654	125	522	511	380	862	5 077	9 181
1998	986	646	22	501	571	298	789	4 728	8 541
1999	876	542	18	447	695	265	773	4 510	8 125
2000	879	519	16	444	701	222	677	4 342	7 800
2001	915	528	15	464	695	214	641	4 257	7 729
2002	917	492	14	451	681	256	603	4 210	7 625
2003	885	481	14	477	612	315	598	3 984	7 365

18 vuotta täyttänyttä asukasta kohti, litraa - Per invånare 18 år och däröver, liter -
Per capita aged 18 years or more, litres

1994	0.20	0.11	0.01	0.07	0.03	0.05	0.25	1.33	2.06
1995	0.26	0.11	0.02	0.09	0.08	0.07	0.25	1.35	2.23
1996	0.23	0.12	0.03	0.10	0.10	0.09	0.24	1.28	2.18
1997	0.26	0.16	0.03	0.13	0.13	0.10	0.22	1.28	2.31
1998	0.25	0.16	0.01	0.13	0.14	0.07	0.20	1.19	2.14
1999	0.22	0.13	0.00	0.11	0.17	0.07	0.19	1.12	2.02
2000	0.22	0.13	0.00	0.11	0.17	0.05	0.17	1.07	1.93
2001	0.22	0.13	0.00	0.11	0.17	0.05	0.16	1.05	1.90
2002	0.22	0.12	0.00	0.11	0.17	0.06	0.15	1.03	1.86
2003	0.22	0.12	0.00	0.12	0.15	0.08	0.15	0.97	1.79

Asukasta kohti, litraa - Per invånare, liter - Per capita, litres

1994	0.16	0.08	0.01	0.06	0.03	0.04	0.19	1.02	1.58
1995	0.20	0.08	0.01	0.07	0.06	0.05	0.19	1.04	1.72
1996	0.18	0.09	0.02	0.07	0.08	0.07	0.18	0.99	1.69
1997	0.20	0.13	0.02	0.10	0.10	0.07	0.17	0.99	1.79
1998	0.19	0.13	0.00	0.10	0.11	0.06	0.15	0.92	1.66
1999	0.17	0.10	0.00	0.09	0.13	0.05	0.15	0.87	1.57
2000	0.17	0.10	0.00	0.09	0.14	0.04	0.13	0.84	1.51
2001	0.18	0.10	0.00	0.09	0.13	0.04	0.12	0.82	1.49
2002	0.18	0.09	0.00	0.09	0.13	0.05	0.12	0.81	1.46
2003	0.17	0.09	0.00	0.09	0.12	0.06	0.11	0.76	1.41

Lähteet: - Källor: - Sources: Stakes; STTV

Alkoholijuomien kulutus
Alkoholkonsumtion
Consumption of alcoholic beverages

7. Alkoholijuomien kulutuksen arvo vuosina 1994-2003
Värde av alkoholkonsumtion åren 1994-2003
Value of consumption of alcoholic beverages in 1994-2003

Vuosi År Year	Viinaa Brännvin <i>Eau-de-Vie</i>	Muita väkeviä juomia Övriga spritdrycker <i>Other spirits</i>	Väkeviä viinejä Starkviner <i>Fortified wines</i>	Mietoja viinejä Lättviner <i>Light wines</i>	Siideriä Cider <i>Ciders</i>	Long drink- juomia Long drink <i>Long drinks</i>	Vahvaa olutta Stark öl <i>Strong beer</i>	Keski- olutta Mellanöl <i>Medium beer</i>	Yhteensä Totalt <i>Total</i>
---------------------	---	---	--	---	------------------------------------	---	--	--	------------------------------------

Käypiin hintoihin - till löpande priser - *at current prices*

1 000 €

1994	567 984	303 365	94 790	283 218	50 195	71 647	238 175	1 363 690	2 973 065
1995	595 846	286 076	101 482	303 618	105 787	85 473	222 850	1 343 906	3 045 038
1996	583 889	281 576	103 373	297 005	122 598	121 607	209 409	1 330 512	3 049 969
1997	575 326	311 145	97 162	327 220	163 106	134 608	179 084	1 415 498	3 203 148
1998	633 028	370 117	75 817	340 174	218 048	120 270	176 128	1 315 834	3 249 417
1999	621 070	370 962	56 933	375 685	269 276	111 970	182 761	1 412 769	3 401 425
2000	631 985	378 492	57 372	395 789	315 738	105 425	164 317	1 457 249	3 506 367
2001	669 570	398 221	60 504	439 905	340 867	106 697	169 707	1 560 126	3 745 597
2002	682 845	416 521	55 515	469 232	367 527	149 329	165 916	1 658 412	3 965 296
2003	683 823	427 967	56 882	514 311	345 592	177 001	158 691	1 688 778	4 053 044

18 vuotta täyttänyttä asukasta kohti, euroa - Per invånare 18 år och däröver, euro -
Per capita aged 18 years or more, EUR

1994	145	78	24	72	13	18	61	349	760
1995	152	73	26	77	27	22	57	342	775
1996	148	71	26	75	31	31	53	337	772
1997	145	78	24	82	41	34	45	357	807
1998	159	93	19	85	55	30	44	330	815
1999	154	92	14	93	67	28	45	351	845
2000	156	94	14	98	78	26	41	360	867
2001	165	98	15	108	84	26	42	383	920
2002	167	102	14	115	90	37	41	405	969
2003	166	104	14	125	84	43	39	411	986

Asukasta kohti, euroa - Per invånare, euro - *Per capita, EUR*

1994	112	60	19	56	10	14	47	269	585
1995	117	56	20	60	21	17	44	264	597
1996	114	55	20	58	24	24	41	260	596
1997	112	61	19	64	32	26	35	276	624
1998	123	72	15	66	42	23	34	256	631
1999	120	72	11	73	52	22	35	273	658
2000	122	73	11	77	61	20	32	281	677
2001	129	77	12	85	66	21	33	300	721
2002	131	80	11	90	71	29	32	319	762
2003	131	82	11	99	66	34	30	324	776

Lähteet: - Källor: - *Sources: Stakes; STTV*

8. Alkoholijuomien vähittäiskulutuksen arvo vuosina 1994-2003

Värde av alkoholkonsumtion genom detaljhandel åren 1994-2003

Value of consumption of alcoholic beverages through retail outlets in 1994-2003

Vuosi År Year	Viinaa Brännvin Eau-de-Vie	Muita väkeviä juomia Övriga spritdrycker Other spirits	Väkeviä viinejä Starkviner Fortified wines	Mietoja viinejä Lättviner Light wines	Siideriä Cider Ciders	Long drink- juomia Long drink Long drinks	Vahvaa olutta Stark öl Strong beer	Keski- olutta Mellanöl Medium beer	Yhteensä Totalt Total
---------------------	----------------------------------	--	--	---	-----------------------------	--	--	--	-----------------------------

Käypiin hintoihin - till löpande priser - at current prices

1 000 €

1994	414 536	193 040	88 703	235 881	10 158	28 837	82 090	716 676	1 769 922
1995	419 250	195 253	87 945	238 481	43 506	33 428	71 326	720 306	1 809 495
1996	418 860	186 967	84 157	229 312	50 101	57 507	63 080	729 963	1 819 948
1997	424 445	192 481	75 387	244 649	68 781	70 131	62 652	768 193	1 906 719
1998	434 707	199 096	70 757	253 433	99 697	67 386	66 689	769 261	1 961 028
1999	433 644	221 966	52 776	291 141	133 932	68 489	70 115	826 864	2 098 925
2000	438 493	225 858	53 370	308 122	165 389	63 988	71 115	834 791	2 161 126
2001	455 577	246 154	56 821	344 417	185 942	65 692	73 382	931 355	2 359 340
2002	462 881	264 282	52 269	382 906	204 297	94 127	76 364	999 305	2 536 432
2003	466 396	267 784	53 108	419 670	197 070	103 887	73 233	1 030 275	2 611 423

18 vuotta täyttänyttä asukasta kohti, euroa - Per invånare 18 år och däröver, euro -
Per capita aged 18 years or more, EUR

1994	106	49	23	60	3	7	21	183	453
1995	107	50	22	61	11	9	18	183	460
1996	106	47	21	58	13	15	16	185	461
1997	107	48	19	62	17	18	16	194	480
1998	109	50	18	64	25	17	17	193	492
1999	108	55	13	72	33	17	17	205	521
2000	108	56	13	77	41	16	18	206	534
2001	112	60	14	85	46	16	18	229	580
2002	113	65	13	94	50	23	19	244	620
2003	113	65	13	102	48	25	18	251	635

Asukasta kohti, euroa - Per invånare, euro - Per capita, EUR

1994	82	38	17	46	2	6	16	141	349
1995	82	38	17	47	9	7	14	141	355
1996	82	37	16	45	10	11	12	143	356
1997	83	38	15	48	13	14	12	150	372
1998	84	39	14	49	19	13	13	149	381
1999	84	43	10	56	26	13	14	160	406
2000	85	44	10	60	32	12	14	161	417
2001	88	47	11	66	36	13	14	179	454
2002	89	51	10	74	39	18	15	192	487
2003	89	51	10	80	38	20	14	197	500

Lähteet: - Källor: - Sources: Stakes; STTV

Alkoholijuomien kulutus
Alkoholkonsumtion
Consumption of alcoholic beverages

9. Alkoholijuomien anniskelukulutuksen arvo vuosina 1994-2003
Värde av alkoholkonsumtion genom servering åren 1994-2003
Value of consumption of alcoholic beverages through licensed serving in 1994-2003

Vuosi År Year	Viinaa Brännvin <i>Eau-de-Vie</i>	Muita väkeviä juomia Övriga spritdrycker <i>Other spirits</i>	Väkeviä viinejä Starkviner <i>Fortified wines</i>	Mietoja viinejä Lättviner <i>Light wines</i>	Siideriä Cider <i>Ciders</i>	Long drink- juomia Long drink <i>Long drinks</i>	Vahvaa olutta Stark öl <i>Strong beer</i>	Keski- olutta Mellanöl <i>Medium beer</i>	Yhteensä Totalt <i>Total</i>
---------------------	---	---	--	---	------------------------------------	---	--	--	------------------------------------

Käypiin hintoihin - till löpande priser - *at current prices*

1 000 €

1994	153 448	110 325	6 087	47 337	40 037	42 810	156 085	647 014	1 203 144
1995	176 597	90 822	13 536	65 137	62 281	52 045	151 524	623 600	1 235 543
1996	165 029	94 609	19 215	67 692	72 497	64 101	146 329	600 549	1 230 021
1997	150 881	118 664	21 775	82 571	94 325	64 477	116 433	647 305	1 296 429
1998	198 321	171 021	5 060	86 742	118 351	52 883	109 439	546 573	1 288 389
1999	187 426	148 996	4 157	84 544	135 345	43 481	112 646	585 905	1 302 500
2000	193 492	152 634	4 002	87 667	150 349	41 437	93 202	622 458	1 345 241
2001	213 993	152 066	3 683	95 488	154 925	41 005	96 325	628 772	1 386 257
2002	219 964	152 239	3 246	86 325	163 230	55 202	89 552	659 107	1 428 864
2003	217 427	160 183	3 773	94 641	148 522	73 114	85 458	658 503	1 441 621

18 vuotta täyttänyttä asukasta kohti, euroa - Per invånare 18 år och däröver, euro -
Per capita aged 18 years or more, EUR

1994	39	28	2	12	10	11	40	166	308
1995	45	23	3	17	16	13	39	159	314
1996	42	24	5	17	18	16	37	152	311
1997	38	30	5	21	24	16	29	163	327
1998	50	43	1	22	30	13	27	137	323
1999	47	37	1	21	34	11	28	146	324
2000	48	38	1	22	37	10	23	154	333
2001	53	37	1	23	38	10	24	154	341
2002	54	37	1	21	40	13	22	161	349
2003	53	39	1	23	36	18	21	160	351

Asukasta kohti, euroa - Per invånare, euro - *Per capita, EUR*

1994	30	22	1	9	8	8	31	127	237
1995	35	18	3	13	12	10	30	122	242
1996	32	18	4	13	14	13	29	117	240
1997	29	23	4	16	18	13	23	126	253
1998	39	33	1	17	23	10	21	106	250
1999	36	29	1	16	26	8	22	113	252
2000	37	29	1	17	29	8	18	120	260
2001	41	29	1	18	30	8	19	121	267
2002	42	29	1	17	31	11	17	127	274
2003	42	31	1	18	28	14	16	126	276

Lähteet: - Källor: - *Sources: Stakes; STTV*

10. Alkoholijuomien kulutuksen määrä vuosina 1994-2003
Volym av alkoholkonsumtion åren 1994-2003
Volume of consumption of alcoholic beverages in 1994-2003

Vuosi År Year	Viinaa Brännvin <i>Eau-de-Vie</i>	Muita väkeviä juomia Övriga spritdrycker <i>Other spirits</i>	Väkeviä viinejä Starkviner <i>Fortified wines</i>	Mietoja viinejä Lättviner <i>Light wines</i>	Siideriä Cider <i>Ciders</i>	Long drink- juomia Long drink <i>Long drinks</i>	Vahvaa olutta Stark öl <i>Strong beer</i>	Keski- olutta Mellanöl <i>Medium beer</i>
1 000 litraa - liter - litres								
1994	16 168	8 024	6 787	33 195	4 631	10 378	39 975	373 016
1995	17 271	7 787	7 201	34 479	17 127	12 300	37 965	368 115
1996	16 838	7 483	7 313	32 049	19 600	19 901	34 659	371 630
1997	17 453	8 015	6 772	34 106	26 246	23 800	33 687	382 320
1998	17 897	8 370	4 511	37 040	35 948	23 298	31 374	367 535
1999	17 678	8 304	4 361	38 256	47 459	20 683	31 352	368 203
2000	17 759	8 352	4 359	39 282	53 626	18 405	29 354	363 840
2001	18 501	9 050	4 698	43 450	56 230	18 047	28 896	375 297
2002	18 742	9 445	4 314	47 324	57 121	24 049	28 625	381 824
2003	18 889	9 544	4 391	51 120	54 357	26 111	26 641	381 139

18 vuotta täyttänyttä asukasta kohti, litraa - Per invånare 18 år och däröver, liter -
Per capita aged 18 years or more, litres

1994	4.14	2.05	1.74	8.49	1.18	2.65	10.23	95.42
1995	4.39	1.98	1.83	8.77	4.36	3.13	9.66	93.65
1996	4.26	1.89	1.85	8.11	4.96	5.04	8.77	94.06
1997	4.40	2.02	1.71	8.59	6.61	6.00	8.49	96.31
1998	4.49	2.10	1.13	9.29	9.01	5.84	7.87	92.14
1999	4.39	2.06	1.08	9.50	11.79	5.14	7.79	91.46
2000	4.39	2.06	1.08	9.71	13.25	4.55	7.26	89.93
2001	4.55	2.22	1.15	10.68	13.82	4.43	7.10	92.21
2002	4.58	2.31	1.05	11.57	13.96	5.88	7.00	93.33
2003	4.59	2.32	1.07	12.43	13.22	6.35	6.48	92.71

Asukasta kohti, litraa - Per invånare, liter - *Per capita, litres*

1994	3.18	1.58	1.34	6.54	0.91	2.04	7.87	73.46
1995	3.39	1.53	1.41	6.76	3.36	2.41	7.45	72.20
1996	3.29	1.46	1.43	6.26	3.83	3.89	6.77	72.63
1997	3.40	1.56	1.32	6.65	5.11	4.64	6.56	74.49
1998	3.48	1.63	0.88	7.20	6.98	4.53	6.10	71.40
1999	3.42	1.61	0.84	7.40	9.18	4.00	6.06	71.20
2000	3.43	1.61	0.84	7.58	10.35	3.55	5.67	70.22
2001	3.56	1.74	0.90	8.36	10.82	3.47	5.56	72.24
2002	3.60	1.81	0.83	9.09	10.97	4.62	5.50	73.34
2003	3.62	1.83	0.84	9.79	10.41	5.00	5.10	73.02

Lähteet: - Källor: - Sources: Stakes; STTV

11. Alkoholijuomien vähittäiskulutuksen määrä vuosina 1994-2003
Volym av alkoholkonsumtion genom detaljhandel åren 1994-2003
Volume of consumption of alcoholic beverages through retail outlets in 1994-2003

Vuosi År Year	Viinaa Brännvin <i>Eau-de-Vie</i>	Muita väkeviä juomia Övriga spritdrycker <i>Other spirits</i>	Väkeviä viinejä Starkviner <i>Fortified wines</i>	Mietoja viinejä Lättviner <i>Light wines</i>	Siideriä Cider <i>Ciders</i>	Long drink- juomia Long drink <i>Long drinks</i>	Vahvaa olutta Stark öl <i>Strong beer</i>	Keski- olutta Mellanöl <i>Medium beer</i>
1 000 litraa - liter - litres								
1994	14 110	6 816	6 635	30 786	1 957	6 521	21 719	256 840
1995	14 617	6 552	6 813	31 169	10 412	7 249	19 539	249 551
1996	14 448	6 086	6 738	28 739	11 970	13 275	17 187	258 199
1997	14 719	6 111	6 027	29 543	16 534	16 534	17 248	268 088
1998	15 319	6 470	4 379	32 824	23 771	17 817	17 463	261 631
1999	15 382	6 692	4 255	34 541	32 634	15 838	17 502	267 486
2000	15 454	6 785	4 265	35 618	38 715	14 364	16 968	267 408
2001	16 104	7 433	4 609	39 644	41 463	14 154	17 087	280 923
2002	16 339	7 929	4 232	43 650	42 647	19 324	17 515	288 630
2003	16 568	8 051	4 295	47 276	41 356	20 189	16 356	292 088

18 vuotta täyttänyttä asukasta kohti, litraa - Per invånare 18 år och däröver, liter -
Per capita aged 18 years or more, litres

1994	3.61	1.74	1.70	7.87	0.50	1.67	5.56	65.70
1995	3.72	1.67	1.73	7.93	2.65	1.84	4.97	63.48
1996	3.66	1.54	1.71	7.27	3.03	3.36	4.35	65.35
1997	3.71	1.54	1.52	7.44	4.17	4.17	4.34	67.54
1998	3.84	1.62	1.10	8.23	5.96	4.47	4.38	65.59
1999	3.82	1.66	1.06	8.58	8.11	3.93	4.35	66.44
2000	3.82	1.68	1.05	8.80	9.57	3.55	4.19	66.10
2001	3.96	1.83	1.13	9.74	10.19	3.48	4.20	69.02
2002	3.99	1.94	1.03	10.67	10.42	4.72	4.28	70.55
2003	4.03	1.96	1.04	11.50	10.06	4.91	3.98	71.05

Asukasta kohti, litraa - Per invånare, liter - *Per capita, litres*

1994	2.78	1.34	1.31	6.06	0.39	1.28	4.28	50.58
1995	2.87	1.28	1.34	6.11	2.04	1.42	3.83	48.94
1996	2.82	1.19	1.32	5.62	2.34	2.59	3.36	50.46
1997	2.87	1.19	1.17	5.76	3.22	3.22	3.36	52.24
1998	2.98	1.26	0.85	6.38	4.62	3.46	3.39	50.83
1999	2.97	1.29	0.82	6.68	6.31	3.06	3.38	51.72
2000	2.98	1.31	0.82	6.87	7.47	2.77	3.27	51.61
2001	3.10	1.43	0.89	7.63	7.98	2.72	3.29	54.08
2002	3.14	1.52	0.81	8.38	8.19	3.71	3.36	55.44
2003	3.17	1.54	0.82	9.06	7.92	3.87	3.13	55.96

12. Alkoholijuomien anniskelukulutuksen määrä vuosina 1994-2003
Volym av alkoholkonsumtion genom servering åren 1994-2003
Volume of consumption of alcoholic beverages through licensed serving in 1994-2003

Vuosi År Year	Viinaa Brännvin Eau-de-Vie	Muita väkeviä juomia Övriga spritdrycker Other spirits	Väkeviä viinejä Starkviner Fortified wines	Mietoja viinejä Lättviner Light wines	Siideriä Cider Ciders	Long drink- juomia Long drink Long drinks	Vahvaa olutta Stark öl Strong beer	Keski- olutta Mellanöl Medium beer
1 000 litraa - liter - litres								
1994	2 058	1 208	152	2 409	2 674	3 857	18 256	116 176
1995	2 654	1 235	388	3 310	6 715	5 051	18 426	118 565
1996	2 390	1 397	575	3 310	7 630	6 626	17 472	113 431
1997	2 735	1 903	744	4 563	9 711	7 266	16 439	114 232
1998	2 577	1 900	132	4 216	12 177	5 481	13 911	105 904
1999	2 295	1 611	105	3 715	14 825	4 845	13 851	100 717
2000	2 305	1 567	95	3 664	14 911	4 041	12 386	96 432
2001	2 398	1 617	89	3 806	14 767	3 893	11 809	94 374
2002	2 404	1 515	82	3 673	14 474	4 725	11 110	93 195
2003	2 321	1 493	96	3 844	13 002	5 922	10 286	89 050

18 vuotta täyttänyttä asukasta kohti, litraa - Per invånare 18 år och däröver, liter -
Per capita aged 18 years or more, litres

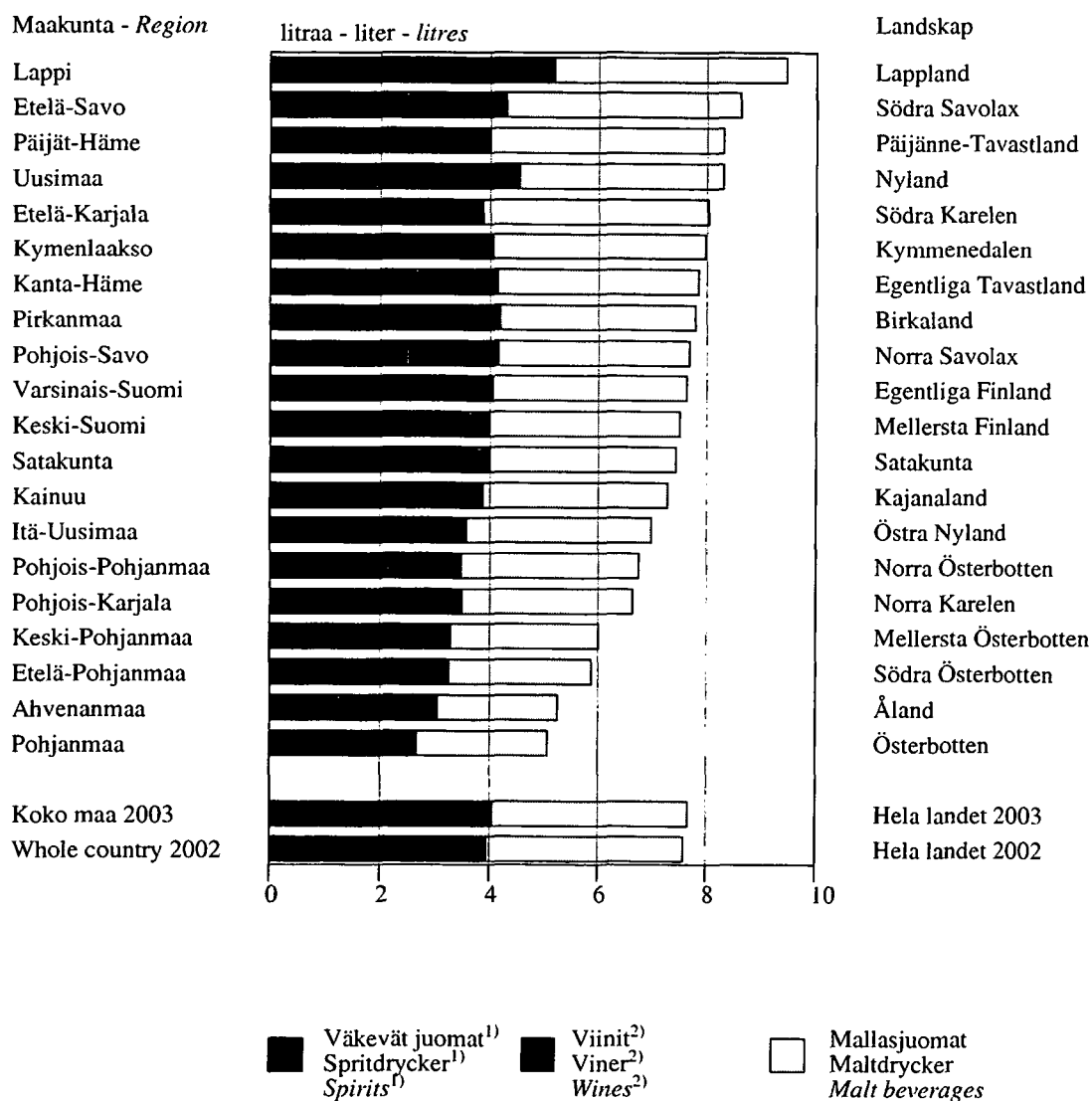
1994	0.53	0.31	0.04	0.62	0.68	0.99	4.67	29.72
1995	0.68	0.31	0.10	0.84	1.71	1.28	4.69	30.16
1996	0.60	0.35	0.15	0.84	1.93	1.68	4.42	28.71
1997	0.69	0.48	0.19	1.15	2.45	1.83	4.14	28.78
1998	0.65	0.48	0.03	1.06	3.05	1.37	3.49	26.55
1999	0.57	0.40	0.03	0.92	3.68	1.20	3.44	25.02
2000	0.57	0.39	0.02	0.91	3.69	1.00	3.06	23.84
2001	0.59	0.40	0.02	0.94	3.63	0.96	2.90	23.19
2002	0.59	0.37	0.02	0.90	3.54	1.15	2.72	22.78
2003	0.56	0.36	0.02	0.94	3.16	1.44	2.50	21.66

Asukasta kohti, litraa - Per invånare, liter - Per capita, litres

1994	0.41	0.24	0.03	0.47	0.53	0.76	3.60	22.88
1995	0.52	0.24	0.08	0.65	1.32	0.99	3.61	23.25
1996	0.47	0.27	0.11	0.65	1.49	1.30	3.41	22.17
1997	0.53	0.37	0.15	0.89	1.89	1.42	3.20	22.26
1998	0.50	0.37	0.03	0.82	2.37	1.06	2.70	20.57
1999	0.44	0.31	0.02	0.72	2.87	0.94	2.68	19.48
2000	0.44	0.30	0.02	0.71	2.88	0.78	2.39	18.61
2001	0.46	0.31	0.02	0.73	2.84	0.75	2.27	18.17
2002	0.46	0.29	0.02	0.71	2.78	0.91	2.13	17.90
2003	0.44	0.29	0.02	0.74	2.49	1.13	1.97	17.06

Lähteet: - Källor: - Sources: Stakes; STTV

Kuvio 4. Alkoholijuomien kulutus 100 %:n alkoholina asukasta kohti maakunnittain vuonna 2003
Figur 4. Alkoholkonsumtion i 100 %-ig alkohol per invånare, landskap, år 2003
Figure 4. Consumption of alcoholic beverages per capita, 100 % alcohol, by region, in 2003

1) Sis. tislattulla alkoholilla väkevöidyt long drink -juomat. - Inkl. long drinks som gjorts starkare med destillerad alkohol. -
 Incl. long drink beverages fortified with distilled alcohol.
 2) Sis. käymisteitse valmistetut long drink -juomat. - Inkl. long drinks som framstälts genom jäsnig. -
 Incl. fermented long drink beverages.

13. Alkoholijuomien kulutus asukasta kohti maakunnittain vuonna 2003
Alkoholkonsumtion per invånare, landskap, år 2003
Consumption of alcoholic beverages per capita, by region, in 2003

Maakunta <i>Region</i>	Asukasta kohti Per invånare <i>Per capita</i>	15 vuotta täyttänyttä kohti Per invånare 15 år och däröver <i>Per capita aged 15 years or more</i>	18 vuotta täyttänyttä kohti Per invånare 18 år och däröver <i>Per capita aged 18 years or more</i>	Landskap
Litraa 100 %:n alkoholia - Liter i 100 %-ig alkohol - Litres in 100 % alcohol				
Koko maa- <i>Whole country</i>	7.67	9.31	9.73	Hela landet
Uusimaa	8.32	10.16	10.59	Nyland
Itä-Uusimaa	6.97	8.70	9.12	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	7.64	9.18	9.57	Egentliga Finland
Satakunta	7.44	8.90	9.30	Satakunta
Kanta-Häme	7.85	9.52	9.95	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	7.79	9.38	9.78	Birkaland
Päijät-Häme	8.33	10.01	10.45	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	7.97	9.49	9.90	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	8.04	9.54	9.95	Södra Karelen
Etelä-Savo	8.62	10.20	10.67	Södra Savolax
Pohjois-Savo	7.68	9.24	9.69	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	6.64	7.97	8.37	Norra Karelen
Keski-Suomi	7.52	9.11	9.54	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	5.90	7.21	7.58	Södra Österbotten
Pohjanmaa	5.09	6.23	6.53	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	6.04	7.50	7.93	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	6.74	8.53	9.01	Norra Österbotten
Kainuu	7.30	8.75	9.20	Kajanaland
Lappi	9.46	11.46	12.05	Lappland
Ahvenanmaa	5.27	6.42	6.72	Åland
Euroa - Euro - EUR				
Koko maa- <i>Whole country</i>	776	943	986	Hela landet
Uusimaa	877	1 071	1 116	Nyland
Itä-Uusimaa	675	842	883	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	772	928	967	Egentliga Finland
Satakunta	725	868	907	Satakunta
Kanta-Häme	762	925	967	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	790	952	992	Birkaland
Päijät-Häme	862	1 036	1 082	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	827	986	1 028	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	817	969	1 010	Södra Karelen
Etelä-Savo	847	1 003	1 049	Södra Savolax
Pohjois-Savo	755	909	953	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	631	758	796	Norra Karelen
Keski-Suomi	742	899	941	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	572	698	734	Södra Österbotten
Pohjanmaa	502	614	644	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	589	732	774	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	673	852	900	Norra Österbotten
Kainuu	701	841	885	Kajanaland
Lappi	955	1 156	1 216	Lappland
Ahvenanmaa	534	651	682	Åland

Lähteet: - Källor: - Sources: Stakes; STTV

14. Alkoholijuomien kulutus 100 %:n alkoholina maakunnittain vuonna 2003
Alkoholkonsumtion i 100 %-ig alkohol, landskap, år 2003
Consumption of alcoholic beverages, 100 % alcohol, by region, in 2003

Maakunta <i>Region</i>	Väkeviä juomia ¹⁾ Spritdrycker ¹⁾ <i>Spirits¹⁾</i>	Viinejä ²⁾ Viner ²⁾ <i>Wines²⁾</i>	Mallasjuomia Maltdrycker <i>Malt beverages</i>	Yhteensä Totalt <i>Total</i>	Landskap
1 000 litraa - liter - litres					
Koko maa- <i>Whole country</i>	11 169	10 048	18 800	40 016	Hela landet
Uusimaa	2 518	3 550	5 060	11 129	Nyland
Itä-Uusimaa	155	172	312	639	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	955	880	1 621	3 456	Egentliga Finland
Satakunta	577	360	810	1 747	Satakunta
Kanta-Häme	386	301	621	1 308	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	1 051	854	1 655	3 560	Birkaland
Päijät-Häme	426	362	864	1 652	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	400	351	728	1 479	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	277	250	569	1 096	Södra Karelen
Etelä-Savo	385	311	702	1 398	Södra Savolax
Pohjois-Savo	620	419	891	1 930	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	347	242	533	1 122	Norra Karelen
Keski-Suomi	615	447	938	2 000	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	418	213	513	1 144	Södra Österbotten
Pohjanmaa	240	222	420	882	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	145	87	194	426	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	787	507	1 214	2 508	Norra Österbotten
Kainuu	212	123	296	632	Kajanaland
Lappi	623	346	800	1 769	Lappland
Ahvenanmaa	32	49	58	139	Åland
Asukasta kohti, litraa - Per invånare, liter - Per capita, litres					
Koko maa- <i>Whole country</i>	2.14	1.92	3.61	7.67	Hela landet
Uusimaa	1.88	2.65	3.78	8.32	Nyland
Itä-Uusimaa	1.69	1.88	3.41	6.97	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	2.11	1.95	3.58	7.64	Egentliga Finland
Satakunta	2.46	1.53	3.45	7.44	Satakunta
Kanta-Häme	2.32	1.81	3.72	7.85	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	2.30	1.87	3.62	7.79	Birkaland
Päijät-Häme	2.15	1.82	4.35	8.33	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	2.16	1.89	3.92	7.97	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	2.03	1.84	4.17	8.04	Södra Karelen
Etelä-Savo	2.37	1.92	4.33	8.62	Södra Savolax
Pohjois-Savo	2.47	1.67	3.54	7.68	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	2.05	1.43	3.15	6.64	Norra Karelen
Keski-Suomi	2.31	1.68	3.53	7.52	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	2.15	1.10	2.64	5.90	Södra Österbotten
Pohjanmaa	1.39	1.28	2.42	5.09	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	2.05	1.23	2.75	6.04	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	2.11	1.36	3.26	6.74	Norra Österbotten
Kainuu	2.45	1.42	3.42	7.30	Kajanaland
Lappi	3.34	1.85	4.28	9.46	Lappland
Ahvenanmaa	1.20	1.85	2.22	5.27	Åland

1) Sis. tislattulla alkoholilla väkevöidyt long drink -juomat. - Inkl. long drink som gjorts starkare med destillerad alkohol. -
Incl. long drink beverages fortified with distilled alcohol.

2) Sis. käymisteitse valmistetut long drink -juomat. - Inkl. long drink som framställts genom jäsnig. - *Incl. fermented long drink beverages.*

Lähteet: - Källor: - Sources: Stakes; STTV

15. Alkoholijuomien vähittäiskulutus 100 %:n alkoholina maakunnittain vuonna 2003
Alkoholkonsumtion genom detaljhandel i 100 %-ig alkohol, landskap, år 2003
Consumption of alcoholic beverages through retail outlets, 100 % alcohol, by region, in 2003

Maakunta <i>Region</i>	Väkeviä juomia ¹⁾ Spritdrycker ¹⁾ Spirits ¹⁾	Viinejä ²⁾ Viner ²⁾ Wines ²⁾	Mallasjuomia Maltdrycker Malt beverages	Yhteensä Totalt Total	Landskap
1 000 litraa -liter - litres					
Koko maa- <i>Whole country</i>	9 538	8 895	14 218	32 651	Hela landet
Uusimaa	2 030	3 081	3 339	8 450	Nyland
Itä-Uusimaa	133	157	266	556	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	826	779	1 235	2 840	Egentliga Finland
Satakunta	512	328	667	1 507	Satakunta
Kanta-Häme	342	272	507	1 121	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	904	759	1 240	2 903	Birkaland
Päijät-Häme	366	321	631	1 318	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	331	315	553	1 199	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	235	223	432	891	Södra Karelen
Etelä-Savo	338	280	558	1 176	Södra Savolax
Pohjois-Savo	545	376	725	1 646	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	312	221	453	986	Norra Karelen
Keski-Suomi	537	401	759	1 697	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	376	195	437	1 008	Södra Österbotten
Pohjanmaa	207	201	342	750	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	128	79	158	365	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	678	455	986	2 119	Norra Österbotten
Kainuu	191	111	250	552	Kajanaland
Lappi	524	298	637	1 460	Lappland
Ahvenanmaa	23	41	43	107	Åland
Asukasta kohti, litraa - Per invånare, liter - Per capita, litres					
Koko maa- <i>Whole country</i>	1.83	1.70	2.72	6.26	Hela landet
Uusimaa	1.52	2.30	2.50	6.31	Nyland
Itä-Uusimaa	1.45	1.72	2.90	6.07	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	1.83	1.72	2.73	6.28	Egentliga Finland
Satakunta	2.18	1.40	2.84	6.42	Satakunta
Kanta-Häme	2.05	1.63	3.04	6.73	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	1.98	1.66	2.71	6.35	Birkaland
Päijät-Häme	1.84	1.62	3.18	6.64	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	1.78	1.70	2.98	6.46	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	1.73	1.64	3.17	6.53	Södra Karelen
Etelä-Savo	2.08	1.72	3.44	7.25	Södra Savolax
Pohjois-Savo	2.17	1.49	2.88	6.55	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	1.85	1.30	2.68	5.83	Norra Karelen
Keski-Suomi	2.02	1.51	2.85	6.38	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	1.94	1.01	2.25	5.20	Södra Österbotten
Pohjanmaa	1.20	1.16	1.98	4.33	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	1.81	1.12	2.23	5.17	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	1.82	1.22	2.65	5.70	Norra Österbotten
Kainuu	2.21	1.28	2.89	6.38	Kajanaland
Lappi	2.80	1.60	3.41	7.81	Lappland
Ahvenanmaa	0.86	1.55	1.64	4.05	Åland

1) Sis. tislatulla alkoholilla väkevoidyt long drink -juomat. - Inkl. long drink som gjorts starkare med destillerad alkohol. -
Incl. long drink beverages fortified with distilled alcohol.

2) Sis. käymisteitse valmistetut long drink -juomat. - Inkl. long drink som framställts genom jäsnig. - *Incl. fermented long drink beverages.*

Lähteet: - Källor: - *Sources: Stakes; STTV*

16. Alkoholijuomien anniskelukulutus 100 %:n alkoholina maakunnittain vuonna 2003
Alkoholkonsumtion genom servering i 100 %-ig alkohol, landskap, år 2003
Consumption of alcoholic beverages through licensed serving, 100 % alcohol, by region, in 2003

Maakunta <i>Region</i>	Väkeviä juomia ¹⁾ Spritdrycker ¹⁾ <i>Spirits¹⁾</i>	Viinejä ²⁾ Viner ²⁾ <i>Wines²⁾</i>	Mallasjuomia Maltdrycker <i>Malt beverages</i>	Yhteensä Totalt <i>Total</i>	Landskap
1 000 litraa - liter - litres					
Koko maa- <i>Whole country</i>	1 631	1 153	4 582	7 365	Hela landet
Uusimaa	488	469	1 721	2 678	Nyland
Itä-Uusimaa	21	15	47	83	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	129	101	386	616	Egentliga Finland
Satakunta	65	32	143	240	Satakunta
Kanta-Häme	44	29	114	186	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	147	95	416	657	Birkaland
Päijät-Häme	61	41	233	335	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	69	36	175	280	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	42	27	137	206	Södra Karelen
Etelä-Savo	47	32	144	222	Södra Savolax
Pohjois-Savo	75	43	166	284	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	35	21	80	137	Norra Karelen
Keski-Suomi	78	46	179	303	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	41	18	76	135	Södra Österbotten
Pohjanmaa	33	21	77	131	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	17	8	37	62	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	109	53	228	389	Norra Österbotten
Kainuu	21	12	46	79	Kajanaland
Lappi	99	47	163	309	Lappland
Ahvenanmaa	9	8	15	32	Åland

Asukasta kohti, litraa - Per invånare, liter - *Per capita, litres*

Koko maa- <i>Whole country</i>	0.31	0.22	0.87	1.41	Hela landet
Uusimaa	0.37	0.35	1.29	2.00	Nyland
Itä-Uusimaa	0.23	0.17	0.51	0.91	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	0.29	0.22	0.85	1.36	Egentliga Finland
Satakunta	0.28	0.14	0.61	1.02	Satakunta
Kanta-Häme	0.26	0.17	0.68	1.12	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	0.32	0.21	0.91	1.44	Birkaland
Päijät-Häme	0.31	0.21	1.17	1.69	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	0.37	0.19	0.94	1.51	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	0.31	0.20	1.00	1.51	Södra Karelen
Etelä-Savo	0.29	0.19	0.89	1.37	Södra Savolax
Pohjois-Savo	0.30	0.17	0.66	1.13	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	0.21	0.13	0.47	0.81	Norra Karelen
Keski-Suomi	0.29	0.17	0.67	1.14	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	0.21	0.10	0.39	0.70	Södra Österbotten
Pohjanmaa	0.19	0.12	0.45	0.76	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	0.24	0.11	0.52	0.87	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	0.29	0.14	0.61	1.05	Norra Österbotten
Kainuu	0.25	0.14	0.53	0.91	Kajanaland
Lappi	0.53	0.25	0.87	1.65	Lappland
Ahvenanmaa	0.34	0.30	0.58	1.22	Åland

1) Sis. tislattulla alkoholilla väkevöidyt long drink -juomat. - Inkl. long drink som gjorts starkare med destillerad alkohol. -

Incl. long drink beverages fortified with distilled alcohol.

2) Sis. käymisteitse valmistetut long drink -juomat. - Inkl. long drink som framställts genom jäsning. - *Incl. fermented long drink beverages.*

Lähteet: - Källor: - *Sources: Stakes; STTV*

17. Alkoholijuomien kulutuksen arvo maakunnittain vuonna 2003
Värde av alkoholkonsumtion, landskap, år 2003
Value of consumption of alcoholic beverages, by region, in 2003

Maakunta <i>Region</i>	Vähittäiskulutus Konsumtion genom detaljhandel <i>Consumption through retail outlets</i>	Anniskelukulutus Konsumtion genom servering <i>Consumption through licensed serving</i>	Yhteensä Totalt <i>Total</i>	Landskap
Koko maa- Whole country	2 611 423	1 441 621	4 053 044	Hela landet
Uusimaa	663 293	509 825	1 173 118	Nyland
Itä-Uusimaa	44 730	17 145	61 874	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	227 078	122 083	349 161	Egentliga Finland
Satakunta	121 783	48 462	170 245	Satakunta
Kanta-Häme	90 604	36 434	127 038	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	233 054	128 216	361 270	Birkaland
Päijät-Häme	105 884	65 128	171 012	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	97 113	56 507	153 620	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	71 921	39 420	111 342	Södra Karelen
Etelä-Savo	94 848	42 664	137 512	Södra Savolax
Pohjois-Savo	132 707	57 065	189 772	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	79 244	27 425	106 669	Norra Karelen
Keski-Suomi	136 366	60 939	197 305	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	82 159	28 713	110 873	Södra Österbotten
Pohjanmaa	59 600	27 262	86 862	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	29 048	12 547	41 595	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	172 130	78 311	250 440	Norra Österbotten
Kainuu	44 468	16 253	60 721	Kajanaland
Lappi	117 365	61 177	178 541	Lappland
Ahvenanmaa	8 028	6 045	14 073	Åland

Asukasta kohti, euroa - Per invånare, euro - *Per capita, EUR*

Koko maa- Whole country	500	276	776	Hela landet
Uusimaa	496	381	877	Nyland
Itä-Uusimaa	488	187	675	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	502	270	772	Egentliga Finland
Satakunta	519	206	725	Satakunta
Kanta-Häme	544	219	762	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	510	280	790	Birkaland
Päijät-Häme	534	328	862	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	523	304	827	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	528	289	817	Södra Karelen
Etelä-Savo	584	263	847	Södra Savolax
Pohjois-Savo	528	227	755	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	469	162	631	Norra Karelen
Keski-Suomi	512	229	742	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	424	148	572	Södra Österbotten
Pohjanmaa	344	157	502	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	412	178	589	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	463	211	673	Norra Österbotten
Kainuu	514	188	701	Kajanaland
Lappi	628	327	955	Lappland
Ahvenanmaa	305	229	534	Åland

Lähteet: - Källor: - Sources: Stakes: STTV

Alkoholijuomien kulutus
Alkoholkonsumtion
Consumption of alcoholic beverages

18. Alkoholijuomien kulutuksen määrä maakunnittain vuonna 2003
Volym av alkoholkonsumtion, landskap, år 2003
Volume of consumption of alcoholic beverages, by region, in 2003

Maakunta <i>Region</i>	Väkeviä juomia ¹⁾ Spritdrycker ¹⁾ <i>Spirits¹⁾</i>	Viinejä ²⁾ Viner ²⁾ <i>Wines²⁾</i>	Mallasjuomia Maltdrycker <i>Malt beverages</i>	Landskap
1 000 litraa - liter - litres				
Koko maa- <i>Whole country</i>	41 513	122 900	407 780	Hela landet
Uusimaa	9 836	40 491	109 456	Nyland
Itä-Uusimaa	604	2 052	6 796	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	3 560	10 741	35 248	Egentliga Finland
Satakunta	2 082	4 719	17 507	Satakunta
Kanta-Häme	1 403	3 826	13 439	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	3 863	10 718	35 769	Birkaland
Päijät-Häme	1 618	4 554	18 691	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	1 535	4 462	15 814	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	1 017	3 188	12 417	Södra Karelen
Etelä-Savo	1 381	3 988	15 285	Södra Savolax
Pohjois-Savo	2 229	5 410	19 393	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	1 219	3 148	11 596	Norra Karelen
Keski-Suomi	2 234	5 728	20 276	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	1 503	2 921	11 132	Södra Österbotten
Pohjanmaa	897	2 678	9 133	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	513	1 110	4 227	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	2 880	6 692	26 420	Norra Österbotten
Kainuu	759	1 603	6 441	Kajanaland
Lappi	2 252	4 387	17 471	Lappland
Ahvenanmaa	127	484	1 268	Åland
Asukasta kohti, litraa - Per invånare, liter - <i>Per capita, litres</i>				
Koko maa- <i>Whole country</i>	7.95	23.55	78.12	Hela landet
Uusimaa	7.35	30.26	81.79	Nyland
Itä-Uusimaa	6.58	22.38	74.12	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	7.87	23.74	77.91	Egentliga Finland
Satakunta	8.87	20.10	74.57	Satakunta
Kanta-Häme	8.42	22.96	80.64	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	8.45	23.44	78.21	Birkaland
Päijät-Häme	8.15	22.95	94.19	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	8.27	24.03	85.18	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	7.46	23.39	91.10	Södra Karelen
Etelä-Savo	8.51	24.57	94.18	Södra Savolax
Pohjois-Savo	8.87	21.52	77.15	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	7.21	18.62	68.56	Norra Karelen
Keski-Suomi	8.40	21.53	76.20	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	7.75	15.06	57.39	Södra Österbotten
Pohjanmaa	5.18	15.47	52.76	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	7.27	15.73	59.89	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	7.74	17.99	71.03	Norra Österbotten
Kainuu	8.77	18.52	74.40	Kajanaland
Lappi	12.05	23.47	93.47	Lappland
Ahvenanmaa	4.81	18.37	48.13	Åland

1) Sis. tislattulla alkoholilla väkevöidyt long drink -juomat. - Inkl. long drink som gjorts starkare med destillerad alkohol. -
Incl. long drink beverages fortified with distilled alcohol.

2) Sis. käymisteitse valmistetut long drink -juomat. - Inkl. long drink som framställts genom jäsning. - *Incl. fermented long drink beverages.*

Lähteet: - Källor: - Sources: Stakes: STTV

19. Alkoholijuomien vähittäiskulutuksen määrä maakunnittain vuonna 2003
Volym av alkoholkonsumtion genom detaljhandel, landskap, år 2003
Volume of consumption of alcoholic beverages through retail outlets, by region, in 2003

Maakunta <i>Region</i>	Väkeviä juomia ¹⁾ Spritdrycker ¹⁾ Spirits ¹⁾	Viinejä ²⁾ Viner ²⁾ Wines ²⁾	Mallasjuomia Maltdrycker Malt beverages	Landskap
1 000 litraa - liter - litres				
Koko maa- <i>Whole country</i>	32 885	104 850	308 444	Hela landet
Uusimaa	7 175	33 774	72 345	Nyland
Itä-Uusimaa	479	1 828	5 779	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	2 852	9 142	26 826	Egentliga Finland
Satakunta	1 741	4 159	14 418	Satakunta
Kanta-Häme	1 182	3 356	10 977	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	3 106	9 165	26 765	Birkaland
Päijät-Häme	1 269	3 864	13 684	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	1 165	3 818	12 013	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	814	2 726	9 415	Södra Karelen
Etelä-Savo	1 161	3 443	12 133	Södra Savolax
Pohjois-Savo	1 844	4 684	15 772	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	1 047	2 768	9 837	Norra Karelen
Keski-Suomi	1 829	4 939	16 402	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	1 274	2 591	9 481	Södra Österbotten
Pohjanmaa	705	2 341	7 442	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	421	979	3 430	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	2 320	5 805	21 461	Norra Österbotten
Kainuu	645	1 402	5 432	Kajanaland
Lappi	1 778	3 668	13 888	Lappland
Ahvenanmaa	80	398	946	Åland
Asukasta kohti, litraa - Per invånare, liter - <i>Per capita, litres</i>				
Koko maa- <i>Whole country</i>	6.30	20.09	59.09	Hela landet
Uusimaa	5.36	25.24	54.06	Nyland
Itä-Uusimaa	5.23	19.94	63.02	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	6.30	20.21	59.29	Egentliga Finland
Satakunta	7.42	17.72	61.41	Satakunta
Kanta-Häme	7.09	20.14	65.87	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	6.79	20.04	58.53	Birkaland
Päijät-Häme	6.40	19.47	68.96	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	6.28	20.56	64.70	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	5.97	20.00	69.07	Södra Karelen
Etelä-Savo	7.15	21.21	74.76	Södra Savolax
Pohjois-Savo	7.34	18.64	62.75	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	6.19	16.37	58.16	Norra Karelen
Keski-Suomi	6.87	18.56	61.64	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	6.57	13.36	48.88	Södra Österbotten
Pohjanmaa	4.07	13.53	42.99	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	5.96	13.87	48.60	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	6.24	15.61	57.70	Norra Österbotten
Kainuu	7.45	16.19	62.75	Kajanaland
Lappi	9.51	19.63	74.30	Lappland
Ahvenanmaa	3.02	15.09	35.90	Åland

1) Sis. tislatulla alkoholilla väkevoidyt long drink -juomat. - Inkl. long drink som gjorts starkare med destillerad alkohol. -
Incl. long drink beverages fortified with distilled alcohol.

2) Sis. käymisteitse valmistetut long drink -juomat. - Inkl. long drink som framställts genom jäsnig. - *Incl. fermented long drink beverages.*

Lähteet: - Källor: - *Sources: Stakes; STTV*

20. Alkoholijuomien anniskelukulutuksen määrä maakunnittain vuonna 2003
Volym av alkoholkonsumtion genom servering, landskap, år 2003
Volume of consumption of alcoholic beverages through licensed serving, by region, in 2003

Maakunta <i>Region</i>	Väkeviä juomia ¹⁾ Spritdrycker ¹⁾ <i>Spirits¹⁾</i>	Viinejä ²⁾ Viner ²⁾ <i>Wines²⁾</i>	Mallasjuomia Maltdrycker <i>Malt beverages</i>	Landskap
1 000 litraa - liter - litres				
Koko maa- Whole country	8 628	18 051	99 336	Hela landet
Uusimaa	2 661	6 716	37 111	Nyland
Itä-Uusimaa	124	224	1 018	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	709	1 599	8 422	Egentliga Finland
Satakunta	341	560	3 089	Satakunta
Kanta-Häme	221	471	2 463	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	757	1 554	9 004	Birkaland
Päijät-Häme	349	691	5 008	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	370	645	3 801	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	203	462	3 002	Södra Karelen
Etelä-Savo	221	546	3 152	Södra Savolax
Pohjois-Savo	385	725	3 621	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	173	381	1 759	Norra Karelen
Keski-Suomi	405	789	3 874	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	229	330	1 651	Södra Österbotten
Pohjanmaa	192	337	1 691	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	93	131	797	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	560	887	4 959	Norra Österbotten
Kainuu	114	201	1 009	Kajanaland
Lappi	474	718	3 583	Lappland
Ahvenanmaa	47	86	322	Åland

Asukasta kohti, litraa - Per invånare, liter - Per capita, litres

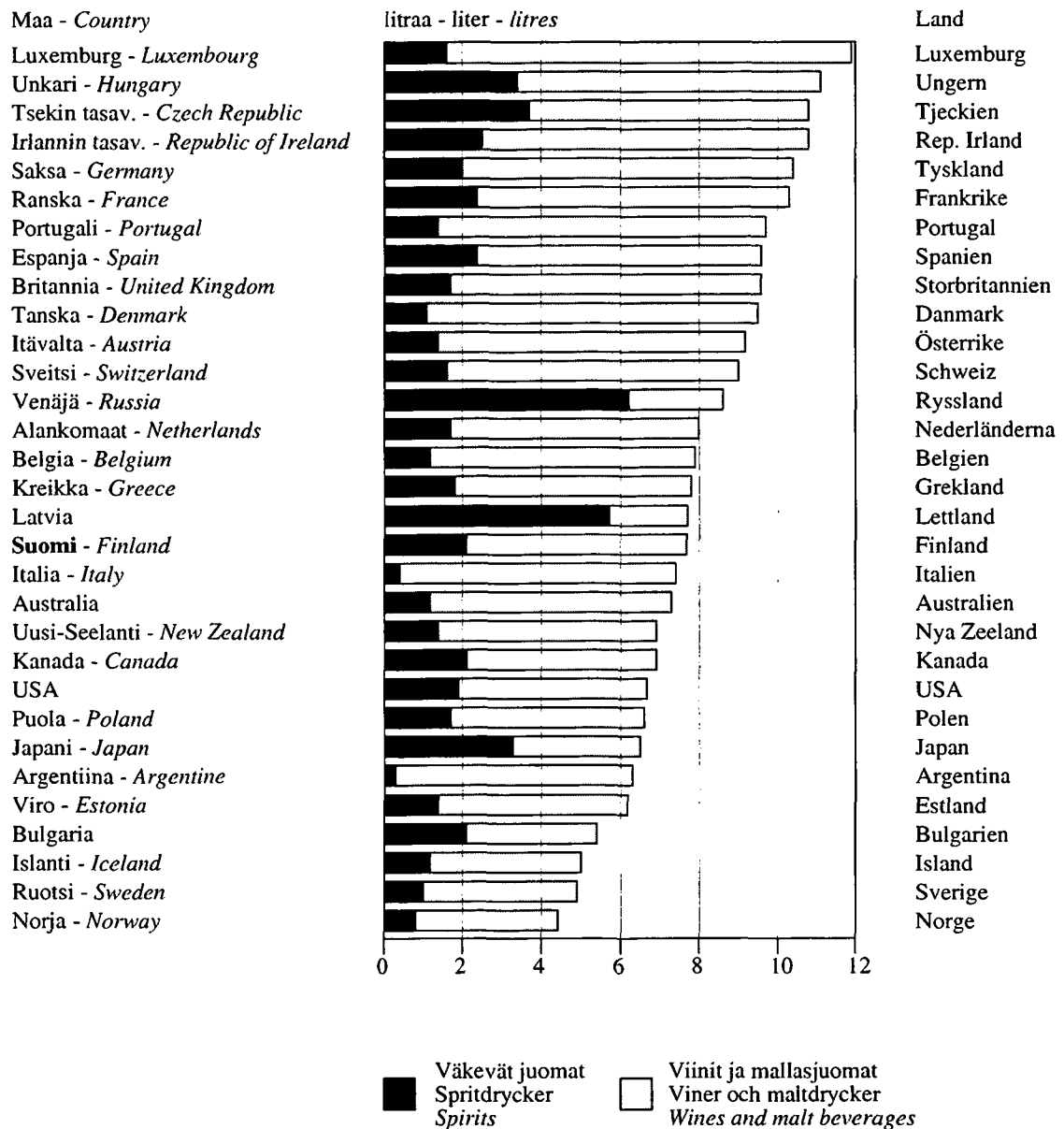
Koko maa- Whole country	1.65	3.46	19.03	Hela landet
Uusimaa	1.99	5.02	27.73	Nyland
Itä-Uusimaa	1.36	2.44	11.10	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	1.57	3.53	18.61	Egentliga Finland
Satakunta	1.45	2.38	13.16	Satakunta
Kanta-Häme	1.33	2.82	14.78	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	1.66	3.40	19.69	Birkaland
Päijät-Häme	1.76	3.48	25.24	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	1.99	3.47	20.47	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	1.49	3.39	22.03	Södra Karelen
Etelä-Savo	1.36	3.36	19.42	Södra Savolax
Pohjois-Savo	1.53	2.89	14.41	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	1.02	2.25	10.40	Norra Karelen
Keski-Suomi	1.52	2.97	14.56	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	1.18	1.70	8.51	Södra Österbotten
Pohjanmaa	1.11	1.94	9.77	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	1.31	1.86	11.29	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	1.51	2.38	13.33	Norra Österbotten
Kainuu	1.32	2.33	11.65	Kajanaland
Lappi	2.53	3.84	19.17	Lappland
Ahvenanmaa	1.79	3.28	12.23	Åland

1) Sis. tislattulla alkoholilla väkevöidyt long drink -juomat. - Inkl. long drink som gjorts starkare med destillerad alkohol. -
Incl. long drink beverages fortified with distilled alcohol.

2) Sis. käymisteitse valmistetut long drink -juomat. - Inkl. long drink som framställts genom jäsnig. - *Incl. fermented long drink beverages.*

Lähteet: - Källor: - Sources: Stakes; STTV

Kuvio 5. Alkoholijuomien kulutus eräissä maissa 100 %:n alkoholina asukasta kohti vuonna 2002
Figur 5. Alkoholkonsumtion per invånare i 100 %-ig alkohol i några länder år 2002
Figure 5. Consumption of alcoholic beverages per capita in certain countries, 100 % alcohol, in 2002

Lähde: - Källa: - Source: World Drink Trends, Commission for Distilled Spirits 2004

Alkoholijuomien kulutus
Alkoholkonsumtion
Consumption of alcoholic beverages

21. Alkoholijuomien kulutus asukasta kohti 100 %:n alkoholina eräissä maissa vuosina 1998-2002
Alkoholkonsumtion per invånare i 100 %-ig alkohol i några länder åren 1998-2002
Consumption of alcoholic beverages per capita in certain countries, 100 % alcohol, in 1998-2002

Maa <i>Country</i>	1998	1999	2000	2001	2002	Land
	<i>Litraa 100 %:n alkoholia - Liter i 100 %-ig alkohol - Litres in 100 % alcohol</i>					
Suomi- <i>Finland</i>	7.0	7.1	7.1	7.4	7.7	Finland
Islanti- <i>Iceland</i>	4.3	4.5	4.7	4.9	5.0	Island
Norja- <i>Norway</i>	4.2	4.8	5.0	4.4	4.4	Norge
Ruotsi- <i>Sweden</i>	4.9	4.9	4.9	4.9	4.9	Sverige
Tanska- <i>Denmark</i>	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	Danmark
Alankomaat- <i>Netherlands</i>	8.1	8.2	8.2	8.1	8.0	Nederländerna
Argentiina- <i>Argentina</i>	6.6	6.7	6.4	6.3	6.3	Argentina
Australia	7.6	7.3	7.4	7.4	7.3	Australien
Belgia- <i>Belgium</i>	8.2	8.4	8.4	8.1	7.9	Belgien
Bulgaria	6.8	6.6	6.3	6.0	5.4	Bulgarien
Espanja- <i>Spain</i>	10.1	9.9	9.8	9.8	9.6	Spanien
Irlannin tasav.- <i>Republic of Ireland</i>	9.7	9.6	10.7	10.8	10.8	Rep. Irland
Iso-Britannia- <i>Great Britain</i>	8.0	8.4	8.4	9.1	9.6	Storbritannien
Italia- <i>Italy</i>	7.7	7.6	7.4	7.4	7.4	Italien
Itävalta- <i>Austria</i>	9.3	9.3	9.2	9.0	9.2	Österrike
Japani- <i>Japan</i>	6.5	6.4	6.5	6.5	6.5	Japan
Kanada- <i>Canada</i>	6.3	6.4	6.6	6.7	6.9	Kanada
Kreikka- <i>Greece</i>	7.9	8.4	8.0	7.9	7.8	Grekland
Latvia	7.1	7.7	7.7	7.5	7.7	Lettland
Luxemburg- <i>Luxembourg</i>	13.3	12.9	13.2	12.4	11.9	Luxemburg
Portugali- <i>Portugal</i>	11.0	10.6	10.3	10.3	9.7	Portugal
Puola- <i>Poland</i>	6.7	6.7	6.7	6.3	6.6	Polen
Ranska- <i>France</i>	10.8	10.7	10.4	10.5	10.3	Frankrike
Saksa- <i>Germany</i>	10.6	10.6	10.5	10.4	10.4	Tyskland
Sveitsi- <i>Switzerland</i>	9.1	9.2	9.2	9.2	9.0	Schweiz
Tsekin tasav.- <i>Czech Republic</i>	11.8	11.0	11.0	10.9	10.8	Tjeckien
Unkari- <i>Hungary</i>	10.5	10.6	10.9	11.1	11.1	Ungern
USA	6.6	6.8	6.8	6.8	6.7	USA
Uusi-Seelanti- <i>New Zealand</i>	7.5	7.3	6.8	6.6	6.9	Nya Zeeland
Venäjä- <i>Russia</i>	7.9	8.6	8.6	8.6	8.6	Ryssland
Viro- <i>Estonia</i>	4.4	5.1	5.6	5.7	6.2	Estland

Lähde: - Källa: - Source: World Drink Trends, Commission for Distilled Spirits 2004

22. Alkoholijuomien kulutus asukasta kohti juomaryhmittäin eräissä maissa vuonna 2002
Alkoholkonsumtion per invånare i några länder, per dryckesgrupp år 2002
Consumption of alcoholic beverages per capita in certain countries, by type of beverages, in 2002

Maa Country	Väkeviä juomia Spritdrycker Spirits	Viinejä Viner Wines	Mallasjuomia Maltdrycker Malt beverages	Yhteensä Totalt Total	Land
	litraa liter litres à 100 %	litraa liter litres	litraa liter litres	litraa % liter litres à 100 %	
Suomi-Finland	2.1	23.5	81.2	7.7	Finland
Islanti-Iceland	1.2	11.0	50.7	5.0	Island
Norja-Norway	0.8	11.0	51.6	4.4	Norge
Ruotsi-Sweden	1.0	16.0	55.9	4.9	Sverige
Tanska-Denmark	1.1	32.0	96.7	9.5	Danmark
Alankomaat-Netherlands	1.7	19.0	79.2	8.0	Nederländerna
Argentiina-Argentina	0.3	36.1	34.0	6.3	Argentina
Australia	1.2	20.6	92.4	7.3	Australien
Belgia-Belgium	1.2	17.0	96.0	7.9	Belgien
Bulgaria	2.1	21.3	14.5	5.4	Bulgarien
Espanja-Spain	2.4	29.6	73.4	9.6	Spanien
Irlannin tasav.-Republic of Ireland	2.5	12.6	147.1	10.8	Rep. Irland
Iso-Britannia-Great Britain	1.7	19.6	100.6	9.6	Storbritannien
Italia-Italy	0.4	51.0	28.2	7.4	Italien
Itävalta-Austria	1.4	29.8	109.3	9.2	Österrike
Japani-Japan	3.3	2.8	32.6	6.5	Japan
Kanada-Canada	2.1	10.5	69.9	6.9	Kanada
Kreikka-Greece	1.8	33.9	39.0	7.8	Grekland
Latvia	5.7	4.0	36.0	7.7	Lettland
Luxemburg-Luxembourg	1.6	59.1	108.2	11.9	Luxemburg
Portugali-Portugal	1.4	43.0	58.6	9.7	Portugal
Puola-Poland	1.7	11.2	70.7	6.6	Polen
Ranska-France	2.4	56.0	34.8	10.3	Frankrike
Saksa-Germany	2.0	24.2	121.5	10.4	Tyskland
Sveitsi-Switzerland	1.6	41.8	55.5	9.0	Schweiz
Tsekin tasav.-Czech Republic	3.7	16.5	155.0	10.8	Tjeckien
Unkari-Hungary	3.4	36.0	70.9	11.1	Ungern
USA	1.9	8.8	82.0	6.7	USA
Uusi-Seelanti-New Zealand	1.4	18.9	77.8	6.9	Nya Zeeland
Venäjä-Russia	6.2	8.0	31.1	8.6	Ryssland
Viro-Estonia	1.4	2.7	71.0	6.2	Estland

Lähde: - Källa: - Source: World Drink Trends, Commission for Distilled Spirits 2004

23. Raittiiden¹⁾ osuus sukupuolen ja iän mukaan vuosina 1968-2000
Antalet nykterister¹⁾ enligt ålder och kön åren 1968-2000
Prevalence of abstainers¹⁾, men and women by age groups in 1968-2000

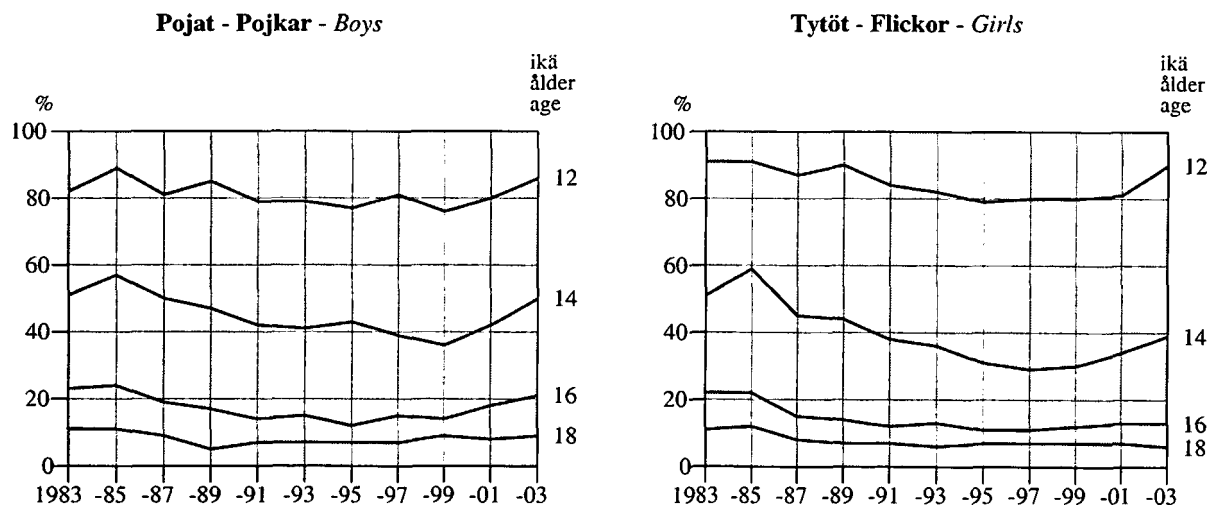
Ikäryhmä - Age group	1968	1976	1984	1992	2000	Åldersgrupp
	%					
Miehet - Man						Män
15-19	32	9	18	17	10	15-19
20-29	4	4	6	4	4	20-29
30-49	9	7	9	6	7	30-49
50-69	19	15	19	18	11	50-69
Yhteensä - Total	13	9	12	10	8	Totalt
Naiset - Women						Kvinnor
15-19	36	13	27	14	10	15-19
20-29	19	5	13	7	8	20-29
30-49	45	15	19	12	4	30-49
50-69	56	39	49	35	16	50-69
Yhteensä - Total	43	20	27	18	9	Totalt

1) Raittiiksi on määritelty vastaaja, joka oman ilmoituksensa mukaan ei ollut nauttinut alkoholia haastattelua edeltäneen 12 kk:den aikana. Definitionen på nykterist är svarsgivare som enligt egen anmälan inte förtärt alkohol under de 12 månader som föregått intervjun. An abstainer was defined as a respondent, who according to a self-report had not consumed alcohol during twelve months preceding the interview.

Lähde: Juomatapatutkimukset, Stakes - Källa: Undersökningar om alkoholbruk, Stakes - Source: Drinking habit studies, Stakes

Kuvio 6. Nuorten alkoholijuomien käyttö ikäryhmittäin vuosina 1983-2003
Figur 6. Ungdomar som konsumerar alkohol enligt åldersgrupp åren 1983-2003
Figure 6. Alcohol drinking among young people by age group in 1983-2003

Raittiit 12-18-vuotiaat - Nykterister 12-18-åriga - Abstainers, 12-18-year-olds

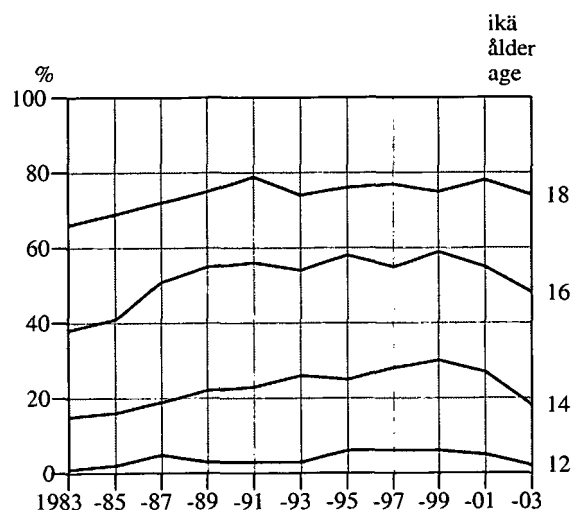

Lähde: Nuorten terveystapatutkimus, Tampereen yliopiston terveystieteen laitos
 Källa: Undersökning av hälsobeteende bland unga, Institutet för hälsovetenskap vid Tammerfors universitet
 Source: Young people's health survey, the Tampere School of Public Health

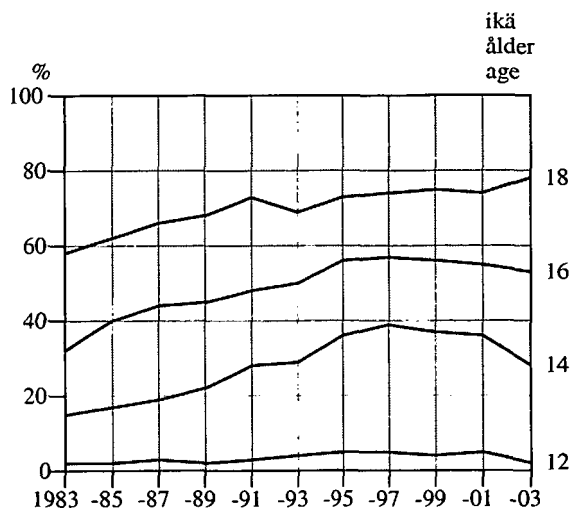
Kuvio 7. Alkoholia vähintään kerran kuukaudessa juovat 12-18-vuotiaat vuosina 1983-2003
Figur 7. Individer som dricker alkohol minst en gång i månad, 12-18-åriga åren 1983-2003
Figure 7. Individuals drinking alcohol at least once a month, 12-18-year-olds in 1983-2003

Alkoholia vähintään kerran kuukaudessa juovien osuudet
 Andel individer som dricker alkohol minst en gång i månad
 Shares of individuals drinking alcohol at least once a month

Pojat - Pojkar - Boys

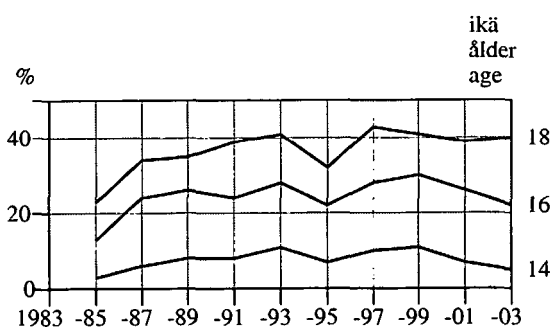

Tytöt - Flickor - Girls

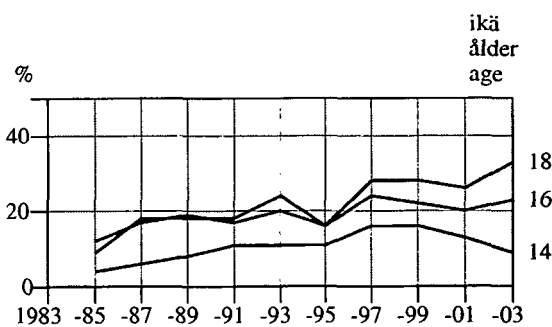

Tosihumalaan itsensä vähintään kerran kuukaudessa juovien osuudet
 Personer som dricker sig allvarligt berusade en gång i månad
 Number of persons engaging in hard drinking at least once a month

Pojat - Pojkar - Boys

Tytöt - Flickor - Girls

Lähde: Nuorten terveystapatutkimus, Tampereen yliopiston terveystieteen laitos
 Källa: Undersökning av hälsobeteende bland unga, Institutet för hälsövetenskap vid Tammerfors universitet
 Source: Young people's health survey, the Tampere School of Public Health

24. Alkoholia vähintään kerran viikossa juovat 12-18-vuotiaat vuosina 1983-2003
Individer som dricker alkohol minst en gång om veckan, 12-18-åriga åren 1983-2003
Individuals drinking alcohol at least once a week, 12-18-year-olds in 1983-2003

Alkoholia vähintään kerran viikossa juovien osuudet
 Andel av individer som dricker alkohol minst en gång om veckan
 Shares of individuals drinking alcohol at least once a week

	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	
	%											
Pojat-Boys												Pojkar
12 vuotta-year-olds	1	1	2	1	1	1	2	2	2	2	0	12 år
14 vuotta-year-olds	3	2	5	6	6	7	6	8	9	8	5	14 år
16 vuotta-year-olds	12	11	15	20	18	18	22	21	23	21	16	16 år
18 vuotta-year-olds	21	29	31	38	43	37	39	40	40	41	42	18 år
Tytöt-Girls												Flickor
12 vuotta-year-olds	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	-	12 år
14 vuotta-year-olds	3	3	4	5	6	6	7	9	11	9	7	14 år
16 vuotta-year-olds	7	9	12	12	12	12	15	17	17	18	17	16 år
18 vuotta-year-olds	15	18	24	24	26	25	26	29	31	31	36	18 år

Tosihumalaan itsensä vähintään kerran viikossa juovien osuudet
 Personer som dricker sig allvarligt berusade en gång i veckan
 Number of persons engaging in hard drinking at least once a week

	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	
	%											
Pojat-Boys												Pojkar
14 vuotta-year-olds	1	-	1	2	1	2	1	2	2	1	1	14 år
16 vuotta-year-olds	2	3	3	4	5	5	3	6	6	6	4	16 år
18 vuotta-year-olds	3	5	7	10	10	10	8	12	10	9	7	18 år
Tytöt-Girls												Flickor
14 vuotta-year-olds	0	1	1	0	2	1	1	2	2	2	1	14 år
16 vuotta-year-olds	1	1	1	3	2	3	2	4	3	4	4	16 år
18 vuotta-year-olds	1	2	3	3	2	4	3	5	5	5	8	18 år

Lähde: Nuorten terveystapatutkimus; Tampereen yliopiston terveystieteen laitos
 Källa: Undersökning av hälsobeteende bland unga; institutet för hälsovetenskap vid Tammerfors universitet
 Source: Young people's health survey; the Tampere School of Public Health

25. Alkoholin käytön useus vuosina 1968, 1976, 1984, 1992, 2000 ja 2002
 Frekvensen av alkoholkonsumtion 1968, 1976, 1984, 1992, 2000 och 2002
 Frequency of alcohol consumption in 1968, 1976, 1984, 1992, 2000 and 2002

Vuosi-Year	Miehet - Män - Men						Naiset - Kvinnor - Women					
	1968	1976	1984	1992	2000	2002	1968	1976	1984	1992	2000	2002
	%						%					
Vähintään neljä kertaa viikossa - Minst fyra gånger i veckan - At least four times a week	4	6	9	14	10	8	1	1	2	5	2	5
Vähintään pari kertaa viikossa - Minst ett par gånger i veckan - At least a couple of times a week	12	21	20	24	24	24	2	9	8	12	13	13
Vähintään kerran viikossa - Minst en gång i veckan - At least once a week	18	24	21	21	23	20	5	15	13	19	19	16
Vähintään kerran pari kuukaudessa - Minst en till två gånger i månaden - At least a couple of times a month	33	27	27	22	24	27	21	29	26	28	31	33
Harvemmin - Mer sällan - Even less frequently	20	14	11	9	12	12	31	28	25	20	24	22
Raitis - Nykterist - Abstainer	12	8	12	10	8	9	39	18	27	17	10	11

Lähde: Suomalaisien juomatavat, Stakes. - Undersökning om finländarnas dryckesvanor, Stakes -
 Source: Drinking Habits Survey, STAKES

26. Kannabista kokeilleet tai käyttäneet ikäryhmittäin vuosina 1992, 1996, 1998 ja 2002
 Individer som prövat på eller använt cannabis enligt åldersgrupp åren 1992, 1996, 1998 och 2002
 Experimental or habitual use of cannabis by age group in 1992, 1996, 1998 and 2002

Ikäryhmä- Age group	Miehet-Män-Men				Naiset-Kvinnor-Women				Åldersgrupp
	1992	1996	1998	2002	1992	1996	1998	2002	
	%				%				
15-24	17	17	20	27	7	12	18	23	15-24
25-34	11	19	27	23	9	13	8	16	25-34
35-69	3	6	5	7	2	2	4	6	35-69

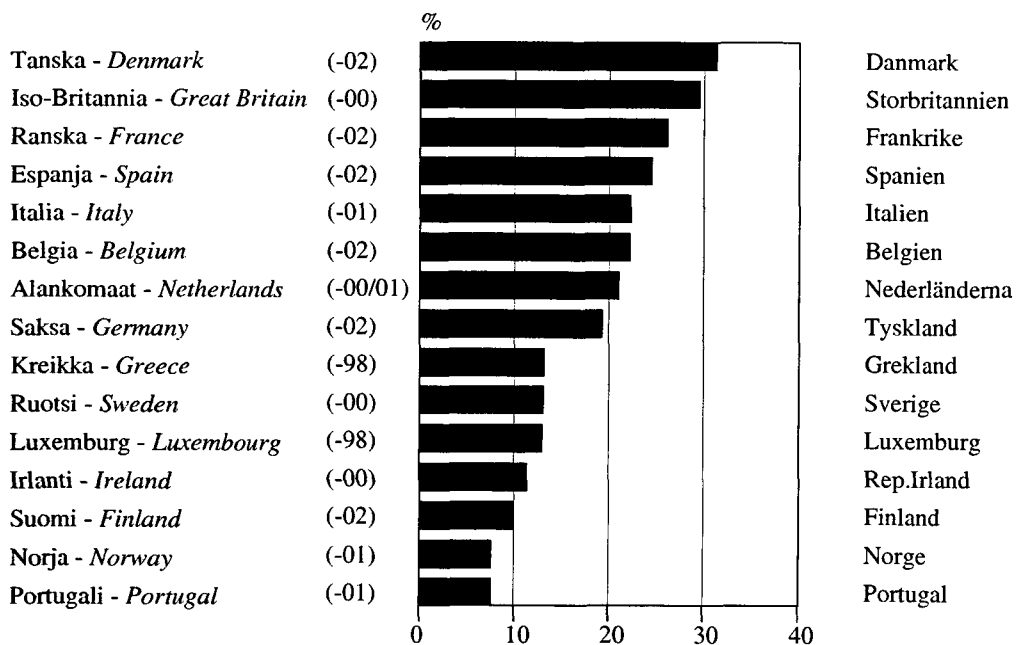
Lähde: Juomatapatutkimus 1992, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos; Huumeenkyselyt, Stakes
 Källa: Undersökningar om alkoholbruk 1992, Alkoholpolitiska forskningsinstitution, Narkotikaenkäten, Stakes
 Source: Drug Survey 1992, The Social Research Institute of Alcohol Studies, Drug Surveys, Stakes

Kuvio 8. Kannabiksen kokeilu tai käyttö eräissä maissa vuosina 1998-2002
Figur 8. Experimentering med eller användning av cannabis i några länder åren 1998-2002
Figure 8. Experimental or habitual use of cannabis in certain countries in 1998-2002

15-16-vuotiaat - åriga - year-olds

Aikuisväestö - Vuxenfolkning - Adults

Lähde: - Källa: - Source: EMCDDA, 2004.

27. Amfetamiinin ja opiaattien käyttäjien osuus Suomessa ja pääkaupunkiseudulla vuonna 2002
Andel användare av amfetamin och opiater i Finland och huvudstadsområdet år 2002
Shares of amphetamine and opiate users in Finland and in the Greater Helsinki Area in 2002

	Suur-Helsingin alue Stor-Helsingfors område Greater Helsinki Area	Koko maa Hela landet Whole country	
	%	%	
Kokonaisarvio - Overall estimate	0.9 - 1.4	0.6 - 0.8	Totalkalkyl
Miehet - Men	1.3 - 2.0	0.8 - 1.0	Män
Naiset - Women	0.3 - 0.7	0.3 - 0.6	Kvinnor
15-25 v. - 15-25-year-olds	1.3 - 2.4	0.9 - 1.3	15-25 år
26-35 v. - 26-35-year-olds	1.1 - 1.9	0.7 - 1.1	26-35 år
36-55 v. - 36-55-year-olds	0.4 - 1.2	0.3 - 0.5	36-55 år
Amfetamiinin käyttäjät - Amphetamine users	0.6 - 1.0	0.4 - 0.7	Användare av amfetamin
Opiaattien käyttäjät - Opiate users	0.3 - 0.6	n. 0.2	Användare av opiater

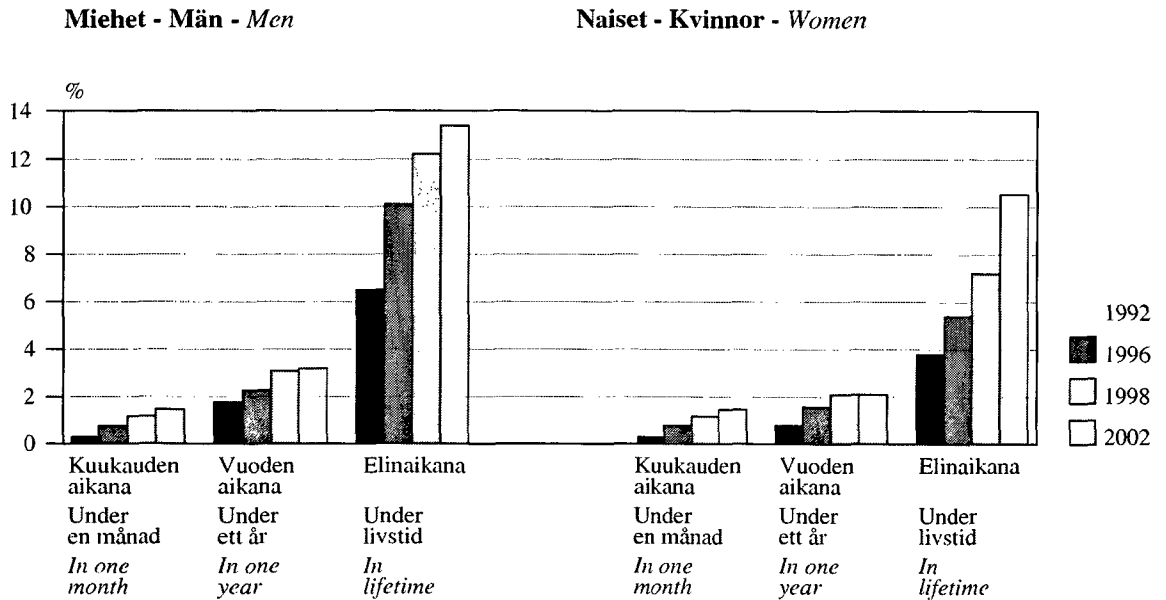
Lähde - Källa: Huumausainetilanne Suomessa 2003 - Source: *Drugs Situation in Finland 2003*, Stakes.

28. Kannabiksen kokeilu tai käyttö eräissä maissa vuosina 1998-2002
Experimentering med eller användning av cannabis i några länder vuosina 1998-2002
Experimental or habitual use of cannabis in certain countries vuosina 1998-2002

Ikä - Ålder - Age	15-16-vuotiaat 15-16 år 15-16-year-olds	Aikuisväestö Vuxenfolkning Adults
	%	%
Alankomaat - Nederländerna - Netherlands	(-99) 28.0	(-00/01) 21.0
Belgia - Belgien - Belgium	(-00) 20.7	(-02) 22.2
Espanja - Spanien - Spain	(-02) 30.0	(-02) 24.5
Irlanti - Rep. Ireland - Ireland	(-99) 32.0	(-00) 11.3
Iso-Britannia - Storbritannien - Great Britain	(-99) 35.0	(-00) 29.5
Italia - Italien - Italy	(-01) 25.2	(-01) 22.3
Kreikka - Grekland - Greece	(-99) 8.6	(-98) 13.1
Luxemburg - Luxemburg - Luxembourg	(-99) 27.7	(-98) 12.9
Norja - Norge - Norway	(-99) 12.0	(-01) 7.6
Portugali - Portugal - Portugal	(-99) 8.0	(-01) 7.6
Ranska - Frankrike - France	(-99) 35.0	(-02) 26.2
Ruotsi - Sverige - Sweden	(-02) 7.0	(-00) 13.0
Saksa - Tyskland - Germany		(-02) 19.3
Suomi - Finland - Finland	(-99) 10.0	(-02) 9.9
Tanska - Danmark - Denmark	(-99) 24.0	(-02) 31.3

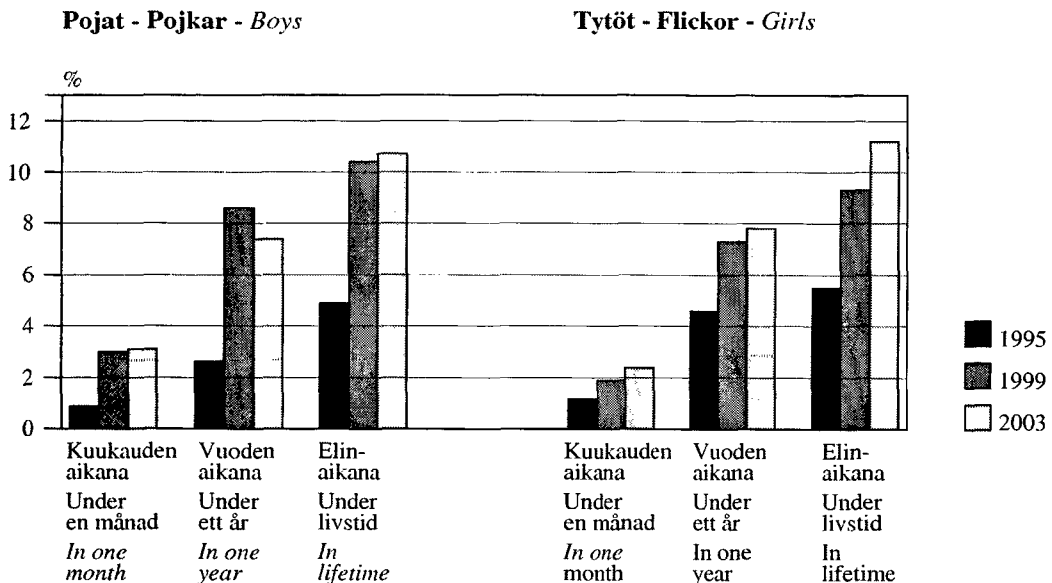
Lähde: - Källa: - Source: EMCDDA, 2004.

Kuvio 9. Kannabista kokeilleiden tai käyttäneiden aikuisten osuudet vuosina 1992, 1996, 1998 ja 2002
Figur 9. Andel av vuxna som prövat på eller använt cannabis åren 1992, 1996, 1998 och 2002
Figure 9. Shares of adults who have experimented with or used cannabis in 1992, 1996, 1998 and 2002

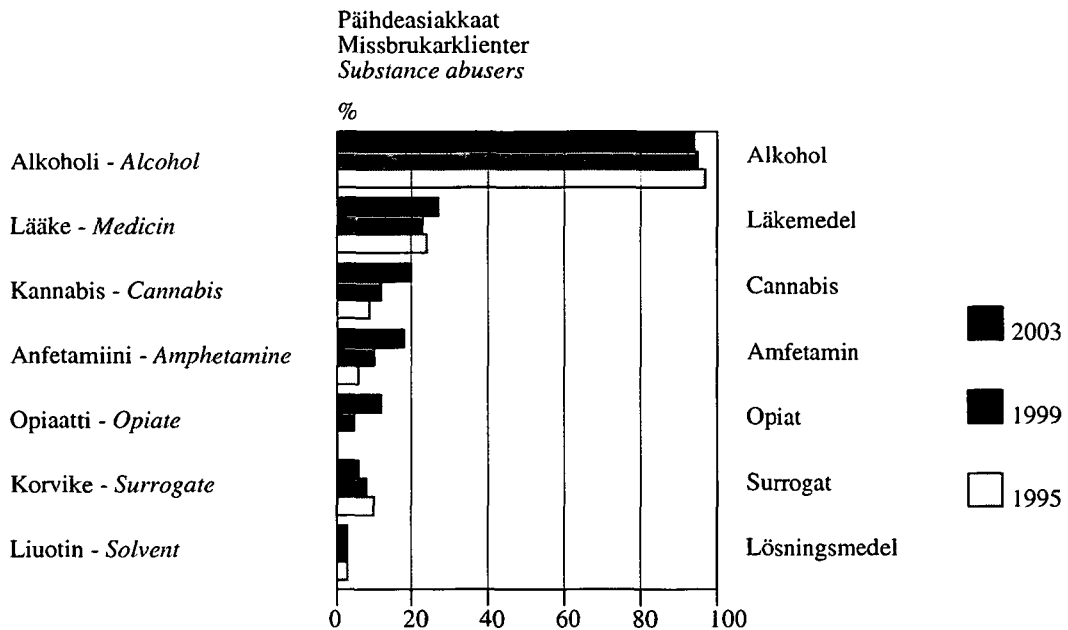
Lähde: - Källa: - Source: Huumeiden käyttö ja mielipiteet huumeista. Kontula Osmo. Koskela Kaj. Helsinki 1992. Huumeet Suomessa 1990-luvulla. Kontula Osmo. Helsinki 1997. Huumekysely 1998, Stakes. Päihdetutkimus 2002, Stakes

Kuvio 10. Kannabista kokeilleiden tai käyttäneiden nuorten osuudet vuosina 1995, 1999 ja 2003
Figur 10. Andel av ungdomarna som prövat på eller använt cannabis åren 1995, 1999 och 2003
Figure 10. Shares of young who have experimented with or used cannabis in 1995, 1999 and 2003

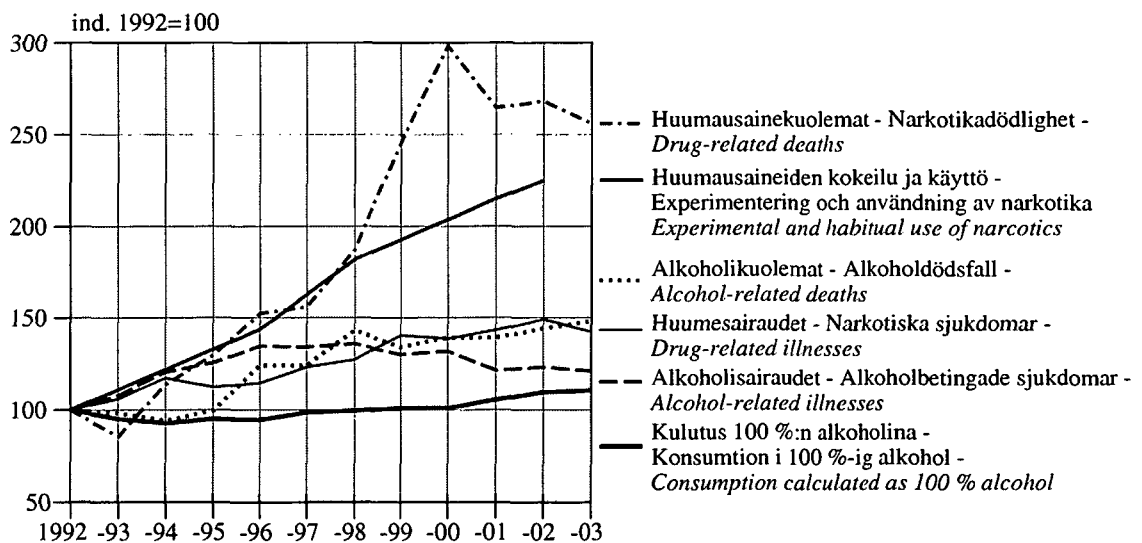
Lähde: - Källa: - Source: ESPAD 1995, 1999, 2003, Stakes

Kuvio 11. Sosiaali- ja terveydenhuollon päihdeasiakkaat vuosina 1995, 1999 ja 2003
Figur 11. Missbrukarklienter inom social- och hälsovården åren 1995, 1999 och 2003
Figure 11. Substance abusers in social and health services in 1995, 1999 and 2003

Lähde: Päihdetapauslaskennat 1995, 1999 ja 2003, Stakes - Källa: Rusmedelsräkningar 1995, 1999 och 2003, Stakes -
Source: Census of intoxicant-related cases in 1995, 1999 and 2003, Stakes

Kuvio 12. Alkohol ja huumeet, kokeilu-, käyttö- ja haittaindeksijä vuosina 1992-2003
Figur 12. Alkohol och narkotika, index för experiment, användning och skador åren 1992-2003
Figure 12. Experimenting, use and harm indices for alcohol and drugs in 1992-2003

Lähde: - Källa: - Source: Stakes

29. Henkilövahinkoihin johtaneet alkoholitapaukset tieliikenneonnettomuuksissa vuosina 1999-2003
Alkoholfall i vägtrafikolyckor med personskada åren 1999-2003
Alcohol-related cases involving personal injury in road traffic accidents in 1999-2003

	1999	2000	2001	2002	2003	
	Lukumäärä - Antal - Number					
Kuolemaan johtaneet - <i>Fatal</i>	102	87	106	102	70	Med dödlig utgång
Loukkaantumiseen johtaneet - <i>With other bodily injuries</i>	892	884	836	818	923	Med annan personskada
Yhteensä - Total	994	971	942	920	993	Totalt
	%					
Osuus kaikista - <i>Percentage of all</i> kuolemaan johtaneista - <i>fatal cases</i>	26.1	24.6	27.5	27.8	20.2	Andel av alla med dödlig utgång
loukkaantumiseen johtaneista - <i>cases with other bodily injuries</i>	13.5	14.1	13.8	14.0	14.1	med annan personskada
Yhteensä - Total	14.2	14.6	14.6	14.8	14.4	Totalt

Alkoholin vaikutuksen alaiset moottorikäyttöisten ajoneuvojen kuljettajat ikäryhmittäin
Förare av motorfordon under påverkan av alkohol, enligt åldersgrupp
Motor vehicle drivers under the influence of alcohol by age group

Ikäryhmä - Age group	1999	2000	2001	2002	2003	Åldersgrupp
	Lukumäärä - Antal - Number					
-17	53	59	60	48	57	-17
18-24	223	230	235	247	267	18-24
25-34	176	170	173	153	201	25-34
35-54	226	215	222	231	257	35-54
55-	51	54	38	46	67	55-
Tuntematon - <i>Unknown</i>	1	0	0	2	0	Okänd
Yhteensä - Total	729	728	728	727	849	Totalt
Miehet - <i>Men</i>	649	664	664	667	771	Män
Naiset - <i>Women</i>	80	64	64	60	78	Kvinnor

Vuosi 2003: Henkilövahinko-onnettomuuksissa loukkaantuneiden tilastointiperusteet ovat muuttuneet.
År 2003: Grunderna för att föra statistik över skadade i olycksfall med personskador har ändrats.
In 2003: The statistical criteria for registering accidents involving personal injuries in road traffic were changed.

Lähteet: Tilastokeskus; SVT Liikenne ja matkailu, Tilastokeskus
Källor: Statistikcentralen; FOS Transport och turism, Statistikcentralen
Sources: Statistics Finland; OSF Transport and Tourism, Statistics Finland

30. Tieliikenneonnettomuuksien alkoholitapauksissa kuolleet ja loukkaantuneet vuonna 2003
I vägtrafikolyckorna dödade och skadade, alkoholfall år 2003
Persons killed or injured in accidents under the influence of alcohol in 2003

Juopunut osallinen <i>Drunken road user</i>	Kuolleita-Dödade-Killed			Loukkaantuneita-Skadade-Injured			Den berusade delaktiga
	Juopunut itse Den berusade själv <i>Drunken person himself/ herself</i>	Muu tiellä liikkuja Annan, som rört sig på väg <i>Other road user</i>	Yhteensä Totalt <i>Total</i>	Juopunut itse Den berusade själv <i>Drunken person himself/ herself</i>	Muu tiellä liikkuja Annan, som rört sig på väg <i>Other road user</i>	Yhteensä Totalt <i>Total</i>	
Henkilöauton kuljettaja - <i>Driver of passenger car</i>	40	18	58	508	447	955	Personbils- förare
Muun moottoriajoneuvon kuljettaja <i>Driver of other motor vehicle</i>	9	0	9	113	45	158	Förare av annat motorfordon
Polkupyöräilijä - <i>Cyclist</i>	3	0	3	57	8	65	Cyklist
Muun ajoneuvon kuljettaja - <i>Driver of other vehicle</i>	0	0	0	6	8	14	Förare av annat fordon
Jalankulkija - <i>Pedestrian</i>	6	0	6	83	11	94	Fotgängare
Yhteensä - Total	58	18	76	767	519	1286	Totalt

Maakunta- <i>Region</i>	Onnettomuuksia Olyckor <i>Accidents</i>	Kuolleita Dödade <i>Killed</i>	Loukkaantuneita Skadade <i>Injured</i>	Landskap
Koko maa- Whole country	993	76	1 273	Hela landet
Uusimaa	171	8	209	Nyland
Itä-Uusimaa	26	2	28	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	106	8	155	Egentliga Finland
Satakunta	55	2	69	Satakunta
Kanta Häme	27	2	41	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	74	7	98	Birkaland
Päijät-Häme	49	3	66	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	38	6	47	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	36	3	44	Södra Karelen
Etelä-Savo	33	1	39	Södra Savolax
Pohjois-Savo	45	4	52	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	22	5	24	Norra Karelen
Keski-Suomi	63	8	94	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	43	1	53	Södra Österbotten
Pohjanmaa	20	2	22	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	13	0	13	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	92	10	108	Norra Österbotten
Kainuu	17	0	20	Kajanaland
Lappi	60	4	88	Lappland
Ahvenanmaa	3	0	3	Åland

Lähteet: Tilastokeskus; SVT Liikenne ja matkailu, Tilastokeskus
Källor: Statistikcentralen; FOS Transport och turism, Statistikcentralen
Sources: Statistics Finland; OSF Transport and Tourism, Statistics Finland

31. Liikennejuopumustapaukset vuosina 1999-2003
Fall av trafiknykterhetsbrott åren 1999-2003
Cases of road temperance offences in 1999-2003

Vuosi - År Year	Rattijuopumus - Rattfylleri - Drunken driving		Yhteensä Total Total	Tuhatta 18 vuotta täyttänyttä kohti Per 1 000 invånare 18 år och däröver Per 1 000 inhabitant aged 18 years or more	100 000 moottori- ajoneuvoa kohti ¹⁾ Per 100 000 motorfordon ¹⁾ Per 100 000 motor- vehicles ¹⁾
	Rattijuopumus ja huu- maantuneena ajaminen Rattfylleri och körning under påverkan av rusmedel Driving while under the influence of alcohol or narcotics	Törkeä rattijuopumus Grovt rattfylleri Gross drunken driving			
1999	9 123	12 817	21 940	5.4	883
2000	9 400	13 383	22 783	5.6	891
2001	9 400	13 322	22 722	5.6	873
2002	9 324	13 633	22 957	5.6	864
2003	10 087	14 517	24 604	6.0	893

Maakunta Landskap Region	Rattijuopumus yhteensä Rattfylleri, totalt Drunken driving, total		Tuhatta 18 vuotta täyttänyttä kohti Per 1 000 invånare 18 år och däröver Per 1 000 inhabitant aged 18 years or more		100 000 moottori- ajoneuvoa kohti ¹⁾ Per 100 000 motorfordon ¹⁾ Per 100 000 motor vehicles ¹⁾	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Koko maa- Whole country	22 957	24 604	5.6	6.0	864	893
Uusimaa	4 472	5 271	4.3	5.0	733	832
Itä-Uusimaa	397	424	5.7	6.0	781	800
Varsinais-Suomi	2 190	2 230	6.1	6.2	893	880
Satakunta	984	1 152	5.2	6.1	733	829
Kanta-Häme	938	829	7.2	6.3	1 021	865
Pirkanmaa	1 806	2 011	5.0	5.5	778	834
Päijät-Häme	1 099	1 148	7.0	7.3	1 119	1 126
Kymenlaakso	955	997	6.4	6.7	965	972
Etelä-Karjala	725	797	6.6	7.2	993	1 056
Etelä-Savo	929	912	7.1	7.0	1 100	1 054
Pohjois-Savo	1 316	1 334	6.6	6.7	1 083	1 049
Pohjois-Karjala	875	860	6.5	6.4	996	944
Keski-Suomi	1 224	1 248	5.9	6.0	920	901
Etelä-Pohjanmaa	868	910	5.8	6.0	755	760
Pohjanmaa	450	562	3.3	4.2	443	536
Keski-Pohjanmaa	281	301	5.2	5.6	736	757
Pohjois-Pohjanmaa	1 850	1 971	6.7	7.1	1 024	1 045
Kainuu	435	416	6.3	6.1	981	914
Lappi	1 043	1 119	7.1	7.6	1 090	1 126
Ahvenanmaa	116	112	5.6	5.4	629	576

¹⁾ Autot ja moottoripyörät.- Bilor och motorcyklar.- *Automobiles and motorcycles.*

²⁾ Vesi-, ilma- tai junaliikennejuopumus. - Fylleri i sjö-, luft- eller tågtrafik. - *Waterway, air or rail traffic drunkenness.*

³⁾ Pl. liikennejuopumus moottorittomalla ajoneuvolla. - Excl. trafikfylleri med motorlöst fordon. - *Excl. drunken driving of an unpowered vehicle.*

Muut liikennejuopumusrikokset - Övriga trafikbrott
- Other offences in traffic

Muu liikennejuopumus ²⁾ Annat trafikfylleri ²⁾ Other traffic offences while intoxicated ²⁾	Kulkuneuvon luovuttaminen juopuneelle Överlämnande av fortskaffnings- medel till berusad Relinquishing a vehicle to a drunken person	Yhteensä Totalt Total
--	--	-----------------------------

589	1 971	2 560
412	2 082	2 494
497	2 045	2 542
539	2 112	2 651
463	2 192	2 655

**Liikennejuopumus-
tapaukset yhteensä
Trafikfylleri-
brott, totalt**
Offences of drunken
driving, total

24 500
25 277
25 264
25 608
27 259

**Liikennejuopumus
moottorittomalla
ajoneuvolla
Trafikfylleri med
motorlöst fordon**
Drunken driving of an
unpowered vehicle

193	1999
165	2000
159	2001
157	2002
149	2003

**Muut liikenne-
juopumusrikokset**
Övriga trafik-
fylleri-brott
Other offences of
drunken driving

2002	2003
2 651	2 655

**Liikennejuopumus-
rikokset yhteensä³⁾**
Trafikfylleri-
brott, totalt³⁾
Offences of drunken
driving, total³⁾

2002	2003
25 608	27 259

**Maakunta
Landskap
Region**

Hela landet

457	502	4 929	5 773	Nyland
65	61	462	485	Östra Nyland
217	219	2 407	2 449	Egentliga Finland
118	124	1 102	1 276	Satakunta
88	69	1 026	898	Tavastland
211	212	2 017	2 223	Birkaland
108	122	1 207	1 270	Päijänne-Tavastland
100	111	1 055	1 108	Kymmenedalen
62	75	787	872	Södra Karelen
144	119	1 073	1 031	Södra Savolax
177	147	1 493	1 481	Norra Savolax
108	101	983	961	Norra Karelen
203	138	1 427	1 386	Mellersta Finland
74	90	942	1 000	Södra Österbotten
71	79	521	641	Österbotten
23	28	304	329	Mellersta Österbotten
224	253	2 074	2 224	Norra Österbotten
78	61	513	477	Kajanaland
99	120	1 142	1 239	Lappland
24	24	140	136	Åland

Lähteet: SVT Oikeus, Tilastokeskus; SVT Liikenne ja matkailu, Tilastokeskus
Källor: FOS Rättsväsen, Statistikcentralen; FOS Transport och turism, Statistikcentralen
Sources: OSF, Justice Statistics Finland; OSF Transport and Tourism, Statistics Finland

32. Päähtyneiden säilöönotot vuosina 1994-2003
Omhändertagandena av berusade, åren 1994-2003
Number of cases taken in custody for drunkenness, in 1994-2003

Vuosi År Year	Lukumäärä Antal Number	100 000 asukasta kohti Per 100 000 invånare Per 100 000 inhabitant
1994	92 560	1 815
1995	90 519	1 769
1996	88 267	1 720
1997	83 072	1 614
1998	90 755	1 759
1999	94 134	1 820
2000	96 944	1 871
2001	95 913	1 846
2002	95 955	1 843
2003	95 275	1 825

Maakunta - Region	Lukumäärä - Antal - Number		100 000 asukasta kohti Per 100 000 invånare Per 100 000 inhabitants		Landskap
	2002	2003	2002	2003	
Koko maa- Whole country	95 955	95 275	1 843	1 825	Hela landet
Uusimaa	27 853	27 114	2 096	2 026	Nyland
Itä-Uusimaa	1 574	1 474	1 731	1 608	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	6 454	5 851	1 431	1 293	Egentliga Finland
Satakunta	3 600	3 715	1 529	1 582	Satakunta
Kanta-Häme	2 916	2 937	1 758	1 762	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	6 394	6 223	1 408	1 361	Birkaland
Päijät-Häme	4 107	3 913	2 073	1 972	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	2 786	2 922	1 497	1 574	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	2 382	2 328	1 743	1 708	Södra Karelen
Etelä-Savo	3 889	3 576	2 382	2 203	Södra Savolax
Pohjois-Savo	6 320	6 124	2 508	2 436	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	3 850	4 066	2 268	2 404	Norra Karelen
Keski-Suomi	5 731	6 389	2 162	2 401	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	2 250	2 476	1 159	1 277	Södra Österbotten
Pohjanmaa	1 500	1 651	867	954	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	1 068	1 270	1 511	1 799	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	6 912	7 155	1 868	1 924	Norra Österbotten
Kainuu	1 714	1 554	1 962	1 795	Kajanaland
Lappi	4 298	4 230	2 289	2 263	Lappland
Ahvenanmaa	356	307	1 356	1 165	Åland

Lähde: SVT Oikeus, Tilastokeskus
Källa: FOS Rättsväsen, Statistikcentralen
Source: OSF Justice, Statistics Finland

33. Väkivaltarikollisuus vuosina 1999-2003
Våldsbrott åren 1999-2003
Violent crimes in 1999-2003

	1999	2000	2001	2002	2003	Brott
Rikos - Offence						
Tappo - <i>Manslaughter</i> ¹⁾	105	109	107	87	75	Dråp ¹⁾
Murha - <i>Murder</i>	37	37	48	44	28	Mord
Tapon, murhan tai surman yritys - <i>Attempted manslaughter, murder or homicide</i>	284	333	367	372	347	Försök till dråp, mord eller dråp under förmildr- ande omständigheter
Pahoinpitely - <i>Assault and battery</i>	17 428	18 424	17 405	18 339	19 274	Misshandel
Törkeä pahoinpitely - <i>Aggravated assault and battery</i>	1 805	1 972	2 119	2 145	2 108	Grov misshandel
Lievä pahoinpitely - <i>Petty assault and battery</i>	6 990	7 424	7 805	7 538	7 480	Lindrig misshandel
Yhteensä - Total	26 649	28 299	27 851	28 525	29 312	Totalt

100 000 asukasta kohti - Per 100 000 invånare - *Per 100 000 inhabitants*

	1999	2000	2001	2002	2003	Brott
Tappo - <i>Manslaughter</i> ¹⁾	2.0	2.1	2.1	1.7	1.4	Dråp ¹⁾
Murha - <i>Murder</i>	0.7	0.7	0.9	0.8	0.5	Mord
Tapon, murhan tai surman yritys - <i>Attempted manslaughter, murder or homicide</i>	5.5	6.4	7.1	7.1	6.6	Försök till dråp, mord eller dråp under förmildr- ande omständigheter
Pahoinpitely - <i>Assault and battery</i>	337.0	355.6	335.0	352.2	369.3	Misshandel
Törkeä pahoinpitely - <i>Aggravated assault and battery</i>	34.9	38.1	40.8	41.2	40.4	Grov misshandel
Lievä pahoinpitely - <i>Petty assault and battery</i>	135.2	143.3	150.2	144.8	143.3	Lindrig misshandel
Yhteensä - Total	515.3	546.2	536.1	547.9	561.6	Totalt

¹⁾ Sisältää vuodesta 1996 lähtien myös surmat (rikoslain muutos 1.9.1995).
 Innehåller från år 1996 även dråp under förmildrande omständigheter (ändring av strafflagen 1.9.1995).
 From 1996 also includes homicides (Penal Code Amendment 1 Sept. 1995).

34. Huumausainerikollisuus vuosina 1990-2003
Narkotikabrottslighet åren 1990-2003
Drug-related criminality in 1990-2003

Vuosi År Year	Huumausainerikokset Narkotikabrott <i>Narcotics offences</i>	Huumausainetuomio päärikoksena Narkotikadom som främsta brott <i>Sentences for narcotics offence as principal offence</i>	Tuomiot, joissa vähintään yksi syyksi luettu huumausainerikos Domar där minst en anklagelse har varit ett narkotikabrott <i>Sentences incl. at least one narcotics offence</i>	Huumerikos päärikoksena istuvien vankien osuus vankilalaskennassa, % Andel fångar dömda för narkotikabrott som främsta brott i fängelseräkningen, % <i>Prisoners serving sentences primarily for drug offences according to prison census, %</i>
1990	2 270	768	1 094	3.4
1991	2 266	1 004	1 493	2.9
1992	3 074	1 466	2 040	3.6
1993	3 792	1 624	2 360	5.1
1994	5 936	1 733	2 580	6.3
1995	9 052	2 354	3 252	7.7
1996	7 868	2 877	3 829	10.7
1997	8 323	3 082	4 161	13.5
1998	9 461	3 985	4 840	15.6
1999	11 674	4 551	5 524	15.2
2000	13 445	5 813	6 789	15.5
2001	14 869	6 415	7 657 ¹⁾	18.0
2002	13 857	7 387	6 515 ¹⁾	16.7
2003	15 058	7 460	5 439 ¹⁾	17.9

1) Lukuun eivät sisälly huumausaineen käyttörikoksesta annetut rangaistumääräykset. - I siffrorna ingår inte strafforder som givits för straffbart bruk av narkotika. - *The figure does not include the summary penal judgements for drug use offences.*

Lähde: Tilastokeskus; Oikeusministeriö
 Källa: Statistikcentralen; Justitieministeriet
 Source: Statistics Finland; Ministry of Justice

35. Takavarikoidut huumausaineet, kg, vuosina 1989-2003
Narkotikabeslag, kg, åren 1989-2003
Drug seizures, kg, in 1989-2003

Vuosi År Year	Hasis Hasch Hashish	Marihuana Marihuana Marihuana	Amfetamiini Amfetamin Amphetamine	Kokaiini Kokain Cocaine	Heroini Heroin Heroin	Khat Khat Khat	LSD (kpl) LSD (stycken) LSD (number of pills)	Ekstaasi (kpl) Ecstasy (stycken) Ecstasy (number of pills)
1989	164.3	2.5	1.1	10.8	2.0	-	9	-
1990	71.2	0.6	1.4	0.0	0.0	-	39	-
1991	101.3	6.0	5.3	38.1	0.7	39.4	27	-
1992	43.9	3.7	11.6	0.1	1.9	12.6	337	-
1993	117.1	1.2	18.7	0.0	0.7	23.9	29	18
1994	64.3	4.4	9.1	0.0	1.6	88.2	2541	-
1995	146.7	4.3	19.5	0.0	16.1	68.1	500	3750
1996	99.4	3.5	22.4	0.1	6.5	264.5	41	1011
1997	197.7	12.1	22.2	0.1	2.4	249.0	323	3062
1998	161.0	8.0	24.8	2.0	2.0	104.0	301	3320
1999	492.3	18.2	n.72	1.7	2.9	374.1	50	17665
2000	196.5	13.8	n.78	38.6	6.0	348.4	2355	87393
2001	566.6	13.7	149.7	7.3	7.9	624.1	49	82900
2002	482	32	129	0.4	3	1039	4680	45100
2003	423	45	114.6	1.1	1.6	1879.4	1460	35216

Lähde: Keskusrikospoliisi. - Källa: Centralkriminalpolisen. - Source: Finnish National Bureau of Investigation.

36. Tullin takavarikoiman alkoholin ja pirtun (litraa) määrä vuosina 1995-2003
Tullbeslagen av alkohol- och sprit (liter) åren 1995-2003
Alcohol and spirit seizures by Customs (litres) in 1995-2003

Vuosi År Year	Alkoholijuomat Alkoholdrycker Alcoholic beverages	Pirtu Sprit Spirit	Yhteensä Totalt Total
litraa - liter - litres			
1995	83000	100000	183000
1996	41620	43895	85515
1997	41927	694820	736747
1998	29783	51259	81042
1999	39725	72171	111896
2000	27299	95211	122510
2001	38789	58184	96973
2002	35394	31018	66412
2003	44349	28260	72609

Lähde: Tullihallitus - Källa: Tullstyrelsen - Source: National Board of Customs

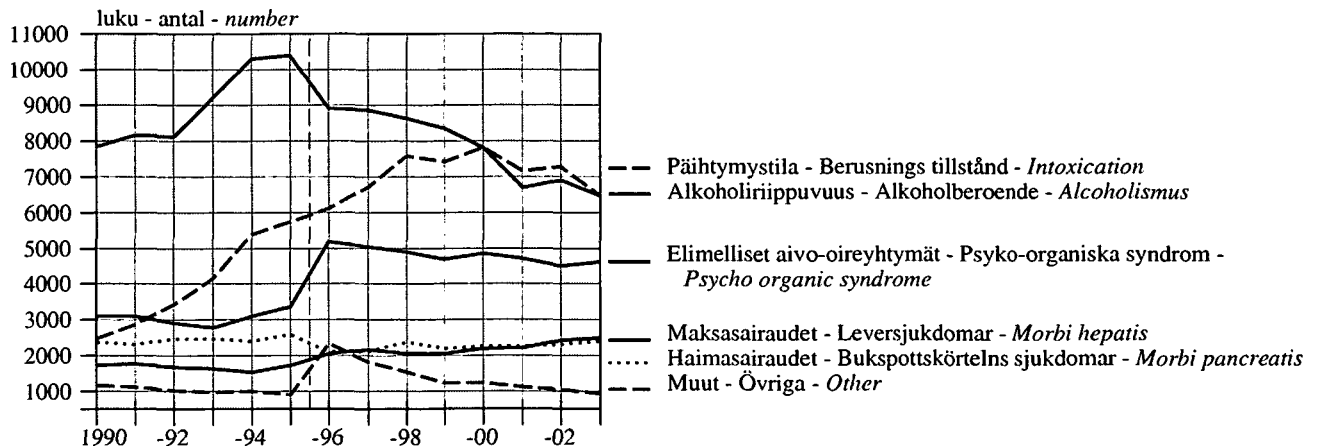
37. Alkoholilainsäädäntöä vastaan tehdyt rikokset vuosina 1999-2003
Brott mot alkohollagstiftningen åren 1999-2003
Offences against the Alcohol Act in 1999-2003

	1999	2000	2001	2002	2003	
Rikos- <i>Offence</i>						Brott
Alkoholipitoisen aineen luvaton- <i>Illicit</i> valmistus- <i>distillation of alcohol</i>	243	167	167	133	148	Olovlig tillverkning av alk.haltigt ämne
välittäminen- <i>traffic in alcohol</i>	619	688	646	543	569	förmedling
maahantuonti- <i>import</i>	11	65	64	31	21	införsel
hallussapito ja kuljetus- <i>possession</i> and transport	3 298	2 938	3 035	2 428	2 078	innehav och transport
Muut alkoholilakirikokset- <i>Other offences</i> against the Alcohol Act	202	209	234	196	178	Övriga brott mot alkohollagen
Yhteensä-<i>Total</i>	4 373	4 067	4 146	3 331	2 994	Totalt
Tullin tietoon tulleet tullirikokset- <i>Customs offences known to the customs</i> alkoholipitoisen aineen salakuljetus- <i>smuggling of alcoholic substances</i>	2 306	2 494	2 070	2 873	2 030	Tullbrott som kommit till tullens kännedom smuggling av alkoholhaltiga ämnen
Tapatumakertoja - Antal tillfälle - <i>Number of events</i>						
Alkoholipitoisen aineen luvaton- <i>Illicit</i> valmistus- <i>distillation of alcohol</i>	2 419	488	483	307	378	Olovlig tillverkning av alk.haltigt ämne
välittäminen- <i>traffic in alcohol</i>	5 213	4 208	5 015	2 409	1 503	förmedling
maahantuonti- <i>import</i>	126	78	65	44	25	införsel
hallussapito ja kuljetus- <i>possession</i> and transport	13 537	3 457	3 675	2 828	2 153	innehav och transport
Muut alkoholilakirikokset- <i>Other offences</i> against the Alcohol Act	247	517	241	207	195	Övriga brott mot alkohollagen
Yhteensä-<i>Total</i>	21 542	8 748	9 479	5 795	4 254	Totalt

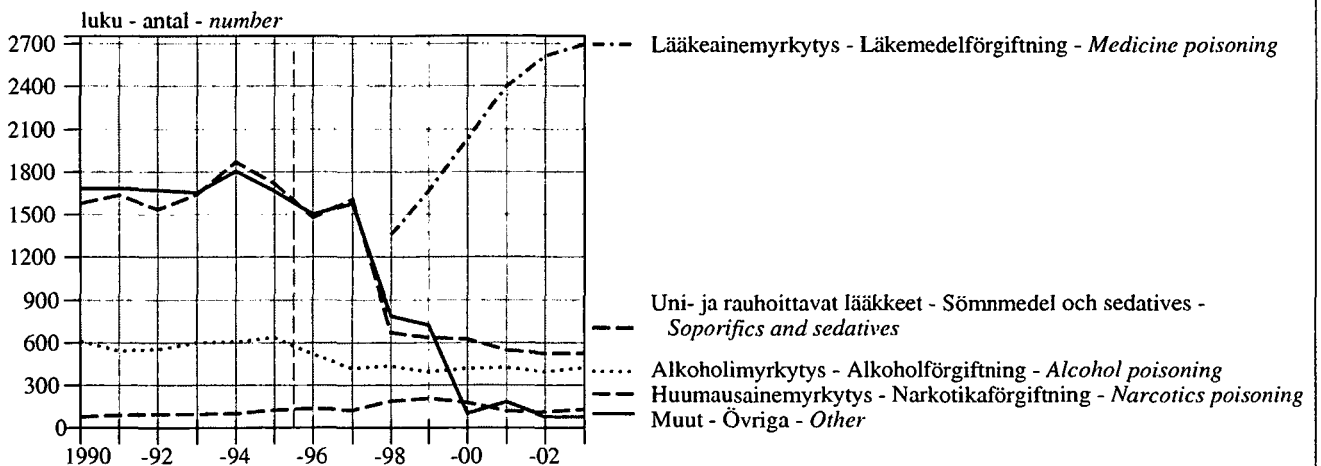
Lähteet: Tilastokeskus; SVT Oikeus, Tilastokeskus
Källor: Statistikcentralen; FOS Rättsväsen, Statistikcentralen
Sources: Statistics Finland; OSF Justice, Statistics Finland

Kuvio 13. Hoitojaksot sairaaloiden vuodeosastoilla vuosina 1990-2003
Figur 13. Vårdperioderna i sjukhusens bäddavdelningar åren 1990-2003
Figure 13. Hospital inpatient care periods in 1990-2003

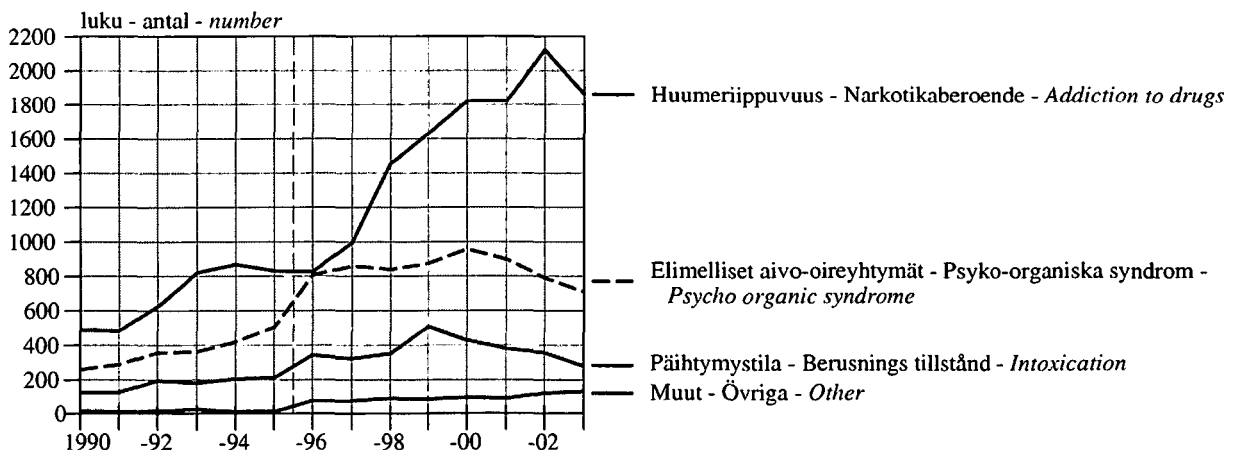
Alkoholisairaudet - Alkoholbetingade sjukdomar - Alcohol-related illnesses
päädiagnoosina - huvuddiagnos - primary diagnos

Myrkytykset - Förgifningar - Poisonings
päädiagnoosina - huvuddiagnos - primary diagnos

Huumesairaudet - Narkotiska sjukdomar - Drug-related illnesses
päädiagnoosina - huvuddiagnos - primary diagnos

Vuonna 1996 tautiluokituksen muutos. - Revirerade klassifikation av sjukdomar 1996. - The revised classification of Diseases 1996.

38. Alkoholisairauksien hoitajaksot vuosina 1994-2003
Alkoholbetingade sjukdomar, vårdfall åren 1994-2003
Alcohol-related illnesses, hospital care periods in 1994-2003

Vuosi År Year	Alkoholi- riippuvuus Alkohol- beroende <i>Alcoholismus</i>	Alkoholin aiheut- tamatt elimelliset aivo-oireyhtymät ja käyttäytymis- häiriöt Alkoholförorsakade psykoorganiska syndrom <i>Alcohol psychos</i>	Alkoholi- myrkytys Alkohol- förgiftning <i>Alcohol poisoning</i>	Alkoholin aiheuttamat maksasairaudet Alkoholför- orsakade leversjukdomar <i>Morbi hepatis ex usu alcoholica</i>	Alkoholin aiheuttamat kardiomyopatia Alkoholför- orsakade kardiomyopati <i>Cardiomyopathia ex usu alcoholica</i>	Alkoholin aiheuttamat haimasairaudet Alkoholför- orsakade bukspottskörteln sjukdomar <i>Morbi pancreatis ex usu alcoholica</i>
---------------------	--	---	--	---	--	---

Alkoholisairaus pääsairautena - Alkoholsjukdom som huvuddiagnos - *An alcohol-related illness as the primary illness*

ICD-9	(303)	(291)	(980)	(5710A-5713X)	(4255A)	(5770D-F,5771C-D)
ICD-10	(F10.2)	(F10.3-9)	(T51)	(K70)	(I42.6)	(K86.0)
1994	10 309	3 106	608	1 548	55	2 408
1995	10 402	3 365	636	1 731	76	2 584
1996	8 908	5 176	516	2 047	87	2 096
1997	8 860	5 037	420	2 162	57	2 131
1998	8 623	4 893	435	2 048	70	2 382
1999	8 354	4 678	397	2 043	74	2 189
2000	7 816	4 852	421	2 185	46	2 267
2001	6 702	4 702	426	2 221	32	2 263
2002	6 895	4 510	396	2 416	30	2 311
2003 ¹⁾	6 464	4 620	427	2 491	31	2 404

Alkoholisairaus pää- tai sivusairautena - Alkoholsjukdom som huvud- eller bidragande diagnos -
An alcohol-related illness as the primary or secondary illness

ICD-9	(303)	(291)	(980)	(5710A-5713X)	(4255A)	(5770D-F,5771C-D)
ICD-10	(F10.2)	(F10.3-9)	(T51)	(K70)	(I42.6)	(K86.0)
1994	14 949	3 393	676	2 174	103	2 544
1995	15 182	3 664	723	2 348	118	2 733
1996	12 291	5 760	595	2 584	131	2 203
1997	12 301	5 672	462	2 675	92	2 224
1998	12 374	5 499	469	2 668	102	2 480
1999	11 879	5 277	430	2 587	107	2 297
2000	11 960	5 523	470	2 872	89	2 385
2001	10 623	5 404	461	2 931	68	2 384
2002	10 739	5 191	441	3 207	63	2 448
2003 ¹⁾	10 144	5 320	457	3 264	72	2 532

1) Ennakkotieto - Förhandsuppgift - *Advance information.*

Vuonna 1996 tautiluokituksen muutos. - Revirerad klassifikation av sjukdomar 1996. - *The revised Classification of Diseases 1996.*

Lähde: Hoitoilmoitusrekisteri HILMO, Stakes - Källa: Vårданmälningsregister HILMO, Stakes - *Source: Care register HILMO, STAKES*

Alkoholin aiheuttama mahakatarri Alkoholiför- orsakade gastrit <i>Gastris ex usu alcoholica</i>	Alkoholi- päähtymystila Alkohol- berusnings- tillstånd <i>Alcohol-related state of intoxication</i>	Äidin alkoholin- käytön vaikutus sikiöön Effekt av moderns alkoholbruk på fostret <i>Foetal effects from alcohol use during pregnancy</i>	Muut alkoholi- sairaudet Övriga alkoholbetingade sjukdomar <i>Other alcohol- related illnesses</i>	Yhteensä Totalt <i>Totalt</i>	100 000 asukasta kohden Per 100 000 invånare <i>Per 100,000 inhabitant</i>	Vuosi År Year
(5353A)	(3050A)	(7607A,6484A)	(2650A,3575A,5307, 6484A,7607A)			
(K29.2)	(F10.0-.1)	(O35.4,Q86.0, P04.3)	(E24.4,E52,G31.2, G62.1,G72.1,Z50.2, Z71.4,Z72.1,R78.0)			
488	5 379	53	402	24 356	477.7	1994
380	5 737	37	412	25 360	495.6	1995
441	6 115	58	1 735	27 179	529.6	1996
384	6 717	48	1 319	27 135	527.2	1997
315	7 583	43	1 099	27 491	532.8	1998
246	7 411	61	862	26 315	508.9	1999
186	7 824	51	963	26 611	513.6	2000
193	7 155	36	853	24 583	473.2	2001
159	7 281	35	831	24 864	477.6	2002
145	6 464	29	736	24 491	469.2	2003 ¹⁾
(5353A)	(3050A)	(7607A,6484A)	(2650A,3575A,5307, 6484A,7607A)			
(K29.2)	(F10.0-.1)	(O35.4,Q86.0, P04.3)	(E24.4,E52,G31.2, G62.1,G72.1,Z50.2, Z71.4,Z72.1,R78.0)			
521	6 728	92	527	31 707	621.9	1994
406	7 164	66	526	32 930	643.6	1995
468	7 750	89	2 121	33 992	662.3	1996
402	8 370	74	1 617	33 889	658.4	1997
343	9 531	74	1 553	34 961	677.6	1998
278	9 410	88	1 162	33 515	648.1	1999
213	10 094	96	1 252	34 954	674.6	2000
212	9 712	81	1 115	32 991	635.1	2001
176	9 881	62	1 107	33 315	639.9	2002
157	9 777	63	1 048	32 834	629.0	2003 ¹⁾

39. Huumesairauksien hoitojaksot vuosina 1994-2003
Narkotikarelaterade sjukdomar, vårdfall åren 1994-2003
Drug-related illnesses, care periods in 1994-2003

Vuosi År Year	Päihtymystilat Berusnings- tillstånd <i>Intoxication</i>	Huumeiden aiheut- tamatt elimelliset aivo-oireyhtymät Narkotikaförorsakade psyko-organiska syndrom <i>Drug-psychosis</i>	Huumeriippuvuus Narkotikaberoende - Addiction to drugs Huumaussaineet Narkotika <i>Narcotic</i>	Uni- ja rauhoittavat lääkkeet Sömnmedel och sedativa <i>Soporifics and sedatives</i>	Muut Övriga <i>Other</i>
ICD-9	(3052A - 3059X)	(292)	(3040A, 3042A-3045A)	(3041A)	(3046A, 3049X)
ICD-10	(F11.0-1 - F16.0-1, F18.0-1, F19.0-1)	(F11.3-9 - F16.3-9, F18.3-9, F19.3-9)	(F11.2 - F12.2, F14.2 - F16.2)	(F13.2)	(F18.2, F19.2)

Huumesairaus pääsairautena - Narkotikabetingade sjukdom som huvuddiagnos - *An Drug-related illness as the primary illness*

1994	203	416	307	301	260
1995	206	501	285	271	273
1996	342	802	291	224	311
1997	318	857	383	207	404
1998 ¹⁾	350	838	560	282	614
1999	508	873	721	283	626
2000	427	956	935	250	638
2001	377	897	939	268	614
2002	355	790	1 097	282	746
2003 ²⁾	276	706	943	281	638

**Huumesairaus pää- tai sivusairautena - Narkotikabetingadesjukdom som huvud- eller bidragande diagnos -
*A drug-related illness as the primary or secondary illness***

1994	361	497	477	805	582
1995	347	598	572	840	569
1996	622	1 092	459	679	525
1997	597	1 067	529	559	719
1998 ¹⁾	648	1 016	714	753	1 035
1999	854	1 046	937	711	1 087
2000	806	1 158	1 209	729	1 300
2001	803	1 126	1 205	727	1 206
2002	743	972	1 358	705	1 450
2003 ²⁾	693	849	1 239	686	1 368

Vuonna 1996 tautiluokituksen muutos. - Revirerad klassifikation av sjukdomar 1996. - *The revised Classification of Diseases 1996.*

1) Vuonna 1998 lääkeainemyrkytysten koodaus muuttui.- År 1998 förändrades förgiftningskoder för läkemedel.-
In 1998 drug-related poisoning codes changed.

2) Ennakkotieto - Förhandsuppgift - *Advance information.*

Lähde: Hoitoilmoitusrekisteri HILMO, Stakes - Källa: Vårdenmälningsregister HILMO, Stakes - *Source: Care register HILMO, STAKES.*

Myrkytykset Förgiftningar - <i>Poisonings</i>			Muut Övriga <i>Other</i>	Yhteensä Totalt <i>Total</i>	Vuosi År <i>Year</i>
Huumausaineet Narkotika <i>Narcotic</i>	Uni- ja rauhoit- tavat lääkkeet Sömnmedel och sedativa <i>Soporifics and sedatives</i>	Muut Övriga <i>Other</i>			
(9650,9658X,9685A, 9696,9697,9701A)	(967,9694A-9695X)	(9651A-9657A,9659X) 9690A,9691A-9693X 9698X-9699X)	(7607X,6283A, 6483A,E940B)		
(T40.0-9,T43.6, T50.7)	(T42.3-4,T42.6-7)	(T39,T43.0-5, T43.8-9,T52)	(F55,R78.1-5,Z50.3, Z71.5,Z72.2,O35.5, P04.4,P96.1,X40-X42)		
101	1 871	1 804	11	5 274	1994
128	1 717	1 664	13	5 058	1995
135	1 475	1 498	76	5 154	1996
126	1 604	1 577	78	5 554	1997
191	668	785 (1 362)	90	5 740	1998 ¹⁾
209	633	725 (1 665)	84	6 327	1999
178	626	100 (2 030)	95	6 235	2000
122	545	182 (2 404)	91	6 439	2001
117	523	79 (2 612)	121	6 722	2002
129	523	79 (2 712)	130	6 417	2003 ²⁾
115	2 118	2 059	289	7 303	1994
141	1 911	1 909	221	7 108	1995
154	1 623	1 675	164	6 993	1996
147	1 728	1 753	177	7 276	1997
205	745	855 (1 432)	146	7 549	1998 ¹⁾
224	680	758 (1 770)	146	8 213	1999
193	691	113 (2 160)	175	8 534	2000
131	602	197 (2 521)	176	8 694	2001
135	595	92 (2 807)	214	9 071	2002
150	595	89 (2 880)	273	8 822	2003 ²⁾

40. Päihdesairauksien hoitajakset ikäryhmittäin vuonna 2003
Rusmedelssjukdomar, vårdfall enligt åldersgrupp år 2003
Alcohol- and drugrelated illness, hospital care periods by age group in 2003

Ikäryhmä- Åldersgrupp- Age group	Alkoholi Alcohol <i>Alcohol</i>		Huumaussaineet Narkotika <i>Drugs</i>		Lääkeaineet Läkemedel <i>Medicin</i>		Muut Övriga <i>Other</i>		Yhteensä Totalt <i>Total</i>
	lkm antal <i>number</i>	%	lkm antal <i>number</i>	%	lkm antal <i>number</i>	%	lkm antal <i>number</i>	%	%
Päädiaagnosi - Huvuddiagnos - Primary diagnosis									
- 14	232	0.9	5	0.3	71	3.2	118	4.4	1.4
15 - 19	295	1.2	129	8.4	152	6.9	197	7.4	2.5
20 - 24	404	1.6	508	33.1	391	17.7	248	9.3	5.0
25 - 34	1 757	7.2	552	36.0	562	25.4	483	18.1	10.9
35 - 44	5 499	22.5	209	13.6	455	20.6	629	23.6	22.0
45 - 54	8 487	34.7	60	3.9	332	15.0	554	20.7	30.5
55 - 64	5 051	20.6	27	1.8	113	5.1	215	8.1	17.5
65 -	2 766	11.3	45	2.9	136	6.1	226	8.5	10.3
Yhteensä - Totalt Total	24 491	100.0	1 535	100.0	2 212	100.0	2 670	100.0	100.0
Miehet - Män - <i>Men</i>	19 470	79.5	1 025	66.8	1 091	49.3	1 423	53.3	74.4
Naiset - Kvinnor - <i>Women</i>	5 021	20.5	510	33.2	1 121	50.7	1 247	46.7	25.6

Lähde: Hoitoilmoitusrekisteri HILMO, Stakes. - Källa: Vårданmälningsregister HILMO, Stakes. - Source: Care register HILMO, STAKES.

41. HIV-tartunnat sekä suonensisäisen huumeiden käytön välityksellä saatujen tartuntojen osuus vuosina 1996-2003
HIV-smittade och andel av smittade via intravenöst narkotikabruk åren 1996-2003
HIV-notifications and proportion of intravenous drug use transmission in 1996-2003

	Ilmoitettuja HIV-tartuntoja HIV-anmälningar <i>HIV-notifications</i>	Suonensisäinen huumeiden käyttö tartuntatapana Intravenöst narkotikabruk som smittovägen <i>Intravenous drug use as source of infection</i>
	Lkm-Antal-Number	%
1996	69	1
1997	71	0
1998	81	24
1999	143	60
2000	145	38
2001	128	38
2002	131	20
2003	132	17

Lähde: Kansanterveyslaitos.-Källa: Folkhälsoinstitutet.-Source: National Public Health Institute.

42. Päihdehuollon erityispalvelut vuosina 1999-2003
Missbrukarvården åren 1999-2003
Services for substance abusers in 1999-2003

	1999	2000	2001	2002	2003	
A-Klinikat - A-Kliniker - A-Clinics						
Toimipisteitä - <i>Number of clinics</i>	72	74	75	77	75	Verksamhetsställen
Asiakkaita vuoden aikana - <i>Customers during the year</i>	39 319	41 761	42 025	42 103	42 109	Klienter under året
Käyntikertoja - <i>Visits</i>	345 946	352 918	362 179	394 340	392 306	Besök
Nuorisosaemat - Ungdomsstationer - Center for young abusers						
Toimipisteitä - <i>Number of clinics</i>	9	12	14	15	17	Verksamhetsställen
Asiakkaita vuoden aikana - <i>Customers during the year</i>	4 049	4 392	4 869	5 281	5 149	Klienter under året
Käyntikertoja - <i>Visits</i>	34 055	32 741	46 277	48 888	51 332	Besök

Lähde: A-klinikkasäätiö - Källa: A-klinikstiftelsen - *Source: A-Clinic Foundation*

Asumispalvelut¹⁾ - Boendeservicen - Housing services

Hoitovuorokausia - <i>Bed-days</i>	501 885	504 565	493 230	503 237	492 425	Vårddygn
Asiakkaita vuoden aikana - <i>Customers during the year</i>	4 268	3 833	3 705	3 994	3 960	Klienter under året

Ensisuojat¹⁾ - Natthärbärgen - First-stage homes

Hoitovuorokausia - <i>Bed-days</i>	59 883	70 872	59 729	67 539	70 311	Vårddygn
Asiakkaita vuoden aikana - <i>Customers during the year</i>	1 161	1 090	1 006	1 113	1 421	Klienter under året

Lähde: Kuntien talous- ja toimintatilasto, Tilastokeskus, SOTKA

Källa: Statistik över kommunernas ekonomi och verksamhet, Statistikcentralen, SOTKA

Source: Statistics on Municipal Finances and Activities, Statistics Finland, SOTKA

**Katkaisuhoitoasemat ja kuntoutuslaitokset²⁾ - Akutvårdsstationer och rehabiliteringsanstalter -
- Detoxification and rehabilitation centres**

Toimipisteitä - <i>Number of clinics</i>	47	47	52	60	62	Verksamhetsställen
Asiakkaita vuoden aikana - <i>Customers during the year</i>	11 735	11 209	11 424	11 210	11 259	Klienter under året
Hoitovuorokausia - <i>Bed-days</i>	268 643	278 473	320 260	311 367	325 610	Vårddygn

Lähde: Hoitoilmoitusrekisteri HILMO - Källa: Vårdanmälningsregister HILMO - *Source: Care register HILMO, Stakes*

¹⁾ Kuntien kustantamat palvelut. - Kommunernas bekostade service. - *Services paid by municipalities.*

²⁾ Päihdehuollon laitoksiksi (katkaisuhoitoasemat ja kuntoutuslaitokset) määritellään tässä Kelan kuntoutusraahan oikeuttavat laitokset ja kaikki katkaisuhoitoasemat.

Definition för institutioner för missbrukarvård som används här: institutioner som berättigar till FPA:s rehabiliteringspenning samt alla akutvårdsstationer.

Institutions providing care for substance abusers: facilities which provide care on the basis of rehabilitation benefits granted by the Social Insurance Institution and all detoxification centres.

43. Päihdehuollon laitoksissa¹⁾ hoidetut asiakkaat vuonna 2003
Klienter i anstalter för missbrukare¹⁾ år 2003
Clients in institutional care for substance abusers¹⁾ in 2003

Ikäryhmä - Age group	Asiakkaita vuoden aikana - Klienter under året - Customers during the year		Åldersgrupp
	Lkm - Antal - Number	%	
- 19	336	3.0	- 19
20 - 24	831	7.4	20 - 24
25 - 29	865	7.7	25 - 29
30 - 34	946	8.4	30 - 34
35 - 44	3076	27.3	35 - 44
45 - 54	3444	30.6	45 - 54
55 - 64	1443	12.8	55 - 64
65 -	318	2.8	65 -
Yhteensä - Total	11259	100.0	Totalt
Miehet - Men	8472	75.2	Män
Naiset - Women	2787	24.8	Kvinnor

44. Hoitojaksot päihdehuollon laitoksissa¹⁾ vuonna 2003
Vårdperioder i anstalter för missbrukare¹⁾ år 2003
Care periods in institutional care for substance abusers¹⁾ in 2003

Jakson pituus - Length of period	Hoitojaksot vuoden aikana ²⁾ Vårdperioder under året ²⁾ Care periods during the year ²⁾		Periodens längd
	Lkm - Antal - Number	%	
Alle 8 vrk - under 8 days	13595	61.4	Under 8 dygn
8-14 vrk - 8-14 days	3468	15.6	8-14 dygn
15-30 vrk - 15-30 days	2832	12.8	15-30 dygn
31-60 vrk - 31-60 days	1279	5.8	31-60 dygn
61-90 vrk - 61-90 days	348	1.6	61-90 dygn
yli 90 vrk - over 90 days	632	2.8	Över 90 dygn
Yhteensä - Total	22154	100.0	Totalt

¹⁾ Päihdehuollon laitoksiksi määritellään tässä Kelan kuntoutusraahan oikeuttavat laitokset ja kaikki katkaisuhuitoasemat. Enligt här använd definition är institutioner för missbrukarvård: institutioner som berättigar till FPA:s rehabiliteringspenning samt alla akutvårdsstationer.

Institutions providing care for substance abusers: facilities which provide care on the basis of rehabilitation benefits granted by the Social Insurance Institution and all detoxification centres.

²⁾ Päätyneet hoitojaksot - Avslutade vårdperioder - Discharges care periods.

45. Päihdehuollon huumeasiakkaiden päihteiden käyttö vuosina 2000-2003
Missbrukarvårdsklienternas bruk av berusningsmedel åren 2000-2003
Drugs used by clients visiting substance abuse clinics in 2000-2003

Huumeiden käytön vuoksi päihdepalveluihin hakeutuneiden asiakkaiden päihteiden käyttö
Narkotikabruk bland klienter som sökt sig till missbrukarvård på grund av drogbruk
Drug use among clients visiting services for substance abusers on account of drug use

Päihderyhmä <i>Drug group</i>	Ensisijainen päihde Primär rusmedel <i>Primary drug</i>				Pää- tai 2.-3. lisäpäihde Primär eller 2.-3. bidragande rusmedel <i>Primary or secondary 2nd or 3rd drug</i>				Rusmedels- grupp
	%				%				
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003	
Opiaatit - <i>Opiates</i>	29	28	28	31	38	40	39	43	Opiat
Heroini - <i>Heroin</i>	20	13	6	3					Heroin
Buprenorfiini - <i>Buprenorphine</i>	7	12	20	24					Buprenorfin
Muu opiaatti - <i>Other opiates</i>	2	3	3	4					Annat opiat
Stimulantit - <i>Stimulants</i>	28	26	28	28	56	55	58	57	Stimulanter
Kannabis - <i>Cannabis</i>	17	20	18	16	59	62	60	58	Cannabis
Hypnootit, sedatiivit - <i>Hypnotics, sedatives</i>	5	6	5	6	27	30	32	36	Sömnmedel, sedativa
Alkoholi (sekakäyttö) - <i>Alcohol (mixed use)</i>	18	19	20	19	37	40	42	40	Alkohol (blandad användning)
Ei tietoa - <i>No information</i>	3	1	-	-	-	-	-	-	Ingen uppgift

Huumeiden käytön vuoksi päihdepalveluihin hakeutuneiden asiakkaiden ongelmapäihde vuonna 2003
Primär rusmedel bland klienter som sökt sig till missbrukarvård på grund av drogbruk år 2003
Primary drug among clients visiting services for substance abusers on account of drug use in 2003

Sijaluku Ordning Order	Opiaatit Opiat <i>Opiates</i>	Stimulantit Stimulanter <i>Stimulants</i>	Kannabis Cannabis <i>Cannabis</i>	Hypnootit, sedatiivit <i>Hypnotics, sedatives</i>	Alkoholi Alkohol <i>Alcohol</i>	Muut Övriga <i>Other</i>	Yhteensä Totalt <i>Total</i>
%							
1.	31	28	16	6	19	-	100
2.	12	18	26	19	13	1	89
3.	8	15	16	14	9	1	63
4.	5	8	6	8	5	1	35
5.	4	4	3	3	3	-	19

(Jatk. - forts. - cont.)

(Jatk. - forts. - cont.)

Ensisijainen päihde ikäryhmittäin vuonna 2003 - Primär rusmedel enligt åldersgrupp år 2003 -
Primary drug by age group in 2003

Ikäryhmä Åldersgrupp Age group	Opiaatit Opiat Opiates	Stimulantit Stimulanter Stimulants	Kannabis Cannabis Cannabis	Hypnootit, sedatiivit Hypnotics, sedatives	Alkoholi Alkohol Alcohol	Kaikki asiakkaat ¹⁾ Alla klienter ¹⁾ All clients ¹⁾
	%					
-14	0	0	1	0	1	0
15-19	6	13	40	10	23	17
20-24	37	34	35	27	22	33
25-29	28	21	14	14	17	21
30-34	15	14	5	13	11	12
35-39	7	9	3	13	11	8
40-44	4	5	2	7	7	4
45-	4	4	1	16	7	5
Yhteensä - Totalt <i>Total</i>	100	100	100	100	100	100

Pääasiallisesti suonensisäisesti ko. ainetta käyttävät vuonna 2003 - Använt drogen huvudsakligen intravenöst år 2003
Persons who have used the drug mainly intravenously in 2003

%	87	79	-	4	-	49
---	----	----	---	---	---	----

1) Sisältää em. päihderyhmien lisäksi myös hallusinogeenit, liuottimet ja muut huumeet.
Inbegriper utöver de ovannämnda grupperna av berusningsmedel även hallucinogener, lösningsmedel och övriga narkotika.
In addition to the above drug groups includes hallucinogens, solvents and other drugs.

Lähde: Vuosittainen otantaan perustuva huumehoidon tietojärjestelmä - Källa: Informationssystemet för narkomanvården som bygger på årlig sampling - Source: Annual sample based on the Drug Treatment Information System of STAKES

46. Kodin ulkopuolelle sijoitetut sekä avohuollon piirissä olleet lapset ja nuoret vuonna 1995-2003
Barn och unga som placerats utom hemmet och i öppenvården under åren 1995-2003
Children and young people placed outside their home and in open care in 1995-2003

Vuosi År Year	Kodin ulkopuolelle sijoitetut Barnskydds barn Placements outside home	Avohuollon piirissä I öppenvård In open care
1995	10 697	30 686
1996	11 124	33 269
1997	11 764	35 809
1998	12 010	39 666
1999	12 224	43 679
2000	12 835	49 351
2001	13 453	49 610
2002	14 164	54 384
2003	14 392	56 379

Lähde: Källa: Source: Stakes

47. Alkoholisairauksien perusteella myönnettyt, vuoden lopussa voimassa olevat työkyvyttömyyseläkkeet vuosina 1999-2003

På grund av alkoholbetingade sjukdomar beviljade, vid årslutet gällande pensionerna för arbetsoförmåga åren 1999-2003

Disability pensions effective at the end of the year, granted on the grounds of alcohol-related illnesses in 1999-2003

Vuosi År Year	Alkoholin aiheut- tamät elimelliset aivo-oireyhtymät ja käyttäytymisen häiriöt Alkohol- försorsakade psyko-organiska syndrom och Syndromata psyc- hoorganica ex usu alcoholica	Alkohol- myrkytys Alkohol- förgiftning Alcohol poisoning	Krooniset maksasairaudet ja maksakirroosi Kroniska lever- sjukdomar och levercirrhos Morbi hepatis chronici et cirrhosis hepatis	Haiman sairaudet Bukspott- körtelsjukdomar Illnesses of the pancreas	Muut alkoholi- sairaudet Övriga alkohol- betingade sjukdomar Other alcohol- related illnesses	Yhteensä Totalt Total	Osuus voimassa olevista työkyvyt- tömyyseläkkeistä Andel av alla gällande pensioner för arbetsoförmåga Percentage of all effective disability pensions
---------------------	---	---	---	---	--	-----------------------------	--

ICD-9 ICD-10	(303,291) (F10)	(980) (T51)	(571) (K70)	(577) (K86)	(Z50,Z71,Z72)	%
-----------------	--------------------	----------------	----------------	----------------	---------------	---

Kansaneläkelaitoksen myöntämät eläkkeet, joissa esiintyy alkoholisairaus. - Av Folkpensionsanstalten beviljade pensioner med alkoholsjukdom som grund. - Pensions granted by Social Insurance Institution listing an alcohol-related illness.

1999	8 143	10	382	204	4	8 743	3.7
2000	8 372	13	366	184	3	8 938	4.1
2001	7 455	13	271	135	3	7 877	5.2
2002	7 974	18	304	145	4	8 445	5.6
2003	8 698	16	316	157	3	9 190	6.1

Näistä alkoholisairaus pääsairautena. - Varav med alkoholsjukdom som huvuddiagnos. - As above, with an alcohol-related illness as the primary illness.

1999	3 114	8	266	135	0	3 523	1.5
2000	3 113	10	250	119	0	3 492	1.6
2001	2 747	10	176	86	0	3 019	2.0
2002	2 872	11	185	89	0	3 157	2.1
2003	3 004	10	185	97	0	3 296	2.2

Yksityisen ja julkisen sektorin työeläkkeet¹⁾, joissa esiintyy alkoholisairaus. - Arbetspensioner i den privata och den offentliga sektorn¹⁾ med alkoholsjukdom som grund. - Employment pensions in the private and public sectors¹⁾ listing an alcohol-related illness.

1999	7 564	6	430	220	7	8 227	3.6
2000	7 875	9	419	207	14	8 524	3.9
2001	8 207	11	409	220	14	8 861	4.1
2002	8 620	12	394	224	20	9 270	4.3
2003	9 347	12	401	230	21	10 011	4.6

Näistä alkoholisairaus pääsairautena. - Varav med alkoholsjukdom som huvuddiagnos. - As above, with an alcohol-related illness as the primary illness.

1999	3 585	6	324	164	2	4 081	1.8
2000	3 698	9	315	156	7	4 185	1.9
2001	3 851	10	296	166	7	4 330	2.0
2002	4 107	10	277	160	11	4 565	2.1
2003	4 508	9	285	169	9	4 980	2.3

Luvuissa on mukana varsinaiset työkyvyttömyyseläkkeet ja yksilölliset varhaiseläkkeet. - I siffrorna ingår egentliga invalidpensioner och individuella förtidspensioner. - The figures include actual disability pensions and individual early retirement pensions.

¹⁾ Henkilöt ovat suurimmalta osin samat kuin Kansaneläkelaitoksen sarjassa. - Personer är till största delen desamma som i Folkpensionsanstaltens serie. - Persons are mostly the same as those in the series of Social Insurance Institution.

Lähde: Kansaneläkelaitos ja Eläketurvakeskus - Källa: Folkpensionsanstalten och Pensionsskyddscentralen - Source: Social Insurance Institution of Finland and Finnish Centre for Pensions

48. Huumesairauksien perusteella myönnetty, vuoden lopussa voimassa olevat työkyvyttömyyseläkkeet vuosina 1999-2003

På grund av narkotikabetingade sjukdomar beviljade, vid årslutet gällande pensionerna för arbetsoförmåga åren 1999-2003

Disability pensions effective at the end of the year, granted on the grounds of drug-related illnesses in 1999-2003

Vuosi År Year	Huumeiden aiheuttamat elimelliset aivo-oireyhtymät ja käyttäytymisen häiriöt - Psykiska störningar och beteende störingar orsakade av drog <i>Psycho-organic syndrome induced by drugs</i>	Huumeiden aiheuttamat elimelliset aivo-oireyhtymät Narkotikaförorsakade psykoorganiska syndrom <i>Psycho-organic syndrome induced by drugs</i>	Huume-riippuvuus Narkotika-beroende <i>Addiction to drugs</i>	Päihtymystilat/ tupakka-riippuvuus Berusnings-tillstånd/ tobaks-beroende <i>Intoxication/ addiction to tobacco</i>	Myrkytykset, muut huumesairaudet Förgiftningar, övriga narkotikabetingade sjukdomar <i>Poisonings, other drug-related illnesses</i>	Yhteensä Totalt Total
ICD-9		(292)	(304)	(305)	(965,967,969,982)	
ICD-10	F11,F16) F18,F19)				(T39,T40,T42,T43 T50,T52,R78,F55)	

Kansaneläkelaitoksen myöntämät eläkkeet, joissa esiintyy huumesairaus. - Av Folkpensionsanstalten beviljade pensioner med narkotikasjukdom som grund. - *Pensions granted by Social Insurance Institution listing an drug-related illness*

1999	230	78	309	21	61	699
2000	328	73	287	19	58	765
2001	419	41	206	11	27	704
2002	560	42	186	9	29	826
2003	734	35	179	7	23	978

Näistä huumesairaus pääsairautena. - Varav med narkotikasjukdom som huvuddiagnos. - *As above, with an drug-related illness as the primary illness.*

1999	55	45	33	3	47	183
2000	72	42	32	3	44	193
2001	79	22	16	0	15	132
2002	98	21	13	0	16	148
2003	126	16	13	0	12	167

Yksityisen ja julkisen sektorin työeläkkeet¹⁾, joissa esiintyy huumesairaus. - Arbetspensioner i den privata och den offentliga sektorn¹⁾, i vilka narkotikasjukdom utgör grund. - *Employment pensions in the private and public sectors¹⁾ listing an drug-related illness.*

1999	178	77	150	51	80	536
2000	227	72	134	43	79	555
2001	276	63	123	41	78	581
2002	335	56	114	36	72	613
2003	394	48	110	35	63	650

Näistä huumesairaus pääsairautena. - Varav med narkotikasjukdom som huvuddiagnos. - *As above, with an drug-related illness as the primary illness*

1999	68	54	26	19	65	232
2000	79	51	23	15	65	233
2001	99	44	20	15	64	242
2002	125	40	18	13	57	253
2003	132	35	17	13	50	247

Luvuissa on mukana varsinaiset työkyvyttömyyseläkkeet ja yksilölliset varhaiseläkkeet. - I siffrorna ingår egentliga invalidpensioner och individuella förtidspensioner. - *The figures include actual disability pensions and individual early retirement pensions.*

¹⁾ Henkilöt ovat suurimmalta osin samat kuin Kansaneläkelaitoksen sarjassa. - Personer är till största delen desamma som i Folkpensionsanstaltens serie. - *Persons are mostly the same as those in the series of Social Insurance Institution.*

Lähde: Kansaneläkelaitos ja Eläketurvakeskus - Källa: Folkpensionsanstalten och Pensionsskyddscentralen - *Source: Social Insurance Institution of Finland and Finnish Centre for Pensions*

49. Alkoholin käytön seurauksena kuolleet vuosina 1997-2003
Dödsfall till följd av alkohol åren 1997-2003
Alcohol-related deaths in 1997-2003

	1997	2001	2002	2003	
	Lkm - Antal - Number				
ALKOHOLIKUOLEMAT - Alcohol-related deaths	2 251	2 454	2 431	2 507	ALKOHOLDÖDSFALL
Peruskuolinsyy: alkoholisairaus tai -myrkytys <i>Main cause of death: alcohol - related illness or poisoning by alcohol</i>	1 246	1 490	1 465	1 560	Huvuddiagnos: alkoholsjukdom eller -förgiftning Dödsfall på grund av sjukdomar
Sairauksiin kuolleet- <i>Deaths due to illnesses</i>	972	1 089	1 127	1 160	Kardiomyopati
Kardiomyopatia - <i>Cardiomyopathy</i>	107	98	88	108	Levercirrhos
Maksakirroosi - <i>Cirrhosis of liver</i>	548	617	682	665	Bukspottskörteln sjukdomar
Haiman sairaudet - <i>Illnesses of the pancreas</i>	75	50	78	88	Andra
Muut - <i>Other</i>	242	324	279	299	
Tapaturmaiset alkoholimyrkytykset - <i>Accidental poisonings by alcohol</i>	274	401	338	400	Alkoholförgiftningar på grund av olycksfall
Päihdyksissä tapaturmaan ja väkivaltaan kuolleet yht.- <i>Accidental and violent deaths under the influence of alcohol</i>	967	887	913	896	Dödsfall genom olycksfall och våld i berusat tillstånd, sammanl.
Tapaturmaan kuolleet - <i>Accidental deaths</i>	533	480	508	521	Död genom olycksfall
Maaliikennetapaturmat - <i>Road accidents</i>	101	86	88	78	Olycksfall i landtrafiken
Vesiliikennetapaturmat - <i>Boating accidents</i>	37	36	40	43	Olyckor i sjöss
Tapaturmaiset putoamiset ja kaatumiset - <i>Accidental falls</i>	126	120	125	146	Fall på grund av olycksfall
Hukkumiset uudessa - <i>Drownings (while swimming)</i>	101	87	98	87	Drunkningar vid simning
Kuumuus, kylmyys, tuli - <i>Heat-induced, cold-induced, burns</i>	117	106	105	107	Hetta, köld, eld
Muut - <i>Other</i>	51	45	52	60	Andra
Väkivaltaan kuolleet - <i>Violent deaths</i>	434	407	405	375	Dödsfall på grund av våld
Itsemurhat ja vastaavat - <i>Suicides and corresponding</i>	328	315	305	288	Självmod och motsvarande
Murha, tappo, pahoinpitely - <i>Murder, manslaughter, assault</i>	72	59	68	46	Mord, dråp, misshandel
Muut (epäselvät - <i>Other (undetermined)</i>)	34	33	32	41	Andra (oklara)
Muut päihtyneen uhrina väkivaltaisesti kuolleet - <i>Other violent deaths caused by perpetrator under the influence of alcohol</i>	38	77	53	51	Övriga dödsfall på grund av våld om offer för berusad person
Tieliikenneonnettomuudet - <i>Road accidents</i>	11	28	28	25	Vägtrafikolyckor
Murha, tappo, pahoinpitely ¹⁾ - <i>Murder, manslaughter, assault¹⁾</i>	27	49	25	26	Mord, dråp, misshandel ¹⁾

Vuonna 1996 uudistetun tautiluokituksen mukaan. - Enligt revirerade klassifikation av sjukdomar 1996. -
According to the revised Classification of Diseases 1996.

1) Arvioitu päihtyneenä teon tehneiden osuuden perusteella. - Beräknat på basis av andelen gärningar utförda i berusat tillstånd. -
Estimated on the basis of statistics for drunkenness in connection with the crime.

Lähteet: Tilastokeskus; Stakes - Källor: Statistikcentralen; Stakes - Sources: Statistics Finland; Stakes

Päihdekuolemat

Alkohol och narkotika dödsfall

Alcohol and drug related deaths

50. Alkoholisairauksiin kuolleet vuosina 1994-2003
Dödsfall i alkoholbetingade sjukdomar åren 1994-2003
Deaths of alcohol-related illnesses in 1994-2003

Vuosi År Year	Alkoholin aiheuttamat elimelliset aivo-oire- yhtymät Alkoholföror- sakade psyko- organiska Syndromata psychoorganica ex usu alcoholica	Alkoholin aiheuttamat maksasairaudet Alkoholföror- sakade lever- sjukdomar <i>Morbi hepatis ex usu alcoholica</i>	Alkoholin aiheuttamat kardiomyopatia Alkoholföror- sakade kardiomyopati <i>Cardio- myopathia ex usu alcoholica</i>	Alkoholin aiheuttamat haimasairaudet Alkoholföror- sakade bukspot- skörteln sjukdomar <i>Morbi pancreatis ex usu alcoholica</i>	Muut alkoholi- sairaudet Övriga alkohol betingande sjukdomar <i>Other alcohol- related illnesses</i>	Tapatur- mainen alkoholi- myrkytys Alkohol- för- giftning <i>Poisoning by alcohol</i>	Yhteensä Totalt <i>Total</i>	Siiitä: Miehet Män <i>Men</i>	Naiset Kvinnor <i>Kvinnor</i>
	ICD-9 (291,303) ICD-10 (F10)	(5710A-5713X) (K70)	(4255A) (I42.6)	(5770D-5771C-D) (K86.0)	(345,535) (G312,G405.1, K292)	(980) (X45)			
1994	37	412	111	75	17	318	1 054	859	195
1995	35	439	111	88	11	424	1 194	1 009	185
1996	227	526	126	77	15	345	1 316	1 096	220
1997	224	548	107	75	18	274	1 246	1 008	238
1998	315	553	129	99	25	382	1 503	1 225	278
1999	335	511	98	67	37	380	1 428	1 159	269
2000	294	562	95	88	48	390	1 477	1 192	285
2001	256	617	98	50	68	401	1 490	1 166	324
2002	228	682	88	78	51	338	1 465	1 174	291
2003	243	665	108	88	56	400	1 560	1 233	327

Lähde: Tilastokeskus - Källa: Statistikcentralen - Source: Statistics Finland

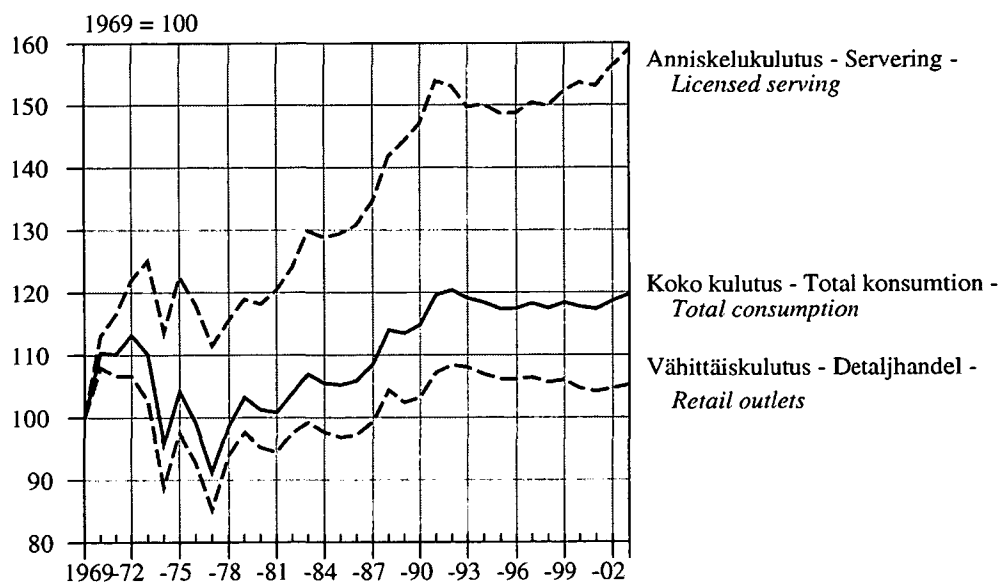
51. Huumausainekuolemat ruumiinavauksissa tehtyjen löydösten perusteella vuosina 1994-2003
Narkotikadödlighet på basis av obduktionsfynd åren 1994-2003
Deaths associated with classical drug findings in autopsies in 1994-2003

Vuosi År Year	Huumausaine- löydökset yhteensä Narkotika fynd totalt <i>Drugrelated findings, total</i>	Opiaatti- löydökset Opiat- fynd <i>Opiates-related findings</i>	Kannabis- löydökset Cannabis- fynd <i>Cannabis-related findings</i>	Amfetamiini- löydökset Amfetamin- fynd <i>Amphetamine- related findings</i>
1994	65	33	27	24
1995	74	39	37	19
1996	87	47	39	25
1997	89	55	22	31
1998	107	52	43	50
1999	140	86	52	55
2000	170	106	62	70
2001	151	53	62	84
2002 ¹⁾	153	57	69	60
2003 ¹⁾	146	..	..	..

1) Ennakkotieto. - Förhandsuppgift. - Advance information.

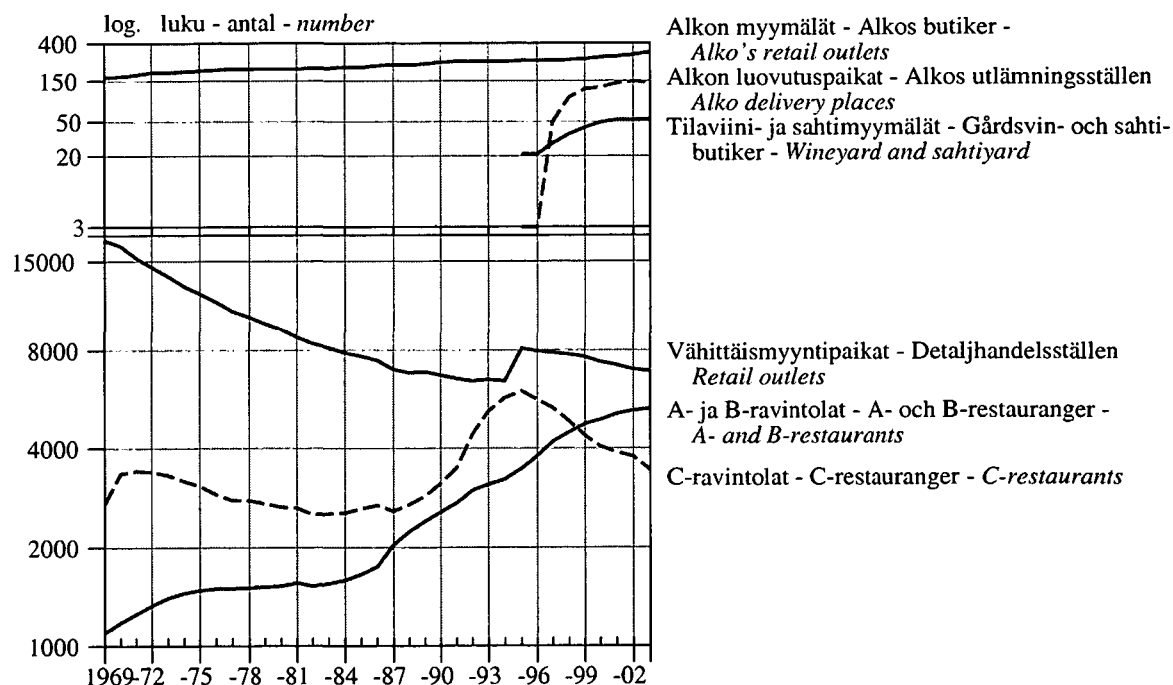
Lähde: Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitos - Källa: Helsingfors universitets rättsmedicinska inrättning -
Source: Department of Forensic Medicine, University of Helsinki

Kuvio 14. Alkoholijuomien kulutuksen reaalihintaindeksejä vuosina 1969-2003
Figur 14. Realprisindex för alkoholkonsumtion åren 1969-2003
Figure 14. Real price indices for consumption of alcoholic beverages in 1969-2003

Lähde: - Källa: - Source: Stakes

Kuvio 15. Alkoholijuomien jakeluverkosto vuosina 1969-2003
Figur 15. Nätet för distribution av alkoholdrycker åren 1969-2003
Figure 15. Distribution network for alcoholic beverages in 1969-2003

Lähde: - Källa: - Source: STTV

52. Alkoholijuomien kulutuksen nimellishintaindeksijä vuosina 1994-2003
Nominella prisindex för alkoholkonsumtion åren 1994-2003

Nominal price indices for consumption of alcoholic beverages in 1994-2003

1969=100

Vuosi År Year	Viinat Brännvin <i>Eau-de-Vie</i>	Muut väkevät juomat Övriga spritdrycker <i>Other spirits</i>	Väkevät viinit Starkviner <i>Fortified wines</i>	Miedot viinit Lättviner <i>Light wines</i>	Long drink- juomat Long drinks <i>Long drinks</i>	Vahva olut Stark öl <i>Strong beer</i>	Keskiolut Mellanöl <i>Medium beer</i>	Kaikki juomat Alla drycker <i>All beverages</i>
---------------------	---	--	---	---	--	--	---	--

Kulutus - Konsumtion - Consumption

1994	663.4	667.9	750.1	759.8	911.7	925.7	734.8	752.7
1995	646.5	655.4	834.3	761.9	910.7	901.0	745.7	753.7
1996	649.4	659.7	837.7	784.2	905.7	918.1	744.8	758.5
1997	653.7	669.5	842.6	805.0	913.9	937.2	762.7	772.6
1998	654.8	681.3	827.0	781.5	918.6	958.9	778.9	778.6
1999	661.6	691.4	834.4	795.2	934.9	976.6	799.9	793.7
2000	671.7	702.0	847.3	816.7	962.5	1010.7	831.3	816.2
2001	680.3	703.4	830.7	816.2	996.9	1042.0	866.6	834.8
2002	687.6	711.1	828.9	832.9	1039.4	1084.0	899.4	857.1
2003	692.3	718.9	833.1	846.7	1060.4	1101.9	922.2	872.6

Vähittäiskulutus - Konsumtion genom detaljhandeln - Consumption through retail outlets

1994	632.6	631.2	718.8	663.8	824.7	729.1	711.2	679.7
1995	608.9	613.4	805.3	665.1	815.8	694.5	730.3	681.2
1996	612.8	617.5	808.2	684.0	811.3	692.1	729.7	685.4
1997	613.8	625.5	812.8	703.1	807.7	696.7	746.2	695.9
1998	612.1	637.3	798.1	669.1	806.2	731.0	768.4	700.4
1999	615.6	640.2	805.2	680.5	814.6	746.5	784.4	710.3
2000	621.9	645.8	817.7	693.6	836.7	770.2	810.7	726.1
2001	627.4	640.2	799.5	683.4	874.7	795.4	851.2	740.7
2002	630.1	641.4	796.6	695.5	916.5	813.3	879.7	756.0
2003	627.8	644.0	800.0	706.0	933.4	826.0	900.0	766.0

Anniskelukulutus - Konsumtion genom servering - Consumption through licensed serving

1994	876.3	873.9	994.2	1140.0	1053.3	978.5	919.7	954.4
1995	882.1	872.0	989.1	1145.5	1059.1	963.1	921.1	954.3
1996	882.4	877.6	996.3	1181.3	1053.3	991.6	919.7	960.4
1997	898.9	894.0	1002.5	1209.4	1075.6	1018.2	943.3	983.0
1998	912.0	907.9	982.6	1214.9	1089.1	1027.5	953.8	993.3
1999	931.6	935.2	991.6	1237.3	1121.1	1044.8	987.9	1021.1
2000	956.4	958.9	1005.9	1289.8	1158.3	1083.9	1034.4	1060.1
2001	976.9	977.5	1028.9	1327.3	1181.8	1116.0	1066.8	1089.2
2002	986.9	987.5	1039.4	1340.9	1222.3	1176.3	1077.9	1129.4
2003	1015.5	1010.3	1057.3	1367.7	1250.6	1196.5	1109.1	1159.8

Lähde: - Källa: - Source: Stakes

53. Alkoholijuomien kulutuksen reaalihintaindeksejä vuosina 1994-2003
Realprisindex för alkoholkonsumtion åren 1994-2003
Real price indices for consumption of alcoholic beverages in 1994-2003

1969=100

Vuosi År Year	Viinat Brännvin <i>Eau-de-Vie</i>	Muut väkevät juomat Övriga spritdrycker <i>Other spirits</i>	Väkevät viinit Starkviner <i>Fortified wines</i>	Miedot viinit Lättviner <i>Light wines</i>	Long drink- juomat Long drinks <i>Long drinks</i>	Vahva olut Stark öl <i>Strong beer</i>	Keskiolut Mellanöl <i>Medium beer</i>	Kaikki juomat Alla drycker <i>All beverages</i>
---------------------	---	--	---	---	--	--	---	--

Kulutus - Konsumtion - Consumption

1994	104.4	105.1	118.0	119.6	143.5	145.7	115.6	118.4
1995	100.7	102.1	130.0	118.7	141.9	140.4	116.2	117.4
1996	100.6	102.2	129.8	121.5	140.3	142.2	115.4	117.5
1997	100.1	102.5	129.0	123.2	139.9	143.5	116.7	118.3
1998	98.8	102.8	124.8	118.0	138.7	144.7	117.6	117.5
1999	98.7	103.1	124.5	118.6	139.5	145.7	119.3	118.4
2000	96.9	101.3	122.3	117.8	138.9	145.8	120.0	117.8
2001	95.7	98.9	116.8	114.8	140.2	146.6	121.9	117.4
2002	95.2	98.5	114.8	115.3	143.9	150.1	124.6	118.7
2003	95.1	98.7	114.4	116.3	145.6	151.3	126.6	119.8

Vähittäiskulutus - Konsumtion genom detaljhandeln - Consumption through retail outlets

1994	99.6	99.4	113.1	104.5	129.8	114.8	111.9	107.0
1995	94.9	95.6	125.5	103.6	127.1	108.2	113.8	106.2
1996	94.9	95.7	125.2	106.0	125.7	107.2	113.1	106.2
1997	94.0	95.7	124.4	107.6	123.6	106.6	114.2	106.5
1998	92.4	96.2	120.5	101.0	121.7	110.3	116.0	105.7
1999	91.8	95.5	120.1	101.5	121.5	111.4	117.0	106.0
2000	89.7	93.2	118.0	100.1	120.7	111.1	117.0	104.8
2001	88.2	90.0	112.4	96.1	123.0	111.9	119.7	104.2
2002	87.3	88.8	110.3	96.3	126.9	112.6	121.8	104.7
2003	86.2	88.4	109.8	96.9	128.2	113.4	123.6	105.2

Anniskelukulutus - Konsumtion genom servering - Consumption through licensed serving

1994	137.9	137.5	156.4	179.4	165.7	154.0	144.7	150.2
1995	137.4	135.8	154.1	178.5	165.0	150.0	143.5	148.7
1996	136.7	135.9	154.3	183.0	163.1	153.6	142.5	148.8
1997	137.6	136.9	153.5	185.1	164.6	155.9	144.4	150.5
1998	137.7	137.0	148.3	183.4	164.4	155.1	144.0	149.9
1999	139.0	139.5	147.9	184.6	167.2	155.9	147.4	152.3
2000	138.0	138.4	145.2	186.1	167.1	156.4	149.3	153.6
2001	137.4	137.5	144.7	186.7	166.2	157.0	150.0	153.2
2002	136.7	136.0	143.9	185.7	169.3	162.9	149.3	156.4
2003	139.4	138.7	145.2	187.8	171.7	164.3	152.3	159.2

Lähde: - Källa: - Source: Stakes

54. Alkoholijuomien vähittäismyyntiverkosto vuosina 1994-2003
Distributionsnät för detaljhandel av alkoholdrycker åren 1994-2003
Distribution network for alcoholic beverages through retail outlets in 1994-2003

Vuosi År Year	Alkon myymälöitä Alkos butiker <i>Alko retail outlets</i>	Vähittäismyynti- paikat Detaljhandels- ställen <i>Retail outlets ≤ 4.7 %</i>	Tilaviini- ja sahtimyymlät Gårdsvin- och sahtibutiker <i>Wineyard and sahtiyard</i>	Alkon luovutus- paikat Alkos utlämnings- ställen <i>Alko delivery places</i>	
1994	248	6 419	-	-	
1995	251	8 076	21	3	
1996	255	7 951	21	3	
1997	255	7 849	28	50	
1998	259	7 784	36	95	
1999	268	7 630	43	119	
2000	275	7 348	49	124	
2001	284	7 199	52	139	
2002	299	6 996	52	144	
2003	314	6 886	53	142	
2003:					
Maakunta <i>Region</i>					Landskap
Uusimaa	62	1 240	3	5	Nyland
Itä-Uusimaa	4	119	-	4	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	29	578	4	17	Egentliga Finland
Satakunta	13	370	2	10	Satakunta
Kanta-Häme	9	223	3	2	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	27	545	2	4	Birkaland
Päijät-Häme	14	252	1	-	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	12	254	2	3	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	9	194	2	1	Södra Karelen
Etelä-Savo	14	305	5	8	Södra Savolax
Pohjois-Savo	15	364	3	13	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	11	286	6	10	Norra Karelen
Keski-Suomi	18	374	3	11	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	15	320	2	9	Södra Österbotten
Pohjanmaa	8	264	-	3	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	4	109	1	2	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	22	503	2	15	Norra Österbotten
Kainuu	7	154	5	5	Kajanaland
Lappi	20	386	6	20	Lappland
Ahvenanmaa	1	46	1	-	Åland

Lähde: - Källa: - Source: STTV

55. Alkoholijuomien anniskeluverkosto vuosina 1994-2003
Distributionsnät för servering av alkoholdrycker åren 1994-2003
Distribution network for alcoholic beverages through licensed serving in 1994-2003

Anniskeluravintolat - Restauranger - Restaurants

Vuosi År	Anniskeluluvat ¹⁾ - Serveringstillstånd ¹⁾ - Valid licences ¹⁾			Asiakaspaikkoja ²⁾ - Gästplatser ²⁾ - Seating for customers ²⁾		
	A-luvat A-tillstånd A-licenses	B-luvat B-tillstånd B-licenses	Yhteensä Totalt Total	C-luvat C-tillstånd C-licenses	A+B-luvat A+B-tillstånd A+B-licenses	C-luvat C-tillstånd C-licenses
1994	2996	232	3 228	5 729	704 923	-
1995	3 222	270	3 492	5 989	642 176	-
1996	3 464	332	3 796	5 641	683 153	-
1997	3 852	355	4 207	5 315	778 400	-
1998	4 165	315	4 480	4 832	829 199	307 128
1999	4 439	309	4 748	4 393	1 567 946	332 416
2000	4 640	264	4 904	4 050	1 616 404	332 974
2001	4 861	244	5 105	3 903	1 677 603	305 384
2002	5 011	230	5 241	3 780	1 727 911	304 394
2003	5 086	212	5 298	3 435	1 806 755	286 939

2003:

Maakunta Region	Anniskeluluvat ¹⁾ - Serveringstillstånd ¹⁾ - Valid licences ¹⁾			Asiakaspaikkoja ³⁾ - Gästplatser ³⁾ - Seating for customers ³⁾		Landskap	
	A-luvat A-tillstånd A-licenses	B-luvat B-tillstånd B-licenses	Yhteensä Totalt Total	C-luvat C-tillstånd C-licenses	A+B-luvat A+B-tillstånd A+B-licenses		C-luvat C-tillstånd C-licenses
Uusimaa	1 359	63	1 422	684	526 304	45 106	Nyland
Itä-Uusimaa	85	2	87	61	23 090	4 276	Östra Nyland
Varsinais-Suomi	466	12	478	275	171 841	24 207	Egentliga Finland
Satakunta	200	3	203	182	63 296	17 819	Satakunta
Kanta-Häme	160	8	168	84	56 370	6 597	Egentliga Tavastland
Pirkanmaa	427	16	443	258	141 775	22 322	Birkaland
Päijät-Häme	204	11	215	123	66 479	7 684	Päijänne-Tavastland
Kymenlaakso	207	1	208	140	51 689	10 756	Kymmenedalen
Etelä-Karjala	146	6	152	102	49 345	7 723	Södra Karelen
Etelä-Savo	219	6	225	189	65 788	16 198	Södra Savolax
Pohjois-Savo	232	7	239	173	81 484	13 304	Norra Savolax
Pohjois-Karjala	126	3	129	107	36 956	14 416	Norra Karelen
Keski-Suomi	239	8	247	196	80 005	18 854	Mellersta Finland
Etelä-Pohjanmaa	122	6	128	143	61 018	15 772	Södra Österbotten
Pohjanmaa	132	11	143	143	51 805	13 788	Österbotten
Keski-Pohjanmaa	56	3	59	50	18 066	5 336	Mellersta Österbotten
Pohjois-Pohjanmaa	292	12	304	210	104 492	18 292	Norra Österbotten
Kainuu	75	2	77	64	30 049	5 012	Kajanaland
Lappi	284	9	293	216	113 064	17 309	Lappland
Ahvenanmaa	55	23	78	35	13 839	2 168	Åland

1) A-luvat: kaikki alkoholijuomat, B-luvat: miedot alkoholijuomat, C-luvat: enintään 4,7 tilavuus-% alkoholijuomat
A-tillstånd: alla alkoholdrycker, B-tillstånd: svaga alkoholdrycker, C-tillstånd: högst 4,7 % alkoholdrycker
A-licenses: all alcohol beverages, B-licenses: light alcohol beverages, C-licenses: max 4.7 % alcohol beverages

2) Käytössä olleet asiakaspaikat - Gästplatser i bruk - Number of seats in use

3) Anniskelulupien mukaiset asiakaspaikat - Gästplatser enligt serveringstillstånd - Seating for customers according to the valid licenses

Lähde: - Källa: - Source: STTV

56. Väkiviinan ja teollisuusalkoholin käyttökohteiden valvontaan liittyviä toimenpiteitä 1994-2003
Åtgärder i samband med kontroll av industriella alkohol- och spritförbrukningen åren 1994-2003
Control of sale and use of industrial ethyl alcohol in 1994-2003

Vuosi År Year	Tarkastuskohteita Kontrollpunkter Places checked	Tarkastuksissa annettuja huomautuksia Anmärkningar i samband med kontroll Notices issued at checks	Kirjallisia huomautuksia Skriftliga anmärkningar Written notices
1994	2 845	29	-
1995	2 454	15	-
1996	2 274	9	2
1997	2 232	22	1
1998	2 224	12	3
1999	2 255	20	8
2000	2 293	18	3
2001	2 330	-	-
2002	2 396	2	-
2003	2 406	18	-

Lähde: - Källa: - Source: STTV

57. Vähittäismyynnin valvontaan liittyviä toimenpiteitä 1994-2003
Åtgärder i samband med kontroll av detaljhandel åren 1994-2003
Control measures related to sale through retail outlets in 1994-2003

Vähittäismyyntipaikoille annettuja - Utfärdat till detaljhandelsställen - Issued to retail outlets ≤ 4.7 %

Vuosi År Year	Kirjallisia huomautuksia Skriftliga anmärkningar Written notices	Kirjallisia varoituksia Skriftliga varningar Written warnings	Määräaikaista peruutuksia Temporära indragningar Temporary revocations of licence	Lopullisia peruutuksia Definitiva indragningar Permanent revocations of licence	Luvan rajoitus Begränsning av tillståndet Restriction on licence
1994	10	-	2	-	-
1995	19	2	3	-	-
1996	12	5	3	-	-
1997	6	8	4	1	-
1998	8	30	2	3	2
1999	22	28	15	10	1
2000	17	29	24	4	4
2001	23	68	31	12	-
2002	27	21	24	12	-
2003	51	23	19	15	1

Lähde: - Källa: - Source: STTV

58. Anniskelun valvontaan liittyviä toimenpiteitä vuosina 1994-2003
Åtgärder i samband med serveringskontroll åren 1994-2003
Control measures related to licensing supervision in 1994-2003

A- ja B-ravintoloille annettuja - Utfärdat till A- och B-restauranger - Issued to A and B licensed restaurants

Vuosi År Year	Kirjallisia huomautuksia Skriftliga anmärkningar <i>Written notices</i>	Kirjallisia varoituksia Skriftliga varningar <i>Written warnings</i>	Määräaikaisia peruutuksia Temporära indragningar <i>Temporary revocations of licence</i>	Lopullisia peruutuksia Definitiva indragningar <i>Permanent revocations of licence</i>	Luvan rajoitus Begränsning av tillståndet <i>Restriction on licence</i>
1994	29	36	1	2	-
1995	5	17	4	-	-
1996	40	67	11	5	-
1997	66	53	15	5	1
1998	73	84	11	12	2
1999	145	106	21	43	-
2000	107	124	33	48	9
2001	108	191	29	62	-
2002	62	145	36	68	3
2003	71	108	18	33	1

C-ravintoloille annettuja - Utfärdat till C-restauranger - Issued to C-licensed restaurants

Vuosi År Year	Kirjallisia huomautuksia Skriftliga anmärkningar <i>Written notices</i>	Kirjallisia varoituksia Skriftliga varningar <i>Written warnings</i>	Määräaikaisia peruutuksia Temporära indragningar <i>Temporary revocations of licence</i>	Lopullisia peruutuksia Definitiva indragningar <i>Permanent revocations of licence</i>	Luvan rajoitus Begränsning av tillståndet <i>Restriction on licence</i>
1994	13	32	29	2	-
1995	38	36	20	6	-
1996	82	58	36	12	-
1997	24	80	38	10	1
1998	40	87	29	16	8
1999	76	127	36	22	5
2000	65	244	46	28	6
2001	61	176	51	34	1
2002	75	94	39	20	3
2003	127	78	38	20	2

Lähde: - Källa: - Source: STTV

59. Mainonnan valvonta vuosina 2000-2003
Reklam tillsyn åren 2000-2003
State control of alcohol advertising in 2000-2003

Päätös - Decision	2000	2001	2002	2003	Beslut
Tuotevalvontakeskus <i>- National Product Control Agency</i>					Produkt tillsynscentralen
Kielto ja uhkasakko - <i>Prohibitive decision and conditional imposition of fine</i>	2	1	3	1	Förbud och vite
Kielto ilman uhkasakkoa - <i>Prohibitive decision without conditional imposition of fine</i>	-	1	-	3	Förbud utan vite
Ohje, jota tehostaa uhkasakko <i>- Administrative directives and conditional imposition of fine</i>	-	1	-	-	Anvisning förstärkt med vite
Annettu ohje - <i>Guidelines issued</i>	30	26	7	19	Given anvisning
Ennakkolausunto markkinoinnista <i>- Preliminary statement about marketing</i>	5	19	19	7	Förhandsutlåtande om marknadsföring
Lausunto muulle viranomaiselle <i>- Opinion given to another authority</i>	1	-	-	-	Utlåtande för annan myndighet
Ammattijulkaisun hyväksyminen <i>- Approval of a trade journal</i>	1	6	2	-	Godkännande av fackpublikation
Muu - <i>Other</i>	34	32	61	24	Annat
Yhteensä - Total	73	86	92	54	Totalt
siitä: - <i>of which:</i>					därav:
Väkevien alkoholijuomien mainonta, epäsuora mainonta ja myynninedistäminen <i>- Advertising, indirect advertising and sales promotion of spirits (over 22 %-vol)</i>	38	47	46	24	Reklam, indirekt reklam och främjande av försäljning för starka alkoholdrycker
Mietojen alkoholijuomien mainonta, epäsuora mainonta ja myynninedistäminen <i>- Advertising, indirect advertising and sales promotion of mild alcoholic beverages (containing less than 22 %-vol)</i>	28	34	42	20	Reklam, indirekt reklam och främjande av försäljning för svaga alkoholdrycker
Sekä väkevien että mietojen alkoholi-juomien mainonta - <i>Advertising of both spirits and mild alcoholic beverages</i>	5	5	4	10	Reklam för både starka och svaga alkoholdrycker
Lääninhallitus - Provincial Government					Länsstyrelsen
Kirjallisia ohjeita ja kieltoja <i>- Administrative directives and prohibitive decisions</i>	17	35	34	26	Direktiv och förbud

Lähde: Källa: Source: STTV

60. Alkoholiteollisuuden ja kaupan palveluksessa olevat henkilöt vuosina 1993-2003
Anställda inom alkoholindustrin och handel åren 1993-2003
Persons employed by the alcohol industry and trade in 1993-2003

Valmistus Tillverkning Production	Alkoholiteollisuus toimialan mukaan - Alkoholindustri efter verksamhetsområde - Alcohol industry by line of activity				
Vuosi År Year	Tislatut alko- holijuomat Destillerade drycker Distilled beverages	Etyylialkoholi Etylalkohol Ethyl alcohol	Viinit Viner Wines	Oluet Öl Beer	Maltaat Malt Malt
TOL 95	(1591)	(1592)	(1593+1594)	(1596)	(1597)
	Henkilöstö - Personal - Staff				
1993	1 129	129	1	2 081	165
1994	1 063	126	148	2 136	173
1995	551	107	32	2 027	158
1996	470	0	67	1 770	171
1997	434	97	77	2 407	190
1998	435	55	116	2 053	164
1999	471	101	126	2 226	164
2000	320	131	219	2 202	161
2001	264	125	203	2 500	134
2002 ¹⁾	258	123	199	2 438	132
Kauppa Handel Trade	Alkoholi- ja muiden juomien tukkukauppa toimialan mukaan Grosshandel av alkohol- och andra drycker efter verksamhetsområde Wholesale of alcoholic and other drinks by line of activity			Alko Oy - Alko Ab Alko Inc.	
TOL 95	(5134)				
Vuosi År Year	Henkilöstö Personal Staff		Henkilöstö Personal Staff		
1998	493		2 105		
1999	549		2 175		
2000	669		2 208		
2001	447		2 399		
2002	403		2 508		
2003	..		2 574		

¹⁾ Ennakkotieto - Förhandsuppgift - Advance information.

61. Anniskeluravintoloiden palveluksessa olevat henkilöt vuosina 1988-2003
Restaurangernas personal åren 1988-2003
Personnel at licensed premises in 1988-2003

A- ja B-ravintolat - A- och B-restauranger - A and B restaurants

Vuosi År Year	Hovi- mesta- reita Hov- mästare Head- waiters	Tarjoili- joita Serverings- personal Waiters	Vahti- mesta- reita Portierer Doormen	Keittiö- henkilö- kuntaa Köks- personal Kitchen personnel	Muusikoita ym. taitei- lijoita Musiker och övriga artister Musicians and other artists	Muuta henkilö- kuntaa Övriga personal Other personnel	Ravintola henkilö- kunta yht. Restaurang- personal totalt Restaurant personnel, total	Majoitus- henkilö- kuntaa Inkvartering- personal Hotel personnel	Yhteensä Totalt Total
1988	1 325	11 034	2 240	8 935	493	4 736	28 763	3 201	31 964
1989	1 302	11 189	2 195	9 004	484	4 623	28 797	2 928	31 725
1990	1 344	11 071	2 148	9 014	463	4 528	28 568	3 138	31 706
1991	1 100	9 917	1 898	7 997	359	3 970	25 241	2 876	28 117
1992	941	8 782	1 730	6 941	322	3 354	22 070	2 524	24 594
1993	828	7 742	1 504	6 099	256	3 001	19 430	2 105	21 535
1994	744	7 224	1 450	5 706	338	2 840	18 302	1 938	20 240
1995	830	6 990	1 404	5 884	541	2 770	18 419	2 075	20 494
1996	906	7 074	1 462	6 367	464	3 118	19 391	2 192	21 583

Vuosi År Year	Ravintolahenkilökuntaa Restaurangpersonal Restaurant personnel			Majoitushenkilökuntaa Inkvarteringpersonal Hotel personnel			Omistaja ja perheenjäseniä Agare och familje- medlemmar Proprietors and members of the family
	Koko- aikaisia Heltids- anställda Full-time employees	Osa- aikaisia Deltids- anställda Part-time employees	Vuokra- työvoimaa Hyrad personal Hired personnel	Koko- aikaisia Heltids- anställda Full-time employees	Osa- aikaisia Deltids- anställda Part-time employees	Vuokra- työvoimaa Hyrad personal Hired personnel	
	Lkm Antal Number	Lkm Antal Number	t/kk h/månad h/month	Lkm Antal Number	Lkm Antal Number	t/kk h/månad h/month	Lkm Antal Number
1997	15 471	12 248	223 375	2 471	950	35 918	3 870
1998	15 860	13 572	232 035	2 594	1 059	38 403	4 468
1999	16 348	14 121	201 063	-	-	-	4 516
2000	16 519	14 586	223 005	-	-	-	4 735
2001	17 041	15 188	212 601	-	-	-	4 899
2002	17 448	15 466	246 560	-	-	-	4 939
2003	17 346	15 552	276 455	-	-	-	5 011

Tilastointimuutos vuonna 1997. - Revision av statistik år 1997. - Change in statistical practice in 1997.

Lähde: - Källa: - Source: STTV

62. Kuluttajien alkoholimenot jakeluteittäin ja niiden osuus yksityisistä kulutusmenoista vuosina 1994-2003

Konsumenternas alkoholutgifter enligt distributionsväg och deras andel av de privata konsumtionsutgifterna åren 1994-2003

Consumer expenditure on alcohol by distribution channel and its share of private consumer expenditure in 1994-2003

Vuosi År Year	Alkoholimenot - Alkoholutgifter - <i>Alcohol expenditure</i>			Yksityiset ¹⁾ kulutusmenot Privata ¹⁾ konsumtionsutgifter <i>Private¹⁾</i> <i>consumer expenditure</i>	Alkoholimenojen osuus yksityisistä kulutus- menoista Alkoholutgifternas andel av de privata konsumtionsutgifterna <i>Alcohol expenditure as a percentage of private</i>
	Vähittäiskulutus Konsumtion genom detaljhandel <i>Consumption through retail outlets</i>	Anniskelukulutus Konsumtion genom servering <i>Consumption through licensed serving</i>	Yhteensä Totalt <i>Total</i>		
	1 000 000 €				%
	Käypiin hintoihin - Löpande priser - <i>Current prices</i>				
1994	1 770	1 203	2 973	46 498	6.4
1995	1 810	1 236	3 045	48 751	6.2
1996	1 820	1 230	3 050	51 391	5.9
1997	1 907	1 296	3 203	54 169	5.9
1998	1 961	1 288	3 249	57 610	5.6
1999	2 099	1 302	3 401	60 352	5.6
2000	2 161	1 345	3 506	64 447	5.4
2001	2 359	1 386	3 745	67 917	5.5
2002	2 536	1 429	3 965	71 140	5.6
2003	2 611	1 442	4 053	74 552	5.4
	2000 hintoihin - 2000 års priser - <i>2000 prices</i>				
1994	1 930	1 312	3 242	51 887	
1995	1 954	1 334	3 288	53 991	
1996	1 954	1 320	3 274	55 995	
1997	2 023	1 375	3 398	57 923	
1998	2 051	1 347	3 398	60 399	
1999	2 170	1 346	3 516	62 528	
2000	2 161	1 345	3 506	64 447	
2001	2 299	1 351	3 650	65 639	
2002	2 434	1 371	3 805	66 655	
2003	2 485	1 373	3 858	69 501	

1) V. 2003: Ennakkotieto. - Förhandsuppgift. - *Advance information.*

Lähde: Stakes; Tilastokeskus - Källa: Stakes; Statistikcentralen - *Source: Stakes; Statistics Finland*

63. Valtion alkoholitulot vuosina 1995-2003
Statens alkoholintäkter åren 1995-2003
State revenues from alcohol in 1995-2003

Vuosi År Year	Alkoholi- juomavero Skatt på alkoholdrycker <i>Tax on alcoholic beverages</i>	Osuus valtion vero- ja veronluon- teisita tuloista Andel av skatter och inkomster av skattenatur <i>Percentage of taxes and revenue similar to taxes</i>	Valtion alkoholitulot Statens alkoholintäkter <i>State revenues from alcohol</i>	Osuus valtion tuloista ilman rahoitustaloustoimia Andel av statsinkomsterna excl. finanstransaktioner <i>Percentage of State revenue before financial transactions</i>
1995	1 145	6.3	1 708	7.0
1996	1 179	5.6	1 743	6.3
1997	1 204	5.3	1 782	6.1
1998	1 209	4.8	1 810	5.6
1999	1 254	4.7	1 875	5.3
2000	1 245	4.1	1 882	4.8
2001	1 290	4.4	1 965	5.6
2002	1 338	4.4	2 053	5.7
2003	1 364	4.5	2 095	6.0

Lähde: Stakes, Tullihallitus, valtiovarainministeriö - Källa: Stakes, Tullstyrelsen, finansministeriet -
Source: Stakes, National Board of Customs, Ministry of Finance

64. Päihdehuollon¹⁾ menot ja tulot vuosina 1995-2002
Rusvårdens¹⁾ utgifter och inkomster åren 1995-2002
Expenditure and revenue of the services for substance abusers¹⁾ in 1995-2002

Vuosi År Year	Käyttömenot Driftsutgifter <i>Current expenditure</i>	Käyttötulot Driftsinkomster <i>Current revenue</i>	Nettomenot Nettoutgifter <i>Net expenditure</i>
	1 000 €		
1995	69 941	8 417	61 524
1996	75 508	9 048	66 460
1997	75 287	9 758	65 529
1998	75 235	8 907	66 328
1999	79 916	8 965	70 951
2000	87 430	9 210	78 220
2001	99 170	9 615	89 555
2002	107 221	11 044	96 177

¹⁾ Kuntien kustantamat palvelut. - ¹⁾ Kommunernas bekostade service. - ¹⁾ Services paid by municipalities.

Lähde: Kuntien talous- ja toimintatilasto, Tilastokeskus, SOTKA
Källa: Statistik över kommunernas ekonomi och verksamhet, Statistikcentralen, SOTKA
Source: Statistics on Municipal Finances and Activities, Statistics Finland, SOTKA

65. Haittakustannukset pääryhmittäin vuonna 2002
Skadekostnader per huvudgrupp år 2002
Costs of detrimental effects by main category in 2002

	Alkoholi Alkohol <i>Alcohol</i>		Huumausaineet ja lääkkeiden väärin- käyttö - Narkotika och missbruk av läkemedel <i>Drugs and medicine abuse</i>	
	min	max	min	max
Milj. € - Mn € - EUR million				
Välittömät kustannukset - Direkt kostnader - <i>Direct costs</i>	587	763	180	259
Terveyskulut-Hälsokostnader- <i>Health costs</i>	116	221	24	48
Sosiaalikulut-Sociala kostnader- <i>Social costs</i>	123	135	53	58
Rikollisuusvalvonta-Brottskontrol- <i>Crime control</i>	223	250	54	67
Omaisuu vahingot, valvonta, tutkimus, ennaltaehkäisevä päihdetyö - Egendomsskador, övervakning, forskning, förebyggande rusmedelsarbete - <i>Damage to property, control, research, preventive intoxicant work</i>	125	157	49	86
Välilliset kustannukset - Indirekt kostnader - <i>Indirect costs</i>	2 465	4 598	309	671
Tuotantomennytykset-Värdet på förlorat arbets- insats- <i>The value of work contributions lost</i>	436	505	59	99
Menetetyn elämän arvo ennenaikaisen kuoleman johdosta-Värdet på förlorat liv till följd av förtidigt död- <i>The value of life lost as a result of premature death</i>	2 029	4 093	250	572

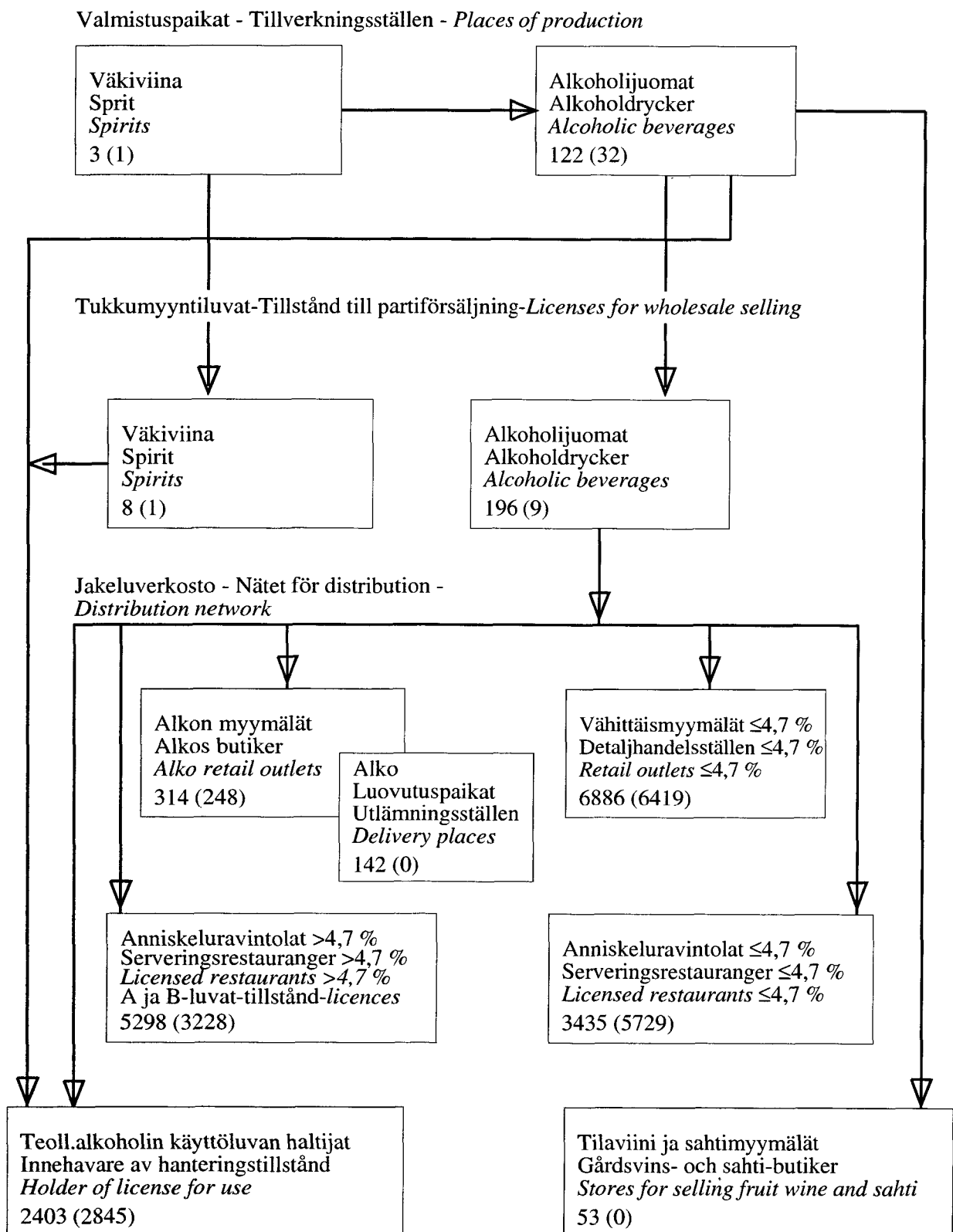
Lähde: Källa: *Source*: Stakes

Kuvio 16. Alkoholituotannon ja -kaupan puitteet

Figur 16. Ramen av alkoholproduktionen och -handeln

Figure 16. Frame of the production and trade in alcoholic beverages

2.1.2004 (31.12.1994)

Lähde: - Källa: - Source: STTV

66. Alkoholijuomien valmistus ja astiointi vuosina 1994-2003
Tillverkning och omtappning av alkoholdrycker åren 1994-2003
Production and bottling of alcoholic beverages in 1994-2003

Vuosi År Year	Viinaa Brännvin <i>Eau-de-Vie</i>	Muita väkeviä juomia Övriga spritdrycker <i>Other spirits</i>	Väkeviä viinejä Starkviner <i>Fortified wines</i>	Mietoja viinejä Lättviner <i>Light wines</i>	Long drink- juomia Long drink <i>Long drinks</i>	Mallasjuomia Maldrycker <i>Malt beverages</i>
1 000 litraa - liter - litres						
1994	32 121	5 857	11 947	14 659	25 409	433 660
1995	34 026	5 954	10 720	29 663	29 778	454 468
1996	35 233	6 046	8 677	33 906	31 402	464 307
1997	34 472	6 486	5 921	37 754	23 225	469 614
1998	34 004	9 146	4 146	54 812	23 217	454 751
1999	33 095	9 898	4 636	70 467	24 670	464 932
2000	33 393	7 807	3 502	72 701	21 908	446 176
2001	32 553	6 030	4 548	73 397	22 052	456 824
2002	35 240	6 605	4 734	70 274	26 681	458 769
2003	35 100	3 850	4 620	66 840	28 100	451 700

Lähde: - Källa: - Source: STTV

67. Väkiiviinan valmistus ja kotimaan myynti vuosina 1994-2003
Tillverkning och inhemsk försäljning av sprit åren 1994-2003
Production and domestic sales of industrial ethyl alcohol in 1994-2003

Vuosi - År - Year	Väkiiviinan valmistus 100 %:n alkoholina Tillverkning av sprit i 100%-ig alkohol <i>Production of industrial ethyl alcohol, 100 % alcohol</i>	Puhdistettu, tekninen ja lievästi denaturoitu väkiiviina sekä -valmisteet Renad, teknisk och lindrigt denaturerad sprit och -preparat <i>Rectified, technical and slightly denatured ethyl alcohol and -products</i>
	1 000 kg	1 000 kg
1994	21 191	8 131
1995	17 861	7 929
1996	18 860	6 612
1997	19 121	7 981
1998	19 400	6 156
1999	21 207	7 121
2000	18 845	7 686
2001	18 728	9 291
2002	19 619	7 867
2003	19 199	8 329

Lähde: - Källa: - Source: STTV

68. Alkoholittomien juomien toimitukset vuosina 1995-2003
Leveranserna av alkoholfria drycker åren 1995-2003
Deliveries of non-alcoholic beverages in 1995-2003

Vuosi År Year	Väkevöityjä juomia ja viinejä Förskurna drycker och vines <i>Fortified beverages and wines</i> (1.2-2.8 %)	Olutta Öl <i>Beer</i> (0.5-2.8 %)
	1 000 litraa - liter - litres	
1995	9 506	15 561
1996	6 154	14 106
1997	5 469	14 648
1998	4 268	13 276
1999	4 001	15 603
2000	3 620	12 980
2001	3 152	12 098
2002	2 875	12 577
2003	2 701	10 330

Lähde: Tullihallitus. - Källa: Tullstyrelsen. - Source: National Board of Customs.

69. Kotimaiset ja ulkomaiset valmisteet alkoholijuomien myynnissä vuonna 2003
Inhemiska och utländska produkter inom försäljningen av alkoholdrycker år 2003
Domestic and imported products in sales of alcoholic beverages in 2003

Juomaryhmä - Drink Category	%			Varugrupp
	Kotimaiset Inhemiska <i>Domestic</i>	Ulkomaiset Utländska <i>Imported</i>	Yhteensä Totalt <i>Total</i>	
Väkevät juomat- <i>Spirits</i>	73.0	27.0	100.0	Starka drycker
Väkevät viinit- <i>Strong wines</i>	81.2	18.8	100.0	Starkvin
Miedot viinit- <i>Mild wines</i>	7.9	92.1	100.0	Lätta viner
Siiderit - <i>Ciders</i>	89.3	10.7	100.0	Cider
Long drink- <i>Long drinks</i> ¹⁾	98.8	1.2	100.0	Long drink
Mallasjuomat- <i>Malt beverages</i>	95.4	4.6	100.0	Maltdrycker

¹⁾ Käymisteitse valmistettu long drink. - Genom jäsnig framställd long drink. - *Long drink, made by fermentation.*

Lähde: - Källa: - Source: STTV

70. Alkoholijuomien myynti juomaryhmittäin vuosina 1999-2003
Försäljning av alkoholdrycker per varugrupp åren 1999-2003
Sales of alcoholic beverages per drink category in 1999-2003

Juomaryhmä <i>Drink Category</i>	1999	2000	2001	2002	2003	Varugrupp
	1 000 litraa - liter - litres					
Väkevät juomat- <i>Spirits</i>	25981	26111	27551	28187	28433	Starka drycker
Maustamattomat viinat- <i>Unflavoured plain</i>	16115	16264	16838	17025	17104	Okryddat brännvin
Maustetut viinat- <i>Flavoured</i>	1562	1495	1664	1718	1785	Kryddat brännvin
Hedelmäviinat- <i>Fruit spirits</i>	43	45	57	59	55	Fruktbrännvin
Konjakit ja brandyt- <i>Cognac and brandy</i>	2225	2352	2563	2806	2910	Konjak och brandy
Viskit- <i>Whisky</i>	2071	2033	2076	2011	1968	Whisky
Rommit- <i>Rum</i>	871	859	938	926	919	Rom
Liköörit ja punssit- <i>Liqueurs and punch</i>	2529	2577	2953	3179	3252	Likör och punsch
Katkerot- <i>Bitters</i>	564	487	462	463	439	Bitters
Väkevät viinit- <i>Strong wines</i>	4361	4359	4698	4314	4391	Starkvin
Miedot viinit- <i>Mild wines</i>	38256	39282	43450	47324	51120	Lätta viner
Punaviinit- <i>Red wines</i>	13384	15133	17772	20233	23098	Rödvin
Roseviinit- <i>Rosé wines</i>	444	415	510	489	488	Rosévin
Valkoviinit- <i>White wines</i>	16400	17022	18247	19617	20643	Vitvin
Kuohuviinit- <i>Champagne</i>	2613	2316	2538	2648	2696	Mousserande vin
Muut miedot viinit- <i>Other mild wines</i>	5414	4397	4384	4337	4194	Andra lätta viner
Siiderit- <i>Ciders</i>	47459	53626	56230	57121	54357	Cider
Long drink -juomat- <i>Long drinks</i>	20683	18405	18047	24049	26111	Long drink
Vahva olut- <i>Strong beer</i>	31352	29354	28896	28625	26641	Starköl
Keskiolut- <i>Mild beer</i>	368203	363840	375297	381824	381139	Mellanöl
Yhteensä 100 %:n alkoholina <i>Total 100 % alcohol</i>	36446	36480	38156	39551	40016	Totalt 100 % alkohol

Lähteet: - Källor: - Sources: Stakes; STTV

71. Alkoholijuomien myynti jakeluteittäin 100 %:n alkoholina vuosina 1994-2003
Försäljning av alkoholdrycker enligt distributionsväg i 100 %-ig alkohol åren 1994-2003
Sales of alcoholic beverages by distribution channel, 100 % alcohol, in 1994-2003

Vuosi År Year	Vähittäismyynti - Detaljförsäljning <i>Retail sales</i>		Anniskelu - Servering - Licensed <i>servng</i>		Yhteensä Totalt Total
	Alkon myymälät Alkos butiker <i>Alko's retail outlets</i>	Muu vähittäis- myynti - Övriga detaljhandel <i>Other retail sales</i>	A+B - ravintolat restauranger <i>restaurants</i>	C- ravintolat restauranger <i>restaurants</i> ≤4.7 %	
	1 000 litraa - liter - litres				
1994	14 377	10 980	5 877	2 183	33 417
1995	14 068	11 333	6 478	2 279	34 158
1996	13 417	12 006	6 562	2 070	34 056
1997	13 487	12 831	7 245	1 936	35 499
1998	13 991	13 477	6 851	1 689	36 009
1999	14 215	14 107	6 722	1 403	36 446
2000	14 545	14 136	6 597	1 203	36 480
2001	15 553	14 875	6 639	1 089	38 156
2002	16 437	15 489	6 629	996	39 551
2003	17 015	15 636	6 473	893	40 016
	%				
1994	43.0	32.9	17.6	6.5	100.0
1995	41.2	33.2	19.0	6.7	100.0
1996	39.4	35.3	19.3	6.1	100.0
1997	38.0	36.1	20.4	5.5	100.0
1998	38.9	37.4	19.0	4.7	100.0
1999	39.0	38.7	18.4	3.8	100.0
2000	39.9	38.7	18.1	3.3	100.0
2001	40.8	39.0	17.4	2.9	100.0
2002	41.6	39.2	16.8	2.5	100.0
2003	42.5	39.1	16.2	2.2	100.0

Lähteet: - Källor: - Sources: Stakes; STTV; Alko

72. Alkoholijuomien myynti vuosina 1994-2003
Försäljning av alkoholdrycker åren 1994-2003
Sales of alcoholic beverages in 1994-2003

Vuosi År Year	Väkeviä juomia Spritdrycker Spirits	Väkeviä viinejä Starkviner Fortified wines	Mietoja viinejä Lättviner Light wines	Siidereitä Cider Cider	Long drink- juomia Long drink Long drinks	Vahvaa olutta Stark öl Strong beer	Keskiolutta Mellanöl Medium beer	Yhteensä 100 %:n alkoholina Totalt 100 % alkohol Total 100 % alcohol
---------------------	--	--	--	------------------------------	--	--	--	---

1 000 litraa - liter - litres

Vähittäismyynti - Detaljförsäljning - Retail sales

1994	20 815	6 620	30 436	1 957	6 480	21 543	256 622	25 357
1995	21 014	6 782	30 735	10 391	7 201	19 409	249 300	25 401
1996	20 434	6 710	28 340	11 938	13 216	17 055	257 960	25 423
1997	20 714	6 008	29 038	16 480	16 467	17 122	267 793	26 318
1998	21 789	4 379	32 824	23 771	17 817	17 463	261 631	27 468
1999	22 075	4 255	34 541	32 634	15 838	17 502	267 486	28 322
2000	22 239	4 265	35 618	38 715	14 364	16 968	267 408	28 680
2001	23 537	4 609	39 644	41 463	14 154	17 087	280 923	30 427
2002	24 268	4 232	43 650	42 647	19 324	17 515	288 630	31 926
2003	24 619	4 295	47 276	41 356	20 189	16 356	292 088	32 651

Toimitukset anniskeluun - Leveranserna till servering - Deliveries to licensed serving

1994	3 280	162	2 540	2 674	3 822	18 276	116 107	8 060
1995	3 889	388	3 310	6 715	5 051	18 426	118 565	8 757
1996	3 787	575	3 310	7 630	6 626	17 472	113 431	8 633
1997	4 638	744	4 563	9 711	7 266	16 439	114 232	9 181
1998	4 478	132	4 216	12 177	5 481	13 911	105 904	8 541
1999	3 906	105	3 715	14 825	4 845	13 851	100 717	8 125
2000	3 872	95	3 664	14 911	4 041	12 386	96 432	7 800
2001	4 014	89	3 806	14 767	3 893	11 809	94 374	7 729
2002	3 919	82	3 673	14 474	4 725	11 110	93 195	7 625
2003	3 814	96	3 844	13 002	5 922	10 286	89 050	7 365

Yhteensä - Totalt - Total

1994	24 095	6 782	32 976	4 631	10 302	39 819	372 729	33 417
1995	24 903	7 170	34 045	17 105	12 252	37 835	367 864	34 158
1996	24 221	7 285	31 649	19 568	19 842	34 527	371 391	34 056
1997	25 352	6 753	33 601	26 192	23 733	33 561	382 025	35 499
1998	26 267	4 511	37 040	35 948	23 298	31 374	367 535	36 009
1999	25 981	4 361	38 256	47 459	20 683	31 352	368 203	36 446
2000	26 111	4 359	39 282	53 626	18 405	29 354	363 840	36 480
2001	27 551	4 698	43 450	56 230	18 047	28 896	375 297	38 156
2002	28 187	4 314	47 324	57 121	24 049	28 625	381 824	39 551
2003	28 433	4 391	51 120	54 357	26 111	26 641	381 139	40 016

Lähteet: - Källor: - Sources: Stakes; STTV

73. Alkoholijuomien tuonti vuosina 1995-2003
Import av alkoholdrycker åren 1995-2003
Imports of alcoholic beverages in 1995-2003

Vuosi År Year	Väkevät juomat Sprit- drycker Spirits	Kuohu- viinit Skumviner Sparkling wines	Siiderit Cider Cider	Muut viinit Övriga viner Other Wines	Mallas- juomat Malt- drycker Malt beverages	Arvo Värde Value (cif)
	1 000 litraa - liter - litres					1 000 €
1995	7 792	1 422	2 748	27 398	8 168	100 562
1996	7 946	1 299	7 505	25 524	7 282	104 295
1997	8 679	1 734	12 886	29 519	7 446	124 878
1998	9 400	2 350	14 537	33 139	8 007	149 258
1999	9 495	2 764	17 215	32 511	6 728	161 404
2000	10 114	2 612	10 821	38 189	6 581	171 651
2001	11 405	2 671	11 407	40 333	7 816	190 796
2002	14 045	2 712	11 595	44 100	10 909	210 312
2003	15 599	2 738	11 056	48 475	22 319	225 729
2003:						
EU	13 887	2 658	10 903	30 525	21 636	181 696
Muu Eurooppa-Övriga Europa- Rest of Europe	132	1	0	1 241	11	2 102
Muut maat-Övriga länder- Other countries	1 579	80	153	16 709	672	41 932

Lähde: Tullihallitus; Stakes - Källa: Tullstyrelsen; Stakes - Source: National Board of Custom; Stakes

74. Alkoholijuomien vienti vuosina 1995-2003
Export av alkoholdrycker åren 1995-2003
Exports of alcoholic beverages in 1995-2003

Vuosi År Year	Väkevät juomat Sprit- drycker <i>Spirits</i>	Kuohu- viinit Skumviner <i>Sparkling wines</i>	Siiderit Cider <i>Cider</i>	Muut viinit Övriga viner <i>Other Wines</i>	Mallas- juomat Malt- drycker <i>Malt beverages</i>	Arvo Värde <i>Value</i> (fob)
	1 000 litraa - liter - litres					1 000 €
1995	27 682	10	1 374	162	30 493	59 736
1996	31 139	25	1 640	200	29 536	77 511
1997	23 442	1	793	101	32 181	73 633
1998	22 644	3	1 360	172	31 765	78 029
1999	17 575	4	4 495	150	28 645	72 615
2000	16 010	3	4 615	132	27 392	66 681
2001	15 745	2	5 485	279	27 513	72 445
2002	16 572	18	5 914	727	27 285	80 852
2003	16 367	5	5 189	457	23 855	58 467
2003:						
EU	7 019	3	5 015	290	20 423	31 968
Muu Eurooppa-Övriga Europa- <i>Rest of Europe</i>	2 543	2	164	165	3 427	14 466
Muut maat-Övriga länder- <i>Other countries</i>	6 806	0	9	1	3	12 034

Lähde: Tullihallitus; Stakes - Källa: Tullstyrelsen; Stakes - Source: National Board of Customs; Stakes

PÄIHTEITÄ KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITYS JA PÄIHDEOLOIHIN VAIKUTTANEITA TAPAHTUMIA

Alkoholi:

- 1919 Kieltolaki tulee voimaan.
- 1931 Neuvoa-antava kansanäänestys kieltolaista.
- 1932 Kieltolaki kumotaan.
Väkijuomalaki (45/1932):
- Alkoholimonopoli perustetaan.
  - Vähittäismyynti sallitaan kaupungeissa ja kauppaloissa.
  - Anniskelumyynti sallitaan erityistapauksissa myös maalaiskunnissa.
  - Ostoikärajat: vähittäismyynnissä 21 vuotta, anniskelumyynnissä 18 vuotta.
- 1969 Alkoholilaki (459/1968):
Laki keskioluesta (462/1968):
- Kunnallista määräämisvaltaa lisätään.
  - Vähittäismyynti sallitaan myös maaseudulla.
  - Vähittäismyynnissä ostoikäraja alennetaan 18 vuoteen mietojen juomien osalta.
- Alkoholijuomaverolait (463-466/1968).
- 1977 Alkoholimainonta kielletään lailla.
- 1992 WHO:n Euroopan alkoholiohjelma (European Alcohol Action Plan) allekirjoitetaan.
- 1994 ETA-sopimus tulee voimaan.
Laki alkoholi- ja alkoholijuomaverosta (1471/1994):
- Siirrytään määräveroon.
- 1995 EU-jäsenyys tulee voimaan.
Alkoholilaki (1143/1994):
- Alkoholijuomien tuonti-, vienti-, valmistus- ja tukkumyyntimonopolijärjestelmä puretaan, väkevien juomien ja viinien vähittäismyyntimonopoli säilytetään.
  - Mietojen alkoholijuomien mainonta sallitaan tietyin rajoituksin
- Tullimääräyksiä väljennetään.
Matkustajien alkoholiuontia säätelevät aikarajat poistetaan.
WHO:n Euroopan alkoholiperuskirja (European Charter on Alcohol) hyväksytään.
Esitys Kansalliseksi alkoholiohjelmaksi julkaistaan.
- 1996 Turistituomisten aikarajoja palautetaan.
- 1997 EY-tuomioistuimen päätös julkistetaan ns. Franzenin tapauksesta.
Esitys kansallisen alkoholiohjelman toimeenpanemiseksi julkaistaan.
- 1998 Tehdään päätös vähittäismyyntimonopolin irrottamisesta konsernista.
- 1999 Oy Alko Ab aloittaa toimintansa itsenäisenä vähittäismyyntimonopolina.
WHO hyväksyy Euroopan 2. alkoholiohjelman (European Alcohol Action Plan 2000-2005).
- 2001 2000-luvun alkoholiohjelma "Yhteistyötä ja vastuuta".
- 2002 Alkoholipolitiikka 2000 työryhmän loppuraportti "Kohti monen polun alkoholipolitiikkaa".
Päihdepalvelujen laatusuosituksien raportti.
- 2003 Valtioneuvoston periaatepäätös alkoholipolitiikan linjauksista.
- 2004 Matkustajien, muista EU-maista verotta omaan käyttöönsä hankkimien ja mukanaan tuomien alkoholijuomien määrälliset tuontirajoitukset poistetaan (tammikuu).
Alkoholijuomavero alennetaan (maaliskuu).
Alkoholiohjelma 2004-2007 valmistuu (huhtikuu).
Viro liittyy EU:n jäseneksi (toukokuu).

Huumeet:

- 1942 Huumausainelaki (233/1942).
Ensimmäinen lakitasoinen huumausainesäädös Suomessa.
Sovellettiin kansainvälisten huumausainesopimusten määräyksiä.
- 1956 Huumausainelaki (572/1956).
Huumausaineiden valmistus ja kauppa kiellettiin.
Rangaistussäännöksiä laajennettiin.
- 1961 YK:n huumausaineyleissopimus.
Suomi ratifioi sopimuksen asetuksella (439/1965).
Sopimukseen yhdistettiin kaikki aikaisemmat huumausainesopimukset.
Luettelo kontrolloitavista huumausaineista.
- 1966 Huumausaineasetus (514/1966).
Huumausaineiden käyttö määriteltiin rangaistavaksi teoksi.
- 1971 YK:n psykotrooppisia aineita koskeva yleissopimus.
Suomi ratifioi sopimuksen asetuksella (781/1976).
Luettelo kontrolloitavista huumausaineista laajennettiin.
- 1972 Huumausainelaki (41/1972).
Sisällöltään rikosoikeudellinen. Säänteli vuoden 1961 YK:n huumausainesopimuksen alaisia aineita ja valmistusta.
- 1981 Huumausaineasetus (282/1981).
Asetus laajensi huumausaineluetteloon merkittyjen lääkeaineiden määrää huomattavasti.
- 1988 YK:n huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa koskeva yleissopimus.
Suomi ratifioi sopimuksen vuonna 1994 uuden huumausainelainsäädännön ja rikoslain kokonaisuudistuksen myötä.
- 1993 Uusi huumausainelaki (1289/1993) ja Rikoslain kokonaisuudistus (1304/1993).
Huumausainelainsäädännön nykyaikaistaminen.
Rikoslain kokonaisuudistuksessa huumerikokset siirrettiin huumausainelaista rikoslakiin.
- 1994 Sosiaali- ja terveysministeriön päätös syytetoimista luopumiseksi, jos huumausainerikoksen tekijä sitoutuu hoitoon.
- 1997 Huumausainepoliittisen toimikunnan huumausainestrategia 1997.
(Komiteanmietintö 1997:10). Taustamateriaalia toimikunnan mietintöön.
(Komiteanmietintö 1997:11).
- 1998 Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisesta huumausainepolitiikasta (STM julkaisuja 4/1999).
Rikoslain kokonaisuudistuksessa säädettiin rahanpesusta (68-79/1998).
- 2000 Valtioneuvoston periaatepäätös huumausainepolitiikan tehostamisesta.
- 2001 Schengenin säännösten soveltaminen Suomessa aloitetaan.
Laki rikoslain muuttamisesta (654:2001), huumausaineen käyttörikos.
Toimenpideohjelma huumausainepolitiikan tehostamisesta vuosille 2001-2003 valmistuu.
- 2002 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus opioidiriippuvaisten vieroitus-, korvaus ja ylläpito hoidosta erällä lääkkeillä (289/2002).
- 2003 Suomen hallitusohjelmassa esitetään, että hallitus valmistelee huumausainepoliittisen toimenpideohjelman vuosille 2004-2007.
- 2004 Huumausainepoliittinen toimenpideohjelma vuosille 2004-2007 valmistuu.

Päihteisiin liittyviä lakeja ja direktiivejä:

Kansanterveyslaki (66/1972), Raittiustyölaki (828/1982), Sosiaalihuoltolaki (910/1982), Päihdehuoltolaki (41/1986), Lääkelaki (395/1987), Lastensuojelulaki (139/1990), Mielenterveyslaki (1116/1990), Rikoslaki (1304/1993), (545/1999), Poliisilaki (493/1995).
Neuvoston direktiivi yhteisön ajokortista (91/439/ETY) sisältää määräyksiä ajo-oikeuden myöntämisestä ja päihderiippuvuudesta, Järjestyslaki (612/2003).

UTVECKLINGEN AV LAGSTIFTNINGEN OM BERUSNINGMEDEL SAMT HÄNDELSER MED INVERKAN PÅ ALKOHOL- OCH NARKOTIKALÄGET

Alkohol:

- 1919 Förbudslagen träder i kraft.
- 1931 Rådgivande folkomröstning om förbudslagen.
- 1932 Förbudslagen upphävs.
Alkohollagen (45/1932):
- Alkoholmonopolet bildas.
  - Detaljhandel tillåts i städer och köpingar.
  - Försäljning genom servering tillåts i speciella fall även på landsbygden.
  - Åldersgränser för inköp: vid detaljförsäljning 21 år, försäljning genom servering 18 år.
- 1969 Alkohollagen (459/1968):
Lagen om mellanöl (462/1968):
- Den kommunala bestämmelserätten ökas.
  - Detaljhandel tillåts även på landsbygden.
  - I detaljhandeln sänks åldersgränserna för inköp till 18 år i fråga om svaga drycker.
- Lagarna om accis på alkoholdrycker (463-466/1968).
- 1977 Alkoholreklam förbjuds genom lag.
- 1992 WHO:s europeiska alkoholprogram (European Alcohol Action Plan) undertecknas.
- 1994 EES-avtalet träder i kraft.
Lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (1471/1994):
- övergång till skatt som påförs enligt alkoholhalten.
- 1995 EU-medlemskapet träder i kraft.
Alkohollagen (1143/1994):
- Import-, export-, tillverknings- och partiförsäljningsmonopolet på alkoholdrycker hävs, detaljhandelsmonopolet på starka drycker och viner kvarstår.
  - Reklam för svaga alkoholdrycker tillåts med vissa begränsningar.
- Tullbestämmelser luckras upp.
Tidsgränser som reglerar resenärers alkoholförsel slopas.
WHO:s europeiska alkoholpolitiska stadga (European Charter on Alcohol) godkänns.
Förslag till nationellt alkoholprogram offentliggörs.
- 1996 Tidsgränserna för resenärers införsel återinförs.
- 1997 EG-domstolens beslut i det s.k. Franzen-fallet offentliggörs.
Förslag till genomförande av det nationella alkoholprogrammet offentliggörs.
- 1998 Beslutet om lösgörandet av detaljhandelsmonopolet från koncernen Alko-Bolagen.
- 1999 Oy Alko Ab inledde sin verksamhet som ett självständigt bolag med monopolställning inom detaljhandeln.
Det andra europeiska alkoholprogrammet (Second European Alcohol Plan 2000-2005) godkändes av WHO.
- 2001 2000-talets alkoholprogram "Yhteistyötä ja vastuuta" ("Samarbete och ansvar").
- 2002 Arbetsgruppen "Alkoholpolitik 2000" blev klar med sitt betänkande "Mot en mångfasetterad alkoholpolitik".
Kvalitetsrekommendation för missbrukarvården-rapport.
Social- och hälsoministeriets förordning om avgiftning samt substitutions- och underhållsbehandling av opioidberoende personer med vissa läkemedel (289/2002).
- 2003 Statsrådets principbeslut om alkoholpolitikens riktlinjer.
- 2004 Mängdbegränsningarna för skattefri införsel av alkoholdrycker för eget bruk från EU-länder avskaffas (january).
Skatterna på alkoholdrycker sänks (mars).
Alkoholprogrammet 2004-2007 blir färdigt (april).
Estland blir EU-medlem (maj).

Narkotika

- 1942 Narkotikalag (233/1942). Den första lagen om narkotika i Finland.
De internationella narkotikaavtalens bestämmelser tillämpades.
- 1956 Narkotikalag (572/1956). Tillverkning av och handel med narkotika förbjöds.
Straffbestämmelserna utvidgas.
- 1961 FN:s allmänna avtal om narkotika.
Finland ratificerade avtalet genom förordning (439/1965).
I detta avtal förenades alla tidigare narkotikaavtal.
Förteckning över narkotika att kontrollera.
- 1966 Narkotikaförordning (514/1966).
Bruk av narkotika blev en straffbar gärning.
- 1971 FN:s allmänna avtal om psykotropiska ämnen.
Finland ratificerade avtalet genom förordning (781/1976).
Förteckningen över narkotika att kontrollera utvidgades.
- 1972 Narkotikalag (41/1972).
Straffrättslig till sitt innehåll. Reglerade ämnen och tillverkningen av narkotika enligt
FN:s narkotika-avtalen från 1961.
- 1981 Narkotikaförordning (282/1981).
Förordningen ökade betydligt antalet läkemedel som upptagits i förteckningen över narkotika.
- 1988 FN:s allmänna avtal om illegal handel med narkotika och psykotropiska ämnen.
Finland ratificerade avtalet år 1994 genom en ny narkotikalagstiftning och en total-
reform av strafflagen.
- 1993 Ny narkotikalag (1289/1993) och totalreform av strafflagen (1304/1993):
Modernisering av narkotikalagstiftningen.
I samband med totalreformen av strafflagen överfördes narkotikabrotten från narkotika-
lagen till strafflagen.
- 1994 Social- och hälsovårdsministeriets beslut om att avstå från åtal om förövare av narkotika-
brott förbinder sig till vård.
- 1996 Nationell narkotikapolitisk kommitté tillsätts.
Bedömning av narkotikaläget samt förslag till åtgärder i syfte att bekämpa
narkotikamissbruk och narkotikabrottslighet.
- 1997 Narkotikapolitiska kommitténs narkotikastrategi. (Kommittébetänkande 1997:10).
Bakgrundsmaterial för kommitténs betänkande. (Kommittébetänkande 1997:11).
- 1998 Statsrådets principbeslut om den nationella narkotikapolitiken
(Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 4/1999).
I totalreformen av strafflagen regleras om penningtvätt (68-79/1998).
- 2000 Statsrådets principbeslut om effektivisering av narkotikapolitiken.
- 2001 Schengenregelverket började tillämpas i Finland.
Lagen om ändringen av strafflagen (654:2001), straffbart om bruk av narkotika.
Åtgärdsprogrammet för effektivisering av rusmedelspolitiken åren 2001-2003 blir färdigt.
- 2002 Decree of the Ministry of Social Affairs and Health on Withdrawal, Substitute and Maintenance Therapies of Opioid-dependent Persons by Certain Medicines (289/2002).
- 2003 I Finlands regeringsprogram fastställs att regeringen skall bereda ett narkotika-
politiskt åtgärdsprogram för åren 2004-2007.
- 2004 Åtgärdsprogrammet för narkotikapolitiken 2004-2007 blir färdigt.

Lagstiftning om berusningsmedel:

Folkhälsolagen (66/1972), Lagen om nykterhetsarbete (828/1982), Socialvårdslagen (910/1982),
Lagen om missbrukarvård (41/1986), Läkemedelslagen (395/1987), Barnskyddslagen (139/1990),
Mentalvårdslagen (1116/1990), Strafflagen (1304/1993), Polislagen (493/1995).
Rådets direktiv om körkort (91/439/EEG) innehåller bestämmelser om utfärdande av körkort i
samband med narkotikaberoende, Ordningsslagen (612/2003).

LEGISLATION AND OTHER ISSUES WITH AN IMPACT ON THE ALCOHOL AND DRUG SITUATION

Alcohol

- 1919 Prohibition.
- 1931 Consultative referendum on prohibition.
- 1932 Repeal of Prohibition.
Alcohol Act (45/1932):
- Establishment of the alcohol monopoly.
  - Retail sale allowed in cities and towns.
  - In special cases, licensed dispensing authorised also in rural areas.
  - Age limits for buying alcohol: 21 years in retail sale, 18 years in licensed restaurants dispensing alcohol.
- 1969 Alcohol Act (459/1968):
Medium Beer Act (462/1968):
- Municipal autonomy in decision-making enhanced.
  - Retail sale allowed also in rural areas.
  - Age limits for buying mild beverages lowered to 18.
- Alcoholic Beverages Tax Acts (463 - 466/1968)
- 1977 Alcohol advertising outlawed.
- 1992 European Alcohol Action Plan of the WHO signed.
- 1994 EEA Treaty took effect.
Alcohol Tax Act (1471/1994):
- Transfer to a tax system based on alcohol content.
- 1995 Finnish EU Membership.
Alcohol Act (1143/1994):
- Monopoly on the import, export, production and wholesale of alcohol abolished; retail monopoly on spirits and wines retained.
  - Advertising of mild alcoholic beverages was permitted with certain restrictions.
- Customs regulations relaxed.
Time limits on importing alcohol by travellers removed.
WHO's European Charter on Alcohol took effect.
Proposal for a national alcohol policy strategy published.
- 1996 Time limits on importing alcohol by travellers reintroduced.
- 1997 Ruling of the European Court of Justice in the so-called Franzen case.
Proposal for the implementation of the national alcohol strategy published.
- 1998 A decision was made to detach of the retail sale monopoly from the Alko Group.
- 1999 Alko Inc. started up as an independent retail sale monopoly.
The Second European Alcohol Action Plan 2000-2005 was adopted by the WHO.
- 2001 The National Alcohol Policy Programme for the 2000s.
- 2002 The working group on alcohol policy 2000 completed its memorandum "Kohti monen polun alkoholipolitiikkaa".
Report on the quality recommendations concerning services for substance abusers.
- 2003 Government resolution on alcohol policy guidelines.
- 2004 Abolishing import quotas of tax-free alcoholic beverages for personal use by travellers to other EU countries (January).
Tax on alcohol lowered (March).
Estonia joined the EU (May).

Narcotic

- 1942 Narcotics Act (233/1942).
The first statute on narcotics in Finland.
Adapted the regulations of international narcotics conventions.
- 1956 Narcotics Act (572/1956).
The production and sales of narcotics were prohibited.
The scope of the penal provisions was extended.
- 1961 UN Single Convention on Narcotic Drugs.
Finland ratified the Convention by decree (439/1965).
The Convention combined all previous narcotics conventions.
A list of narcotics subject to control.
- 1966 Narcotics Decree (514/1966).
The use of narcotics became a punishable act.
- 1971 UN Convention on Psychotropic Substances.
Finland ratified the Convention by decree (781/1976).
New drugs added to the list of narcotics subject to control.
- 1972 Narcotics Act (41/1972).
Content relating to the Penal Code. Regulated the substances referred
to in the 1961 UN Single Convention on Narcotic Drugs and their production.
- 1981 Narcotics Decree (282/1981).
The Decree added substantially to the number of pharmaceuticals in the narcotics list.
- 1988 UN Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances.
Finland ratified the Convention in 1994 in connection with the new
narcotics legislation and the reform of the Penal Code.
- 1993 New Narcotics Act (1289/1993) and reform of the Penal Code (1304/1993).
Updating of narcotics legislation.
Following the reform of the Penal Code, narcotics offences were
transferred from the Narcotics Act to the Penal Code.
- 1994 Decision of the Ministry of Social Affairs and Health not to prosecute if the
perpetrator of a narcotics offence agrees to undergo treatment.
- 1996 Appointing the National Narcotics Policy Committee.
Evaluation of the narcotics situation and proposal of measures to combat
narcotics abuse and narcotics-related crime.
- 1997 Drug Strategy 1997 by the National Narcotics Policy Committee (Memorandum 1997/10).
Background material to the memorandum (Memorandum 1997/11).
- 1998 Government Resolution on National Drug Policy. (Publications of the Ministry of
Social Affairs and Health 4/1999).
The reform of the Penal Code laid down provisions for money laundering (68-79/1998).
- 2000 Government Resolution on consolidating the narcoticis policy.
- 2001 The provisions of the Schengen Agreement took effect in Finland.
The reform of the Penal Code (654/2001) concerning punishment of drug use.
Drug Policy Action Programme for 2001-2003 to consolidate the drug policy.
- 2003 Drawing up a Drug Policy Action Programme for 2004-2007 was proposed by the
Government Programme 2003.
- 2004 The Drug Policy Action Programme for 2004-2007 was completed.

Legislation on alcohol and drugs:

The Public Health Act (66/1972), The Temperance Work Act (828/1982), The Social Welfare Act (910/1982), The Act on Welfare for Substance Abusers (41/1986), The Pharmaceuticals Act (395/1987), The Child Welfare Act (139/1990), The Mental Health Act (1116/1990), The Penal Code (1304/1993), The Police Act (493/1995), Council directive on driving licences (91/439/EEC) includes provisions on the grant of a driving licence to persons dependent on psychotropic substances, Public Order Act (612/2003).

Tilastoaineisto ja tietosisältö

Tämä julkaisu sisältää tilastotietoa alkoholijuomien kulutuksesta, tuotannosta ja kaupasta, alkoholijuomien hinnoista, alkoholivalvonnasta, huumausaineiden ja lääkeaineiden käytöstä, päihteiden aiheuttamista terveydellisistä ja sosiaalisista haitoista ja päihdehuollosta.

Alkoholijuomien myynti- ja kulutustilastot on kerätty Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen ja Stakesin rekistereistä.

Alkoholijuomien tuonti- ja vientitilastot on kerätty Tullihallituksen rekistereistä.

Alkoholielinkeinotilastot on kerätty Alkon, Tilastokeskuksen, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen ja Tullihallituksen rekistereistä.

Tiedot alkoholin valvonnasta on saatu Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen ja Lääninhallitusten rekistereistä.

Tietoja päihteiden kokeilusta ja käytöstä on arvioitu erilaisilla väestökyselyillä (Stakes ym.).

Tiedot päihdesairauksien hoidosta on kerätty Stakesin terveydenhuollon hoitoilmoitusrekisteristä. Tiedot on kerätty vuodesta 1987, jolloin tautiluokitus ICD-9 otettiin käyttöön. Ne kattavat vuodet 1987-1995. Vuoden 1996 alussa otettiin käyttöön tautiluokitus ICD-10.

Päihdehuoltoa koskevat tilastot on saatu Stakesin sosiaalihuollon hoitoilmoitusrekisteristä sekä A-kliinikkasäätiön keräämistä tiedoista. Kuntien kustantamaa päihdehuoltoa koskevat tiedot on kerätty tilastotietokanta SOTKA:sta. Tämän lisäksi päihdehuoltoa koskevaa tietoa on saatu Stakesin koordinoimasta huumeiden tietojärjestelmästä. Se on päihdehoitoyksiköiden vapaaehtoisuuteen perustuva erilliselvitys, jossa kerätään anonyymiä tilastotietoa huumeiden käytön vuoksi päihdehoitoon hakeutuneista asiakkaista.

Päihdetapauslaskentatiedot on kerätty Stakesin 10.10. 1991, 1995, 1999 ja 2003 suorittamien valtakunnallisten yhden päivän laskentojen tuloksista.

Työkyvyttömyyseläketiedot on saatu KELAn ja Eläketurvakeskuksen rekistereistä.

Poliisin tietoon tulleet rikokset: liikennejuopumus-, päihtyneiden säilöönnotto- ja väkivaltarikostilastot on kerätty Tilastokeskuksen rekistereistä.

Huumausainerikollisuutta koskevat tiedot on saatu Tilastokeskuksen ja keskusrikospoliisin rekistereistä, huumausainekuolemia koskevat tiedot Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitokselta ja huumeiden kokeilua ja käyttöä koskevat tiedot Pääesikunnan aineistosta, Stakesin keräämistä tiedoista ja Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksesta (EMCDDA).

Tiedot takavarikoinneista on saatu Tullihallituksen ja Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen rekistereistä.

Tiedot lasten ja nuorten huostaanotoista perustuvat Stakesin lastensuojelurekisteriin ja -tilastoihin.

Julkaisussa käytettyjä julkaisemattomia tietoja saa Stakesin StakesTiedosta.

Statistiskt material och innehåll

Denna publikation innehåller statistik över försäljningen och konsumtionen av alkoholdrycker, alkoholpriserna, alkoholkontroll, bruket av narkotiska ämnen och läkemedel, de av rusmedel förorsakade hälsomässiga och sociala skadeverkningarna samt rusmedelsvården.

Alkoholkonsumtionsstatistiken är hämtad ur Social- och hälsovårdens produkttillsynscentralers och Stakes' register.

Statistiken över införseln och utförseln av alkoholdrycker har erhållits från tullverkets register.

Uppgifterna om alkoholkontroll har erhållits från Produkttillsynscentralens och länsstyrelsens register.

Flera befolkningsenkäter har genomförts för att samla in uppgifter om experimentering med och användning av rusmedel (Stakes mm.).

Uppgifterna om sjukhusvård på grund av alkohol- och narkotikarelaterade sjukdomar är hämtad ur Stakes' vårdanmälningsregister inom hälsovården. Uppgifterna är insamlade från och med år 1987, då sjukdomsklassificeringen ICD-9 togs i bruk. De täcker åren 1987-1995. I början av år 1996 togs sjukdomsklassificeringen ICD-10 i bruk.

Statistiken över missbrukarvård har erhållits från Stakes' vårdanmälningsregister inom socialvården och uppgifter som A-klinikstiftelsen samlat in. Uppgifterna om kommunalt finansierad missbrukarvård har tagits från den statistiska databasen SOTKA. Därutöver har uppgifter om missbrukarvård erhållits genom Informationssystemet för narkomanvården. Det är fråga om en särskilt utredning i syfte att få anonyma statistiska uppgifter från enheter inom missbrukarvård angående klienter som sökt sig till behandling med anledning av drogmissbruk. Datainsamlingen samordnas av Stakes och den sker på frivillig grund.

Uppgifterna om rusmedelsfall baserar sig på resultaten från de riksomfattande inventeringarna som Stakes gjort under ett dygn den 10 oktober 1991, 1995, 1999 och 2003.

Uppgifterna om invalidpensioner har hämtats ur Folkpensionsanstaltens FPA:s och Pensionsskyddscentralens register.

De brott som kommit till polisens kännedom statistiken över trafikfylleri, omhändertagande av berusade och våldsbrott har hämtats ur Statistikcentralens register.

Uppgifterna om narkotikarelaterad kriminalitet är hämtade ur Statistikcentralens och centralkriminalpolisens register, narkotikarelaterade dödsfall från Helsingfors universitets institutionen för rättsmedicin och uppgifterna om erfarenhet och användning av narkotika ur Försvarvaktens material, uppgifter som Stakes samlat in och från EMCDDA (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction).

Uppgifterna om konfiskering av rusmedel är hämtade ur Tullstyrelsens och Rättspolitiska forskningsinstitutets register.

Uppgifterna om omhändertagna barn och ungdomar bygger på barnskyddsregister och -statistik vid Stakes.

De uppgifter som inte har publicerats men som används i denna publikation kan fås från StakesInformation vid Stakes.

Statistical material and data content

This publication contains statistics on the sales and consumption of alcoholic beverages, the prices of alcoholic beverages, alcohol control, the use of narcotics and pharmaceuticals, the ill effects of alcohol and drugs on health and society and the welfare of substance abusers.

The statistics on the consumption of alcoholic beverages have been compiled from the registers of the National Product Control Agency for Welfare and Health (STTV) and the National Research and Development Centre for Welfare and Health Care (STAKES).

Statistics on alcohol imports and exports have been obtained from the registers of the Finnish Customs.

Data on alcohol control measures have been obtained from the registers of the National Product Control Agency for Welfare and Health and from County Administrative Board.

Various population surveys have been conducted to obtain data on the experimentation and use of alcohol and drugs (STAKES a.s.o.)

The data on hospital treatment related to alcohol and drug consumption and use are based on STAKES' care register for Health Care. The data have been collected since 1987, when the disease classification system ICD-9 was introduced. Disease classification system ICD-10 entered into force in the beginning of 1996.

Statistics on services for substance abusers have been collected from STAKES' care register for Social Welfare and from data collected by the A-Clinic Foundation. Data on municipally funded substance-abuse services was taken from the Finnish Municipal Database for Social and Health Statistics (SOTKA). In addition, data on substance-abuse services has been obtained from the Drug Treatment Information System of STAKES. This data has been collected from substance-abuse service units on a voluntary basis with the aim of obtaining anonymous statistical data on clients who have sought treatment on account of substance abuse.

Data on alcohol- and drugrelated cases are based on the results of the 24-hour national-level counts carried out by STAKES on the 10th of October in 1991, 1995, 1999 and 2003.

The data on disability pensions came from the registers of the Social Insurance Institution of Finland and the Finnish Centre for Pensions.

Data on offenses reported to the police, i.e., statistics on drunken driving, violent offences and persons taken into custody for drunkennes have been collected from the registers of Statistics Finland.

Information about drug-related crime was collected from the registers of Statistics Finland and the National Bureau of Investigation, the data on drug-related deaths came from the Department of Forensic Medicine at the University of Helsinki, information about drug experimenting and use was based on material provided by the Finnish Defence Forces, STAKES and the EMCDDA (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction).

The data on drug seizures were based on the registers of the National Board of Customs and the National Research Institute of Legal Policy.

Information on children and young persons taken into care is from Register and Statistics of Child Welfare, Stakes.

Unpublished data used in this publication are available from STAKES Information at STAKES.

KÄYTETYT KÄSITTEET

Päihde:	Alkoholi, korvikkeet, liuottimet, lääkeaineet ja huumausaineet.
Alkoholijuoma:	Nautittavaksi tarkoitettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.
Väkevä juoma:	Alkoholipitoisuus yli 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Näitä ovat viina ja muu väkevä juoma.
Mieto juoma:	Alkoholipitoisuus enintään 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Näitä ovat viini, siideri, long drink -juoma ja olut eli mallasjuoma.
Tislattu juoma:	Tislaamalla valmistettu alkoholijuoma, jonka alkoholipitoisuus on yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.
Väkevä viini:	Viinistä tai hedelmäviinistä etyylialkoholia lisäämällä valmistettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.
Mieto viini tai hedelmäviini	Viinirypäleistä, hedelmistä tai marjoista käymisteitse valmistettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on enintään 15 tilavuusprosenttia etyylialkoholia ja joka ei sisällä lisättyä etyylialkoholia.
Vahva olut:	Käymisteitse pääasiassa maltaista valmistettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on yli 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.
Keskiolet:	Käymisteitse pääasiassa maltaista valmistettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on enintään 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.
Alkoholiton juoma:	Ei sisällä lainkaan tai enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.
Mieto olut:	Käymisteitse pääasiassa maltaista valmistettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.
Alkoholipitoinen virvoitusjuoma:	Alkoholipitoisuus yli 1,2 mutta enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.
Väkiiviina:	Etyylialkoholi tai sen vesiliuos, jota ei ole denaturoitu.
Denaturoitu etanoli:	Alkoholivalmiste, joka on valmistettu denaturoimalla väkiiviinaa tai sen vesiliuosta.
Huume:	Yleiskäsite, joka sisältää sekä huumausaineet että ne pääasiassa keskushermostoon vaikuttavat lääkeaineet, joita voidaan käyttää päihtymistarkoitukseen.
Huumausaine:	Määritellään huumausaineasetuksessa mainittujen ainelistojen perusteella.
Alkoholijuomien ostoikärajat:	Vähittäismyynnissä 18 vuotta täyttäneet voivat ostaa mietoja alkoholijuomia ja 20 vuotta täyttäneet kaikkia alkoholijuomia. Anniskelussa ikäraja on 18 vuotta. Juomien, joiden alkoholipitoisuus on 1,2-2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia, vähittäismyynti ja anniskelu on sallittua 18 vuotta täyttäneille.
Alkoholijuomien kokonaisynti sisältää seuraavat myynti- ja toimituserät.	
Vähittäismyynti:	Vähittäismyynti Alkon myymälöistä ja tilauspalvelupisteistä sekä alkoholijuomien toimitukset elintarvikeliikkeille ja tilaviini- ja sahtimymälöille.
Anniskelu:	Alkoholijuomien toimitukset anniskeluravintoloille. A-ravintolat: anniskelulupa kaikille alkoholijuomille B-ravintolat: anniskelulupa miedoille alkoholijuomille C-ravintolat: anniskelulupa enintään 4,7 tilavuusprosenttia alkoholijuomille.
Muu myynti:	Myynti lääkinnällisiin, teknisiin ja kirkollisiin tarkoituksiin, myynti ulkomaan liikenteeseen ja vienti.

Alkoholijuomien kulutus:

Tilastoitu kulutus: Alkoholijuomien vähittäismyynti ja alkoholijuomien anniskelu kotimaassa (sisältää erät: Alkon myymälöiden myynti vähittäismyyntiasiakkaille, alkoholijuomien toimitukset elintarvikeliikkeille sekä anniskeluravintoloille).

Tilastoimaton kulutus: Turistien alkoholituomiset, alkoholijuomien kotivalmistus, laiton alkoholi-juomien valmistus, salakuljetus ja korvikealkoholi sekä turistien ulkomailla nauttima alkoholi.

Kokonaiskulutus: Tilastoitu ja tilastoimaton kulutus yhteensä.

Tilastoidun kulutuksen arvo: Vähittäiskulutuksen arvo on vähittäismyyntin arvo pl. long drink -juomien, siiderin ja mallasjuomien osalta paluupullojen arvo. Anniskelukulutuksen arvo sisältää oston arvon lisäksi ravintoloiden perimän anniskelukatteen. Edustuskulutusta ei ole vähennetty kulutuksen arvosta.

Sekakäyttö: Eri päihteiden samanaikainen käyttö.

Päihdepalvelut: Päihdehuollon erityispalvelut ja sosiaali- ja terveystyöpalvelut, joista haetaan apua päihteiden käyttöön liittyvistä syistä.

Päihdehuollon erityispalvelut: A-klinikat ja nuorisoasemat sekä vastaavat avohoitoyksiköt, katkaisuasemat ja kuntoutusyksiköt, päihdeongelmallisille tarkoitettujen asumis- ja palvelusuo- ja päivätoimintakeskukset.

Päihde-ehdotin asiakkuus: Päihdeongelmainen tai myös A-klinikoiden palveluita käyttävä päihdeongelmaisen omainen.

Päihdetapaus: Päihdetapauslaskennassa päihdetapaus ei tarkoita henkilöä, vaan päihde-ehdotinasiointikertaa.

Päihdehuollon laitos: KELAn kuntoutusrahan oikeuttavat laitokset ja kaikki katkaisuhoidon asemat.

Huumehoitoon erikoistuneet yksiköt: Päihdehuollon erityis- ja terveydenhuollon yksiköt, jotka ovat erikoistuneet huumeiden käyttäjien hoitoon.

Päihdesairauksien sairaalahoito: Sairaalahoidon yksikkö, jossa päihdediagnoosi on joko 1. päädiagnoosina ja/tai 2.-3. sivudiagnoosina.

Alkoholisairaus:
ICD-9 diagnoosit: 2650A, 291, 303, 3050A, 3575A, 4255A, 5307A, 5353A, 5710A-5713X, 5770D-5770F, 5771C-5771D, 6484A, 7607A, 980.

ICD-10 diagnoosit: F10, T51, K70, K86.0, I42.6, K29.2, E52, E24.4, G31.2, G62.1, G72.1, P04.3, Q86.0, O35.4, Z50.2, Z71.4, Z72.1, R78.0

Huumesairaus:
ICD-9 diagnoosit: 292, 304, 3052A-3059X, 6483A, 7607X, 967, 9694A-9695X, 9696A, 9697A, 9697B, 9697X; 9650A-9650X, 9651A-9657A, 9659X; 9658X, 9685A, 9690A, 9691A-9693X, 9698X-9699X, 9701A, 982.

ICD-10 diagnoosit: F11-F16, F18-F19, F55, T39, T40, T42.3-T42.4, T42.6-T42.7, T43, T50.7, T52, R78.0-R78.5, Z50.3, Z71.5, Z72.2, O35.5, P04.4, P96.1, X40-X42.

Väkivalta-rikollisuus: Poliisin tietoon tulleet murhat, tapot, surmat ja pahoinpitelyrikokset ja tapot, murhan tai surman yritys.

Lastensuojelu:

- Lapsi: Henkilö, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta (LsL 3 pyk.).
 Huostaanotto: Lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestäminen kunnan sosiaalilautakunnan toimesta.
 Sijoitettu lapsi: Sosiaalilautakunnan päätöksellä kodin ulkopuolelle joko avohuollon tukitoimena, huostaanotettuna tai jälkihuoltona sijoitettu lapsi.

ANVÄNDA BEGREPP

- Rusmedel:** Alkohol, surrogat, lösningsmedel, läkemedel och narkotika.
- Alkohol dryck:** Dryck för njutningsändamål, vilken innehåller över 2,8 volymprocent etylalkohol.
- Stark dryck: Alkoholhalt högre än 22 volymprocent etylalkohol. Till denna kategori hör brännvin och andra starka drycker.
- Svag dryck: Alkoholhalt högst 22 volymprocent etylalkohol. Till denna kategori hör vin, cider, longdringar och öl d.v.s. maldrycker.
- Destillerad dryck: Genom destillation tillverkad alkohol dryck, vars alkoholhalt är över 2,8 volymprocent etylalkohol.
- Starkvin: Av vin eller fruktvin genom tillsats av etylalkohol tillverkad dryck, vars alkoholhalt är högst 22 volymprocent etylalkohol.
- Lättvin eller fruktvin: Av vinduvor, frukt eller bär genom jäsning tillverkad dryck, vars alkoholhalt är högst 15 volymprocent etylalkohol och som inte innehåller tillsatt etylalkohol.
- Starköl: I huvudsak av malt genom jäsning tillverkad dryck, vars alkoholhalt är över 4,7 volymprocent etylalkohol.
- Mellanöl: I huvudsak av malt genom jäsning tillverkad dryck, vars alkoholhalt är högst 4,7 volymprocent etylalkohol.
- Alkoholfri dryck:** Innehåller ingen etylalkohol alls, eller högst 2,8 volymprocent etylalkohol.
- Lättöl: I huvudsak av malt genom jäsning tillverkad dryck, vars alkoholhalt är högst 2,8 volymprocent etylalkohol.
- Alkoholhaltiga läskedrycker: Alkoholhalt över 1,2 men högst 2,8 volymprocent etylalkohol.
- Starksprit:** Etylalkohol eller vattenlösning därav som inte denaturerats
- Denaturerad alkohol: Alkoholpreparat som tillverkats genom att denaturera starksprit eller vattenlösning därav
- Narkotika:** Ett allmänbegrepp, som omfattar narkotiska ämnen samt de läkemedel som påverkar det centrala nervsystemet och som kan användas som knark.
- Narkotiska ämnen:** Narkotiska ämnen definieras på grundval av de i narkotikaförordningen nämnda förteckningarna.
- Åldersgränserna för köp av alkohol drycker:** I detaljhandeln får 18 år gamla köpa svaga alkohol drycker och 20 år gamla alla alkohol drycker. I fråga om servering är åldersgränsen 18 år.
- Detaljhandel med servering av drycker som innehåller 1,2 - 2,8 volymprocent etylalkohol är tillåten för 18 år gamla.

Total försäljning av alkoholdrycker inbegriper följande försäljning och leveranser:

Detaljhandel:	Minutförsäljning i Alkos butiker och expeditionsplatser samt leveranser av alkoholdrycker till livsmedels-, gårdsvins- och sahtibutiker.
Servering:	Leveranser av alkoholdrycker till restauranger med serveringstillstånd restauranger med A-rättigheter: tillstånd till servering av alla alkoholdrycker restauranger med B-rättigheter: tillstånd till servering av svaga alkoholdrycker restauranger med C-rättigheter: tillstånd till servering av alkoholdrycker som innehåller högst 4,7 volymprocent alkohol
Övrig försäljning:	Försäljning för medicinska, tekniska och kyrkliga ändamål, försäljning till utrikestrafiken samt export.

Alkoholkonsumtion:

Registrerad konsumtion:	Minutförsäljning av alkoholdrycker och servering av alkohol i hemlandet (innehåller posterna: försäljning i Alkos butiker till detaljhandelskunder, leveranser av alkoholdrycker till livsmedelsbutiker och restauranger med serveringstillstånd).
Oregistrerad konsumtion:	Turisternas införsel, hemtillverkning av alkoholdrycker, illegal tillverkning och smuggling av alkoholdrycker, T-sprit och andra surrogat samt den alkohol turister dricker i utlandet.
Total konsumtion:	Registrerad och oregistrerad konsumtion sammanlagt.
Värde av registrerad konsumtion:	Värdet av alkoholkonsumtion är inom detaljhandeln värdet av detaljförsäljningen exklusive returflaskans värde när det gäller longdrinker, cider och malt-drycker. Serveringens värde inkluderar värdet på inköpet samt den täckning för serveringen som restauranger tar ut. Värdet av alkoholkonsumtion inkluderar representationsutgifter.

Blandad användning: Samtidigt bruk av olika rusmedel.

Tjänster inom missbrukarvården: Missbrukarvårdens specialtjänster samt den social- och hälsovård där vården söks på grund av alkohol- och drogmissbruk.

Missbrukarvårdens specialtjänster: A-klinikerna och ungdomsstationerna samt motsvarande öppenvårdsenheter, akutvårdsstationer och rehabiliteringsenheter, boendeservice för missbrukare samt skyddshärbärgen och dagcentraler.

Rusmedelsrelaterade klienter: Missbrukare, men även anhörig till missbrukare som använder A-klinikens tjänster.

Rusmedelsfall: I inventeringen av rusmedelsfall avser rusmedelsfall inte en person utan ett rusmedelsrelaterat klientbesök.

Institution för missbrukarvård: Institutioner som är berättigade till FPA:s rehabiliteringspenning och alla akutvårdsstationer.

Enheter som specialiserat sig på narkomanvård: Enheter inom missbrukarvården och hälsovården som specialiserat sig på att behandla narkomaner.

Barnskydd:

Barn: Person som inte fyllt 18 år (BsL 3).
Omhändertagande: Anordnande av barnets vård och uppfostran genom kommunens socialnämnd.
Placerat barn: Barn, som genom socialnämndens beslut placerats utanför hemmet antingen genom stödåtgärd inom den öppna vården eller som omhändertaget eller för eftervård.

Alkohol- och drogrelaterad sjukhusvård: vårdperiod vid sjukhus, varvid en rusmedelsrelaterad diagnos är antingen den första huvuddiagnosen och/eller den andra eller den tredje bidiagnosen.

Alkoholrelaterad sjukdom: diagnoseerna

ICD-9 2650A, 291, 303, 3050A, 3575A, 4255A, 5307A, 5353A, 5710A-5713X, 5770D-5770F, 5771C-5771D, 6484A, 7607A, 980.

ICD-10 F10, T51, K70, K86.0, I42.6, K29.2, E52, E24.4, G31.2, G62.1, G72.1, P04.3, Q86.0, O35.4, Z50.2, Z71.4, Z72.1, R78.0

Narkotika relaterad sjukdom: diagnoseerna

ICD-9 292, 304, 3052A-3059X, 6483A, 7607X, 967, 9694A-9695X, 9696A, 9697A, 9697B, 9697X; 9650A-9650X, 9651A-9657A, 9659X; 9658X, 9685A, 9690A, 9691A-9693X, 9698X-9699X, 9701A, 982.

ICD-10 F11-F16, F18-F19, F55, T39, T40, T42.3-T42.4, T42.6-T42.7, T43, T50.7, T52, R78.0-R78.5, Z50.3, Z71.5, Z72.2, O35.5, P04.4, P96.1, X40-X42.

Våldsbrottslighet: Mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter och misshandelsfall som kommit till polisens kännedom samt brott som leder till skada och dödsvållande.

CONCEPTS USED IN THIS PUBLICATION

Intoxicant:	Alcohol, surrogates, solvents, psychoactive pharmaceuticals and illegal drugs.
Alcoholic beverage:	A beverage intended for consumption and containing over 2.8 percent by volume of ethyl alcohol.
Strong beverage:	Alcohol content over 22 percent by volume of ethyl alcohol. Includes spirits and other strong beverages.
Light beverage:	Alcohol content max. 22 percent by volume of ethyl alcohol. Includes wine, cider, long drinks and beer (malted beverages).
Distilled beverage:	An alcoholic beverage produced by distillation and containing over 2.8 percent by volume of ethyl alcohol.
Fortified wine:	A beverage produced from wine or fruitwine by adding ethyl alcohol and containing max. 22 percent by volume of ethyl alcohol.
Light wine or fruit wine:	A beverage produced from grape, fruits or berries by fermentation, containing max. 15 percent by volume of ethyl alcohol and to which ethyl alcohol has not been added.
Strong beer:	A beverage produced primarily from malt by fermentation and containing over 4.7 percent by volume of ethyl alcohol.
Medium beer:	A beverage produced primarily from malt by fermentation and containing max. 4.7 percent by volume of ethyl alcohol.
Non-alcoholic beverage:	Contains no ethyl alcohol or max. 2.8 percent by volume of ethyl alcohol.
Mild beer:	A beverage produced primarily from malt by fermentation and containing max. 2.8 percent by volume of ethyl alcohol.
Alcoholic soft drinks:	Alcohol content over 1.2 but max 2.8 percent by volume of ethyl alcohol.
Strong spirits:	Ethanol or its aqueous solution, which has not been denatured.
Denatured ethanol:	Alcohol product, made by denaturing strong spirits or their aqueous solutions.
Drug:	A general term, which includes both narcotics and medicines which effect to the central nervous system and which can be used for the purpose of becoming intoxicated.

Narcotic:	Defined according to the lists of substances mentioned in the Narcotics Decree.
Age limits on purchase of alcohol:	In retail sale people who are 18 years of age or older are entitled to buy mild alcoholic beverages and those aged 20 or over may buy all alcoholic beverages. In licensed serving the age limit is 18 years. Drinks containing 1.2 - 2.8 per cent by volume of ethyl alcohol may be sold and served to people aged 18 or over.
Total sales of alcoholic beverages:	incl. the following sales and delivery items.
Retail sale:	Retail trade at ALKO Ltd's stores and its delivery points and deliveries to grocery stores as well as wine and beer farms.
Licensed dispensing of alcohol:	Deliveries of alcoholic beverages to licensed restaurants: Restaurants, Class A: Licence to serve all types of alcohol. Restaurants, Class B: Licence to serve mild alcoholic beverages. Restaurants, Class C: Licence to serve alcoholic beverages with alcohol contents not more than 4.7 per cent by volume.
Other sales:	Sales for medicinal, technical or ecclesiastical purposes, duty-free sales and exports.
Consumption of alcoholic beverages:	
Documented consumption:	The retail sale of alcoholic beverages and the serving of alcoholic beverages in Finland (includes the following items: sales by Alko stores to retail clients, deliveries of alcoholic beverages to grocery stores and restaurants).
Undocumented consumption:	Alcoholic beverages brought to Finland by tourists, home-brewed alcoholic beverages illicit products, smuggled products, surrogates and alcoholic beverages consumed by Finnish tourists abroad.
Overall consumption:	The total documented and undocumented consumption.
The value of documented consumption:	The value of consumption excludes the price of the return bottle of long drinks, cider and beer. The value of licensed consumption includes the purchase value as well as the margin on licensed serving recovered by restaurants. The value of consumption includes entertainment expenses.
Mixed use:	The simultaneous use of different substances.
Services for substance abusers:	Specialised services for substance abusers and social and health services used for alcohol- and drug-related reasons.
Specialised services for substance abusers:	A-clinics and youth clinics and other similar open-care units, detoxification centres and rehabilitation units, housing services for substance abusers and overnight shelters and activity centres.
Alcohol- or drug related client:	A substance abuser or also the abuser's family member who uses the services of an A-clinic.
Case of alcohol or drug abuse:	Cases of alcohol or drug abuse are calculated according to the number of alcohol- or drug-related client visits, not according to the number of abusers.
Unit providing welfare for substance abusers:	Facilities entitled to rehabilitation benefits of the Social Insurance Institution and all detoxification units.
Units specialised in treatment for drug abusers	Units in specialised services for substance abusers or in health care services that are specialised in the treatment of drug users.

Inpatient care for period of hospital care with an intoxicant-related diagnosis either alcohol or drug-related as the first primary diagnosis or as the second or third disease:

Alcohol-related diseases, diagnoses:

ICD-9: 2650A, 291, 303, 3050A, 3575A, 4255A, 5307A, 5353A, 5710A-5713X, 5770D-5770F, 5771C-5771D, 6484A, 7607A, 980.

ICD-10: F10, T51, K70, K86.0, I42.6, K29.2, E52, E24.4, G31.2, G62.1, G72.1, P04.3, Q86.0, O35.4, Z50.2, Z71.4, Z72.1, R78.0

Drug-related diseases, diagnoses:

ICD-9: 292, 304, 3052A-3059X, 6483A, 7607X, 967, 9694A-9695X, 9696A, 9697A, 9697B, 9697X; 9650A-9650X, 9651A-9657A, 9659X; 9658X, 9685A, 9690A, 9691A-9693X, 9698X-9699X, 9701A, 982.

ICD-10: F11-F16, F18-F19, F55, T39, T40, T42.3-T42.4, T42.6-T42.7, T43, T50.7, T52, R78.0-R78.5, Z50.3, Z71.5, Z72.2, O35.5, P04.4, P96.1, X40-X42.

Violent offences: Murders, manslaughters, homicides and assaults offences known to the police.

Child welfare:

Child: A person who has not yet turned 18 (Child Welfare Act, Section 3).

Taken into care: Transfer of the care and upbringing of a child to the municipal social welfare authorities.

Placed child: A child that has been placed outside the home in the framework of open care, transfer of by social welfare authorities guardianship or aftercare.

Lähteenä käytetty kirjallisuus - Litteraturförteckning - Literature

Ahlström Salme & Metso Leena & Tuovinen Eeva-Liisa: Nuorten juominen vähentynyt, usein humaltuminen ei. Yhteiskuntapolitiikka 68(2003):6. Stakes 2003.

Hakkarainen Pekka & Metso Leena: Suomalaisten suhtautuminen huumeisiin ja huumepolitiikkaan. Mieli-piteet ja asenteet väestössä 2002. (Opinions and attitudes towards drugs and drug policy in Finland 2002). Yhteiskuntapolitiikka 69(2004):1. Stakes 2004.

Metso Leena & Nuorvala Yrjö: Huumeasiakkaat yleistyivät sosiaali- ja terveystalouksissa. Dialogi 3/2004. Stakes 2004.

Partanen Päivi & Hakkarainen Pekka & Holmström Pekka & Kinnunen Aarne & Leinikki Pauli & Partanen Airi & Seppälä Timo & Välkki Jouni & Virtanen Ari: Amfetamiinien ja opiaattien ongelmakäytön yleisyys Suomessa 2002. Yhteiskuntapolitiikka 69(2004):3. Stakes 2004.

Sosiaali- ja terveysministeriö: Kartoitus opioidiriippuvaisten lääkekorvaushoidon hoitajoina. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 2003:13. STM 2003.

Taulukoissa käytetyt symbolit - Teckenförklaring - Explanation of symbols:

- Ei yhtään - Värdet noll - Magnitude nil.
- 0 Suure pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä - Mindre än hälften av den använda enheten - Magnitude less than half of unit employed.
- . Tieto epälooginen esitettäväksi - Uppgift kan inte förekomma - Category not applicable.
- .. Tietoa ei ole saatu tai se on liian epävarma esitettäväksi - Uppgift ej tillgänglig eller alltför osäker för att anges. - Data not available or too uncertain for presentation.

LAATUSELOSTE

PÄIHDETILOSTOLLINEN VUOSIKIRJA 2004 **Alkoholi ja huumeet**

Päihdetilastollinen vuosikirja 2004, alkoholi ja huumeet -julkaisuun on koottu keskeiset tilastotiedot alkoholin, huumausaineiden ja päihteenä käytettävien lääkeaineiden kokeilusta ja käytöstä, päihteen käytöstä aiheutuvista yhteiskunnallisista, sosiaalisista ja terveydellisistä haitoista sekä niiden kehityksestä. Julkaisu sisältää tietoja päihdeasiakkaiden terveydenhuoltopalvelujen ja päihdehuollon erityispalveluiden käytöstä, päihteen käytöstä yhteiskunnalle aiheutuneista kustannuksista sekä alkoholi- ja huumeekuoletuksesta. Päihdetilastollinen vuosikirja on ilmestynyt nyky muodossaan vuodesta 1997 alkaen. Sitä edelsi Alkoholitilastollinen vuosikirja, jonka tiedot ulottuvat 1930-luvulle asti.

Julkaisu on tarkoitettu käsikirjaksi päätöksentekijöille, sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelijoille, tutkijoille, opiskelijoille sekä kaikille niille, jotka tarvitsevat perustietoa alkoholista ja huumeista.

Julkaisun tiedot perustuvat pääasiassa Stakesin, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen ja Tilastokeskuksen keräämiin valtakunnallisiin tilastoihin ja rekistereihin. Niiden keruu perustuu Tilastolakiin (62/1994) ja Stakesin tilastotoimesta annettuun lakiin (409/2001).

Nyt ilmestyvä julkaisu koskee tilastovuotia 1993 - 2003. Vuoden 2003 tiedot ovat osittain ennakkotietoja. Päihdetilastollinen vuosikirja, alkoholi ja huumeet julkaistaan vuosittain.

Julkaisussa käytetyt aineistot on kuvattu luvussa Tilastoaineisto ja tietosisältö s. 128. Käytetyt luokitukset ovat samoja kuin muissa Stakesin tilastotuotteissa. Käytetyt käsitteet on esitetty julkaisun luvussa " Käytetyt käsitteet" s. 131. Tarkemmin aineistojen keruutapa ja tiedon laatu on kuvattu kunkin aineiston peruseräraportissa ja rekisteriselosteissa, jotka ovat saatavilla ositteessa: <http://www.stakes.info/> ja <http://www.stat.fi/meta/index.html>

KVALITETSDEKLARATION

RUSMEDELSSTATISTISK ÅRSBOK 2004 **Alkohol och narkotika**

Publikationen Rusmedelsstatistisk årsbok 2004 - Alkohol och narkotika innehåller de viktigaste statistikuppgifterna om att pröva på och bruka alkohol och narkotika samt läkemedel i berusnings-syfte, om samhällliga och sociala problem samt ohälsa som bruket av berusningsmedel orsakar och om hur dessa problem utvecklas. Publikationen innehåller också uppgifter om missbrukarnas användning av hälso- och sjukvårdstjänster och missbrukarvårdens specialtjänster, om de kostnader som missbruket orsakar samhället och om alkohol- och narkotikarelaterade dödsfall. Rusmedelsstatistisk årsbok har utkommit i sin nuvarande form sedan 1997. Före den utgavs Alkoholitilastollinen vuosikirja (Alkoholstatistisk årsbok), vars uppgifter sträckte sig ända till 1930-talet.

Publikationen är avsedd som handbok för beslutsfattare samt för planerare, forskare och studerande på social- och hälsovårdsområdet och för alla som behöver grundläggande information om alkohol och narkotika.

Uppgifterna i publikationen grundar sig i huvudsak på nationell statistik och nationella register som Stakes, Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och Statistikcentralen svarar för. Insamlingen av uppgifter för statistiken och registren grundar sig på statistiklagen (280/2004) och lagen om statistikväsendet vid Stakes (409/2001).

Denna publikation gäller statistikåren 1993-2003. Uppgifterna om 2003 är delvis preliminära. Rusmedelsstatistisk årsbok - Alkohol och narkotika utkommer varje år.

Det material som ligger till grund för publikationen beskrivs i kapitlet Statistiskt material och innehåll (s. 129). De klassificeringar som använts är de samma som i Stakes övriga statistiska produkter. Begreppen presenteras i kapitlet Använda begrepp (s. 133). Metoden för insamling av materialet och kvaliteten på uppgifterna beskrivs närmare i den grundläggande rapporten om varje material och i registerbeskrivningarna, som finns på adressen <http://www.stakes.info/> och <http://www.stat.fi/>

QUALITY SPECIFICATION

YEARBOOK OF ALCOHOL AND DRUG STATISTICS 2004

The Yearbook of Alcohol and Drug Statistics 2004 gives a statistical overview of experiments and use of alcohol, drugs and medicines taken for intoxicating purposes. Furthermore it covers data on the resulting harmful effects on society, and on social welfare and health, and discusses the trends in substance abuse. The publication covers statistics on the use of healthcare services and of specialised abuser services by substance abusers, and discusses costs to society resulting from substance abuse. Statistics on alcohol and drug related diseases and mortality rates are also included. The Yearbook has been published in its current form since 1997. It succeeds the yearbook of alcohol statistics published by Alko Inc. since the 1930s.

The yearbook offers an essential knowledge base for decision-makers, planners of social welfare and healthcare services, researchers, students and all who need basic information of alcohol and drugs.

The data are based mainly on national statistics and registers collected and maintained by STAKES, the National Product Control Agency for Welfare and Health, and Statistics Finland. The data collection is in accordance with provisions laid down by the Statistics Act (280/2004) and the Act on the National Statistical Service of STAKES (409/2001).

The current publication covers the years 1993 to 2003. Some of the figures for 2003 are preliminary. The Yearbook of Alcohol and Drug Statistics is published annually.

The material used for compiling the statistics is described in the chapter Statistical material and data content (p. 130). The publication follows the statistical classification generally used by STAKES in all its publications. The applied concepts are listed in the chapter Concepts used in this publication (p. 135). Closer details on the methods of data collection and on the quality of data are given in the background reports and file descriptions that can be found at: <http://www.stakes.info/> and <http://www.stat.fi/>

Päihdetilastollinen vuosikirja 2004

Alkoholi ja huumeet

Rusmedelsstatistik
årsbok 2004
Alkohol och narkotika

Yearbook of Alcohol
and Drug Statistics 2004

Päihdetilastollinen vuosikirja sisältää keskeiset tiedot alkoholijuomien ja huumeiden kokeilusta ja käytöstä, siitä aiheutuvista sosiaalisista ja terveydellisistä haitoista, päihdehuollosta ja päihteisiin liittyvästä rikollisuudesta. Kirjassa on tietoja myös alkoholijuomien tuotannon ja kaupan kehityksestä sekä alkoholiliikkeen ja alkoholimainonnan valvonnasta.

Kirja antaa tarkan kuvan maamme päihdeilanteen kehityksestä. Yleiskatsauksessa esitetään maamme alkoholi- ja huumeepoliittikan keskeisiä tavoitteita sekä niiden yhteyksiä kansainvälisiin alkoholi- ja huumeepoliittisiin sopimuksiin ja ohjelmiin.

Rusmedelsstatistik årsbok innehåller centrala uppgifter om att pröva på och bruka alkohol och narkotika, om de sociala och hälsorelaterade skadeverkningarna av detta, om missbrukarvården och om alkohol- och narkotikarelaterad brottslighet. I årsboken ges också information om hur tillverkningen av och handeln med alkoholdrycker utvecklas samt om övervakningen av alkoholnäringen och alkoholreklamen.

Årsboken ger en detaljerad bild av hur alkohol- och narkotikasituationen utvecklas i vårt land. I den allmänna översikten presenteras huvudmålen för vårt lands alkohol- och narkotikapolitik samt deras kopplingar till internationella alkohol- och narkotikapolitiska avtal och program.

The yearbook contains essential information on experimenting with and use of alcohol and drugs, on the resulting ill effects on health and society, on the welfare of substance abusers, and on drug-related criminality. Subjects dealt with also include the production of and trade in alcoholic beverages, the monitoring of businesses handling alcoholic beverages, and compliance of advertising with the existing regulations.

The yearbook provides an accurate account of the trends in alcohol and drug use in Finland. The summary discusses the main objectives of Finnish alcohol and drug policies and their links to the relating international conventions and programmes.

Stakes

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
Julkaisujen tilaukset:
p. (09) 3967 2190, fax (09) 3967 2450,
postitse: PL 220/ julkaisut 00531 Helsinki
Internet: www.stakes.fi

Stakes

Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården
POSTFÖRSÄLJNINGEN/Publikationer
PB 220 FIN-00531 Helsingfors
Tfn +358 9 396 71 eller +358 9 3967 2190
Telefax +358 9 3967 2450
Internet: www.stakes.fi

Stakes

National Research and Development Centre for Welfare and Health
MAIL ORDERS
P.O.B. 220/Publications
FIN-00531 Helsinki, Finland
Tel: 358 9 39 671
fax 358 9 3967 2450
Internet: www.stakes.fi

ISBN 951-33-1744-7

ISSN 0785-4625 (Sosiaaliturva)

ISSN 1455-7444 (Päihdetilastollinen vuosikirja)